

Zdigitalizowano w ramach projektu „OCHRONA I KONSERWACJA CIESZYŃSKIEGO DZIEDZICTWA PIŚMIENNICZEGO”

2007-2010

Wsparcie udzielone przez
Islandię, Liechtenstein oraz Norwegię
poprzez dofinansowanie
ze środków Mechanizmu Finansowego
Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Zrealizowano
ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

2.
Judicialibus si cum infantem coeternal dicendum:
ut exprimitur Comprovisus in Rasmus hinc
Klingenshoffen Mevij h. c. sistone noe p. p. illi
Infantis mei.

Qd si vero infantiam excesserit? R: Ita nomen p. illi exprimentum, et Tutoris
authoritas subijcienda v. b. ut habetur Mevij,
us nil b. n. f. a. u. d. n. u. d. b. o. l. l. u. o. a. l. i. n. i. m. u. s. l. o. r. m. i. n. u. s.
d. n. i. T. i. t. i. h. c. v. e. n. d. i. t. M. o. v. i. g. a. u. c. t. o. r. i. t. a. t. e. e. l. c. s. e. n. s. u.
Tutoris sui T. i. t. i. C. o. n. t. r. a. i. n. a. c. t. i. b. u. s. J. u. d. i. c. i. a. l. i. b.
dicendum: s. b. n. p. r. i. m. u. s. l. o. r. m. i. n. u. s. l. a. g. a. r. i. n.
a. s. i. s. t. e. n. t. e. s. u. i. n. i. m. u. s. l. o. r. m. i. n. u. s. l. a. v. o. l. e. n. t. h. i. c. e. s. e. m.
p. r. o. n. i. g. s. e. s. i. s. t. i. t. i. l. i. g. m. a. c. t. o. r. h. i. l. i. n. j. u. d. i. c. i. o. a. u. c. t. o. r.
e. l. s. i. b. i. a. s. i. s. t. e. n. t. e. T. u. t. o. r. e. l. a. v. o. l. e. n. t. o. v. e. l. n. b. n. p. r. i. m. u. s.
u. n. d. l. a. v. o. l. e. n. t. i. n. l. o. r. m. i. n. u. s. l. a. v. o. l. e. n. t. i. n. d. b. s. e. m. p. r. o. n. i. g.
h. i. c. e. l. a. v. o. l. e. n. t. i. g. p. a. r. e. l. T. u. t. o. r. i. s. n. o. e. s. e. m. p. r. o. n. i. g.

Qd in Infans obligatur adimpleta? R: 1. si qd infanti pecunia indigenti succo-
rens, n. ipsi numeret, dia usus ejus necessario
expendat, et de super quicquidiam p. attestatum
recipiat, qd versioem p. bel, sic en. aoe de in
rem vero obligabit Infans, aut ut Tutor n. in
servenerit hanc leg. ut furiosus a. l. 26. ff. de
O. et R. 2. si nunciatio novi operis Infanti
p. furioso facta l. 11. ff. de op. nov. nunc:

Qd Infans rem mobilem acquirere potest? R: si qd p. m. i. l. l. e. n. t. e. m. r. o. g. e. l. q. d. r. e. m. p. r. o. m. i.
s. f. r. a. m. I. n. f. a. n. t. i. d. o. n. e. l. q. d. f. a. c. t. o. I. n. f. a. n. s. i. l. l. a. m.
s. i. b. i. a. c. q. u. i. r. i. t. c. u. m. r. e. c. e. p. t. u. m. q. d. p. r. o. p. o. s. e. r. i. o. e. m.
r. e. i. m. o. b. i. l. i. s. d. o. n. a. t. a. a. c. q. u. i. r. e. r. e. p. o. t. e. s. t. l. d. o. n. a. t. i.
r. u. m. d. c. d. e. a. c. q. u. i. s. p. o. s. s. i. u. t. i. n. r. e. i. i. m. m. o. b. i. l. i. s.

5
D. furiosus ff de aq. pos.

Cui furiosus et mente capto pareat? R. Infanti cum pariter intellectus deficit, ideoque nec Matrimonium contrahere posse l. 16. in fin. ff de ritu Nupt. nec stipulari sibi valere d. 8. Inst. de inst. stipul. nec locare l. 14. D. locat. nec emere aut vendere l. 2. C. de Conh. Emph.

Quid omnifurioso constituitur? R. sub d. si habet lucida intervalla, de eñ tractat. Deo spore pro meliori assecuratione in coram h. lib. innititur valet arg. l. 9. C. qui test. faci. poss. Si em n. habet intervalla peti d. a tractu cum furioso vel Curator? qui tñ magis vice Tutoris praestabit, ipsi test. qui loco furiosi tractum v. g. emptionis est. celebret arg. l. 2. D. ff. de Cur. fur. e. g. f. Antianthe Sempronius, alio Curator in Nasum Annus Ungun Blindan Var, Pandus Ann Andr Polinn Curandus Navij fa, huio, stupidus, melancholicus parit. Curator dandus.

An tractus cum Ebrio in usus valeat.

R. neg. neg. eñ sponsalia summe Ebrii sub, ostendit, ex quo sequi, si quis inter pocula allectus vel traheret, v. trigeret, qd is obdolum curren, hom excuset arg. l. 65. d. 1. ff. de Cond. deb. nisi revocata Ebrietate tractum confirmet. Si autem quo, fide qd est Ebrius omnino ipsi Curatorem pe. tendum puto.

Quae Cautela circa Prodigiis attendenda? R. cum Prodigio tracturus, caute inquirat, an jam talis sit declaratus p. Decretum Magistratus si hoc, cum Curatore ejus negotium

9
gerendum, ipse eni nihil amplius in bonis hēre
presumit, ideoq; nec iuramento tractum con-
firmare potest, et se ad eum obligare, illud l. 10. p.
ff. de Cur. furios. et Magistratui in cumbit, eo ip-
so, dum idigum declarat, Curatorem ipsi dare.

Cui comparetur? R: magis pupillo, potest enim alios sibi obligando editionem
suam reddere meliorem.

Quis Pupillus et quæ ejus divisio? R: Pupillus qui Infantiam excessit, alius est pro-
ximus Infantie, alius proximus pubertatis,
hec tamen determinatio iudicis arbitrio relicta ac
delicta, non tractat, potest, in quibus respectus
ille parum attenditur.

Quæ Cautela circa Pupillum observanda? R: ut contractus cum eo curet ab ini-
tio Tutoris auctoritatem interponi, ea inter-
vallo enim si accedat nihil operatur d. 2. Inst. de
aut. Tut. 2do ut Pupillo credens videat, quo pec-
cunia in illius utilitatem impendat, in hoc
enim ex Restricto d. 2. l. 1. ad in Pupillum dat
l. 2. et 3.

Quæ Cautela in Contractu mino-
rum respicienda? R: premissis tractatibus cum pupillo
indagandum est, quanta sint Tutoris, et Curato-
ris opes, an hæc sufficiant, si aliquando regu-
rum hēre velit Pupillus ratione huius tractat-
nam si secus pupillus restitutionem petere
poterit, in quatenus Tutor non est solvendo l. 13. C. de
Jud. d. fin.

Quæ et Cautela pro impedi-
tione? R: 1o si se Pupillus absque errore pro maioremi

23.
geral, et alter id neotial. 2º. si Juramento Res;
situtioni renunciet; 3º. Si versio in rem minor,
si probari possit ab altero. 4º. Si ante contractum
veniam etatis impetret, minor etiam non obstan-
te contra veniam minor Restitutioem petere potest
quod futura negotia. 5º. Si Restitutio a mino-
ri petatur adepta maiorenitate, quia tunc est lapsa,
sive quadriennij praesumitur.

Quid in contractu mutuum
et surdorum observandum?

Q. Si sensa mentis sufficienter signis exprime-
re possint, valet Contractus, praesentim si Contra-
ctui adhibeantur cognati, qui notitiam signorum
habeant, si non possint, Curatore opus est, uti in mi-
nori Caecus contra omne Contractus valide ini-
re potest, melius tamen ut petatur a Caeco, amicum vel
sibi eligat, qui qualitatem ei, rei in Contractum
venta, referat, ne se decipitur quoniam potest, et hoc
nisi Curatorem L. 1. arg. L. 2. C. de test. in inte-
grum.

An Pater cum filio possit contrahere? Q. si Pater filium generaliter emancipet L. 10.
de optat. leg. modo si adhuc imperfectae etatis Tutor
vel Curator ei adjungatur! E contra in peculis cas-
trensis, vel quasi hac solennitate non est opus, in Con-
tractu tamen peculium illud castrensis, vel quasi
castrense exprimendum est.

Qua Cautela circa Servos, et Quos;

uticos habenda? Q. ne cum ipsis de rebus ad praedium pertinenti-
bus, sine Consensu domini contrahatur.

6.
Quæ cautela circa filium
familias habenda? R: ut cum eo non contrahatur in otio Parente,
quia hoc Patrem non obligaret, sed juben- te, vel fide
juben- te Patre in Patrem datur executio lib. ff.
quod jussu. Exceptio enim in mutuo ob l. l. Maced.
ex quo filius non obligatur.

Quænam in Contractu cum femi-
na in otio observanda?

R: ut si quis Curator, vel si plures habeat, omnes ad-
hibeantur Causæ: P. 2. C. 15. D. l.

2^a ut à muliere sine Curatore contractura pœ-
tur fidejussor, quamvis enim mulier conveniri
nequeat, fidejussor tamen obligatur Causæ: P. 2. C. 15.
D. 7.

3^a ut adhibeantur signati mulieris, qui vicem
Curatoris supplebunt. D. l. Def. 18.

4^a addi potest iuramentum Cæterum si iudicia-
lia sint, quæ cum muliere expedienda ubi vis Cu-
rator adhiberi solet, utque in loco iudicij fiat.

An Mariti castitatis requiratur? R: in bonis dotalibus et Paraphernalibus affirmati-
onem de receptis ubi ei jus dedit.

Caput III.

De Cautelis circa objectum vel materiam Contractum observandis.

Quænam circa res observanda? R: 1° quod res, quæ non existat nec constituta est,
nequeat venire in Contractum, unde consultum
est, ut tali casu à contrahentibus exprimatur,
ad quod in casum peremptæ rei sibi velint esse obli-
gati, et venditor velit panem solvere, etiamsi ante
perisset l. cum allegas. 15. C. de Usur.

2do Res, quæ non existat, constituta tamen est, seu
operatur rectè in Contractum deducitur, sciendum
tamen est: quod rei operata venditio sit pura v. g. si
jactus rei sit factus, venditio spei etiam venditio
conditionalis, v. g. si fructus futuri vendantur,
iis enim non suppositis assentibus nihil debetur C. 1. p. 1.
P. l. Const. 37. def. 25.

3to in venditione vini etc. quod per modum spei fie-
ri debeat, id est aut fortuitum, et quod venditor ca-
sus fortuitos, si quod in aut tempestate factum,
in se suscipere debeat.

4to si fructus immaturi vendantur, tunc pre-
tium valoris reduci solet, quanti illud erit 14 die-
bus ante vel post messem Brunnemanni. com ad l. 18.
§ 3 de cont. Empt.

5to Res in commercio esse debet, iustici tamen
hodie, et serui proprii per Contractum in alium
transferuntur, et potius faceris quidem prædium
vendito, non etiam sine eo etc. q. l. n. g. t., unde
contractui inseritur: Das Ich dal quill mil
allenn, im Juden Dazü geseignen Bauren,
die mögen sy zu, wo sie wollen, kurbauet
sy zu vol.

De Rebus Ecclesie.

Res sacre nequeunt alienari, nisi 1° ad Redemptionem;
nem pauperum captivorum, 2° aut ob grave
et alienum, aut ob aliendos pauperes c. 12. q. 3. emys.
for tamen non solum causa cognitionem, sed ut
vas consecretur, desiderare debet.

8.
Quo nam res Ecclesie Hospit,
Hospitum Xenodochiorum alienari possint?

R: 1° Causa necessitatis, si ere alieno la,
Borent etc. 2do. Causa utilitatis, cantus ho,
men sit contractus cum Ecclesia, ut de utilita
te Ecclesie tempore contractus testes, et fu,
strumenta recipiant. 3to. Causa pietatis, si
alienatio fiat pro redimendis captivis. 4to si
vero particulari Restituito quos a Principe
alienationem rei Ecclesiastica confirmari
velit, adatur. Principem ea contra Scientia
et cum clausula derogatoria, seu non obstant
alienationem confirmasse et hoc ita nisi Prin
ceps litteris reversalibus, de non alienandis
bonis Ecclesiasticis sit obstrictus.

Quae solennitates ad alienandas res Eccle
siae requiruntur?

R: causa cognitio & Consensus Episcopi,
et Capituli. Si tractatus cum Clericis Cap
ituli C: sine exceptione C: 12. q: 2. 4to Clericorum
eorundem consensus. 5to Confectio Instru
menti, in quo causa alienationis exprimen
da, et cautela loco, omnes consentientes Cler
ici subscribere tenentur nomina Rodan: q: 24.

Quatenus Sepulchra sint extra
Commercium?

R: ne videlicet ad usum applicentur profanus
vel verò ad eundem usum adhibeantur, eatenus
distrahi poterunt, et est in Commercio Cap: 2. q: 1.
S: 289. vel dic non vendi sepulchra, sed ejus mor
tuum inferendi.

De Rebus Publicis et Civi-
latum.

Harum rerum nunquam solet esse totalis alienatio, sed tamen usualis videlicet pro certo vectigali, vel alio lucro Reipublicae, sic ideo in feudum dantur.

Quanam in Bonanialium (id est
Gynst. Gastel gultnam) alienatio,
ne veniant observanda?

1° ut causa utilitatis vel necessitatis publica
Instrumento alienationis specificè inseratur, et ut
illa in futurum probari possit, vel testibus, vel In-
strumentis curetur, ne Successor aliquando bona
ita alienata revocare possit Brunnemann. Consil. d. 10.
2° ut Procerum, vel statuum consensus adsit, vel
saltem majoris partis, sic enim ipsa Res publica
alienasse videtur, dummodo pariter justa causa non
deficiat.

Quanam respectu bonorum Civi-
latum veniant contemplanda?

1° Bona Civitatum aequiparantur Ecclesiasti-
cis, quoad eorum alienationem, hinc requiritur al-
legatio Causae Alienationis, et adhibenda certe so-
lennitatis, praesentim

1° Necessitas, v. g. ob pressuras Contributiones publi-
cas, levandam Executionem, Sequestrationem, Subhat-
tationem, praecipuè, si Civitati aliter succurrì non
possit.

2° utilitas, et versio in utilitatem: Creditor autem
versionem in rem probare non tenetur.

3° Solennitates: (1. Consensus Principis, sive ejus
officij. (2. Consensus Civitatis, Senatùs pariter
et Civium, quod ipsum tamen pro consuetudine
cujusque civitatis temperandum, alicubi Magis,
ubi Tribuum tantum vocantur, alibi deputati

Civium inl. f. p. 2a, alibi vero omnium Civi-
um in Specie convocatio necessaria, quodam om-
nes convocati, et quidam emanant, sufficit duas
Civium partes ex tribus adfuisse. Cum vero,
quod omnes citati, in facto consistat, sibi provide,
ab, cum Civitate contracturus ut probare possit,
omnes fuisse convocatos.

E. Jurati debent tam Senatus, quam cives, quod re
inter se bene discussa, alienationem civitati
existimet utilem.

F. official alienatio previa subhastatione, ne
opponi aliquando possit teliori pretio, quam pes-
erat rem esse distractam.

G. Scriptura conficienda, seu solenne alimen-
tationis Instrumentum.

H. addendum Decretum aut hoc deficiente, qui-
dantia super solutum persequum, sive super
solutionem Contributionis, Penitus annulli.
Quitting vid: Str. de Caus. Contr. Part. 1. Cap.
§ 17. Pagina mihi 41.

Initium Contractus

Wir Bürgermeister, und Rath, inqlinieren
Wir Bürger, so zu der Zeit, und an dem,
worin im Namen der gantzem Bürger,
sach, auf und an, zu machen, und
unsern, auf unsern Suban, und
Kaufmann, so zu der Zeit, und
an dem, vide plura in Contractu Civita-
tis glivicensis.

Quae nam in alienatione rerum minorum observanda? P. praeter auctoritatem Tutorum et Consensum Curatorum, qui revera sunt in administratione requiritur 1° justa alienandi causa, et necessaria. v. g. ob eas alienum. 2° accedat causa cognitio, plenaria exacto Inventario omnium bonorum Minoris, an aliter succurri nequeat. B. p. illo nisi alienando l. b. c. de praedio mini. 3° Praecedens Decretum Iudicis, quod in fine contractus justam alienandi causam cum omnibus circumstantiis exprimat, super causa pariter ipsa testes producere, per hoc necessitatem alienandi probari, et testimonia haec in Instrumentum publicum redigere necesse, et securius est. Et licet minor alienationem sine metu, dolo, vel duriamento confirmare videri possit, Impetratio attamen venia ab eo, hic non facit, quod minus non opus sit decreto ad alienationem.

De Alijs Rebus, quarum Alienatio per legem restricta.

Quae nam, praecipue alienari nequeunt? P. 1° fundus dotalis l. 2. 4. et 12. ff. de fundo dotali, nisi praeter Consensum uxoris, ejus Curatoris, adhibeatur Causa cognitio, et Decretum Magistratus cum Juramento de non revocando ab uxore praestito arg. quamvis de paol. in b. salva tamen hoc casu uxori manet pretij repetitio ex bonis Mariti Covarr. ad d. c. p. l. 2. n. 5. 2° res litigiosae praesentim si eorundem ratione à domino actio mota in Iudicio Nov. 112. c. 1. nisi tamen à tertio acquirantur. 3° signum adibus junctum, nisi caveatur à venditore hujus de re

non in pristinum statum restituenda.
 4.to Viventis hereditas olim, hodie tamen co-
 devenit, ut pacta talia tolerentur, prae-
 tim si iuramento firmata d. c. 5.º illiciti
 erant contractus feudales, nisi tamen domini
 Consensus speciatim quidem in hypothe-
 cendi interveniit, vel feudum antiquum fue-
 rit agnatorum, praeterea conditori dari debet
 potestas proprio motu consensum domini
 impetrandi.

De prohibita Alienatione Hominis.

Quomodo res hominis fiat inalienabilis? R. vel prohibitione facta in ultima
 voluntate, verbis in rem directis non in per-
 sonam: Es sollenn dinst Gültar minnfr
Swan, dinst sonndan, sonndan allz nit
bin minnfr Nasbomman Swblindan
 Similiter causa prohibitionis addita, tunc
 enim inducitur fidei Commissum, cuius Ectio-
 ne realis actio perditur l. 1 et 2. l. Comm. de le-
 gal.

Quomodo tamen res à Testatore prohi-
 bita possit alienari? R. si consentiant proximi de familia, in quo-
 rum gratiam prohibitio facta, possunt enim
 Iuri fidei commissi ex testato competentem
 renunciare, licet testator id prohibuerit.
 Consal. an addit. ad Peregrin. de fidei commisso sub-
 tit. q. 6. 87. Dec. Consil. 327. n. 2.

Qualem Effectum habet prohibitio
 alienationis inter vivos? R. facta per pactum, quod videlicet contra-

alienantem debet actio adinteresse, non contra
tertium Possessorem actio realis.

Quomodo tamen ita res fieri possit in
alienabilis?

R: 1° si in ipsa traditione adiciatur pactum de
non alienando l. 18. ff. de pact. nisi tamen res
jam sit alienata, interim ad interesse neum age
re poterit l. 38. § 17. ff. u. o.

2° si adiciatur pactum commissorium, scilicet
contractum ipso iure debere esse nullum,
si contra pactum res distracta fuerit, quo casu
a tertio res repeti poterit l. 19. in fin. prine. de
pig. act. Carpz. p. 2. C. t. d. 17 n. 19.

3° si pactum hypothecae addat in casum rei contra
prohibitionem alienata.

4° demum optima erit cautela: si quis domini
um, et quidem cum clausula constituti posses
soris familiae in eum casum videlicet alienatio
nis reservaverit, nam sic non tamen iudicio peti
torio seu rei vindicatione asperiri, sed etiam reme
dio possessorio agere poterit, ut conseqvatur man
datum manutentionis contra detentatorem ob
possessionem constitutum conservatum etc. P. 2.
Decis. 150.

5^a caveant qui poteris suis fidei commissis
consulturi, ne simpliciter disponant bona in fa
milia munere debere, sed addant simul: secundum
ordinem Successionis legitima adne transfus
sio. Galz. ne remaneat Possessori fidei commisi
sionis, quomodocumque proximiori per remoti
res prejudicandi.

Quid observandum circa res alienas? R: quod regulariter in Contractum venire ne,

queant l. de rebus alien: non olim: si tamen
contractus admittat rem alienam, ueluti casus,
et ea est, ut vel certa pena, vel certa astima-
tio in casum evicta rei exprimatur.

Quod de facti alieni obligatione notandum? R. 1^a facienda distinctio inter sequentia
promissa: ius will maßen, daß fr. zahlung
solle, et ius will ißm. din. zahlung. p. factum.
primò enim casu si sufficientem diligentiam
am adhibeat liberatur, non etiam 2do, casu.
Optius verò est cautela: ut in alienum facti,
tum promittens, in casu facti non secuti ad
certam penam se obliget, sic enim cessante
facto penam stipulanti prestabit, vel si
verba constitutum, vel fidei iussionem con-
tinent: Ius will din. schuld über mich
nehmen, ius will davon haßen, oder gült
haben, vel ius will ißm. kass. ius. schuld
haben § 20. de inut. stipul. Inst. Dura-
mentum hic non obtinet locum. ob facti
ita illicita tam mandans, quam mandata-
rius puniuntur, solent de reliquo advocati
sibi prospicere, ut tamen pecunia, quam
hinc probabiliter mulcto exsolvendum,
sibi à cliente, qui scommata inseri enixe
cupit, prenumerari curent, sic enim ei
tangquam possidenti, causa in pari turpitu-
dine melior foret l. 2. et 3. de Cond. ob turp. caus.

Capitulum IV.

De Cautelis circa formam Contractus observandis.

Cum in commento sit formam dare esse rei, ideoque
quilibet curiosus esse debet in inquirendis statu-
tis illius loci, ubi actus est gestus l. 6. §. fun-
dus ff. de Evict. Interpretatio enim contrac-
tus in dubio ex more Regionis desumitur, cui
se confirmasse presumuntur contrahentes l. 19.
C. locat. Igitur advocato si ab extraneo ei, vel ne-
gotium intercedat, statim indagare debet, an non
jure retorsionis ille ubi et extraneo hic eodem
modo jus dici possit, accedente videlicet Prin-
cipis consensu Capp. B. Const. 58. def. 19. de
notitia dilucidissime scriptis, et ea patet ex
Geselberti Henrici Justinianum Harmonicum

An Contractui pacto derogari possit? R: quoad formam accidentalem, quod spectant
contractuum naturalia, quae licet contractibus
adhaereant, partim tamen voluntate abesse po-
sunt, qualis est culpa praestatio, de evictione ac-
tio: affirmo quoad formam substantialem, negu-
quod immutarentur contractus naturalia, si v. g.
in emptione loco pecuniae merces permittantur,
sive enim permutatio, Caterum hodie par ratio
est, sive ex intervallo, sive in continenti pactum
adjiciatur Contractui, agendi enim facultas
eandem indistincte oritur: non amplius etenim
pactum ex adjectione, vel coherentia contrac-
tus actionem tribuit, sed ex vi illa, quam mori-
bus sibi praescribit. adeo ut eandem hodie cum sti-

In exprimenda.

Quod ratione metus observandum: R: quod quidam Contractui immiscere
quidem soleant: Daß ein solch Contract auß
woll brachten laß, zu thun muß, und
wollen will, zu thun will, und in
quidam von beiden Theilen beider
Theile. attamen si metus accessisset, ipsa re
nunciatio pariter metu extorta presumere
tur, quod si ergo presumptiones concurrentis
metus accedant, consultum est, ut post aliquod
tempus in novo quodam Instrumento consensu
reparetur, hoc facto enim per consensum re
gentem metus praecedens purgatur C. 1. d. quod
metus Causa l. 2. C. eod. modo non ex eodem me
tu consensus repetatur.

Quomodo Exceptioni doli occurratur. R: Si Contractui inito immisceatur sequenti
volto auctore hincstige anfallen, daß im
gan Vertrag ein solch Contract nicht in
Angelegenheit, so soll dann, ob gleich ein
Theil dadurch zu contrahieren bewog, daß
dann der Contract nicht so recht null und
nichtig sein, sondern es soll dann der
Theil der actione ex Contractu in fac
tum die Entscheidung der Theile, salvo
quod reliqua contractu, zu thun
zu thun. Renunciatio doli ex inter
vallo post contractum fieri debet; Factum

etiam circa modum prestandi dolum va-
lebit.

Quid de Conditionibus praesertim impossibilibus notandum? R: quod si partes
impossibile pro possibili habuerint, valida
est obligatio, ita ut alter, qui impossibile in
se recuperat ad interese teneatur l. 58. ff. de
cond. indeb. vel si impossibilitatem sciverit
venditor, et non Emptor, quo casu venditor
ad interese teneatur l. 57. § 1 de Cont. Empt.
Impossibilia tamen cum difficultibus non
sunt confundenda, ideoque in Contractu
exprimendum: impossible zu thun
so haben Immof. Buyen, nicht! Contractus
tan selbe for möglich quaft. Respectu
tamen licitarum conditionum utile est vendi-
tori cum Emptore sub conditione contrahere
volente pacisci, ut re interim casu per
emptor partem periculi alter quilibet eorum
suscipiat.

Quid ratione contractuum clandestinorum observandum? R: ubi exprimitur occa-
sio, per quam tempore noctis, et in loco ob-
scuro contrahere necessum habuerit, quo
co facilius omnis suspicio fraudis tolla-
tur.

Quid circa formam contractus notandum? R: sequens expressio: Ich habe
for mich, mirum habun, und habunsm
quod posterius non est necesse addere, nisi

in contractibus, qui omni natura ad heredes
non transeunt. In specie exigitur, ut manda-
tum nomine heredum concipiatur, ne postea
mortuo mandante resurrectione processus quod
sunt, idem ad alios actus personales applicari
si potest. Ceterum cum scriptura contra sen-
tentiam probet cavere quisque ne operam con-
scribendi contractum in se recipiat, vel admi-
nimum hac cautela sibi provideat. §. 10. In
dir. In Contractu nimirum quoniam hoc
Kallm, 10. 10. In Creditore propter, 10. 10.
In, 10. 10. In, 10. 10. In, 10. 10. In, 10. 10.
linum zu interpretieren.

Capitulum V.

De Renunciationibus Interitum

Quæ circa Renunciationes veniunt
pencilandæ?

persiculanda? R. ut videlicet renuncians quendam
exceptiones speciales premittat, v. g. §. 1. re.
nuncium firmiter dicitur Exceptioni metus,
et postea generalem reliquarum Exceptio.
num renunciationem subiungat arg. l. 4.
§. 4. ff. si quis cautionibus quae generalis re.
nunciatio dicitur hoc ita sonat. allan vassal
basaltrun, und woselstun, so ffur den
vassal, und gewoselstun wagen zu bal,
tan kommen können oder müssen,
so wosel die vassal ningen zu bal, als auf
die künstlich dinge mein gesatz, statuta

Unde quod subnihilum introduciunt, unde
unde Monasterium Witz, unde hoc fundat
quidam videri videntur. hoc enim
 si factum generalis renunciatio in eas
 bus non expressis idem operatur, quod renun-
 ciatio specialis dicitur: Fr. de renunciatio.
 cap. 2. n. 7. ff. 1.

Quid circa Personas renuntiantes attendendum? R. ut sint habiles alienationi,
 et ad donationem durum, unde sequitur
 mulierem renunciare non posse, nisi cum
 Consensu Curatoris, quod idem quoque ju-
 re communi in minore. Cautela igitur
 est, ut renunciatio fiat jurata, sic enim
 minor et famina sine Curatore obligatus
 nisi iuramentum dolo, metu aut vi sit fa-
 ctum Auth. Sacramenta, puberum C. si adver-
 vendit.

An renunciatio per alium fieri possit? R. affirmo modo hic speciali mandato ad
 renunciandum instructus et Except. in spe-
 cie renunciandi facultas data.

Quoad Personam renuntiantem quid requiritur? R. ut habeat notitiam istius
 juris, vel beneficii cui renunciandum, nam
 juri ignorato nemo renuntiat l. 19. § ult. ff.
 de inoff. Test. Et cum hac ignorantia in enu-
 liere, Rustico, milite, minore etc. potest sumi
 tur, omnino si cum his personis contrahatur,
 observandum: ut premittatur contentio,
 hio, vel declaratio jurium, quibus renunciatur.

Renunciatio Beneficij fide jussio
rio.

Item alias obstat, exceptio nefacta
certiorationis igitur optimum erit, si
renunciationes germanicae substituan-
tur v.g. si fidei jussor renunciaret: ich bage
bei mirs finnen dör. Augst. Hessest,
so da will, daß ein dörger von dem
Principal Pfuldner mich können
belangen wannen Jugelnisse, daß
ein dörger nur seinen drang,
und nicht die ganze Pfuld zahlen
dürft. hoc casu enim nemo germani-
ca lingua gnarus, se exceptionis sen-
sum se ignorare, allegare poterat, sic et
aliae Exceptiones exprimi possunt v.g.
hoc est renuncio exceptioni non nu-
meratae, et non in rem versa pecunie,
idemque renuncio exceptioni rei
non sic, sed aliter gesta vel simulati
contractus, dolose pervasione, coac-
tionis, lationis sive ex parte sive
ultra dimidium. Ich bage bei mirs
dör finnen, daß mich ganzeln,
und nicht in meinen druck angn,
wannen guld. Jugelnisse bei
gabe mich die, daß nicht sein bafel, daß
die, der Contract andern abgeben,
dab, all an ich finnen. Hessest,

Haben ferner in Letter von England
acceptirt, auf andern geſtalt nicht, als
Kunsthilf, Poffen reannociation den
Contract geſtohen haben will;

Cujus juris fiat renunciatio? *Si* Proprii juris non alieni, nisi inter re,
nunciantem, et alterum si juris dependen-
tia, nec incongruè renunciationi addi, po-
test, paxa, in eam enim ejusdem transgre-
ssionis. Juribus preterea futuris ex pre-
renunciandum est, consultum igitur est:
ut exprimantur beneficia aliquot futurum,
quæ forte ob casus supervenientes compe-
tere vel novâ in lege seu Rescripto Prin-
cis induci possent v.g. *Ich bin aus dem
König, und dem Reich Marck Brandenburg
oder andern Stücken Darg, Kallt, in-
nicht wunden, sondern das Gott quädigst
verfüllen wollen, daß ich das
Gün, da aus dem gültigen inß nu,
haben konnte, oder aus der sehr Lande
Obigkeit autorität mir ein Special,
oder dem gäuligen Lande ein General
Judul verfüllen, oder aus dem
Freuden: Ich bin dem Darg, Kallt, in-
den Gült verfüllen Könige aus, zu,
schwellen Gült, dem gäuligen, oder zum
Hilf verlassene wunden, so verbleibe ich*

unf. Dasin, da, Bis unf. Johann bene-
fican winden unnen gläubigen unf.
gabrainfan will. Juramentum tamen
et hic addi consuevit. E contra renun-
ciari non potest qd, qd sunt juris prohibi-
turi v. g. ut res minorum sine decreto Judi-
cis alienentur, ut fidejussores dotum den-
tur. Neque renunciatio valet formae à legi-
bus praescriptae v. g. ut testamentum mino-
ribus solennibus perficiatur. aliamen si
res moraliter non sit illicita cui renuncia-
tum, et dolus, fraudisque adversarij non con-
currat renunciatio rei talis jurata sub-
sistit c. quamvis de pact. in b.

*Quenam sint Exceptiones Generales
quæ in Contractibus ferè omnibus ad*

skiberi possumt! 2^a Exceptio fori v. g. Das
 wann wir in unser Pfund salben Salan,
 und wann wir solten, wir üben all coram
 grotnagve Iudice in, und an, das Land
 wo wir unser Dm gläubiger zu blagen
 Salinbat, zif stillen wolten, anif ingra
 bat wir in loco contractus inif reinen an
 gntro, für wann wir solten, wir in unser
 ungsangnen Citation zif das selbe in
 wignulif stillen wolten. Clerici for
 men exceptio fori renuociari negreunt
 ex c. si diligenti l. x. de for. comp. bene ta
 men tacite. 3^a feriarum Exceptio: Das

Quoad salvandam contractus
formam quibus Exceptionibus
ergo renunciandum?

nunciare licebit.

Quae praevalent pro impetrandi faciliore executione? R: ut addatur constitutum
Possessorium: quo ipso in casum more, ci-
lis, et naturalis bonorum debitoris pos-
sessio in Creditorem transfertur, ut hinc et
si interdicta retinenda, et recuperanda
possessoris competant effectus. P. 5. Decis. 15.
Uoque mandatum de inveniundo posses-
sori concedi praeterea potest facultas ingrediendi
et propria Auctoritate bona debitoris li-
c. de sig. 7. quae cautela tamen contra resis-
tentem non procedit, sed tunc paratum
men Executionem operatur. Personae au-
tandi personam, et bona debitoris in quibus

Renunciatio Mercatorum quae loco: renunciari quoque solet, praeser-
tim inter Mercatores exceptioni mundini-
um, ne scilicet haerementur executi-
onem Exceptioni compensationis debiti
sentis, et futuri: Rationum non redditu-
rum: except. cessionis bonorum.

An Exceptioni Prescriptionis
renunciari possit? R: negative ne scilicet publicum interest

Insaugung aller Dispensation von dir in meinem fürd hoc
 Ich schwöre auf gültig, daß ich wider dir in jedem ansehnlichen
 fürdich Obligation an dir in jedem ansehnlichen
 Text wider von dir in jedem ansehnlichen Maß in jedem Dispen-
 sation in jedem wollen. Simile quod in Juramento Iudaorum cauterum
 sub: fin: ordin: Cam: Ich schwöre, und dir in jedem ansehnlichen
 fürdich Obligation, daß ich in jedem will dir in jedem ansehnlichen
 ansehnlichen in jedem fürdich Obligation, absehnlichen, absehnlichen, oder
 fürdich Obligation von dir in jedem ansehnlichen, noch andern Menschen, wo
 ich und dir in jedem ansehnlichen fürdich Obligation, daß ich in jedem ansehnlichen
 fürdich Obligation in jedem ansehnlichen.

Concedo Creditori meo facultatem in casum non secuta solutionis: vel
 cum, vel sine auxilio Magistratus, bona mea, ipsi cum clausula consti-
 tutionis hypothecata, ingrediendi, utendi, fruendi, usque dum et
 tione fortis et usurarii, omniumque aliorum, ei plane fuerit satisfactum,
 tam, pro nomine ejus nuda designationi, nulla accedente juritjurandi
 formula, credam. De praeterea et ipsi libertatem et adversus me ipsam
 et adversus bona mobilia mea, ubicunque locorum id fuerit, reali arresto
 cedendi, illudque usque ad plenam satisfactionem continuandi, et aliog-
 literas executoriales, mandata sine clausula, etiam sine causa cognitio-
 adversum me impetrandi, aut alia quavis remedia adhibendi, quibus vel
 cum, vel sine juris assensu solutionem extorqueat, contra quae nullus
 vel Creditori impedimentum, vel mihi praedium erit, quodquid Pontifici
 Canonicoque aut Caesareo jure, quodquid Imperatoria, vel Electorali, pri-
 palique constitutione, quodquid Privilegiis et ordinationibus provin-
 libus, quodquid vel dispensatione, vel per modum privilegii, Exemptionis

vel jam fuerit dispositum, cautum, concessumve, vel in posterum caveri, dis-
poni, concedi,ve contingat. In summa nullum Mandatum, vel inhibiti-
o, nullus saluus conductus, nullus Indultus, nulla Repressalia, nulla Restitu-
tio, nullum Privilegium, vel nundinarum vel aliud, hic valeat, siquidem his
omnibus renuncio, sciens, volens, et sponte liberetque, et ea quidem fide qua nobi-
les decet, ita me Deus adjuvet. etc. Juro similiter me contra hanc obligationem
jurejurando confirmatam, nulla ratione, nullo prelo, nec a Seculari nec Ecce-
siastico Magistratu ullam Dispensationem impetraturum.

Promitto quoque et testor per Deum aeternum Donaj, me non flagitaturum vel
impetraturum, aut adhibiturum ullam Declarationem, Explicationem, Dis-
pensationem vel remissionem ab ullo Iudeo, vel alio homine, si hoc meo jura-
mento mox prestando illum hominem fallo, Amen!

Nec aliqua ratione videar mea obligationi contravenire velle, renuncio Exceptioni-
bus non numerata, vel non recepta, pecunie, doli mali, fraudulentæ persuasio-
nis violentia ac metus, et cujuscunque lesionis aut machinationis, ac speciali-
ter illis legum beneficijs, quibus prohibetur ab executione processum incho-
ari, Item, quod debitor pro pecuniarijs et civilibus causis in persona detine-
atur, sicut et remedio cessionis bonorum, et omnibus alijs remedijs, Exceptio-
nibus, et dilationibus de jure scripto, vel non scripto, item ex speciali man-
dato vel indulto Casarea Majestatis, quoque modo impetratis, vel dein-
ceps impetrandis, statutis etiam et ordinationibus sive generalibus, sive
particularibus de presenti exstantibus, aut in posterum constitutis, ex-
ceptioni contractus non ita celebrati vel initi, solusve minusve, item ali-
ter gesti, quam quod continet in literis: Et summatim omnibus alijs in uni-
versum, privilegijs, sive generalibus, sive specialibus, Item, exceptionibus
de jure vel facto competentibus, ac specialiter iuribus dicentibus, gene-
ralem renunciationem non valere, nisi processerit expressa Specialis.

Ad hoc ut hæc mea obligatio in omnibus ac singulis punctis et clausulis sine aliqua tergiversatione vim legis obtineat. Quæ et singula supra stipulata nunc sub fide mea, bñj minimum fürstlichen, Prästlichen, adelichen, Herrn, Fräulein, und Bläuben): diversificando clausulam secundum dignitatem persone, cum qua contrahitur: loco juramenti coramoraliter prestiti promitto, et in me recipio, fideliter observare, ac in nullo contravenire.

Caput VI.

De Instrumento Contractus complendo per Subscriptionem et Sigillum.

Cum sæpè Actoris Intentio exceptione Tractatum elidatur, videlicet asserendo, ne wärrn wir dloß in Tractatn gn., wärrn, so gn. sagian gubraist, ne wärrn, abar inß dñr Contract zum Dflüss h un, Ideoque curandum contrahentibus ut complementum accipias contractus, redigendo Instrumenta in mundum, eademque confirmando subscriptionibus, fin, et si per tabellionem conscribantur, etiam ab ipso completæ, et a partibus absolutæ l. 17. C. de fid. Inst. Tractatus enim solus circa contractum non inducitur.

21.
et obligationem, nisi sit absolutus, vel pro ab-
solutio habitus, quod postremum contingere
solet, si consentientibus partibus interim ap-
ponatur, Punctatio id est brevis enarratio pun-
torum conventorum à partibus, interim donec
soleane Instrumentum conficiatur, subscripta
hac clausula: und soll dinst Punctionen so
Lange, bis ein solenns Instrumentum zu
Agien gebraucht, ad instar plenissimi contrac-
tus ad agendum et excipiendum tolligirafft,
und Würbung haben

Quid circa chartam observandum? R: Daß dar contract inst. außgaltel
abgeschafft, oder zunnichst Agien dar,
zunichst wanda. potesterea etiam notandum li-
teras feudales, Natalitias, Nobilitatis Pergamen-
to inseri. Cautele tamen contra corruptionem
charte adhibita vix quidquam operabitur, si
vel Instrumentum ita corruptum, ut legi am-
plius non possit, vel alia annullati Instru-
menti indicia concurrant.

Quid in ipsa Conscriptioe Instrumenti notandum? R: 1° ne admittantur ra-
suras circa annum, diem, et summam debitam
et reliquos Contractus, vel si commissi fue-
rint in subscriptione eorum mentis falsi, sic
enim rasura non vitiant Joh: Bel: de Ferrarjs
2° cavendum in Instrumento ab interlineari
vel marginali scriptura, cuius pariter, si fac,

22
ita fuerit, in subscriptione mentis facien-
da, pro meliori erit: daß auch junder Pri-
stern nün zuu rimb dar Dirschrift nass an
vnu, albm gemaßt worden, good et in
testamentis praesentim observatur,
5to si completo jam penitus instrumento
quodam per modum Apostilli id est Bos,
cripti sint superaddenda, necessarium esse,
ut hoc Boscipsum aequè à Partibus sub-
scribatur, et subsignetur.

6to moris esse solet, ut summa debita pri-
mo numeris, postea integris litteris scri-
batur, sic et annus et dies integrè adden-
dus est. v. g. J. J. Dabmann, daß Bis Titio
Huldig worden 2000 Altsch., J. J. J. J. J. J.
Rat, Band Altsch. J. J. J. J. J. J.

7to Charta, et altamenti ratio habenda,
ne adhibeantur charta diversa longiores
breviores, crassiores, latiores, strictiores,
cto: quippe ex tali chartarum, altamenti
hi, et calami diversitate, praesentim in
parte suspecta v. g. circa annum, et
diem eruitur falsitas, Judicis tamen
arbitrio id relinquitur.

8to in contractibus bilateralibus duo
confici solent originalia, quorum alteru-
rum alteri parti traditur, praeter hac
etiam aliquas copias vidimatas sibi con-

scribi curant, quibus in casum amissi ori-
ginalis uti possit, ex l. 1. et 2. C. de fidei. inst.
conveniuntque pacto, ut stetur copia vidi-
mate. Polts auf diese obligation dürfen
Raub, Raub, Brand, oder sonst auf mini-
geren Weis zu minnen gläubiger
von faulden hommen, so sollen nimmer
dimittiren Eignen aben Polts Authori-
tat executive agendi, dazzu hin/ut
Hailnd zu, als wann ein Original ob
ligation wäre produziert worden.

2° addenda subscriptio, nam per eam per,
indè habetur acti subscribens totum
instrumentum conscripserit Corp: P. 2.
C. 2. W. def. g. n. g. Daß ich die No. Instru-
ment mit Einß Dünckel, Ban, in allen
Clauseln wohl erwogen, und darinn
völlig consentirt, bezühn, n. ich mit un-
rer veynrafändigen nutzungsfähig-
nil enim operatur subscriptio, si con-
senta instrumenta non fuerint per teo,
ta Corp: P. 2. Decis: 257. n. 18.

Don de Charta Blanca, non blangvel notandum? R: quod subscribentem, et
sigillantem obliget ad hoc, ut executive
contra eum agi possit, et exceptis quod
Charta Blanca alia fuerint inserta
ad reconventionem remittitur Cap: 22: P. 1.
C: 17. def: 42. n: 9: pro vitanda tamen

54.
Falsitatem subscribens premitat, cui fieri
eam destinaverit v.g. quoniam tollimus contra
tra Mevium hoc est ad conscribendum Me-
datum contra Mevium, vel quoniam obligati
on ubi 300. i. l. l. in optima forma boni
Sempronio.

Quid in Subscriptione observandum? R. ut consensus ad certum nego-
tium exprimatur v.g. subscripsi ut Testi-
nam tamen ultra non obligatur. et alia
verba instrumenti ipsam videantur ob-
ligare, modo non in specie subscribentis
in instrumento facta mentio, quoniam enim
subscribit, et sigillat instrumentum, in
quo fidei iussus datus est fidei iussione obliga-
tur Cypri. P. 2. Const. 20. de f. g. expresse
autem jam semel consensu ad negotium
frustra clausula: non in idem non
in idem non apponitur: fidei
est, si quis subscriptioni nominis sui ad-
dat alibi non boni boni.

Qui subscribere debeant? R. in contractu uni laterali v.g. mutuo suffi-
ficere solius debitoris subscriptionem, in
bilateralibus etiam utriusque partis
scriptio, uti est fidei iussorum reliquorumque
omnium, qui ex contractu obligari debent,
necessaria est, si valium debeat esse quo ad
eos instrumentum notandum, propterea

subscriptioem fieri debere mox ult^a
ma contractus linea, nè si spatium
relinquatur, aliquod in fraudem altero
in scio addi possit. Testium nomina eti^a
am' utiliter in ipso Instrumento mox
ante conclusionem exprimuntur, v.g. iund
ist. d. in Contractu in Gaymward N.
N. al. finzu nubaltunnn Gynnyun
gafflo/nn, iund Bollgagognu, nè postea
creditori occasio pateat, testium quali^{ta}
umcuqve subscriptioem in scio debi^{to}
fore adhibere, quo casu si tres testes sub^{scri}
pserint, ex hypotheca privata in scio
debitore fieret publica. Juramento ta^m
men testes testinandi. Notarius id age^{re}
debet, promissa contestatione se in
specie ad subscribendum à contrahente
esse rogatum, si etiam utroqve contra^h
entes Liberos ignari in scriptis con^{tra}
hère velint coram Notario, et duobus
testibus contractus celebratur, et à nota^{rio}
in solenne Instrumentum redigitur,
et ab eo solo subscribitur. Conf. depp. de iure.

Qualem Effectum habeat Sigilli appressio. R^{es} quod confirmat scripturam pri^{us}
valem, et si deest constet, Sigillum volun^{tate}
tate illius, ad quem pertinet esse apposi^{tum}
tum subscriptiois vim habet, et ejus
loco probat Haring et Sigillum suum
negans, Juramento se purgare debet.

70.
Quid si quis Sigillum non habeat. R. solet nomen suo addere subscri-
bens: In Mangling manu habet
facto manu nignu laud. Imo
et alienum Sigillum adhiberi posset,
modo in subscriptione addatur! Da
ur in Mangling manu nignu
um. Althsa. M. Tity. Althsa. M.
da. Pan. Koubawup. Cind. guttan. W.
lun findu qndu in habet. Cavendo
tamen nimia cautela, nam ex nimia
diligentia praesumitur dolus, censetur
que tale Instrumentum falsum Machina.

Quid de Charta vulgo Mangal. facimus notandum? R. quod in locis v.g. Mar-
chia, Hispania, Saxonia ubi recepti
contractus sine ea non valeat, si in
scriptis celebretur, observandum ha-
men negotia, quae alias jure communi
coram testibus expedita subsistebant,
hodie Effectu suo copropter non desti-
tuantur, per hoc quod actor non per
chartam sigillatam, sed testes fidem
negotij in iudicio facere velit, cum
forma certa Instrumentis praescripta
fidem, testium sublatam esse, non sit
praesumendum.

An extraneus ex contractu alibi inito,
ubi hujus chartae usus non est, cum Cive
Marchico, sed in Charta signata non
conscripta actionem movere possit? R. affirmo, Charta enim sigillata

ad Solemnia contractus, pertinet in So.
Connibus vero ad statuta loci, ubi actus
celebratus, respici debere, vulgò notum
est arg. d. l. ff. de Eiect.

Sectio II.^{da}

De Cautelis in Contractibus nominatis observandum.

Caput I.^{mum}

De Mutuo § 1.mo

Quid in mutuo attendendum. R. an illi, qui mutuum accipiunt, sint
tales, ut valide ex mutuo possint obli-
gari.

Quae sunt observandae in Mutuo Civitatis. R. 1.º non sufficit, si Administrato-
ribus civitatis numerata fuerit pecu-
nia, sed simul Creditor de versione in
utilitatem, Civitatis sollicitus esse de-
bet, alioquin non Civitas ipsa, sed Ad-
ministratores obligabuntur; Ergò ne-
cessum est, ut in Instrumento specificè
exprimatur, cui Civitatis necessitati
impendenda sit illa pecunia, debet autem
Creditor attendere, ut revera in usum, et
utilitatem illam impendatur pecunia,
pro versione inde probare possit.

2.º Haec verò Probatio Versionis, ut civi-
tate faciat, Cautela est, ut non cum Adminis-

trahitur solis, sed cum Civibus omnibus
contrahat Creditor. si enim omnes Cives
adfuissent, simpliciter obligatur Civitas,
etiam non probata Versione in Rem.

¶ 3° Quod si Similitudo Civitatis, omni-
um Civium Convocationem non admittit
sufficit adhibere Illos, qui Civitatem
tam representant, quales sunt, Tribuni
Plebis, Quinque Ministri, ordinem in
ipsa audientibus generalibus
alibi in iustis, alibi in iustis, in
finem a Praetoribus, ordinem in
Ministris. vid: C.C. Sect. 2. Cap. 1. §. 2. 3.
5. Pap. mih. 116. 117. ubi est unum pro
judicatum.

¶ 4° Creditor, et hac Cautela uti possit
ut à Civitate Mutuum desiderante ex-
gat, ut aliquis communis Suffragio eli-
gatur, et eodem Potestas, et Plenipotenti-
a in Scriptura Mutuum accipiendi, in
specie concedatur, Nihil enim refert, an
Civitas ipsa contrahat, an verò is, cui id
specialiter civitas mandavit, Lex Item
G. 4. 1. 10: quod cujusque Unives. nomi. L.
finalis 10. pro loc: Tali casu, Creditor
necessarium non habet, Probationem ve-
siduis in se recipere C.C. pag. 118. §. 6.

Renunciationes. Exceptio Doli, Metus, Persuasionis

27.
Rei non sio, sed aliter gesta, Legi Civitas
„Tit. Lex, Civitas Mutin., 27. co. de Rebus
creditio, Libr. 12. Tit. 1. iudandum
Inu, in da, sagnu, iora ninn Stadt Ufil
Inu salbun hönun Inu fassent wonndun.
Inu da, sagnu ninn Salb, d. inu fassent
ininnu Ufild Inu fassent Salb, d. inu
onis in rem, Restitutionis in Integrum,
Ab. Jurato renunciare debet Capionis Mora
Lotij.

Quæ Cautela, præter recensita attendenda? Q. ut non tantum Administrato,
res mutuum accipientes, se tangam fi,
de iussores summa credite, cum renuncia,
tione beneficij exclusionis se obligent: uel
uill dactor uabst ininnu subm bur
gn ninn, sed etiam ciues singuli, alias
enim quod universitas debet, singuli non
debent Cap. 1. P. 2. C. 6. def. 22. nisi in spe,
cie se ut singulos obligaverint cum renun-
ciatione beneficij divisionis Cap. 1. d. 1. def.
25. Plura ex annexa formula mutui Civi-
tatis patebunt.

An renunciari possit Legi Civitatis? Q. eandem esse frustraneam, quippe enim
suo iuri non alieno renunciatio est: De reliquo
super obligatione bonorum Civitatis exti-
gitur Principis consensus per modum de-
creti; Similiter non inutile foret: ut Civi-
tas jurato renunciet futura restitutionis

restitutioni, cum et hoc minoribus por-
missum Aith: Sacramenta puerum
C. si advers: vendit.

Quid de Mutuo Ecclesia sciendum? R. quod propriis Consistorij vel Capituli consensus requiratur, et versio in utilitatem Ecclesie sit probanda.

Quae nam circa mutuum filij familiae observanda? R. videlicet ne ipsa pecunia credatur, nisi Mandatum Patris ad id, vel etiam in illas causas impendatur. C. dictum, ad quas Pater aliquando obstrictus erat. L. 7. §. 12. ad ff. vel inquirendum, si filius bona pleno jure possideat, respectu horum non obstat exceptio S. L. Macedoniam.

An jurata renuntiatio S. L. Macedonae valeat? R. affirmo tradita Corpore: P. Decis. 256. h. 12. modi dolus adversarii absit et salutis periculum.

An semper expressio versionis sit utilis? R. affirmo si enim forte debitor creditum creditorum relinqueret, quod casu tamen verba illa generalia jam expressa non sufficerent, sed in specie ad quod impensa pecunia, exprimendum: Das mir zur Beförderung meines Hausfalls, 1000 Gulden, vel zur Einrichtung des bürgerlichen Lebens, 1000 Gulden augnauend.

An Tempus restitutionis mutui exprimendum? R. affirmo e.g. Das die 1000 Gulden

11.
Auffbündigung nun fallt Jahr, oder
Drey Monath hinweg geschafft, oder
abzu solch der Debitor zu dem Christo,
ihnen Zeit die Säculen zu stehen
nicht abtragen, so soll so zeit dadurch
für einen auffbündigung, ofen
achtet die Zeit das außgelenken
Capitalis noch nicht eingelassen, die
Lohn geschafft, und Debitor schuldig
sich ofen vinnigen ansehn den
gäuglich und Stück ständige zu
sein abzugeben, utile etiam foret
obligationi inserere. Daß von Zeit
den geschafften auffbündigung
denn nun ein Viertel Jahr die Zeit
läng geschafft sollen, alias enim hoc
trimestre non à die designationis com-
putari potest, sed à lapsu demum anni
retrosum computari.

Quid consilij, si quis pecuniam mutuo
acceptam, putet esse alienam?

R: Mutuatarius pecuniam acceptam con-
sumat, vel expendat, altamen bona fide,
quâ iuramento confirmabit.

Quæ Cautela, praevenitur devaluationi
pecuniae?

R: ut certa aestimatio eiusvis Thal; vel
ducato addatur, quæ restitutionis fieri
debeat e.g. Daß zu 12. Pf. in specie
rein ein, oder in Banco gültig 7. Pf.

zu 30. Jgfr. Im Jgfr. zu 3. K. gar
und nung fangen, und dargenalt
der casum impotentie dinsteln a
and nung gulten gang baforn mü
dargenalt arfetzen, wie der dinst
Jgfr. tempore solutionis am Galt
dinsteln an dargenalt wunnen. uhl
etiam col Provincias aliquas expen
re, ubi expendi pecunia tempore Co
tractus potuit, et addere, ut soluto quoq
in similibus nummis fiat, qui illis loc
tum expendi possint, hoc facto enim de
tor tales nummos solvere debet, qui i
omnibus illis Provinciis expendi pos
sint. Ceterum Remedium L. 2. C. de r
ciendi vend: in casu, si quis ignarus ma
netam levioris pretij pro majori acco
perit, competit, non etiam si credi
tor penitus quavis foret, nomen ces
sum non majoris valoris esse.

An in mutuo valeat pactum, ut plus

restituatur! Q. si legitimum modum usurarum
non excedat.

An usurarum capere hodie utilis?

2. affirmo nam sorte jam soluta, nihil
ominus tanquam ex speciali stipulatione
peti possint. Cæzor: P. 2. C. 30. de f. 1.
quod alias, si ex sola mora debeantur,
non obtinent Cæzor: d. l.

Quid preter usurum promittendum? R. def. 12. Interest: daß der Debitor das Capital nicht gubulalichem Gewinn, oder allan, sonst rationi, Bluffen, Verschleiss, und Interest gaffan wollen. hujus clausula effectus est, ut si majus interest docere possim, quam est quantitas usurarum, ego usuram mittere et totum interest petere possim. Capp. B. 2. C. 30. def. 9. si autem in probatione majoris interest defecerit creditor, ipse non potest recurre ad usurarum solitarum petitionem asserit Capp.

An usura et quo casu ultra alterum tamen currant? R. def. 11. 1° si particulariter solute, alterum tamen non obstat. 2° quando Debitor malitiosè in plures annos solutionem sortis differt Capp. P. 2. C. 30. def. 28. a. 3. imò si interest in obligatione promissum sit, iterum hoc ultra alterum tantum indistinctè ad iudicandum, pro diversitate casuum.

Quale est Privilegium mutui sine usuris crediti? R. quod creditor talis omnibus chirographarijs preferatur. Contra illicitas usuras accipiens, private sorte, vel parte Capitalis usurae usurarum quocunque demum modo sive usuris in sortem redactis nova stipulentur usurae, vel sive adminiculo cessionis fiant Juris Sanctio inhibita L. 27. ff. de re jud.

Quando usura praestantur palliuntur? 1. in contractu Monachorum, Monialium
Episcopalis, et contractu Vitalitatis 1.º est
contractus, quo quis pecuniam indige-
ti certas merces cariori pretio credit
quas ille mox vilius vendere tenetur,
quo pecuniam consequatur. 2.º con-
sistit in eo: si magna pecunia quae
fitas à ditioribus in commune confe-
ratur, hoc facit, ut multum inde per
pignore qualicunque capere possint
pauperes res hac sequentibus includi-
tur punctis. 1.º ut ex hac pecunia
curratur pauperibus indigentibus
exteris nec divitibus. 2.º ad certum
tempus. 3.º ut detur pignori pignus
idoneum. 4.º ut singulis mensibus
aliquid minutim solvatur, pro suis
satisfactione Ministrorum, quibus mor-
tis huius cura commissa, et ibi nihil
exigatur sub nomine usurarium, sed
tamen impensarum. 5.º ut tempore
elapso vendatur pignus, et quod debeat
pro debito, et mensuris illis praestatis
bus superare, debitori reddatur.
3.º Contractus fieri solet, si quod an-
nis 10. 16. imò major quantitas pro cen-
tum datur, quod interim ab usurario

pravitate excusatur, quia sors morte credito-
ris petiti in cuius compensationem eo ma-
iores usurae quotannis praestantur modo
probabilis vitae teneas, quem J. C. de defi-
nit in l. computationi 68. ff. ad C. falvum
attendatur, eius respectu annua presta-
tiones dirigantur.

An clausula iudicati, id est, parata Ex-
ecutionis et Guarantigij sit utilis? R. regulariter non, nam Instrumentum reco-
gnitum ex omnium fere locorum statutis
vim Instrumenti Guarantigionati, et para-
tissima Executionis sit Carrp. Processus: uti-
lis tamen foret illa clausula in illis Con-
tractibus qui ordinario Processu ventilari
solent, nisi enim qualitatem executione
agendi conciliaret, quod et ibi procedere, ubi
iuxta Ius commune Instrumentis executi-
va vis non est Carrp. Stat. 1. n. 7. Legg.

Quid de pacto ingrediendi propria aucto-
ritate bona debitoris sciendum? R. quod huic utiliter addatur, ut occupata ita
possessio nemine tamen resistente in tantum
volente debitore legitima censatur, ac si
per sententiam, et ab ipso Iudice facta es-
set.

An obsequium in habundantia quum
fuit aqar per se licitum? R. affirmo si enim illis creditoribus, qui in
diversorio vi obsequij se offere tenetur,
nihil amplius quam necessaria Alimen-
ta praestentur, cessabunt omnia, quae in

40.
contrarium urgeri possent, idem enim
esset ac si ad personale attestum se oblig-
asset: Ich gebn auß meinem glaubigen
gute Willen und Gewissen, in dem
ich die in dem Zussagen an allen
ihnen, und ihren, wo er nicht anders
ihnen mochten mit gar, sovil ich
rest gebührend, auß willsam ist
gantzlich abzusagen die Capital
und zinsen, nicht anders
quemadmodum autem ad predictum At-
testum et obsequium se quis obligare
potest, ita etiam debitor ad operas
obstringi potest: daß er ihm die
Psuld nicht abhandeln.

An dicendum ad sequentem casum: Debi-
tor Creditori Chartam Pollicam trans-
misit, creditor vero inotio debitor pos-
tea facultatem arrestandi debitor in
quocunque loco obligationi inseruerat?

R: verba generalia debitoris, ad casum
qui specialissima voluntatis declaratio-
ne egent non extendenda.

An circa collectas sorti sub usuris im-
positas liceat pariter ulcus debitor ferre?

R: affirmitur quod per hoc creditori por-
ter usuras nihil accrescat, consequen-
ter cessat usuraria prauitas, quae non
est incommode estimanda, quod suffi-
ciat alium de debitor, sed ea lucto, quod

in creditorem redundat, in Saxonia
tamen tale pactum penitus improbatum.

An Creditori Interpretatio Instru-
menti obligatorij pro libitu relinqui
possit, et quomodo ^{ca}uti debeat?

¶ conformiter juri, cui se contrahentes con-
formasse censentur l. quare §. 7. d. inter loca-
tore ff. Locati. nec interpretatio hac debet
esse absurda, vel calumniosa l. 79. ad Eol.

Exemplum obligationis.

Joannam Cautela pro liquiditate expensarum est? ¶ ut damnum et expensa-
rum aestimatio conferatur in creditorem
à debitore, hoc pacto, ut simplici ejus de-
signationi stetur. Nil enim obstat, quo-
minus illiquidum pacto contrahentium
pro liquido censi possit vid: inf. sect. 1. c. 8.
§. 57. sic pariter creditori fabularum con-
cedi potest: de hypotheca, pro libitu dispo-
nendi, imò et alienandi, sine previa au-
ctatione, et subhastatione, sine qua ta-
men alias pignori vendi nequeunt.

Caput II.

De Commodato, et Precario § 1.

Quae Cautela in commodato observanda? ¶ ut commodans à commodata-
rio petat exprimi usum, ad quem re
mea opus habeat, nam si simpliciter
usum rei mea concessero, precarium erit.
Quis est Effectus expressiois usus? ¶ quod sine hac obligetur tamen quis

98.
ad culpam latam l. 8. §. 3. de precar:
hac autem expressione usus re commodat
ta, quis ad levissimam culpam obligetur
l. 5. §. 2. ff. Commodat. Haec autem
die pactum precarij pariter, ut contra
tus commodati obligat, ut ita contra ha
conditione ex moribus experiri fas sit
si enim stipulatio adjecta precario pro
petuam parit actionem l. 15. §. 3. ff. de
prec:

Quid sit precarium? - - - Quid quando est concessus usus alteri ad
preces alterius pro arbitrio, et bene
cito concedentis quodcumque revoca
dum, nec adjectio temporis aliquid
ficiat, nisi pactum subsequatur, ni
res precario concessu v.g. intra annu
revocatur ex temporis adjectione, si
men sola commodatum non efficiet.

Quid in concessione ad preces alicujus observandum? Quid exprimatur, de precario
usum juris alteri concedere velle,
nam si precibus simpliciter annuat
et usum rogati juris, patiaris, pati
entia hac titulum praestabit alteri, et
acquirendam servitutem habilem.

An clausula constituti Possessorij
recte clausula precarij annectatur? Quid negativè constitutum enim per
et civilem, et naturalem possessionem
in creditorem transfert precarium
naturalem!

Quid si res comodata ad alium usum adhibita? R. si commodans ulteriorem usum prohibuit, et commodatarius nihilominus re utitur, pro hoc usu ulteriori repetere potest arg: §. 6. Inst. de oblig: ex delict: imò etiam de casu fortuito tenebitur, si rem commodatam ad alium usum, quam cui destinaverat, impenderit Capuz: P. 2. C. 26. ff.

An pacta culpa, casusque fortuiti, rationem concernentia subsistant? R. affirmo melius tamen etiam est, ut casuum insolitorum expressè fiat mentio Menochi: de st. J. lib: 2.

An aestimatio rei comodata recte adjiciatur? R. affirmo cum protestatione tamen, se eam non alio fine adjecisse, quam ut postea constare possit, an res aequè bona restituatur C. 1. ff. de estim: act: imò ipse commodatarius protestari debet, de periculo nolle teneri ob adjecitam estimationem, quod alias aestimatio transferre solet, praesertim in contractu id fieri debet, v. g. in dotis donatione.

An rectè caveatur ne res deterior reddatur? R. affirmo: de pabulo autem non est necesse pasci, cum ad hoc in Contractus obligetur l. 18. §. 2. ff. Commod:

Quid demum circa res commodandas cavendum? R. ne laudentur, sic utile erit: ut commodandum vas petenti respondeat commodans, adesse ibi vasa, sibi de bonitate eorum non constare, sed commodatarium ad

illis uti expediat, circumspicere debet
sic enim damnum in commodatarium
devolvitur. Ceterum Pacto sibi prospici-
cial commodans, ut si re amisit et affirmat-
ione hoc nomine praestito, rem recuperan-
di occasio oriatur, illa non commodatarii
sed commodanti refusa affirmatione re-
datur.

Quid si res duobus commodata fuerit? *Q:* in solidum tenetur, heredes vero eorum
pro parte hereditaria, nisi unus rem
tam restituere possit *l. 3. d. 2. ff. h. l. vel*
ea unius heredis facto agatur *l. 17. d. 2.*
ff. cod. idē clausula utiliter additur, ut
heredes in solidum obligentur.

Formulae obligationis.

Non incongruē in hoc contractu compen-
sationi renunciatur, pro affirmatione
integram actor consequitur.

Caput III: De Deposito § 1.

Depositarius regulariter ad latam le-
netur culpam *l. 32. ff. h. l. nisi culpam*
levem, vel levissimam in se suscepit.

An res deposita, proprijs in periculo
proferenda? *Q:* negativē nisi ad maiorem diligent-
iam me obligaverim.

Quam Cautelam deponens observare debet? *Q:* ut adjoiciat pactum de deposito
tertio restituendo, si mandato se legiti-
maverit apud depositarium, Pluribus

deponentibus unicuique etiam reliquis
absentibus res restituenda l. 1. §. 47. ff.
depositi quod idem est pluribus coexistenti-
bus heredibus, ita ut quilibet repetens rem
depositam tamen praestet, satisfactionem
de re communicanda alijs coheredibus l. 1.
§. 36. ff. h. t. in re indivisibili petenti interve-
niente Magistratus et auctoritate, res resti-
tuenda est praestita cautione prius suffi-
cienti, quod is, cui depositum restituitur,
reliquis velis quoad ipsorum portionem sa-
tisfacere, quod si haec cautio recusetur, non
tenetur quis restituere, nec ulterius ser-
vare depositum, sed potest in loco iudicii
deponere l. 1. §. 31. si stipul. §. 1. solut. in re di-
vidua autem deposita tamen portio repe-
tenti competens danda.

Si depositio in gratiam filiorum fiat,
ta qualis clausula? Et si ab eo ubi depositum datur in
addenda gratiam filiorum ipsa nigra gaußsal,
ding aulnathen, und das Depositarius
non solvendo voran, so sollenn die an-
den Kindern, so ihre portiones ne-
halten, dann ubrigem pro rata ge-
ausunt zu voran, und inden
ruhn.

Quando Depositarius habeat reten-
tionem depositi l. 1. Et si pactum ex prelosum deposito adiec-

¶ Dum, quod depositario ius retentionis competere debeat, tam ob debita inter contractas, quam ob impensas in depositum factas.

Quid si cuiusdam custodia domus commissa? R: illa custodia degenerat in Mandatum, igitur pacto sibi consulendum, de non alia, quam vulgari diligentia prestanda.

Quid si cista deponatur, faciendum deponenti? R: ut res in cista conditas ostendat depositario, et desuper recognitionem petat, tali enim casu neque de custodia rerum contentarum, neque de earum affirmatione dubium suspensum poterit, nec etiam depositarius excipere poterit.

Quid circa prelium pro Custodia dando notandum? R: vel ea prelio pacto cavendum, prout ubique debere esse Privilegia depositi, vel protestandum eius, se hoc non mercedis, sed honorarii nomine promittere.

Quid si depositario usus depositi conceditur? R: erit depositum irreparabile, dummodò non statim ab initio eiusdem usus ei concedatur, nec usus depositi rei depositario offerendus, sed depositarium promittat ob eundem rogare, sic enim mox in

cum devolvatur pericula concessio usu t. ca.
cu possit reservari. Daß der Hm zwan
Largömmen wolla, inf. d. d. an depositum
galtinn züg abruiffen, jnd. wolla
in Privilegia depositi dargnfall re,
servient saban, daß hümstlig haim
Retention, oder compensation wogun
jatzigun, als hümstligun gegan for.
Larungun darwinda long abruiff
worda. Facto igitur utiliter compensatio
concluditur, praesertim si simul pro usu
novas stipulatur Deponent.

Quid occasione depositi irregularis re,
vocatione notandum?

Q: ut Deponens concessio usu depositi
simul praestatur, sibi nihilominus lib.
tam debere esse revocationem.

Quousq; depositum custodiendum?

Q: quousq; causa depositionis durat v. g.
absentia etc: quod si tamen justo diuti
us hac custodia se extendat, vel aliud
impedimentum superveniat, propono, quod
custodiam continnare possit, Magistra
tum adire consultum, utiliter etiam
a Depositario constituitur hypotheca,
cum alias depositum non exstans solum
chytographarios creditores praecedat, et
ante eos exsolvetur in concursu.

Quomodo Infamia a Depositario
evitanda?

Q: si transigerit cum Deponente ante

Sententiam, vel etiam ipsi privatim
satisfaciat, sic enim postea condemna-
ri non potest, quod et in actione tutu-
la, pro Socio et Mandati actione
observandum

Formula obligationis depositi

An renuntiatio non accepti depositi requiratur? R. negativè depositum
confessatum enim sufficit nam tam-
diu confessatum depositum pro vero
habetur, donec depositarius probet
contrarium. E contra clausula:
Laurentij et paratissima executioni
formula depositi rectè additur, quia
Licet causa depositi famosum est, et
inde non tam profunctorie tractatur
sed pleniori causae cognitione opus
habet An: Brunneman: ad l. 11. C. de i.
licet si executivè agatur infamia
non sit locus.

An in Deposito opus sit Testibus. R. pro meliori probatione omnino trium,
attamen si de manu depositarij con-
fess, vel hac recognita fuerit, tunc in
aequè obligabitur depositarius, ac si
Testes intervenissent.

Quod duplex est Sequester!

R. duplex voluntarius quando litiga-
tes ex conventionem rem pones sequestrant
deponunt, quod omni iure promissum
necessarius vel judicialis, quia à iudi-
ce etiam partibus invitis, quod se

sequestratio regulariter prohibita lib. C.
de prohib: sequest. ubi tamen semel decre-
ta sequestratio, oblata cautione relaxatio
sequestri petenda: tunc enim si fudeat
sequestrum relaxare nolit, mandata cum
clausula contra eum decernuntur C. 1. p. 1.
C. 20. D. 19. n. 3. licet consultius sit
ad decreta sequest. appellare.

Quomodo sequester constituendus: P. exprimendum à sequestrantibus, an
nudam Custodiam, an verò ipsam Posse-
sionem noluerint translatam. Pariter
gradus culpe, praescribendi, ne negligen-
tia sequestri praedicti litigantibus.
accedit ad hoc quod sequester Inventari-
um conficere, fructus colligere, moram
non ferentia vendere, de omnibus ratio-
nes reddere, et finita litteram victori
reddere debeat, ob id enim salaratur.

Caput IV. De Hypotheca, et Contractu Pegnoraticio. § 1.

Quid circa constituendam hypothecam notandum! P. ut à debitore judicia-
lis hypothecae confirmatio impetetur,
ad bonorum enim immobiliarum obligati-
onem semper Magistratus, seu iudicis
auctoritas requiritur. C. 1. p. 2. C. 23.
Def. 1. quod si iudicalem confirmationem
petere nolit debitor, adhibendi tres testes

56.
qui hypothecae constitutioni praesent
tes, hoc sua subscriptione sortentur,
e.g. Das ist mein dato in inderpfand
banne zu nigen geynswauff obig
ge hypothec constituirnd worinn
zu nigen die mil in, in inder
pfand, und dazugewandten
ist, hac cautela in Saxonia tamen
in mobilibus locum habet.

Quid si in feudo hypotheca constituatur? R. Consensus tunc Domini
in specie in liberis Principis expri
mendus: confirmiran inist allen
dirsen Contract, sonderu consen
tiran auß in in darinn gassan
un hergänding als dar in sub
stanz. Similiter confirmatio hujus
fieri debet ex Cancellaria feudali, non
Iustitia tamen consensus enim Do
mini colligitur, exinde si quis scrip
tus et factum approbationum accep
rit. Ceterum cum consensus Domini
sit stricti juris, ideo negotium Domini
eo ratione exponendum, prout reversu
contrahendum, et postea Exceptio
consensus ad hoc non potest huius opponi
valeat a Domino, accidit cautela op
tima, ut consensus Domini directi
definitus impetretur, indefinitus eni

et generalis ad omnem alienationem applicari potest.

Quid Consensus à Domino impetrare debeat? R. Debitor, si autem consensum debitor impetrare nolit, in Instrumento obligationis creditori facultas debet, proprio motu consensum à Domino impetrandi: solus autem in in gläubig, gnr bündig gnr gnr fündig fündig, gnr nützig nützig, über dinsten ob, ligation nützig fündig fündig lufu Consens gnr fündig, so will es fündig fündig, mit fündig fündig fündig fündig, so, fündig Consens auf fündig fündig fündig, bündig, und gütlich auf fündig fündig fündig zu extrahieren.

An solus Consensus Domini sufficit? R. in feudo novo affirmo, in feudo autem antiquo pariter agnatorum consensus in hypothecam feudi necessarius est.

Quid observandum venit in Provincia ubi feudo et alieno obnoxia? R. creditor generali hypotheca omnium bonorum non debet esse contentus, quia sub hac ipsa hypotheca feudalis non continetur, necessarium ergo est addere. bündig fündig fündig allen fündig fündig fündig, und gütlich fündig, und fündig. De reliquo si Dominus vasallo consenserit, ut certe persona feudum vendat, non licet.

Renunciatio excussionis allodialis

Loc alteri vendere, non obstante, good creditor
 suo hypotheca, quod vel ea moribus al-
 terius antiquioribus, vel hodie ea Consensu
 habet, alteri sine Consensu cedere, possit,
 uti ipse Creditor suo hypotheca semel quod
 ritum ad quoscunque heredes sine novo
 consensu transmittit, ita et cedere idem val-
 cum transmissibilia sunt cessibilia. Sim-
 iter etiam vasallus renunciare, potest
 excussioni excussionis rei allodialis, quod
 nolit opponere: ut prius allodium, quod
 feudum excutiatur, sed quod vellet por-
 re, ut res feudalis, cui suo hypotheca
 haret, simpliciter excutiatur, et credit-
 exinde sibi satisfaciat, aliamen hac
 renunciatio tamen respectu filiorum
 etiam agnatorum obtinet.

An hypotheca feudalis sine Consensu

Domini utilis sit?

Respondeo affirmo, potest enim hac hypotheca
bita creditor in possessionem feudi mit-
illudque tamdiu retinere, potest, donec
ex feudi fructibus ipsi satisfactum
feudi enim commoditatem oppignorat
potest vasallus, et similis a quocunque
Judice in feudum quoad ejus fructus
fieri potest, Tail. l. observ. 117: nam
consensus Domini solummodo hoc effici-
quod vasalli debitoris linea deficiente, ut

60.
Debitoris excludantur ab obligatione
cum sortiam bonorum speciem consti-
tuant. In Saxonia autem sub ex-
pressionem mobilium et immobilium nominatim
continentur Ord. Proc. Sax. § 46. nam
idem J. Magdeburg. si addatur ius
all. anß. bñ. finem Ord. c. 24. § 21.

An hypotheca Generalis vel Specialis melior? Qui generalem habet, omnia
presentia et futura sibi obligata habet
L. fin. C. pro res pig. Contra specia-
lem hypothecam habens in alijs bonis
praeter expressa, nullum ius conse-
quitur, etiamsi ex illa re solutionem
sequi possit. sed re illa preempta, vel
ab alijs creditoribus consumpta in
topographiarum classem remittitur
Brunemann: de Conc. Credit. c. 5.
attamen specialis hypotheca magis
afficit rem, et si Debitor postea dis-
traxerit hanc rem, creditori mox ac
excusso prius debitore contra Emp-
rem, vel pignorem pignoris datu-
a actio ad rem repetendam Novell. 122
cap. 1. Casp. de cit. 12. n. 12. et de cit.
consultius igitur est, si generalis, et spe-
cialis hypotheca coniungatur, et ius
ultra rem pro hypotheca expressa ex-
cutionem prius petere nequeat, de

casu creditori, ne alium immitti in
illa bona patiatur, tunc enim si praesens
per fidum, absens vero per de-
cennium faciat, possessor, quem vi illi
us constituti habebat, amissa censetur
salvo tamen jure recuperandi.

Quid de Praescriptione constituti Possessorij? R. Sciendum: quod constitutus
non possit praescribere, quia ad praescrip-
tionem requiritur et possessor, et
bona fides, quae hic deficiunt; nam
constitutus non possidet, sed tamen
detinet, et habet rem saltem in posses-
sione alterius nomine, propterea non
est in bono fidei: scilicet enim se possidere non
suo, sed alterius nomine: aliam enim
quam proximam constitutus desinit
possidere, et tertius incipit posside-
re, tunc currere incipit praescriptio
et constituto possessorio 30. annis
praescribitur.

An Contractus Pignoratitius seu
Antichresis vel Creditori liceat uti pignori
loco usurarum permittitur?

R. si fructus certus non excedat
quintam usurarum quantitatem
quamvis modicus in fructibus in-
certis toleretur. Cap. 2. l. 30. d.
40. Cum vero dura sit conditio cre-
ditorum ratione fructuum et

quem Emptor et Dominus rei Cre-
 ditor efficitur, consequenter omnes
 fructus liberè et superabundantius
 lucrari potest, nam utique ad dimidua-
 tionem in Emptione tollatur L. 2. C. de
 restitut. vend. multo minus ad ratum
 nec obligatur Creditor Carg. R. 2. C. de
 d. l. cum tamen in Contractu retro,
 venditionis periculum maneat Em-
 ptoris, si res casu perierit, et non ut
 in Contractu pignoratitio ad debiti-
 rem transeat L. 19. C. de pignor. id
 quod cavendum: ut debitoris ma-
 neat periculum: Wia nr dnu
dat Dominium, simul san, sub
simil auzl B. Jafu Lang auzl,
Titium transferen, indos mit
dnu Ludwig, daß wenn dnu
nunzu casus fortuitos, so son
dnu dnl Titij Besuld nut stande
dat auß einem gn, Balzhar
gnit minirnt wenn dnu solch
nr dnu Venditor, solch Besuld
ibnr auf allm unsmm, ind
naß Balzhar, wenn gnit dnu

20.

Windurban, P. Johann nicht da,
Hominum das Lollige Käuf. P. Gold
finwinden und ngen wollen.

Quoniam autem Contractus pignoratitius,
cuius, et retrovenditionis sepe confun-
duntur, ideoque ad mentem contrahenti-
um respiciendum, si ergo animus Con-
tractum retrovenditionis celebrandi ea
verbis appareat, non nocet grammatis pi-
gnoris fial mentio berlich: P. 2. Cond. 1.
n. 7.

Ea pro cognoscatur Contractum esse
pignoratitium, vel retrovenditionis? Q. Prior ex eo dignoscitur: si primo
fial mentio mutui Contracti, et postea
subjiciatur, pro illo mutuo fundum
hunc sub iure retrovenditionis credito-
ri esse concessum, quod enim in securi-
tatem mutui datur, pignus est. In
posteriori vero Contractu mutui prode-
cedentis mentio omittenda, et mox a
Contractu venditionis incipiendum
e.g. Künd, und Zins ist für 100 fl.
nich. Das für 100 fl. dato nim den
ständiger Windurban, P. Contract
ganzlos: unfähig ab Urban, P.
Tilius sein Land gibt Turocula.
nim an den Comptanten auf
20. Jahr Windurban, P. etc.

Quid si Venditor sub jure retractus præ-
sumit, jam certam pecuniam summam emptori debeat? R. huius non in prius
prio, sed altera instrumenti parte me-
tio facienda, in illo quidem loco, ubi pri-
mum venditionis ab Emptore promittit
fur: E.g. fingamus Insuper Titius
ab Hanso per hoc dat. Mandatum
verfandelter Güter N: 6000. v. 1777.
ab nin Läären Käuf. Gold 2000.
Lugny, Lugny, halt. da 2000. v. 1777.
so kont. anzustalt, die übrigen 4000
v. 1777. aban mit einem dem In-
fand. per Lail obligation sub dato etc.
Verguligann 4000. v. 1777. compensieren
werden sollen, was man, obse ob-
ligation finnis an, halt nimm wagt
jastten Käuf. Goldes dem In-
fand. per zurim geggeben wird.

Ex quibus Contractus magis pignoratitici
us, quem retrovenditionis aestimet? R. Si ad Contractum retrovenditionis acce-
sserit modicitas pretij, et Consuetudo fan-
randi conjunctim simul, tunc enim Con-
tractus non est retrovenditionis, sed pignoratiticius. C. 1. de pign. l. 2. n. 1.
Quenam sunt requisita Contractus pignoratitici? R. 1. nomen debitoris. 2. De-
signatio rei oppignorande. 3. Quod
tas Contractus pignori in se designat
tio, quod finito Contractu cum inven-
tatio restituendum. 4. Expense ad

Consensum ab officio impetrandum.
5to) Quantitas crediti. 6to) Traditio
pignoris. 7°) Evictionis promissio.
8to) Onera realia quis debeat sustinere.
9to) De impensis in pignus faciendis.
10.) Jus retentionis, facultas interim
alienandi: da, B. Hlandt, Isabau fuvy
fufun follen, dny fluy, allmufail dny
Hoffmuyt, gnyu fufang dny Hland
Bifillingt jnnmandu audann zu cedi,
ann, ind zu ubnlaftnn. 11.) Commu-
nicatio documentorum pignori oppigno-
rati. 12.) exiftenteterming, si solutio non
sequeretur, liceat vi pacti plus offeren-
ti, si sub hac bona oppignorata, vende-
re. 13.) Resignatio ante reuentionem:
ronnd dny Hlandtff: nil außgang
dnt Termint din Hland- gültu auß,
züloßnn gnsonnn znyu, soll nu
nin fufu zülon jnnnt fufabunt
Minnung ffrintfluf anzubündi,
gan pfuldig znyu. 14to) quo pretio
res relinenda. 15to) Tempus reuentionis.
16to) renunciatio juris, ne fructus
excedant usuras, et computatio-
nis in sortem. Casus foriuiti à quo
susticipiendi Renunciatio iurium om-

68.
nium. Pactum de non alienando
le solutionem crediti, cui adjungi potest
pactum Commissorium sive l. commissa-
ria. Pactum constituti Possessorii
datur ut si qui manum Pignus
habeat, ut renunciet except. re-
dendarum rationum et in specie l.
C. de pignori actione.

Quomodo Contractus pignoratitius

in retrovenditionis Contractum converti possit? Q. si ponatur loco Pignori
Contractus, Windenban, pro Pignori
pro Windenban, pro Pignori
Pignori, Pignori, Pignori pro
Pignori, Pignori, Pignori
Pignori et pro solutione in d. Pignori
Pignori, Pignori, Pignori. Cui
solum tamen in Contractu Pignori-
tius sequentes, quia nimirum Pignori
Pignori, Pignori, Pignori, vel renuncie-
atis quamvis fructus usuras et
cedant, vix à Jure admittentur.

An Contractus Pignoratitius, et locati.

-one cautè conjungantur. Q. affirmo: e.g. condidi alicui
10000 Pignori. Debitor pignoris loco mihi
offerit Pignori Longè majoris pretij
ex quo quolibet anno, si benè adminit-

retetur, 900. ⁷ *§§* pensionis loco perci-
 pi possumus; Eodem oneri rationum de
 fructibus perceptis, et percipiendis subji-
 ci nolum, et tamen securus de credito esse
 cupiam, accepto quidem illud praedium, sed
 pecto, ut reditus solius praedij mihi co-
 centur pro certa pensione, hoc pacto,
 ut pensioni prius deducantur usurae,
 et quod superest, ipsi debitori solvatur.
 Locat ergo illud praedium mihi pro 100. *§§*
 ita tamen, ut huius Summa 500. *§§*
 loco usurarum detrahantur, et 200. in
 parata pecunia solvantur, adiectis
 alijs pactis pro indole contractus loca-
 ti conducti; hoc modo usuras centas
 habet creditor, et quodamplius fructu-
 um nomine percipit, hoc vi contrac-
 tus locati iuste retinet. ab fructu ta-
 men Contractus mentio mutui non
 fiat. Ceterum licet lex Commissoria
 pignori negotia adjici: de, 3. n. m. l. f.
 dat. fland. nonnulli in 4. de pign.
 n. l. f. n. g. n. l. f. ut, d. m. Creditori har.
 p. all. n. f. n. g. n. l. f. de pact. pign.
 valet tamen pactum: ut si debitum
 intra mentem non solutum, pignus
 Creditori, si nullus alius solus offerens
 adsit, pro iusto pretio venditum sit.
 sic et retentio pignoris ob prius debi-
 tum libere

10.
Quid cavendum in casu, quo quis alteri
pecuniam credidit, ut debitor sua bo-
na ab alijs creditoribus liberet? - -

Q. ut in specie patiscatur creditoris
prioris jura in se debere esse desoluta:
jus enim prioris in posteriorem non tran-
sit, nisi hoc in specie conveniatur. L. disti-
ct. ff. de res. pign. oblig. non poss. aut nisi
is, qui solvit, jam hypothecam in iisdem
bonis habuerit, sic enim sine pacto in
creditoris sua pecunia dimissi locum
transit, aut nisi prior creditor sit privile-
giatus, in hujus enim privilegium bon-
is sine cessione Corp. C. 1. C. 28. de pign. et
137. quod tamen ad illum, qui debem sol-
vit, vel uxori debitoris non extenditur, privi-
legium enim non transit in extraneum,
sed tamen hypotheca tacita, nisi for-
men uxor tali casu boni nominis
evictionem promittat.

Quid circa distractionem pignoris
notandum?

Q. ut creditor tempus addat, quo si le-
vatio non facta, pignus distrahere li-
ceat, et quidem sine ulla debitori facta
denunciatione, attamen hoc casu duo
testes adhibendi sunt, qui de venditione
bona fide facta testarentur, vel etiam ju-
dicialiter pignus vendendum foret, quod
hodie plerumque fit Corp. C. 1. C. 28. de pign.
Cautela praeterea adhibenda, cum credi-
tor pignus alteri oppignorari possit, C. si
pignus detur contra debitor contra

Verum Bona fidei pignori actione ne
quæat d. civil. cap. pign. l. 2. ff. de pign.
act. ut debitor ab initio sibi pignori
perspiciat: ne Creditor rem oppignora
retinens debitor, vel oppignorationem
à Creditore invito debitor factam de
bere esse ipso jure nullam. I. tamen
Canonico absque hac cautela contra
Verum imploratione officij Iudicis

Pro cautela circa impensas fuit agitur.
Turas facienda in oppignoratione pignorum. R. Debitor pignori debet.
ut Creditor plane nullas sine ejus
Consensu faciat impensas, nisi quae
moram non patinatur, hoc enim omnes
creditor necessarios et utiles impen-
sas repetit l. 8. p. et l. 25. ff. de pig. ac.
Creditor econtra pignori debet, ut quod
ad estimationem impensarum statum
designationi, et conductioni officii
e.g. im d. vollen hinstellg. qn. d. n.
sanctung der anstehenden im
hofen die den neuen sanctum b.
anstellen genommenen d. n. g.
guthal gültig im d. n. g. n. g.

hodie stipulationum solennitas
non attenditur, et unum pactum

16.
Deliberatio innititur aequè validum
est, quæ solennis stipulatio Carpz.
C. 2. C. 19. d. 17. præcavenda tamen
etiam in pactis ea, quæ dubiam fa-
ciunt verborum Sententiam vel res
promissionis sensum, aut Consensum
impediunt, nam deficiente præsen-
tim posteriori ad Effectum productum
quod inchoatur, non potest l. 55. ff.
de Act. d. unde præsentim in dona-
tione causa Contractus exprimen-
da: promissioni enim sine causa
facta obstat exceptio doli. l. 2. §. 3.
ff. de Except. doli.

An alteri stipulari liceat? Affirmo: videlicet si vel facto vel
verbis illam obligationem accepta-
verit seu probaverit textus, quæ-
dum enim textus ignorat Contractum
in sui gratiam inter alios ges-
tum liberum est, non uni, sed utrique
contrahentium, à Contractu illo in-
totum resilire Conf. Carpz. P. 2. c. 20.
d. 25.

An impersonalitas uti in stipulati-
one, ita et in pacto admitti possit? Negativè nam vitium imperso-
nalitatis in stipulatione surge-
tur per præcedentem interrogatio-
nem, non ita in pacto: nisi et hic
prævia interrogatione et responsio-
ne negotium gestum esse suppone-

172.
unde, unde ut in constituto in
personalitatem vitiosam esse decidi-
tur in Nov. 115. c. 6. Nulli. si quando
C. de const. pecun. attamen et hoc
ita restringendum, nisi stipulatio
preceperit.

De factum obligatus ad quod tenetur. Q. ante elapsum terminum ad fac-
tum vel interesse, post terminum
profixum a faciendo repellitur:
dicta electio facti, vel interesse in
tantum obtinet, nisi faciens se jura-
to ad factum obligaverit, vel si in
specie factum promittens, renun-
ciat juri sibi quoad interesse preste-
tationem competentem. Cum enim
Electio Debitoris sit, an factum,
an Interesse presteat, ideoque hinc
juri renunciare potest, et sic ad
factum adigi.

An promissio facti alieni obliget. Q. negative d. 2. Inst. de inul. stipul.
omni enim opera impensa liberatur
Cautela igitur pro illo, cui talis
facta promissio, est ut quis suo pe-
riculo idem promittat vel se in com-
muni sponsorem constituat e. g. nr
wollen auch jenen gefaßr thun,
gesten, daß nr selbst, oder
nr wolle dafür stehen. Sicut.

17.
an penam adicere valebit, an
quam promissor in casum, si de
ter non fecerit, obligetur §. 29. l. 1.
in n. stipul. quod penam tam
conventionalem videndum an ad
oriendo obligationi facti, vel opor
an obligationi quantitatibus, illi
casu pena quacunqve adici po
test l. si dictum §. 6. m. ff. de vi
hoc casu verò non major pena
adjicienda, quam quousque se
tima usurarum quantitas se
tendit l. cum allegas 15. C. de us
Iure verò canonico non subsistit
hac conventio.

An prior obligatio novetur per penam conventionalem? R. negative, sed
potius confirmatur l. 38. §. 17. ff.
de V. O. praestat tamen addere. n.
novatum esse hoc pacto, sed et pri
or, et prioris debiti petitionem
esse salvam creditori, imò si in
resse penam adiectam excedat, pe
na quantum penam excedit, pe
na potest.

An clausula: Dolum malum absolutum
seu alieni solum arg. l. si, cum q. n.
insolent utilis sit?

R. In Contractibus bonae fidei ne
go in Contractibus stricti Iuris
affirmo nam si Contractus bonae fidei

dei dolo affectus sit, hoc in solidum
 tenentur (abique hac clausula.) quia
 huius doli praestatio inest l. 152. §. 3.
 ff. de p. i. q. d. si vero dolus in con-
 tractu stricti juris commissus, non
 tenetur hoc in solidum, nisi doli stipu-
 latio adjecta arg. l. 127. §. ult. d. v. o. ff.

De correali obligatione

In obligatione correali necessaria, qui ad
 ministravit prius exsolvi debet p. l. f. C.
 de div. Tut. v. g. plures Tutores Lauterb. sed correalis obligatio Carp. §. 2. C. de
 de Tut. et rat. imò agvitati consonam def. ult. n. 5; quamvis hodie sufficiat
 Sententiam ul. primo loco extirpiatur ad
 cuius manus pecunia pervenit, et in
 cuius utilitatem potissimum verso
 est Mev. p. 6. d. 297. n. 6. Lauterb. Strij
 de Benef. Extus.

Hac à correis eodem non diverso
 tempore fieri debet, aliogvini non est.
 si in uno instrumento se correo
 constituerint, cum stipulatio praes-
 cedens hodie non sit necessaria, caven-
 dum praeterea, ne à pluribus con-
 junction stipules, sic enim pro par-
 te sua quidem quilibet neuter an-
 tem pro altero tenebitur, nisi in pro-
 missione haec verba adderentur: daß
bin ganz, und sonderlich mit in
ganzem Band für die ganz,
und 1000 Rthlr. f. d. d. w. l. w. l.
und zwar nicht für alle, und
alle für einen non enim est
 indole stipulationis, sed pacti ho-
 die validitas correalis obligationis
 dependet, formula tamen alle für

Quæ cautio à correis observanda?

nunc eto: semper promitti debet, et
 enim duo mutuum acceperint conjun-
 tim, de quibus non constabat, an volu-
 erint hoc correis, licet postea inter re-
 nunciaciones comprehendatur, non obligat
 turpamen in solidum.
 Quod ut correi mutuo pacto sibi perspicua
 ant de communicando, si alterutro
 eorum solutio facta, alias unus eo-
 rum aliquid accipiens ab eorum credi-
 toribus, nil reliquum tenetur comuni-
 re, quod intelligi si correalis obligatio
 proveniat ex causa lucrativa, secus
 si ex causa onerosa quia potestant l. b.
 ff. ad l. falcid. e. g. competit actio pro
 portio, vel communi dividundo contra
 accipientem d. 162. Sicut ad Cod. h. l. n.
 15. de potestati tamen non est dubium
 quin correus debendi contra reliquum
 vel actionem negotiorum gestorum
 utilem, vel conductionem habeat l. 1.
 ff. de reb. cred. Carpp. p. 2. c. 17. d. 17.
 ad ff. h. l. n. 7. Hopp. h. l., contra pa-
 riter necesse est, si unus ex pluribus
 correis solverit, ut antea pactum
 sibi repetitionem spondeat, vel ce-
 dendarum actionum remedio sibi
 consulat. quia autem unus correorum
 conventus se à solido liberet vel si so-
 lidum solverit regressum habeat, ex
 sequenti Cap. patebit.

im Fall mein Herr Mann an der
Zustimmung der Herrn Borgelinmann
Lohs, zünftig werden, solte, ich
solche Lohs, als meine eigene
Pflecht, oder aller fürwanden: auf,
sich bezaßeln wollen: so wärs mir
a Boll gut! pro verba postrema fa-
ciunt Iuramentum etiam extra judici-
ale subsistere. In Marchia necessari-
um non est, ut femina in iudicio
renuntiandi detur Curator, quicquam
certioratam iurare jubeat. Ceterum
famina illustris, ac nobilis totius
pro Marito sub Iuramento, quem
sub splendore dignitatis intercedit
v.g. Luz Brä, Frau odar Adalifm
Herrn, und Fräun et hoc nisi
propter statum suum simul juris-
dictione gaudeat, nam tunc fides
illustris sufficit.

Am in Specie Authentica renun.

ejus exprimantur, e.g. ist dngnbn
eines den Whiblan Garastigkeit
so da will, da, dnm frau der ff.
von Mann auf hnmmln Plai
1/2en auf bürglich nmda, so.

intercessit, cautela esse solet: ut à muliere, quæ simpliciter intercesserat post biennium exigatur iterata intercessio, vel prioris contractus confirmatio. Alius casus est in sor. l. c. 1. ubi si Maritus quid alienaverit ex illis rebus, quæ uxori loco donatis, nis propter nuptias obligate, non valet alienatio etiam consensu uxoris facta, nisi consensus post biennium repetitus, et ex alijs Mariti bonis uxor satisfieri possit.

Accedit priori cautela sequens: ut videlicet post mortem Mariti desideret creditior, quo de novo illam obligationem in se recipiat vidua, quia tunc cessant maritales blanditiæ, Evidentior adhuc cautela est: ut petatur ab uxore, quæ intercessit, ut heredibus suis per testamentum, vel codicillum ingratum solutionem illius summa, pro qua fide iussit, sic enim per modum legatis obligabuntur uxoris heredes.

Quid si Uxor pro fide iussione pretii, um absque dolo creditoris accipiat? Quid si simul illius lucrum ex fide iussione accepti in instrumento fiat mentionem fore indignam legis auxilio l. 22. C. 1.

Quid si Uxor contrahat, et maritus intercedat? Quid si creditor ignoret uxorem in illa

ut uti utilitatem contrahere non erit
Locus S. C. Vellej: quia uxor suo nomi-
ne contrahit, licet in alterius utili-
tatem id factum fuerit L. 11. ff. ad S. C.
Vellej: consultius tamen est, ut uxor
in obligatione capitali specialiter ne-
cessitate, ad quod opus habeat pecu-
nia, alias obligans se cum marito
presumitur integra pecunia ad ma-
ritum provenisse C. 12. tit. 2. R. 75. C. 62.

An intercessio extra publicum instru-
mentum facta sit nulla?

R. negative nam L. 27. §. 2. C. ad S. C. Vd-
lej: nihil amplius decisum, quam fe-
minam non in publico instrumento
intercedentem ipso jure tutam esse,
hoc vero non additur, an femina in
privato instrumento intercedens,
et Vellejano expresse renuncians
praecipue cum Juramento obligetur,
hoc enim, quod ipso jure invalidum
Juramento confirmari, potest ob
Aulh: Sacramenta puberum C. si
advers. vendit. in id quod maxime
juxta Canonico procedit ob generali-
tatem C. quavis de pact. in b. et
ribus galorum, uti apud nos suf-
ficil, si vel proprio Chirographo vel
aliunde mulierem de beneficio sibi
competente certioratam, et S. C. Vellej:
renunciasset vel si pro marito, dummo,

De Juramentum accepisse constat.

Quando Mulier potestur S.C. Vellejano? R. Si sciverit, se ex fidejussione va-
lide obligari non posse, et tamen interces-
sit, tunc enim provocans ad S.C. V. reple-
catione de dolo repellitur l. 2. d. 3. ff. de
l. 20. ad S.C. V. Ac cum jus probatio
difficilis deferatur femina Juramen-
tum, an non sciverit, se ex fidejussio-
ne non obligari, et ibi spe liberationis
intercescit.

An jure civili pro dote Marito resti-
tuenda fidejussor intervenire possit? R. vult id Cyprius l. 2. C. 42. de f. 17. in
casu, quo maritus propria sponte fi-
dejussorem obtulit, quæ opinio eo mo-
do in praxi admitti potest, cum mo-
ribus illam sanctionem juris, ne fi-
dejussores dotium dantur ferè sub-
latam esse testetur Men. l. 2. de f. 36.
Ceterum Principalis obligatio pro-
mittenda est fidejussoria e.g. max.
Non inf. Debitor. Inminu glau
bigu for din gulinfann 1000
zu minnu kolligun turjussorinn
innst allinn alln minnu saab, inn
gultur langlandu, foundann au
zuglunf Titum, inn Minnu
zu selbst pfundigun bürgeru ge

Formula obligationis fideiuf.
toris

Satzl. innd Wirt bürgen Innd
ganzem inndem allen inndem clau-
sulu, daniel, innd inndem Principal
obligirnd sat, innd satthun, quod si fide-
jussores fenda possideant, consensus
domini interponatur.

An concessa facultas infamandi licitasit? R. negative quia ad delinquendum
invitat, et capropter impis sit p. l.
27. §. 3. et 29. de pact.

An fideiussor actius, quem Principalis
obligari possit? R. affirmo non tamen in maiorem
summam, nisi sub iuramento fidei
jussor, id sciens promittat.

An si verus debitori prorogatus fidei-
jussor adhuc maneat obligatus? R. si in obligatione fideiuf.
soria ejus fiat mentio v. g. wollen dñs
Inr gläubig zu dem Principal
Versuldner zur Gaslung frey, innd
alldi sub geben, soll er solich zu
sein inndt allen inndt fugh, innd
sonderr Wirt bürgen wollen
inndt inndt inndt, bis zur gantz
liden Gaslung obligal Inndt
ben, allennastan inndt inndt
bürgschaft in omnem causam,
et eventum gültig seyn soll.

Qualis renunciatio beneficiorum a fi-
dejussore caute exigenda? R. specificè, ut vel omnia fidejussorum

beneficia exprimantur scilicet excus-
oio, Divisionis, et cedendum actio-
num, vel ad minimum, unum alte-
rumve beneficium ex dictis exprime-
dum, et postea generalis renunciatio
subjicienda e.g. Wir, unsern Lin-
den Bürgern des Beneficij excusationis, und
aller andern unsern Bürgern zu-
stehenden nusslichen Wohlthaten
renuntieren per expressum bürgerlich.

talio enim generalis clausula specia-
li renunciationi subsequens reli-
qua beneficia pariter complectitur,
quam si esset expressa Carpz. d. l. 11.
def. 1. non etiam si generalis renun-
tatio sola ponatur.

Quid si quis se ut Raifwalthigen, und
Rathschultheissigen Bürger se obliget? R. per hoc eundem non renunciasse
bona excusationis, nisi addat fidei-
jussor: dass wir von unsern Bürgern, als
nämlich Rathschultheissigen Bürgern, und
zu dem als nun Expromissor an-
novandi gesetzt wollen Carpz. P. l.
C. 18. def. 2. n. 10. simplex tamen re-
nuntiatio beneficij excusationis suffi-
ciat:

Quomodo tamen fideiussor sibi cavere potest? R. petendo, ut suis sumpti-
bus Principalis excutatur arg. l.
§. 2. Mand.

De fidejussore in temeritate vsa.
= loß 3 bürgern notandum!

Q. quod ille semper beneficij excus-
sionis gaudeat, quamvis si sit re,
nunciatum, nisi id iurato factum
fuerit.

An bona divisionis excludatur per obliga-
tionem in solidum?

R. affirmo si nempe expressa renun-
ciatione bona divisionis, alia excep-
tio fidejussoria v. g. renunciatio nova
constitutioni de duobus reis expressa
sit, et clausula generalis subiiciatur.

Quid si ab uno fidejussore pars debiti exi-
= gatur?

R. fieri id debet cum expressa protes-
tatione, et hoc facto à soliti petitis,
ne nolle rescilire, sed sibi regresum,
si à reliquis eorum non consecutus,
velle reservare, alioquin enim ad pri-
mum, qui partem solverat redire non
poterit.

Quis est Effectus renunciationis b.
cedendarum actionum?

R. ne solutionem remorari possit
fidejussor, donec actiones cedantur, Cre-
ditor tamen per id ab actionum cessio-
ne non liberatur post solutionem
Cappz. Pl. C. 17. d. 17.

An Cessio actionis contra debitorem utilis? R. affirmo. quia licet contra eum
semper pateat actio mandati, cum ta-
men hanc nullam hypothecam habe-
at conjunctam, consultius est à Cre-
ditore cessionem petere, quo illi simul

In hypotheca ipsi constitutum, in
Fidejussorem transferat, et ita pinger
or regressus contra debitorem compo
nat.

Quando actiones fidejussori cedenda? Quamvis solutionem vel ad minimum
protestatio, aut pactum decedendi
notiis debet, pro casu
etiam postea cessio fieri potest, cum
nomen ita quasi venditum sit, vo
let et in ipsa obligatione fidejussor
adjici pactum mutuum, de libero
contra reliquos confidejussores regre
su concedendo illi, qui solverit e: g:
wir dem gnylne die gesamte
bürgen schuld an dem
haupte, daß im fall wenn
wir ihm die solde zahl
en zu leisten angestanden,
so würde, so ofungestalt ihm
à Creditore seine jura cediren,
dannoch kauft die so obliga
tion, bezuglich, sein soll, die an
bürgen und wunden mgen,
summe, oder wenn, für allen
actione Mandati gebühlangem,
und son dannzulohn, was er
ifraustaltbar anbezahlt, zu re

petirunt, ut scilicet in solvendo fu-
erit in bonis non aut solvendo
aut, ut si quoniam in Creditore
gratias, ipsum ipsum guttur in,
invinandum velle in solvendo
fuerit. Causa tamen actionis prior
est, ob prioritatem hypothecae.

Quomodo Fidejussor ab obligatione liberatur? Q: 1^a ex l. Lucius 38 §. 1. ff. Maritus
si, ut scilicet fidejussor, si in obli-
gatione, vel debitor dilapidare
incipiat sua bona, putat se à ne-
cessitate fidejussionis liberari.

2^a ex l. 28. ff. de fidejuss: ubi si plures
sint fidejussores omnes in potestate
eius solvendo existentes, ego confide-
jussor videns reliquos male rebus suis
consulere, et ita, si postea non solvendo
facti, mihi inutilem futuram excepti-
onem divisionis, vel creditorem studio libere
differre, donec mortuus fuerim potero,
et itaque ex l. si contendant creditorem
ut veniat in iudicium, et audiat me,
am Exceptionem divisionis, eadem
ratio est, si ordinis beneficium op-
ponere vellet fidejussor, principali
debitore probabiliter bonis cefuro,
modo tamen tempus obligationis elap-
sum, vel dies solvendi debiti venerit.
Capp: B 2. C. 19. d. 12.

7.
pcentus, vitia, cum vim publicam infe-
rat, et Jurisdictionem proroget: utilis
verò renunciatio statutorum beneficio;
nm.

Quid de obligatione ad usuras Judaicas
notandum? R: quod haec non alias creditori danda
nisi necessitas urgeat creditorem, et alibi
sub levioribus usuris pecuniam mutuo
accipere non valet, sic enim nihil lucri
ex usuris percipit.

Caput VII. De obligatione literarum

Quae origo obligationis literarum? R: Presumptum mutuum literis est;
presum, qui enim ex literis agit, non
quam in solis literis se fundat, sed in
credito literis contento.

Quid operabitur tempus biennij elapsi in hac obligatione? R: quod propter negligen-
tiam rei in edicendo chirographo inducat
presumptionem, mutuum revera esse
contractum, ita ut actor ulteriori proba-
tione numerationis non sit gravandus, con-
sequenter etiam exceptio non numerate
pecunie biennio cessat.

Quae est utilitas oblig. literaria, quod
sileat, presumpto mutuo? R: id sequenti exemplo illustrabitur
c.g: Civitas confessionem mutui per lite-
ras emisit, elapso biennio creditor ex obli-
gatione illa agit, civitas conventa excep-
tionem non verse pecunie opponit ex C.
Civitas ff de reb. credib. et ita creditori visio.

nis probationem iungi petil. actor
 polical se non ex mutuo agere, sed ex li-
 tarum obligatione, in qua ne quidem nu-
 ratio probanda, multo minus numerus
 pecunia versio quaeritur quid iuris
 probandum esse creditori versionem: pro
 diennium enim sola numeratio seu nu-
 tum praesumitur, versio vero speciei
 li probatione indiget, a qua ex literis
 agendo actor se non liberabil.

Quia in Obligatione literarum praesumptio

necessarium est? Q. ut in ea exprimatur causa de-
 bendi, vel demum a Creditore probetur,
 vel debitor causas in cautione expla-
 naverit, nam causa omisso tantum effe-
 tus est, ut ex tali Instrumento ad
 at satis solenne, ob defectum cause ex-
 cutivè agi nequeat Cargoz. P. 1. C. 17. de

Quia Cautela se quis ab expressione
 cause debendi, liberare possit?

Q. 1^a ut contractui addatur Iurame-
 tum, hoc enim obligat J. Canonico citra
 causam Coartus: in c. quavis de pactis
 in 6. part. 2. §. 4. num. 15. seqq. 2^a ut ex-
 ceptioni deficientis causae expressio re-
 nunciatur, nam cum consuetudine
 vel statuto induci possit, ut valeat ob-
 ligatio etiam sine expressa causa de-
 bendi Cargoz. P. 1. C. 17. de §. 40. n. 3. idem
 etiam pacto obligationis adjecto fieri po-
 test. 3^a ut contractui causam non ha-

boni addatur, clausula ex certa scientia
nam hac facit contractum valere inftar
donationis donec contrarium probetur.

480) si geminetur debiti confessio: geminatis
enim etiam actum invalidum confirmat,
praestitum si temporis intervallum accesse-
rit. L. 22. C. ad L. C. Vellej: excludit erroris pra-

Quæ Causela impediri potest, nē exceptio
non numeratæ pecuniæ intra bienni-
um Instrumento obligationis oppo-
ni possit. *Q. 1^a*, occurrit remedium in l. ult. §. quis dicit

Q: t^o, occurrit remedium in luth. Si quis suam
caute C. qui potest in p^{re}gi. videlicet: ut si quis
velit caute deponere, vel munus dare non
soli credat scripturae, sed advoce etiam testes
idoneos, et fide dignos non pauciores tribuo.
Hoc ergo testes, si quove numerationi pecunia
adhibuerit, et hi postea in subscriptione expositi
serint: Daß in Herrn Geymwauffs, oblen
Capital baar anßgezahlt frustra erit
debitoris querela, et hoc ei post datum obli-
gationis et ius conclusionem illa confessio
fial ex intervallo se pecuniam in obligatio-
ne exprobram accepisse, sive illa Confessio
in scriptis vel coram testibus fial a debito-
re l. in excoendis 15. C. de f. iust. v. g. Joh
nnes bananuten babann firmid
Daß Cemproimis mir 1000 rthl. Lthu
bur isßm nimm Obligation anßgezahlt
lthl. rthl. und baar anßgezahlt.
Labital enim illa confessione renuncia

sa relati Instrumenti contenta continet,
non opus esse ut relatum producat.
Berlich: P. 1. Cord: 49. n. 14.
2° ut Exceptioni productionis Instrumen-
ti relati expressè renunciatur, iud ob-
glat gurganwältige Saxonibung
auf auf eine Sorsargnsfanda Sarnis,
inung basinsal, so, soll das main aglan,
bigan künftig solchs Sarnisfning
zu produciren, inist Sarnisindan, son-
dann Sarnis auf Sarn Sarnsaldan
production executiv zu klagen, woff
bezüglt Sarn, masten in zu solcham
funda der Exception non producti In-
strumenti relati expressè renunciern, nam
illa productio uti superior recognitio
Instrumenti in favorem debitoris in-
ducta.

Quid de Copijs Instrumentorum et

servandum? 2° 1° ut earum exemplificatio fial per
notarium, cui tangam persone, jurate
fides habenda Sarnom: vel 2° auctorita-
te Iudiciali conficienda copia, et vidi
manda citatis partibus, quo copia ple-
nam fidem faciat: alias enim si cita-
tio partium omissa, adhuc semiplene
probabil Exemplificatio tamen idem
notio, cyphris, et interlineaturis fial,
ut in Originali deprehendatur.

Quid de Charta notandum?

Quod qualis cunque esse possit, dum
modo in illa pagina, quâ obligatio con-
trahitur, nihil peregrinae scripturae
mixtum sit, Notarij tamen à tali
Charta abstinendum.

Caput III:

De Emptione et Venditione §. I.

Hodie vix res majoris momenti ven-
di solent, nisi confecto desuper for-
mento, quâ casu sigvis: Por-
tobentz infrūg dñs Rāu. ff. neque
ab obligari, requiritur, ut hoc Et.
proferum adjiciatur pactum: non
perfectum prius debere esse contra-
ctum, nisi portquam Instrumentum
plene perfectum sit, igitur probata
nisi causa videtur esse requisita
scriptura.

An animus in scriptis contrahendi ta-
citus sufficiat?

Res. negativè: nam cum consensu de re
et pretio proficiatur substantia huius
jus contractus, unde animus con-
trahendi non praesumitur, nisi con-
trahentes expresserint.

Exemplum, ubi in casu venditionum
adum sequenti modo conceptum est
Instrumentum: Quia ista, ff. de

93.
In iure dato non firmat. Rait
ganzlosen (à quo contractu ante
subscriptionem per penitentiam se
liberabit venditor.) firmität haben
dieses contracten allen anstet-
Wollhaben, dadurch dieser Contract
nirgendes Weisheit angeschlossen,
und umgeben worden können,
da, kräftigst renunciert, und noch,
maße solten in allen Markom-
men, nirgendes mit fand- und
Mund nach dem zu sagen
gebrauch, von Ihnen überlassen,
und mit Ihnen klaffen unter
firmat, und anzunehmen die
gel beständig sein wird, zu
gesagt. Pactis igitur expressis
opus est, ut constet, an in scriptis
contrahere, an Contractum probatio-
nis causa, in scripturam redigere
voluerint partes. Non obstante dei
ceteri sententia contraria: quod vide-
licet solus animus, ut Contractus
subscribatur, sufficiat. vide in addi-
tamentis de: Stichij plura.

Quanam observanda in venditione minoris? *Q.* Si minor res immobiles vendere
 libet, curabit Emptor, ut praeber Curatoris consensum exigat. 1°) Decretum Magistratus, quod praecedere debet, nam post alienationem in depositum non valet. 2°) ut Decretum antecedit causae cognitio, quae causam expressisse utile est, ne postea de repper dubium occurrat praecipua autem causa alienationis est res alienum. 3°) ut si al venditio sub hasta Curator. R. 2. Dec. 195. Def. 18. et loco Decreti Judicis alio impetretur descriptum ut in cippiis, causae tamen alienationis urgentes inferenda.

An Medicus emere possit? *R.* affirmo: attamen cum Agrote contracturus expectat donec ad sanitatem reversus fuerit, vel etiam adhibeat testes, qui de libera agroti voluntate testari possint. Humm: Vol. 2. Res. 8: 2. R. 1. Th. 2.

Quid circa errorem materiae aut rei bonitatem cavendum? *Q.* ex ipso pacto Emptor sibi constituat: se aliter nolle emere, quam si materia fuerit huius qualitatis.

et si res fuerit in eadem bonitate, alioquin, si Contrarium apparuerit, venditionem debere esse nullam hoc enim omnino, error qualitatis materiae, aut res de se, orata non vitabil contractum, modo prout finem ad equitatem reducat, et venditor emptori interesse recompenset.

Quid circa res vendendas attendendum? Quid Principale an sint in commercio, nam res sacrae, sanctae Religiosae extra commercium existentes nequeunt vendi unde utilis cautela est, si ejusmodi res emanant, quae forte suspectae sint, ut praestationem interesse sibi stipuletur Emptor, sic enim et contra ignorantem venditorem regressum habereb.

Quid circa res nondum existentes in venditione observandum? Quid hujus generis 1° est Emptio speciei quando quis illud emit, quod non naturali ordine, sed per accidens percipitur, hunc spectat jactus rebus l. si jactum 12. ff. de act. empt. quae venditio pura est, et inde licet nihil captum integrum pretium exsolvendum, spes enim est loco rei vendite. 2do Per operata Emptio: quando illud, quod ex naturali ordine certo tempore existere solet, alteri venditur e.g. si fructus ex vinea

mea tibi vendam, venditio tamen
 conditionalis est, si fructus nati fuerint,
 unde si nihil natum, nihil de-
 bebatur, et pretium solutum respectu
 potest arg. l. d. proff. de Cont. Empt.
 quod si autem fructus nati fue-
 rint, quamvis rari, sustinetur Con-
 tractus. Item fructus sperati, vel
 plane futuri venditi, et hoc ad 2um
 genus referendi. Item sunt fructus
 in herbis existentes: Pruban-
 dar fructus autem dam salda quod
 emere licet pretio determinato, per-
 iculum autem horum est Emptoris.
 Item venit loco facultas percipien-
 di vendita, similis ratio huius est,
 ac si iactus rebus fuerit venditus,
 unde potius fructus animi emen-
 di, determinatio autem harum se-
 quens est, in re naturali futura pro-
 sumi venditionem conditionatam.
 In reliquis vero quae per accidens,
 seu ex intentione tantum contra-
 hentium futurae, opes vendita ce-
 scatur, et huius pura venditio est.
 Cum vero ex dictis de rebus nondum
 existentibus pateat, Emptorem ni-

sus enim minuitur. Interim si semel
hic redditus annuus, vel census legitime
constitutus, non usurarius, sed meriti
habet rationem, et inde per plures annos
solutus, licet alterum tantum excedat,
non sistitur hac census praestatio.

Quid circa pacta concernentia relictis

rem observandum? R. quod illa, quae commodum venditoris
respicunt sunt licita, illicita vero, quae
Emptoris commodum concernunt, sic
valet pactum: ut Venditor redditus il-
los per partes reluere possit.

Quomodo Contractus censiticius ineatur? R. admodum Emptionis, venditionis
non mutui, observandum tamen, ut in
casum, si praedium, ex quo census ven-
ditus, injuria bellorum aliorumve
casuum fortuitorum non sufficiat pro
rationi census, alia venditoris bona
hoc nomine obligentur, quod ex illis pe-
ti possit Supplementum.

Quid circa Pertinentia ad rem venditam notandum? R. ut cautus quicunque sit, ut
potio ratione rei venditae omnia illa no-
minatim exprimat, quae ullo modo eo
pertinere possunt, nam licet repositio,
pali vendita, etiam pertinentia per ma-

Item accessoria vendita censentur,
potestas tamen notiores pertinentia,
cum species recenseantur, usque re,
censitis annexatur clausula: was
allan dinn was zu dinn gutta
gewindmal, odan gebrauchsal, und
allan gebrauchsal, alustan, und
geruchsal, so wie in dinn
selben gebrauchsal, odan von alust
wagen gebrauchsal sollen, kon
nen odan mogen.

Quid propter Consensum circum et potestatem requiritur? Q: ut traditio sequatur,
sicque jus reale in Emptorem trans-
feratur l. 20. de Pact. C. aut si res actua-
liter tradi nequeat, ut 1° Instrumen-
to venditionis inseratur: das dinn
Verkauf dinn zugleich dinnmal
uberruchung dinn dinn Kauf dinn
und dinn Kauf dinn in dinn tolle
gan dinn dinn dinn dinn dinn
haben wollen. unde si forte alij an-
te vendita esset, ego tamen in prospectu
nis per Instrumentum in me trans-
lata potior sum l. 15. C. de P. V.
2do Pacto effici potest, ut etiam extra

rei presentiam expediri possit poss
 sionis translatio per claves: Das
Lehⁿ ubergabung dinsten Pflüster
ffm gültig die possession dinst
in d. dinstm dinsten waa n
soll uberlinzland nyn.

Qualia ficta traditionis signa adhiberi soleant? Q. Compositio signaculi
 rei vendite l. 17. d. 1. ff. de Commod. et
 peric. rei vendite, ita tamen fiat,
 ut signum imponere adjiciat, et
 hoc non alio fine facere, quam ani
 mo apprehendendi possessionem, al
 que tamen obligatione ad periculum
 2° si custos apponatur arg. l. 11.
 pr. ff. de acquir. posses. ita tradi
 tione clavium conpectu rei.

Quid in traditione ante solutum pretium observandum? Q. ut Venditor cu
 res sibi de pretio fidem, vel implicito
 vel pretio in termines promissos
 beri, reservetur sibi in casum non solu
 ti pretij vel expresse dominium, vel
 etiam pactum commissorium adji
 ciat, contractum debere esse nullum
Pöltz amf den Käuf, dar in alth
ging den gultigen Termine

mitig. wann dan, ob, sey" so wohl
sey" dem n. st. an, und an, als
dritten Termin, so soll der
Kauf gänzlich annullirt, und
gelobten z. n. n.

Da fides habita, presumatur sola traditione! Quod negativè consultum tamen
 est, ut venditor exprimat: daß an
auch contract gültig stand, quo
ipso praesumptio fidei habita ex,
cluditur, contra si hypothecam
in re vendita sibi, dum tradit, re,
servaret venditor, tunc quidem Em-
poris creditoribus praefertur, pari-
ter tamen fides habita, censenda, et
Dominium translatum fore: hoc h.
potheca vel ante, vel in ipso traditi-
onis actu constituenda, Cum verò
reservatio Domini tali casu frequen-
tior sit: Daß der Verkäufer, er
nicht an dem Verkäufer den Kauf
des völligen Dominium, bis zu
gänzlichem Abtrug der zu
erhoffenen Summe, sich vorbe-
halten, cautela tamen subjicienda,
videlicet hoc se reservare Dominium

sed sine periculo non obstante quo
arg: l. b. c. de l. l. hac reservatio dicitur
nū aliunde in favorem venditoris
introducitur, imò alias venditor
et ois Dominus non teneatur damnum
de periculo Inst. d. 2. de Empt.

Quid si ab alterutro mora commissa? R: Ideoque non rescindi contractus
sed Emptorem morosum teneri ad
usuras l. vendit. ult. ff. de comot.
et peric. rei vend. consultius igitur
est, ut pactum commissorium adhibeatur
de annullando contractu, si alter
promissis non obedierit. massen an
finben dñr Luban Pan an
unmöglich dündingal, daß im fall
dñr Kan Pan zu gn. Substanz gr
der Kan Galen inist abtragan
soltn, dan selbn, alß dann zu fr
Substanz allnd Interese, und dñr
dnr Lubmndan Layn.

Quid si lesio ultra vel infra dimidium sit? R: Priori casu, vel res restituenda,
vel justum pretium supplendum l. 2. c. de rescind. vend. posteriori
casu pacto prospici potest, et ob iniuriam
nozem lesionem quoque remedium

Di. 2. competat, c. g. soltu siq dngun
 Inn, das die Verbündten waa,
 von, so viel nicht wagt, wann
 ni auf glanz, noch in den der fult,
 In wann, so soll dummof der der
 baupter Verbündten sein, dem
 Haupter daffelb gungst zu wun,
 Inn. knic fini pariter inventa
 addictio in diem, ut videlicet si in
 tra certum tempus melior condi-
 tio oblata, seu magis pretium ab
 alio solutum res sit inempta, alia-
 men hoc pactum verbis directis fiat.

Cui praesertim Exceptioni in hoc Con-
 tractu renunciandum?

Q. lesionis ultra dimidium, prete-
 rea cum saepius contingat, rem ma-
 joris pretij alteri ex affectione qua-
 dam viliori pretij c. g. und ob glanz
dem Verbündten wohl einstand,
das die Verbündten saub, wohl
zuzugmass so viel wagt, als der
Haupter davon zahlt: so fället
fr dummof auß gültan frinnit,
statte inub die Verbündten 1000
offe Inn solub saub überlassen.
vicem, si non ex summa egestate

id agat, non datur ei remedium re-
cissionis, melius tamen est, ut acci-
pius modi venditioni Iuramentum

Quid si res vendita non mox tradatur? R: consultum tunc est Emptori, ut
sibi consulat de periculo non ante
accipiendo, quam si res vendita ipse
tradita.

Quid in venditione ad corpus, et quan-
titate observandum? R: 1°) Distingvendo an venditio
demonstrative facta sit ad Corpus:
e.g. ab Engharff Titius dum sepe
allat anq. unum Korn, bodan
Engharff Korn, walfus ofugus
100. maldan, anq. warden, et huc
talis Contractus mox est perfectus
et periculum Emptoris, nec dimi-
nuitur, vel augetur pretium, si
plus, vel minus reperiatnr Capi-
lib: 5. resp. 25: 2do) vel restrictive
titatis adjicitur, et Corporis men-
tatione subijcitur demonstrative
e.g. ff Engharff an 100. Mald
Korn, walfus ff Korn minn
Korn bodan, sollan gulin, En
warden, hoc casu quantitas

excessus, et defectus pertinet ad Ven-
ditorem. 32, vel de minimis Modificati
vè quantitas adjicitur, si quidem
respectus Principalis habetur ad Cor-
pus, quantitas tamen, ut modus ad-
ciatur. ut Lutheus Titius dnm
Séjo allent auz dnm bodan dnm
Korn, vobis Séjos 1000 ff
Lutheus gregorian, judas, de 3
dnm Lutheus ff 2000. Vifay
ofusflbasu gregorian, hujus Ven-
ditionis Effectus est, ut si mirans
reperiatur, hoc damno venditoris
sit, si plus, hoc lucro Emptoris
arg: l. 28. ff. de act. Empt. qm tu-
men statim periculum fit, cum
contractus sit purus. Cautus
igitur Emptor sit, ne vel ita ipse
periculo subjiciatur, vel lucro
quod quantitate excedit priver-
tur, contrahendum ergo sequen-
ti modo: Kautus Lutheus
vor das gesambte auz dnm
Kautus bodan, dnm Korn
Korn 1000. ff. judas de 3 ff

Don't umban, Pan zim waning
2000: D'fahat gawonfon, ainf ba der
afat gawonfon wollen, Kan Pan z n
hainum periculo hainum
 sic enim periculum usque ad mentem
 ram frumenti venditorem manet.

*Quid in Emptione Jumentorum observandum? Quid venditor in specie promittit
 rem sine vitio vel externo esse, et se de omni
 ni vitio, etiam in oculos incurrente, re-
 le teneri?*

*Quid cavendum ratione animalis circa
 vitium ante contractum, vel quomodo
 modo damnum est vitio ante contractum
 evitare potest Emptor?*

*Quod cum vitium ante contractum fore,
 damnum venditoris presumatur, nisi
 si decedat animal intra triiduum, ubi
 igitur est, ut Emptor, cui suspecta
 lebedo jumenti est, etiam de ulteriori
 tempore paciscatur, scilicet venditorum
 debere esse obligatum ad periculum etiam
 ante intra binetore decessit.*

*Quid si partim res, partim pretium
 pro re detur? Quid si pecunia praevalet, venditio, si met
 permutatio est, si autem metum, et per
 um aequaliter praesententur, permutatio
 erit Cargoz: P. 2. C. 22. de p. 15. n. 7. optima*

tamen est, ut partes exprimant se con-
tractum celebrare Emptionis, vel rei
venditae certam aestimationem addant,
sic enim, sicut si ea post facto pro pre-
tio promisso res offeratur, venditio ma-
net, quae pingvior est permutare, nam
haec penitentiam, non illa admittit.

Quomodo etiam ratione Pretij haberi possit certitudo? Q. Si arbiter ois certus, con-
veniat utque capressae, ut dicitur arbi-
trio sine aequum fuerit, sive iniquum
arg: l. 27. d. 2. ff. de Rec: arbr: imò remm-
citur beneficio reductionis ad arbi-
trium boni viri ad quem datur in
casu iniquae aestimationis recursus
l. 6. in fin: et l. 78. ff. pro Soc:

Quam utilitatem habet capressa evictio
aut promissio? Q. ut Venditor non solum ad Evictio-
nem teneat re coram Iudice, sed et co-
ram arbitrio evicta, si hoc modo pro-
mittatur: Das Ich verkauffen dem
Kaufmann, ne sey ains, ains was Ihm
immer das gütlich ankomme
und den, solten Ihm allennast in
ne Kaufmann das was Ihm wollen.
haud incongrue cautio exigi potest
evictionis in casu, quo Princeps rem

177.
wegen nimmst du den Kar-
ten den Gült anfangen den Man-
gult evincient wanden, solte, dann
Kauf den nimm den ständigen den,
wofür jenen wolle.

Quid loco Interesse pro Evictione petendum? R: Duplum pretij, imò Emp-
tor indistinctè Venditorem pro pact-
um indistinctè obliget ad impen-
sas refundendas. v. g: Solte auf den
Kauf den jemanden die das den
Kauf den gültig salben in anfang
genommen wanden, so will der
Kauf den alle die das daffals an,
konstante Prozesse Kosten zu zahl-
en verbunden seyn, obgleich
der Klagen, oder Evincient, nimm
Intention nicht anfangen können.
sic enim etiam Emptori vincenti
compensantur litis expensae, quod
alias secus, fundato hac cautela
in l. 102. ff. de V. O. venditores.

Quomodo Emptor lite liberetur ratione
rei Emptae? R: si sequenti pacto sibi prospiciat.
Solte auf den Kauf den wegen
das Kauf den gültig den den
man in anfang genommen
wanden, so der Kauf den den

„Kau“ für ein ganzes action über
infall ein zu verkaufen, und oft
das Kau“ für zu sein, und unge
legenheit auf seine eigenen Be
kan, und ganz das den Proceß an
zu verkaufen. Imò ut etiam Em
por a denunciatione litis natura
Venditori liberetur, pacto sibi con
sulit: c. g. ne Kau“ für den Kau
Kau“ für, so daß er nur einige
Lug“ Kau“ für Kaufsufschalt
solte, daß der Kau“ für wegen
das Kau“ für an sich den je
man in den Kauf genommen
auf einen Lohn, und oft ein
nig“ Litis denunciation“ auf
zu stellen, den Kau“ für ge
kau“ für, und überall noch
und nach zu verkaufen. Ceter
um patitur venditor, non solim
si Emptor sciat rem esse alienam
sed et pacto alias ab evictione
liberare potest, imò ut nec ad res
sionem potest debeat, sed pro
tatis se b. five rem alienam emere

^u
quod efficit, nisi rem alias perituram
emerim e.g. militibus abducendam.
sic enim impossibilis verò Domino
fuisse vindictio, ut hinc ego emendo
rem ipsius negativum, utiliter videor
gessisse, ob quod ille mihi ad interesse te-
nebitur.

An legens Tertio contra primum vendit

rem competat? R. affirmo si videlicet is, qui à primo
venditore emit, secundo Emptori em-
pta sua jura, quæ sibi occasione rei
vendita competunt, simul transse-
rat, hoc enim casu 2us Emptor vi
juris cæsi, mox expetiri poterit con-
tra 1um venditorem omnes inter me-
dio l. 59. ff. de Evict.

Quid si res sub hasta vendatur?

Formula Contractus

R. alias evictio contractui venditionis
sui natura insit, C. l. 6. de Evict. hoc
tamen casu Emptor curare debet, ut
sibi creditores expressè evictionis præ-
stationem promittant, aliuadè si
res jure ficti vendatur, sic enim
more securus est Emptor.

Quomodo feudum vendatur?

R. si noverim consensu Domini, vel eo
deficiente saltem sub conditione con-
sensus Domini, si feudum sit antiq.

quum potater Domini etiam Syn-
domum consensus requiritur, et in
hoc in alienatione fendi perfectus
et totali, nam reditus fendi vasal-
lus inotio Domino, et agnatis ve-
dere potest, ad tempus sua vite et
durante suo jure.

Quid clausula venditorem stare velle sim,
pacti designationi expensarum Emptoris
sic addendum?

Q. Venditorem stare simul designat
omni heredum Emptoris seu credi-
tis, nam respectus hic habitus ad
ipsam contrahentis personam, ut
hinc de herede non videatur sensus
sed venditor, quod pactum tamen
non videtur excludere reductionem
ad arbitrium boni viri.

Quid circa rethovenditionem observandum? Q. 1° hoc pactum concipiendum
ut videlicet oblato post decennium
eodem pretio res sit inempta, sit et
Dominium ipso jure post obligationem
pretij revertitur ad priorem Domi-
num, et inde contra textum B.
sestorem quippe actio competit
illam rem repetendam quod aliter
se habet si verbis obligor usus
sit venditor. 2° ut venditor sit

Tempus res vendita restituitur,
pretium repetatur, propter incertum
sibi ne teneatur de periculo. Et
tra Emptori libera adificandi licen-
tia restringenda, ne relicto reditu
difficilis, quod causa res vendita
ab initio in Inventario describatur
et quamvis renuntiatio Recensetur
perit, ne in retrovenditione
quodam quingre pro Centum debeat
sit otiosa, contra tamen utilis est
sequens Cautela: ut retrovenditio
aliter locum inveniat, quam si
se, et familia sua, non in gratiam
tertij redimere velit, et omnem expen-
sam vitiosam esse debere, cum
citer ut pendente tempore retro-
venditionis Emptor non teneatur
de periculo.

De reliquo solet etiam Venditori
locari intermedio tempore, in quo
am in Venditione hoc observari
ri adhuc solet, ne Vicarius dele-
tur, sed exprimatur pro Directo-
ne.

De locatione et Emphyteusi § 1.

Locatio, conductio in plerisque cum
Emptione et venditione convenit, un.
de dicta in cap. precedenti huc etiam
applicanda.

Quid circa rem conducendam cavendum? *1°* ne conducatur res, quae ne
quid locari v.g. Servitus predialis
sine fundo. *2do* in conductione usus
fructus cavendum: de remittenda pen-
sione illius anni, quo locator ante
plenariam perceptionem fructuum
decesserit, ne alias conductor dam-
num habeat.

Quid in locatione operatum observandum? *1°* ex parte locatoris cavendum pac-
to, ut si forte casu impediatur, quo
minus operas prestare possit: v.g.
morbo vel alio casu fortuito alta,
men mercedem vel integram, vel par-
tem ejus recipiat, alias casus nocere
illi ad factum obligato, cum l. 24. ff.
de Cond. et Dem.: intelligenda si impe-
dimentum oriatur ab illo, cui quid
prestandum. Econtra conductor
in eo sibi caveat, ne in praenumeran-
da mercede nimium sit liberalis, si

enim integram mercedem solvisse et
 et locator opere morte subreptus opus
 ras prestare non valeret, nihil repeti
 re potest. Ceterum circa consensum
 rem, et mercedem coincidunt illa cum
 materia Emptionis, unde etiam in lo
 catione si adit lesio, ultra dimidium
 locus est l. 2. C. de rescind. vend. potest
 et res mercedis loco, altamen aestima
 pro pecunia dari.

Quid circa tempus notandum? R. Illud pariter exprimendum, licet in
 rusticis praedijs locatio videatur ad
 annum, in urbanis grandim/alt
 vult facta l. 12. §. fin. ff. h. §. de huius
 tacita relocatio conductore manen
 te in re conducta exemplum in urbe
 nis est. Soet'n ainf nass bursling
ring dan Mintzl fasan dan min
gan nist so, kont dab fass. van
man, soll nu pfuldig seyn, dab
Polbr noch ein salb fasan mintzl
weg, Ba zuberfalten.

Quid in Praei circa tempus observatur? R. In hac nulla locatio fit ul
 tra 9. annos, vel si sic facta, ut ad
 tur pactum de locatione provis

vennis renovando, c. g. daß zwar
der jatz gubroßer Miethl. Con-
tract, so lang als der Miethen da-
von wird, beständig sein soll, in-
der mit diesem Bedingung, daß
allen unen falls der Contract re-
novirt werde. In puncto Juris
tamen nullum jus per locationem
transfertur. L. 29.

Quid circa Hypothecam attendendum? Ut in Contractu exprimatur, om-
nes res illatas in praedium rusticum,
nam in urbanis aliunde sub tacito
signis sive sciente sive ignorante
locatore pro pensione debere esse obli-
gatas. Item ratione subconductoris
cavendum: Volte auf der Miethen
den verfaßten Miethen fallen
das gült nimen andern sublo-
cirer wollen, soll ihm selbst
andern gestalt nicht, den, da-
für, als wenn kaufte der Sub-
conductor ihm dem locatori pri-
mo unen der verfaßten den
langsam den seinen gültten
wird gestalt haben.

Quid circa tempus solvenda Pensionis ne-
cessarium est.

Q: licet plerique biennium exspe-
randum voluerit l. 57. d. 1. ff. de i. m.
is tamen ul pacto controversia dicitur:
solta auf den Winter alle Ja-
hr Jahr die Landpfennig kauft man
richtig saltan, soll den Landmied-
erung pfennig, den 10. Monat den den
Landmiedern pfennig nigen
miedern pfennig zu expellieren
und zu deppeieren, oder ab sol-
den Winter. Contract hülffan
und kauftan das pfennig zu
man pfennig.

An expulsio propria Auctoritate
fieri possit.

Q: si ita conventum, et conditio
tor non resistit affirmo secus et
amici resistit Iudex adveniens
et conductor ad reconventionem
suis exceptionibus pellenus, et
ex conductione apellenus.

Quomodo Juris dictio in Pensionariis
nam acquiratur.

Q: non alias, nisi expresso pacto
locatoris Jurisdictioni se subji-
at Pensionarius Item: P. 2. d. 27.
solta auf den Winter den
pfennig man, den kauft

12.
nicht nützlich abtragen, so soll
dann demnach Kraft haben,
den Jurisdiction herzugeben, Es
hinsichtlich gewöhnlich gewöhnlich
an! dann gut zu haben, ma,
dann den Mangel zu haben, so,
dann fall dessen Jurisdiction
per expressum inbegriffen
magst.

An Pædio locato, Jurisdiction simul
censeatur locata? P: si generatim omnes pertinean-
tia simul locata: das gültlich
allen zugesöringen, alstun,
sind abwärtig nicht da,
von abgenummen, affirmo ali,
is vero non locatam simul crede,
rem Jurisdictionem, quod eo magis
necessarium erit expressisse in me,
to Imperio: nicht dann ob no,
und hindern gewöhnlich simul
pactum adjiciendum, cujus sump,
tibus executiones criminales fi,
ri debeant. Nec non consultius
erit ratione Juris Patronatus, quod
quidem succesum presumitur, nisi

cæmpio probetur d. cap. ex lileris
de J. Balan., ut de ea exorrendo sibi et
sopachis contulal, Idem in Jure ven
alijqve similibus observandum.

Quis est Colonus Barthianus?

Q. Qui ita Prædium conducit, ut pro
sione certa portio fructuum est pro
porticipiendum præstetur, altera
rò partem pro cultura retineat con
dor. hic contractus est Societas
lata, sub contractu locationis,
ductionis inclusa, ideoque ex ul
que cautela hic deonmenda.

Quid alias Conductor attendere debet?

Q. n. ante finitum locationis tem
pus expellatur, qm fieri potest,
locator durante locationis tempo
poradim alteri venderit, tunc Co
dor ille non tenetur stare locatio
sed conductor etiam ante finitum
tempus discedere ex pradio debet
C. h. d. actio ergo conductori insti
enda ad interfu, qm hoc à locator
vendente repetere possit. C. g. g. d.
C. 37. def. 5.

Quomodo hoc precavere possit Conductor?

Q. si in Instrumento loca
tis sibi constitui curet hypothecam

in re conducta, usque ad finitum
Locationis tempus, sic enim jus reale
capit, consequentur ab Emptore J. Berro
nale habenti non potest expelli. Wien
Dann zu dem Eintragsbuch des
Grundbuchs, daß die oben beschriebene
die Valide g. f. u. v. i. n. t. n.
bannt. g. f. u. v. i. n. t. n. v. o. l. l. e, d. m.
Minster f. i. n. i. t. i. l. d. i. x. h. i. p. o. t. h. e. c. i. n.
dem g. f. u. t. t. a. d. i. g. n. g. a. n. t. z. l. i. s. t. e.
Eintrag des Minster Contract
Eintragsbuch wird. Securus la,
men admo est, si addatur clausu,
la de, p. r. a. d. i. c. i. n. t. e. r. i. m. n. o. n. a. l. i. e. n. a. n. d. o.
his duobus enim cautis, nullius
momenti erit venditis interm facta.

Quando Conductor adhuc expelli potest? R. Si Locator ipse re locata opus
habet, vel res refectione indigeat, vel
etiam conductor eadem abutatur, ad
hoc igitur ^{pro}curatur ut Locator in
specie renunciet l. 2. de C. locat., quae
renunciatio tamen non extenditur
ad casum, si Conductor re abutatur,
unde praestat casum necessitatibus
supervenientibus expresso pacto est,
claudere: solten ains bier wassernden
Minster, Salzw. d. n. Hummiller
aus R. v. Brand, oder andern

Inuüglümbing von einem
 übrigen gütlichen Lande
 werden, und so also kein
 andern Befürung setzen, so
 immer dadrin der Gast
 nicht wege aus dem gütlichen
 gatreiben, sondern bis zu
 Endigung der baltischen
 Jagen darin ungeschädigt
 gelaufen werden.

Quid circa Susceptionem damni in re
 conducta cavendum?

Si cum rigida videatur

Juris dispositio, cum eo fere
 near conductor de damno gravi
 ab inimico patitur, pariter
 in fructibus jam collectis con
 git quocunque casu fortuito
 amisi locator id in se receperit, col
 lectus collecti jam sint in dom
 nio conductoris, sicuti et in
 coribus alijsque rebus damnum
 passus sit, nullam remissionem
 petere potest, quare cum agitur
 pro conductore milites, jus aut
 ei deficiat, pacto sibi consulere

debet, et quidem ratione prioris
casus: daß an wegen der von
Lohnen dinsten ihm zugesagt,
im Pfaden nicht gefaltten seyn
wollen, Respectu reliquorum an-
dem sequenti modo: Solte auch we-
gen der jetzt zugesagten
Gruben der Pensionarins an
dem faßl. gesammelten Lohn,
der von der Solche zu beuhalten,
der Pfaden zu beuhalten, oder
den andern Einglück in
Pfaden gesagt, oder ihm auf
sein neigen sich zu beuhalten
wenden, will der Ingeister
ausfall an der Pension nach
Proportion der nullten an
Pfaden ihm neigen solte
zu sein zu beuhalten seyn.
Verum nec hac cautela conduc-
tori satis provisum, promissio
enim refusionis damni solum,
modo ad pensionem restricta, si
igitur damnum majus pensione

est, nulla conductori perdita acti-
niti forte in specie hoc promissum
li. ea conducto 16. § 7. ff. locati.

Quando fructus dicuntur percepti? R. aliqui existimant, si solummodo
fructus sint reparati li. 26. § 1. ff. de
fruct. optimum vero est, in contrah-
tu hoc exprimere, quousque periti-
li communio se extendere debeat.

Quomodo de Tributis, Collectis, et Metis,
his id est fingvastirungum cavendum? R. Daß allen Contribution, drey
March und fingvastirungum
Kostem, so wohl für die als für
eigene Frönggen ab geschult,
Consens der Landesherrn, und
Widerrathen Willen mit
gantzthigen Ausrath, wollen die
Fingvasten über sich nehmen
nam Sicus Tributa ab eo, qui
in Possessione est, exigat, sic et
sus fortuiti alias nocent conducti

Quomodo ob sterilitatem remissio fit soli, sibi non caveat.
pensionis? R. si conductor ultra dimidium
sus Cap. § 1. C. 37. d. 11. melius
tamen in locationis Instrumento
exprimere: solten auf den Mieth
wufft die solten die Pension

überstiegen, sondern genau
genügen, soll allemal dem
Pensionario nach proportion der
Mißbräuch an der Pension ab,
wie verhalten werden, wie sol,
ich die von dem Königen Eder,
den seinen auf solchem Fall an,
verstande arbitri estimieren wer,
den.

De libertate ne compensetur.

Ceterum cautus est conductor, ut
 mercedem in singulos annos con-
 stituat, et de cuiusvis anni steri-
 litate specialim praeoscatur, e.g.
 ob Kurzweil den letzten von
 dem, in Gült alle Jahr 1000 fl.
 Pension zu verlegen, jedoch der,
 gen, halt, daß wann er in ein,
 oder andern Jahr ausbleibe
 Mißbräuch leiden sollte, ihm
 von solchem Jahr, obgleich
 ob in Konig, oder folgenden
 Jahren die Nutzen der
 Pension überstiegen, nicht zu,
 laß, wird, verfahren, sollen, alias
 sterilitas cum legg. annorum uber,

Gütlichen Willen verfallen.
 2do) ut in edificatione non com-
 putet operas rusticorum, de quo
 ind. c. Mer. §. 2. Sec. 89. E. §. 9. Folte daß
 dem Pächter gütlich sein,
 gar nicht zu sein oder nichtig
 sein soll, so soll der Pen-
 sionarius demselben andern
 Ersatz nicht, als mit Korn, Vieh
 und Einwilligung des Päch-
 ters, sondern, wobei ex-
 pte. Linderung wird, daß die-
 nige Arbeit, so durch die Un-
 thaten selbst verursacht
 worden hat, nicht in Auf-
 hing gebracht werden soll,
 h. e. si in pradio locato quaedam
 necessaria, vel utilis edificatio
 suscipienda, eam Pensionarius
 non alia ratione suscipiat, quam
 prescripta et consensu locatoris,
 ubi expresse cautum fuit, ut opes
 rusticorum, quas ibi utiliter
 prestare poterunt, in rationes
 decusque reddendas referantur, et
 computentur. Folte etiam ita

converſi, ut Locator ſolus ſalem
reſectionem in ſe recipiat, wab g
ſan, da, b ſan, gaſtan, ſolig
ſaltſtan ſſim wollen. 3te ut
quadam Meliorationes Conduct
ri faciende injungantur, in ſ
trumento locationis, harum enim
expenſas poſtea repetere non po
teſt conductor, quia goe per con
tractum qvis facere jubetur et
penſas, non repetit niſi aliud
ſum. In: Prrnnem. ad L. 35. n. 2.
h. 1.

Qua ſunt facta pro Conductore?

1° Econtrario conductor ſibi cau
re poteſt, 1° qro liberetur a
ficili expenſarum probatione,
ſchedula opificum ſufficiant
probandum, da, b zimm dno
dan ſan, ſſim, ſin ding
tal, ſoltnu gultig ſayn, de q
in ſect. 2. cap. 4. ſ. ult. vel etiam
good credi debeat, designationi
vaba conductoris ſub fide jura
menti facta. 2° ut leſtitutio
expenſarum fiat ſecundum
ſum reſerw impenſum, non ſe
cundum aſtimationem, qvalis e

futura est, semper finis locatio,
nis, et quomodo illud iuris esse po-
tuit. Item. P. 2. Dec. 42. si ex lege Con-
tractus impense fiant, utilis tamen
est, ut exprimitur. § 1. ut etiam
illa expensa restituantur, quae ne-
cessario sunt faciende, licet ad per-
petuam fundi utilitatem pertine-
ant. § 2. ut si non opere manua-
ria, tamen vectura rusticorum com-
putentur. § 3. ut si per contractus
quod ipsi faciendum injungatur
ipse addat hoc fieri debet sumpti-
bus locatoris.

Quid est *Admonitio*? R. Quando certi redditus, annua praes-
tationes, fructus jurisdictionis,
aliorumque futurum commoditates
pro certa annua pensione alteri
conceduntur, vocatur ille *amodius*,
sive *Anglianus* sive *miraffan*.

Quid est *Colonia perpetua*? R. Est usus in re aliena, ea perpetuo uten-
di legitimi temporis 30. vel 40. anno-
rum possessione et uniformi presta-
tione, sive ul nullo praes-
tione.

Quid est *Contractus Societas*? R. Quando Pecora aliena locantur pro

viliori mercede, sed conductor po-
culum mortis in se suscipiat, po-
to tamen sibi prospiciat in casu
vorum iunctum dum finem ab-
geminum Arabum auferre
rocha. ut locator partem periculi
recipiat.

De Emyskijtersi.

In Emphyteusi censu sub g^o g^o
Contracti propriis cavendum,
Dominus simplicem rem sub cen-
su alteri concedat, sic enim non
tantum perpetua est, sed ad quos-
cunque hereditas transitoria, igitur
per pactum tempus certum, et ad
quos heredes an masculos etc. transi-
re debeat, nominalim cavendum

Sind respectu alienationis cavendum! R. Legg: solch ein zim-
 Mann, der sub-zimul gült der
 bän, den, oder sonst ein andern
 Auf, wie ab immen gassafan
 kann, kann, kann wollen, sol
 er solch andern gassalt nicht
 Enzucht seyn, als wenn er das

123.
bu. Tausaro dum domino offeri.
rat, vñm instm finm illigim
ausaltan.

Quando ob non solutum Canonem Emphy.

sesta dus cum amittit? R: si intra triennium non solverit,
nisi brevius tempus statutum,
consultum etiam est, ut si Domi-
nus Emphyteuscos in illo loco ju-
risdictionem habeat, Emphyteuta
se illi expresse subijciat, quo casu
Dominus Emphyteutam propria
Auctoritate expellere poterit, casu
vel quoque Dominus, ne lapsa tri-
ennio, si ad caducitatem agere ve-
lit, canonem acceptet, cum ita
Iuri caducitatis renunciet.

Quomodo lapsus triennij Emphyteuta non potest nocere? R: 1° si Domino offerat
non tantum canonem trium anno-
rum, sed et futuri anni, pro accepto
Dominus caducitati renunciet.

Finaliter notandum, ne Emphyteusis huius
seal in Contractum censiticum, necesse
est; ut rem suam alteri in Emphyteu-
sim concedens expresse sibi dominium
directum reserve, nam si dominium sub
certo censu transferatur annuatim pro-
tando, contractus est censiticus, licet ex-
pressa mentio facta sit Emphyteuscos.

2° si aeger. 2° si antequam Dominus
se de caducitate declare, offerat tri-
um annorum canonem cum inte-
resse, ac ita moram purget, quod anti-
Declarationem domini facere potest
L. c. fin. de local. 3° si ab initio

pactum adijciatur, quo Dominus
renunciet caducitati in casum
non soluti Canonis, ne videlicet Do-
minus, bene tamen Index, hoc ca-
su Emphyteutam expellere possit.
Ceterum Emphyteuta providere sibi
poterit pactis, cum regulariter ob-
silitatem vel incursum hostium, ni-
hil de pensione diminuat, pariter
quoque particulare damnum ad Em-
phyteutam pertineat, ut si horrea,
bula, aliave aedificia in praedio co-
sumentur.

Capitulum X:

De Societate s. l.

Quotuplex est Societas? Q. alia est Admiralis, seu
cietas navium, in qua ad mutuam
defensionem, et damni per se ipsos reparan-
dum. Alia pacata societas con-
sistit ex mercatoribus, et maritimis, ut
que vel expresso utriusque inibus
consensu, vel tacito, qui ex facto
aliquo colligitur, v. g. quando lib-
ri rationum communium nomine in-
scripti, vel intitulati, et hoc si inter

Mercatores factum, secus non
alia est Societas seu omni,
um bonorum, alia indefinita seu
bonorum, alia particularis seu cer-
torum bonorum, et cum inter Societa-
tem simplicem bonorum, et omnium
bonorum in Effectu multum in-
tersit, cum in hanc omnia bona
quocunque titulo etiam luorati-
vo quacumque, in illam tantum ti-
tulo oneroso acquirita veniant,
ideoque specificè hæc sunt expri-
da in Societate.

Quid de damno, et lucro Societatis notandum: Quid ejus partes quiden soleant
esse æquales pro quantitate Sor,
lis L. 29. ff. pro Socio, quia tamen ope-
ra alterius interdum ita pretiosa
esse solet, ut sorti comparatur, par-
ta possunt fieri, quantum Lucri
pro opera ad alterum provenire de-
beat: non etiam ut ad unum So-
cium nihil Lucri, sed tantum
damnum proveniat: et quo pos-
sea inæqualitas Lucri, et damni
resultat, causa tamen ejus est, ut
sa: daß dem Titio in Ansfang
dem großen Aufw, und großem

Anz" Dan, so un daz Anz" Dan
 co-py" uban nufun mifon, so
 finatul tom profit, und mifon
 finatul tom profit, und mifon
 Bonio pactum: ut unus tantum
 damno participet, si fiat alterum
 juvandi gratia, non videtur impro-
 bandum, cum et donationis causa
 Societas contrahi possit Carpz. P. 2.
 C. 30. d. 39. n. 7. Inm expresse donati-
 onis fiat mentio: das un wegen
 dan nufun daz un nufun daz
 und daz un daz un nufun daz
 famulung animiunt un nufun daz
 In, Inm nufun all nufun daz
 profit pfn nufun, so daz un nufun
 daz un aut liberalitat daz salbr
 daz un uban nufun nufun daz
 cum donatio non expressa non pro-

Quid conferens operas, si Societas
 se soluta nil nro sote superis, sumatur.

accipiat. Q: stricto jure nihil, cum et sote
 alter otiosam habuerit, igitur con-
 ferens operam sibi prospiciat patet
 c: g: 70 bta anst, das a Ball daz un
 daz un daz un daz un daz un

glücklichem ablauffen, daß
nach dem Erlaubten b. Jafon
hinn Profil übrig, singen
annoß das ningen, floss, kann Ca,
pital in salvo, fign, solts, so
soll dem Titio dasen der Kindt
ffmil an, fahl der angewandten
Müß, überlaßten wanden.

Quod si socius ea re communi quod comparaverit? R. hoc alias commune non
fieri, sed ad conferendam tantum
agi posse l. 79. ff. pro socio. attā,
men inter se pacisci possunt, ut
Dominium rei ea communis pe,
cunia, comparata, non debeat ef.
„se commune, subjecta in enim
finem clausula constituti posse
socij: solts ainf ninnu ainf, ad
ninn socijs ainf der gamninen
Cassa ntwab durbaußten, solts
solts ipso jure ofun ningen
Collatione commune fign, rein
dum zu soltsam fuda ninnu
dum ainf ninn fign sub clausula
constituti Possessorij west: daß
er solts das urbaußten durbau

in dñs audiam Socj Masman in
basilgum vollen, finnil per ex presso
obligant. Ceterum cum morte
us Socj capiret Societas, ideo pact
cavendum: ut post mortem unus
ter reliquos continuari debeat Socie
tas, nam ad heredes solummodo em
lumentum transmittitur, uti est
quod a defuncto Socio capturn hoc per
ficere debet.

An heres sub pena amissionis illius, quod
habet supra legitimam ad Societatem, obligari possit? R: affirmo: ita tamen, ut
magna litis ex Societate illa orian
tur, pars impune Societati rennuncie
re possit, licet Juramento se ad eam
obligaverit, cum de hoc casu defectus
Socius cogitare non praesumitur.

An valeat pactum de non rennunciando Societati? R: negative. non inutile ta
men erit ad diutius continuandam
Societatem sequenti pacto sibi consu
lere: Ich hab den Ort zu Gnien dinst
Mascogny zu dem ich den Ort zu
continuieren vinnenden, das ist
prossum, durgenthal, das B hinnen
ni zu dem was B Wylsichum ni in
unnen vollen, zu rennunciere

Kaufmann sollte, und da es sich über
 Kaufmann zugetragen mochte, daß
 ein von den Börsen den anderen
 belährigen, oder die sonst der Land,
 läng Jahren in Verfall gerathen
 sollte, so wollen sie auch in halbe
 fünf so sehr nicht sein, sondern
 ein arbitrum zu gütlich compo-
 nierung der selben annehmen,
 und wenn auch die Sache kein
 Mittel zum Einigkeit, sich wieder
 einigman sollte, so soll diese
 Sache durch den oder den in
 ganz neuen Kaufmann für
 Kaufmann, in übergeben werden,
 den, und zwar dergestalt, daß
 derjenige, welcher in der
 in Verfall gerathen, wird
 in 2000. Pfund Pfund condemnirt
 und folgender Art die Börsen,
 das gebühren werden soll.

An de ere alieno ab uno Sotiorum talis gabannus mandari possit.
religui teneantur! R: negative exceptione enim debitus
illud instojs religiois votojs esse con:
tractum, repellent creditorem ex,

francum, licet de re communis con-
tractum sit l. 82. ff. pro socio: Cuius
ego creditor, ut socius pecuniam ac-
cipiens exprobrari debeat: daß nun Einzelne
an sich zum Einzelnen der ganzen
Handlung oder zum Einzelnen
zum Einzelnen mit Tilio gastro Handlung
Handlung nicht Handlung. Nec non
ut creditor probet versionem in ul-
timate Societatis factam, sic enim
solidum teneatur socij Carpy: P. 2. C.
de f. 12.

Quid si socius nomine Societatis contrahat? R. videndum an ille sit pro-
positus Societati, propositionisque
fines non excedat, vel excedat, prior
casu omnes socij ex eius facto te-
netur arg. l. 7. ff. de exercit. act. pro-
teriori casu non alius tenebitur so-
cius, nisi in Societatis usum illud
sit conversum.

Quid si nemo propositus? R. videndum ^{1^o} an inter socios con-
ventum, quod alter sine alterius vo-
luntate Societatis nomine nihil
agere possit. 2° an libera Societatis

121.
no mine contrahendi licentia con-
cessa. 2do an verò nihil conven-
tum sit: priori casu absque con-
sensu alterius Socij factum non
obligabit alterum, nisi in utilita-
tem Societatis versum sit arg: l. 82
h. t. Secundo casu, si contractus de
rebus ad Societatem pertinenti-
bus sit initus, reliqui Socij in so-
lidum tenentur, videtur enim al-
ter alteri mandasse. Tertio casu
solus contrahens obligabitur, nisi
versio in Societatis utilitatem pro-
betur. Ceterum utile etiam foret,
ut contrahens Socius reliquorum
Sociorum consensu, etiam bona
sua in Societatem non collecta
obliget, renuncieturque bonae di-
visionis, sic enim forte Societa-
tis non sufficiente creditor adhuc
habeat regressum.

Quomodo Socius ex Contractu Socij
consequitur actionem?

R. si sibi invicem mandet actio-
nes contra communem debitorem,
vel si se correos credendi constituant
pl. 9: l. si cert. pet. soltu aut jn mand

auß der Societät mit einem
 krambden der Mascoguy^e selb-
 ten einen Contract schlossen
 so soll nicht desto weniger in
 insonden auß der Societät der
 Lütz, Lütz, auß Johannem Con-
 tract, aben, also wenn sie con-
 credendi wann in solidum ge-
 halten, insonden auß, solches
 Kraft dieses Urtheils die
 Societät einen dem andern alle
 gültigen Jura, und actio-
 nes, und also facultatem in
 solidum agendi cedire haben

Quid dicendum de pacto, ut uno ex sociis, vel uno.

cōs decedente liberis ipsius Tutor ex consociis? R. utile illud fore, ne ex
 franco Tutori pendatur secret-
 ta Patrimonij Societatis, nullum
 praeterea dubium est, pactum
 Tutorem constitui posse, modo
 confirmatio iudicis accedat
 de damno quoque uni sociis
 tum in via contingente, imo
 et de expensis factis ex Societate

eidem satis fieri debet. Ceterum
beneficio competentis loci in Con-
tractu Societatis expresse renunci-
are debent.

Caput XI.

De Mandato §. 1.

Mandatum aliud Judiciale aliud
Extrajudiciale circa primum ob-
servandum, ut illud simul nomine
heredum concipiatur, et ut ea, quae
speciale mandatum exigunt, in
specie exprimantur, qualis sit de
et relatio Juramenti, ejusdem pres-
tatio, manus recognitis, jurata
diffessio, restitutionis in integrum
petitio, solutionis acceptio etc.
Carpz. Prot. Tit. 5. Lit. 2.

Pro clausula Mandato inferenda: R. 1^a esse solet clausula cum libera:
Sif guba univrsam Anwalt l'ngst
Maist, innd q'roalt all' d'ul j'ur
qu bay' d'n, Ar P'fau zu P'au,
n'ist'au, wal in f'alt, d, warn in
zug'agnu w'ann, k'nn'ist'au h'ou
In, od'nn wolte, q'ra tamen non

multum efficit in jō, quā in sp
 cie exprimenda, quā expressa au
 tem est superflua. 2da col clausu
la de Data quā non omittenda in
 p^{ro}xi C^{or}p^{or} in p^{ro}o: lib. 6: art. 1. n° 1
 d^{at} n^o all^o d^{at}, w^{al} sⁱⁿ d^{at},
 w^{al} d^{at} in d^{at} d^{at} sⁱⁿ d^{at}, in
 d^{at} sⁱⁿ d^{at}, al^o w^{al} sⁱⁿ
 n^o n^o s^{al} sⁱⁿ d^{at} sⁱⁿ d^{at} sⁱⁿ d^{at}
 n^o s^{al} sⁱⁿ d^{at}, in d^{at} sⁱⁿ d^{at}
 sⁱⁿ d^{at}, a^u sⁱⁿ d^{at} sⁱⁿ d^{at}
 sⁱⁿ d^{at}, n^o s^{al} sⁱⁿ d^{at} sⁱⁿ d^{at}
 sⁱⁿ d^{at} w^{al} sⁱⁿ d^{at}. q^{uod} clausula in
 p^{ro}o: j^{ur}is, q^{uod} d^{at}, q^{uod} in
 d^{at} expressē non continetur, ut
 l^{is} est p^otes^t. 3^{ia} clausula in
 d^{at} sⁱⁿ d^{at}, cū d^{at}
 c^{ip}alis v^o m^{and}atⁱ ad iⁿd^{em}n^{it}atⁱ
 s^{em} obligetur, nec q^{uod} p^{ro}duc^t, in
 casu m^{and}atⁱ r^{ei} illicite. 4ta
 clausula h^{yp}othecationis bono
 rum utilis est p^{ro} p^{ro}curatore
 q^{uod} e^o t^o p^{ro}mp^tus exp^{en}sas in
 ex^{ec}utionem m^{and}atⁱ factas rep^{er}it

„Tab. 2da per hanc consequitur actio,
nem realem in bonis mandantis. 3da
propter hanc hypothecam creditoribus
Chirographarijs praefertur. Sta. clari-
sima est con. et substituendi, quo om-
nino necessaria: e.g. Jf. gaba mini,
nam Anwald, Jf. gaba Mini, Jf. gaba
Anwald auf den wäffigen Fall
ein oder mehr oder, oder auf
den wäffigen Fall an, oder
Jf. gaba Mini Jf. gaba Mini
Jf. gaba Mini Jf. gaba Mini
Jf. gaba Mini. Ceterum propter sub-
scriptionem etiam Sigilli appres-
sio ad Mandatum requiritur, si
Sigillo autem deficiente 1da requiri-
tur ut coram notario mandatum
conficiatur, et ab eo subsignetur,
quod et observatur, si mandans
non possit scribere. 2da alieno uta-
tur et in Subscriptione addat.
In mangaling unimul. Salt,
Jf. gaba Mini Jf. gaba Mini
Carpz. Tab. 1. n. 29.

Quod circa chartam blancam notandum! De Consultum fore ut chartam

Blancam subscribens addat: *zür
 Vollmacht wider den Titium in pro-
 ceß N. completo dament a Mandatar
 ante productionem. Optimus aucto-
 est, ut Procurator ad acta constitu-
 tur, scilicet: ut mandans presentem
 parte dicat in Indicio, sekundum vel
 le Procuratorem suum constitui-
 tum, et petat, ut hoc actio insera-
 tur: eg: iind wil Kläger von, falls
 der Proceß fortzuführen, iind
 allen gewußten Terminen in
 Ansehn der zuerwartenden Befur-
 chungen dinsten, wil er für
 mit dem gegenwärtigen Titu-
 um in diesem Proceß zu seinem
 Procurator cum omnibus clari-
 bus, et promissione de rato be-
 stellet haben: mit Bitte solches
 dem Protocoll zu inseriren,
 quo facto nullo alterius manda-
 to indiget.*

Quid in mandato extrajudiciali ob-
 servandum? R: ut caveat is, qui mandatum at-

ceptare nolit, ne taceat, vel documen-
 ta penes se retineat, sed mox contra

dicat, vel documenta remittat, alias enim facile acceptasse videtur mandatum; et hoc nisi commodum contradicendi, vel actus remittendi occasione defuturatur.

de p^rimum.
Quomodo Mandatum à Consilio distinguitur? R: Mandatum est, si ullo modo
mandantis interessit id fieri, Consili-
um autem si non interessit, unde nec
consulens obligatur, nisi Consilium
in certam personam sit directum,
et sic in mandatum degeneret, nisi ad-
dat se nolle idcirco teneri: Sr wolla da,
ton vinst, tusan, odn qnd sagun.
Porro cautus sive consulens, ne ubi
suis verbis persuasivis seu impul-
sivis: nam qui suadendo alterum
inducit, fit mandatis l. 6. §. 5. ff.
R: I. frantzeck: et consilio autem frau-
dulentis oritur obligatio. Cautus
tamen etiam sive is, cui consilium
datur, ut exprimat. se non aliter,
quam ea fide consilij id factum
auf sein Wort wolte er ab thun
sic enim consulens eventum con-
silij in se suscepisse videtur. Imò
consultendum, ut in quolibet nego,

1. *Ratio consilium Prudentium suadeat*
piatur, probabilem enim dicitur
bere litigandi causam, si duorum
unius Excellentissimi Juris consilium
si consilium pro se producat. Cap.
P. 1. C. 31. def. 27. n. 5. modo fideliter
negotium sine dolo iurisconsultum

An commendatibilia lettere v.g: in bitta
 anmsalbon alla Savlangha f'mm
 f'at q'innwison, in f'or mit
 g'ulhne Platt, in f'at q'af'ist'iron

obligant? R^c si non addatur commen-
tioni, ut genti pecunia succurratur
non obligant, generalia enim non
sufficiunt ad obligationem.

Quid in pecunia transmittenda cavendum? R. ne quis sit facilis in modo trans-
mittendi, prescribendo, vel eligendo.
ejus enim tunc erit periculum l. 1.
d. 1. ff. de mod. 11. 12. d. 1. eod: unde non
contentus sit transmittens, si ipse
scribatur: ut magister Gulielmus
de assensibus dicitur in notis suis
van assensum fuit quia ubi nota
sunt, sed urgere debet, ut specialiter
exprimatur per quem transmitti
re debeat, alias enim si proprio
fronte quis pecuniam per Tabulam
latinam mittat, periculum sustine-
ret, si hic per latrones spoliatus.
Carrj. p. 4. c. 41. def. 12:

servandis.

Capitulum I^{um}

De Negotiorum Gestionem §1:

In quasi contractibus obligatio
facile seu mediante facto aliquo
producitur.

Quid exigitur in gestione negotiorum? ² De ignorantia gestionis ratio illi
us, cuius negotium geritur, si enim
sciret, et pateretur mandatum, et
l. 18. ff. Mand. unde absque pro
cautela teneat, ut solenniter contesta
tione notum faciat, se notum, ut quis
propter negotiorum suorum gestionem
suscipiat, pro facto alteri qui gessit
nullum habebit regressum, cessat
enim tunc presumpta voluntas
l. fin. C. de negat. gest. nisi tamen
publica utilitas annihilet hanc
prohibitionem uti fit in casu pro
quo velat ne domus ruina pro
xima reparatur l. 2. ff. de lig. junct.
ne funeris cura suscipiatur, et ne
sumptus studiorum filio suppedi
at.

Quid gestori ante gestionem attendendum? De ut se à culpa levissima liberet
coram notario, et testibus curet in
quisitionem, et demonstrationem

ptius fieri, desuperque conficiatur
Instrumentum, pro postea eo facilius
ipsi existat probatio impensarum,
quæ ad solam labam culpam tenentur
pl. 3. d. g. h. l. Porro negotio consumptum
ab ipso Principali ratihabitionem
gat, nam hæc oblecta competeret gestori
si actio Mandati pro repetendis expen-
sis, Principali autem actio negotio-
rum gestorum l. 6. d. g. h. l.

Quid de Expensis Pietatis causa
factis sciendum?

Respondeo quod illa nequeant repeti, præsumitur autem causa Pietatis facta
expensa, quoties inter personas
derivatis: quod filius inter ascendentes,
et descendentes: vel communio
sanguinis v. g. inter maritum et
uxorem, et pro illa persona, in quam
expense fiunt, evidens necessitas
militet, et carentia de Palerno aff.
secta l. 15. h. l. de Materno l. 11. C. de
de Maritali l. 12. C. d. l.

In quod expense fieri debent?

Respondeo in Personam, non in rem, nam de
alimenta in Personam filij vel uxoris,
ut et medicamenta, nec Mater
l. 11. C. h. l., nec Maritus repetit l. 1.

An inter cognatos presumatur animus

Lib. bene tamen Parentes expen-
sas in administratione bonorum
filij factas repetunt l. 27. ff. de leg. 2.

Donandi? Negative nisi forte ille modicus
sint, et persona accipiens admodum
egeta, persona donantis opulenta,
pariterque et repetitis per longum
tempus omisso, tunc enim presump-
tio pietatis adest, consultum igitur
est, ut dans protestatione ali-
qua se muniat, se nolle has impen-
sas donare, sed se eas, quando acci-
piens ad meliorem fortunam per-
venit, repetitum; E contra, et
filius in casu quo Parentes bona
eius administrant, videat, ut pro-
testationem ab ijs recipiat, quod est
Parentibus, non filijs bonis sumptus
suis suppedient, alioquin proce-
sumptio est in contrarium.

Caput II.

De Tutela Administratione § 1.

Quid cavendum Tutori?

De suscipienda Administratione Tu-
tela non confecto Inventario, alias
enim in dolo esse presumitur, et pro-

pillo tenetur ad interesse, quod per
 ramentum in litem estimatur L. 7. ff.
 ff. de adm. tutor. nisi forte Tutor
 ventarij confectionem prohibuerit, et
 casu tamen privata annotatio bono
 fieri debet Carpz. P. 2. C. 11. def. 7. n. 1.

Quid circa distractionem rerum, quæ
 vari nequeunt observandum?

Q. Si moram non patiuntur, confectio
 etiam ante confectionem Inventarij
 et absque consensu habito contubito
 rem distrahenda, alias Tutor perit
 cum eum faciet L. 7. ff. de l. 1.

An fauori pecunia Pupilli expendenda?

Q. affirma: imò si Tutor licito
 fauori non exponat pecuniam, ipse
 ras vel interesse pupillo teneatur, et
 amisi. abfuerit occasio pecuniam ex
 ponendi Carpz. P. 2. C. 11. def. 22. et 23.
 Verum cum in expositione pecuniarum
 facile culpa Tutoris argui possit
 idè cautius erit: si Tutor Magistru
 tum ad eam, etque exponat paratam
 pecuniam in bonis Pupillaribus
 adesse, se veri occasionem habere illam
 pecuniam fauori exponendi non ha
 bere, hinc se publicè protestari, quod
 ad usuras pecunie pupillaris obli

se nolit esse obligatus, vel etiam si
occasione pecuniam facerandi nove-
rit, petere potest à Magistratu, ut Dec-
retum interponat, an huius pecunia
sit credenda, hoc pacto enim ab omni
periculo immunis erit.

Quid Tutor Creditor observare debet? R. ne in susceptione tutela debitum
reticeat, pariter si durante tutela
Debitor vel creditor fiat, petat sibi ad-
iungi Curatorem, nec debitum vel cre-
ditum in pupilli bonis absque Ma-
gistratus decreto contrahat, alias enim
ad usuras centesimas tenebitur.

An auctoribus iuris Tutoris et ad-
ministrantibus sufficiat? R. affirmo. consultis tamen et Lu-
pillo: ut pacto mutuo se constringant
Contutores, ne quicquam communi invito
vel inotio altero gerat quidquam negotij,
nisi reliqui Tutores absentes sint, vel
periculum sit in mora, tutius enim
est eorum communicatum consilium.

Quid circa Divisionem Tutorum notandum? R. ut diffusus exstante Pupilli pa-
trimonio à Iudice divisio fieri petat-
ur Tutorum, tunc enim de damno,
quod alter Tutorum in administratione,
ne sua dedit, alter non tenetur, sed quis,
quæ pro sua tantum parte respondet.

l. 2. C. de divi. Tutel. nisi forte aliter
 tum suspectum postulare probetur
 et id non egerit, aut si ipsi Tutores
 per se divisionem instituant.

Quid circa fidei jussores Tutorum attendendum? R. ut non solum renuncie
 bona excussionis, verum et bona excu-
 sionis, ita quidem, ut nec persona Tu-
 torum illam opponere velint. Ceterum
 licet Pupillus ex fructibus sit ale-
 dus ita, ut ex iis semper aliquid sup-
 sit l. 2. § 1. l. 5. ff. ubi pupillus eum
 deb: cautius tamen à Iudice del-
 tum petendum, quantum in ali-
 qua erogandum, et an non quedam
 na eo fine distrahenda, quod potest
 puer hunc necessarium erit, si studij
 destinatus sit pupillus.

Quando Rationes gestae Tutela offerenda? R. quotannis sunt reddenda,
 et si adultus Pupillus in mor-
 sit, ne oblata rationes examinentur
 Tutor de sua Diligentia protestetur
 aut à Iudice petat, quo arbitror
 Commisarius ad reddendas vel exa-
 nandas rationes constitutur.

Quid si Nomina idonea facta sint? R. sub distinct. vel enim hæc à Pu-
 pupilli sunt contracta, et semper

suscepta Tutela idonea probata
fuisse, et tunc culpam latam Tutor
praestat, aut ab ipso Tutore sunt
contracta nomina, et tunc ipse cul-
pam levem praestat. Consultum
igitur erit Tutori, ut ipse Tempo-
re Deposita Tutela vel contracti
nominis attendat nomina adhuc
idonea esse vel praevis Decreto Ju-
dicis pecuniam feneratori det, vel
denique praesentibus cognatis
Vipilli pecuniam alteri credat:
quod et in alijs contractibus pu-
illi nomine peragendis, Tutor
cautela loco observare debet, cum
Tutor de contractibus cum con-
sensu consanguineorum, pupilli-
inibus respondere non debeat;
his enim observatis periculum
in ipsum pupillum redundat,
bit Carpp. P. 2. C. 11. de f. 24. n. 2.

Quid si Processus inchoandus?

R. Consilium prius alicujus
facultatis Tutor super causa
expetat, sic enim causam pro-
dens liberatur ab expensis l. 2.
C. de adm. Tut. Porro si Tutor fini-

La Tutela, Curatela evadere vo-
 mot adeptas Libertate se ab ea ex-
 set C. 1. §. 2. C. 11. d. 19. nec Admini-
 strationem pupillarem continet. Et
 Tereā cautus sit: ut si forte alij Tutor
 vel mortuo vel remoto sit surrogandus
 ut rationes ejus prius reddi, et ca-
 nari petat, ne alias periculo gestio-
 nis ipsius involvatur ob culpa-
 participationem.

Quomodo Tutor Infamiam evadere potest? R. si ob dolum condemnatus appel-
 let à tali Sententia, quò impetret
 clausulam fama reservatoriam, vel
 ante Sententiam si transigat.

Quid contrahentibus cum pupillo aucto-
 re Tutore observandum?

R. ut à Tutore petant, quò ipse tan-
 quam fidejussor se simpliciter, suam
 bonam in securitatem crediti obliget
 addatque: da, & nun tou dinsten pui
um mündel konyngsto, nunn Gai
stind a lff. an f uaf ab g l n g t n
konmündt fatts dny konyngstind
all n n ninn n gult n n, all n n
n l b n f u l d i g n n d n r y n G a t t n n
ro d n.

De Hæreditatis Aditione §1.

Cum hæreditatis aditio valde peri-
culosa sit, ut patet omne onus obliga-
tionis defuncti in hæredem transfe-
rens, idcirco in ea ad eundem quis cau-
tus esse debet, et loco beneficii delibe-
randi, quò impetrato omnibus credi-
toribus satisficere tenetur, etiam postea
postea vellet conficere Inventari-
um Monticuli: de Invent: hæredum
ad l. fin: C: de iur: delib: n: 185. cau-
tius remedium, nempe b: Inventarij
amplectatur, quo legitimè conset-
to juxta formam l. fin: C: de s: delib:
et Novell: l. Cap: 2. hæres ab omni one-
re æris alieni liberatur, ita scilicet
ut de suo nil quidquam solvere tene-
atur, sed bona defuncti in Inven-
tario descripta offerendo liberari
possit, unde illa protestatio: daß
Ich andern an garalt nist an
Inhalt der Invenz, Ich nist an
nastan wollen, als cum benefi-
cio legis, et Inventarij, wilsent
Ich finnil nist an nist an

gnu, luno utilis esse solet: si ha-
 di ob impedimenta alia nec dum Inventar-
 rium conficere, licet vel si non sit sol-
 niter confectum, tunc cum citatio-
 diborum, et legatariorum sit neces-
 ria Nov. 1. C. 2. ea omissa optimum
 die est consilium, ut haeres in momen-
 to mortis petat judicalem omnium
 bonorum obsignationem, et postea re-
 gnitis demum sigillis Inventarium
 coram notario, et testibus conficiat, pro
 ipso praesumptio subtractionis exclu-
 tur. Ceterum, cum omisso rerum
 vitis Inventarium, ideoque in fine
 Inventarij ab haerede addi solet: Solte
auf in die, im Inventario abwa-
gen gebraucht zu sein, und an
an, gegen, im, zu, oder nach dem,
big nicht in dem, auf, unter, zu,
so wann das Substantiv, solte
allen, bona fide dem Inventario
zu annehmen, In welchem hat
clausula additur: Solte auf ab-
was ex errore in dem, im Inventar-
rium gebraucht zu, so dem de,
functo nicht zu, handig, soll, sol,

An id quod vidua male retulit in Inventarij, sub Ann. subor. iussu perajudicij,
rimum, etiam nunc separari possit, vel num.
luis. Syn.

Transcriptio eorum habeat? R: negative: quia deest huc bona fi.
des, nec res unquam in bonis defuncti
erat.

Quid de Specificatione Jurata notandum? R: quod hac in Saxonia loco Inventarij
solemnis admittatur, apud nos in
tantum specificationem hoc sufficere,
sicut coherede pro nobilitate bonorum
petitur Inventarium, non etiam ob
hoc fine Inventarium exigatur, ne
quis ultra vires hereditatis benea,
tur, hac specificatio jurata sufficiet.

Pro modo ex facto testis hereditatis erui
possit? R: si quis id agat, quod citra nomen
heredis geri non potest, v.g: si ven-
dat, locet et dividat res hereditari-
as, nisi promittat protestationem
se id non animo adveniendi heredita-
tem agere, vel si alium quem here-
dis titulum habeat, e.g: si filius
ob dotem maternam in bonis rema-
net ea administrare; In dubio
autem Iuramento gerentis res co-
pediti solet.

Quid si heredi in hereditate fideicom-
missa et legatis gravata destructio Trebel-
lanica, et falcidia prohibita? R: melius est, ut penitus repudiet

hereditatem, sic enim cum testamen-
tum fiat destitutum, nec non legata et
expiret, legatarij certe de portione ha-
redi relinquenda in casum si adierit
paciscuntur. Igitur hodie herede ad-
re nolente testamentum fit destitu-
tum, et ita nec legata subsistere cum
Nov. 115. cap. 2. vitinta Institutione
legata conservant, de casu speciali
legatur, si videlicet propter iniquam
exheredationem, vel praescriptionem
testamentum annullatur. et licet
hodie non videatur dari testame-
tum destitutum cum per Novell. 1. et
herede nolente implere voluntatem
defuncti deferatur. 1°, substituto,
si et ille nolit tunc exheredi demum
fidei commissarijs, et sic ulterius ut
que ultimo demum fisco, verum illa
Nov. intelligenda de casu quo heres
adit hereditatem, sed voluntatem
defuncti implere recusat, non de ca-
su heredis adire nolentis.

Quid circa apprehensionem possessionis sciendum? R. ut heres eam actu
aliter apprehendat, et quidem si res
sint communes, sufficit partem app.

prehendisse, ut in fundo l. 2. §. 1. ff.
 de acq. poss. si autem res distendit, dis-
 tantia tamen corpora uno nomine
 colectivo comprehendantur, ut grex
 ovium sufficit presentibus alijs
 unam apprehendisse, si verò res se-
 parate seu diversorum generum,
 singula apprehendenda, nisi uni
 loco inclusa, et continens occupetur.
 Possessio tamen illa, ut sit securus, de-
 bet esse Instrumentalis, hoc est
 ut coram notario, et testibus Posse-
 sionem omnium rerum, primum
 Possessor apprehendat, et deinceps
 Instrumentum confici curet, in
 quo actus apprehensionis ordi-
 ne describendus, et subiiciendum,
 quod possessionem ita appren-
 sam animo continuare velit, quo
 facto securus discedere potest à
 predio nec turbatio ei nocebit.

Quid ad Renunciationem hereditatis requiritur? Quid accedat Iuramentum
 Carpz. P. 2. C. 29: def. 6. et 7. illa ta-
 men Renunciatio Paterna heredi-
 tatis quæ filia filia non nocet
 nepotibus, si filia ante Patrem

decedat, nisi expressè in casum etiam
 non devolute Successionis fiat
 pro se et heredibus renunciatio: Solte
ist anß den Tod meines Vaters
oder den Anfall Vaterschaft
statt nicht zulassen, so soll nicht
an demselben die zu mir ge-
hörigen Güter, Dargstaltgü-
ter bleiben, daß mein Sohn
nicht, sollen dergleichen, sich in
den meigen Pfen den selbst
anzunehmen, sondern die sol-
len davon ganzl. in quocunque
casu excludiren. quæ tamen
 cautela tunc habebit aliquem Effectum,
 si nepotes filie heredes facti
 fuerint, non etiam si materna repu-
 diata hereditate avitam acceptat
 L. ult. C. unde lib. Ceterum cum
 renunciatio Successionis sit stricti
 juris, ideoque si filia renunciare,
 sit hereditati paterna, non exclu-
 ditur illa ab hereditate fraterna, aut
 à legato in paterna hereditate sibi

relicto nisi generaliter renunciet:
 daß die auf den künftigen Erben
 verfallen, und allen dergleichen
 so die nachfolgenden ab intestato, oder
 aus dem Testamento paterno, vater-
 lichem Erbtheil, gantz: Eigen-
 thum haben wolten. necessarium ta-
 men est hinc renunciationi addere,
 eandem non simpliciter, sed in gra-
 tiam fratrum fuisse factam.

Capitulum IV.

De Divisione Hereditatis aut Rei Communes

§1.

quasi contractibus etiam annu-
 meratur iudicium familiae her-
 erundae, et communis dividendo
 ob praestaciones personales.

Quid ante Divisionem hereditatis requiritur? R: ut fiat collatio ab her-
 edibus descendens, nisi id tes-
 tator remiserit per Slov. 18. c. 6. ab as-
 cendentibus collatio fieri non solet,
 nisi id expresse testator in iura-
 rit; ut vero liquide constet quan-
 tum quisque librorum à Parente

accepit, Iuramentum hereditibus
injungendum, e.g: maßten die
gesammte Erben sinmit so
Ich soll gelien, soll, das
gen, daß die ein maffant
nicht, als die darrnit, son
ferint, son den herben
anfangen wir, in die, das
Erbe sollt sich auf das
verbinden, daß wenn
noch etwas erfallen, solt
die sollt an nistig an
gen, und conferiren wollen.

Quid circa Nomina notandum venit? Quid illa, ut patet ipso jure divi-
sa non patientur divisionem,
sed quod nomina activa concer-
nit haec vel uni assignantur, cetero
eodem jure reliquorum hereditum.
e.g: wir den die sammunt,
liegen Erben sinmit den altes,
son darrnit wegen darr
Ich zugepflegen die
den, allen isten Iura cedire so,
den wollen, darrhalt, daß

nun solten Pfündem, alb, Pinn
 nignun nignondann, oder sonst
 auf bñlinbun daton disponirun
 mögen. vel si nolint viri nomina
 penitus cedere, in ipso Instrumen-
 to divise hereditatis ipsi Potesta-
 tem exigendi in solidum dare possunt.
 c. 9. Uin salben ffm gantz sol
maist außzutragen die in dem
Erbschaft der lünden Pfündem in
allen mit salben hasen nin
zütuniben cum clausula rati
et grati.

In die hominibus Casibus observandum! P. quod respectu hominum quem
 cunque heredem conveniendi credito,
 si sit facultas, possunt tamen con-
 senti, unum cui loco constituere
 cui per pactum erit alieni solutio
 injuncta l. 2. ff. d. 1. aut cui sub
 pena solutio adjungitur: daß
nun so bald ifm angewaldet daß
nin andern den pinn mit
bin den übn nommnen Pfü
den salben solten der Progen un

Ann, si se font sub pena pae-
 rissima Executionis, vel sub certa
 mulcta in Ann sub bono iudicio
 sollenn, Ann dicitur sub bono iudicio
 uno Ann si se font sub bono iudicio
 futione expensarum hactenus
 factarum bonorum, nunc Ann
 Creditorum bonorum iudicio sollenn
 nisi defunctus Debitor futuros ha-
 redes in solidum constringat: ab-
 sollenn unum sub bono iudicio
 sollenn unum sub bono iudicio
 hereditaria si se font sub bono iudicio
 Ann ab sollenn unum sub bono iudicio
 ipsum Ann si se font sub bono iudicio
 solidum constringat si se font, et si
 ab alienum, quod ab uno in soli-
 dum exsolvendum non excedat ra-
 tam eius hereditariam, non ob-
 stat i. 6. § 1. de v. o. ff. ubi inutile
 tale pactum dicitur, nam intelli-
 genda Lex haec respectu heredum
 reliquorum fore inutile, cum ni-
 hilominus creditori maneat obli-

gati nec facit l. 69. §. 2. ff. de legat.
ubi testator unum iussit, ut solvat,
ex quo Creditori contra hunc non
datur actio in solidum, quia nil
actum cum Creditore, valet tamen
iussus testatoris in tantum, ut
Coheredes inde contra illum, actio

pro Cautela, pro illo cui immobilia, quae rem consequantur.
quantum pro hypotheca subiecta. §. 1. --- tunc creditori ius est hypo-
theca Possessorem, propter ius reale
exercitandi in solidum actione hypo-
thecaria, ideoque de indemnitate si
bi praestanda cavere debet: notum
autem in iurigena subum, duntaxat
nisi in immobilia quae, flagrant,
non autem Creditorebus, non,
quod praestenditur hypothecae quae
solum abstrahunt in defuncti
bonis non videtur, sed vultum in
autem in subum in gabus,
quod tunc videtur, in alium
in, saltem nullum in defuncti,
in abstrahunt in solidum quod,
solum in defuncti in, quali cautio
pariter opus est, si defunctus alii,
quibus Creditorebus sub praestantur,

rit obligatus, pena enim adjecta
facil, ut haeredes teneantur in solidum
cavebitur ego alter alteri de indem-
nitate d. l. 26. §. 12. ff. sum:

Quid si uno absente dividatur hereditas? R. Solent pro absente coherede peti-
re Curatorem à iudice, capto pter
tamen non penitus absenti dene-
ganda restitutio, idem est de dis-
tactione rei.

Quid si res non commodè dividenda adest? R. Inno haeredes sibi consulere
possunt, 1°) licitatione et quidem ha-
si tantum quisque ipse pretium of-
ferre possit, quanti res est, et si ijs con-
sultum, rem habere inter se ipsos
instituiere possunt, vel inter extra-
neos, ubi tamen haeres idem preti-
um offerens prevalebit, 2°) alter-
natione: ut scilicet unus fructus
alternis annis adjudicetur, co-
haeredibus forma utendi, foven-
dique praescripta, ut quilibet ager
et lucrum habeat, sine rei deterio-
ratione, 3°) sorte ut praecedente
videlicet omnium consensu ille
rem consequatur, cui per sortem

eadem assignata L. 3. C. com. dividu
hodie inter plures heredes major di
vidit, et minor eligit.

Penes quem Instrumenta hereditaria depo
nenda? v. 9. Privilegia, obligationes, Testamenta!

Penes illum, qui majori ca
parte heres est, et ceteris Copie
descripta, et recognite dantur, additi
cautione ab illo, qui Instrumento
retinet se originalia ipsa, quoties
opus fuerit, coheredibus exhibitu
rum sub reversion, ut finito usu
eidem restituantur, si autem ne
mo ex majori parte heres est, tunc
Senior, juniori, nec famina pora
ferendus aut in loco publico collo
canda Instrumenta L. fin. ff. de fin
Inst. Ceterum in Instrumento di
visionis etiam addi solet clausula
de praestanda sibi invicem evictione
termin sibi assignatarum, uti et
de nominum evictione, et eorum
bonitate et veritate cavere solent
e.g. Solten ains nimga iunter
Dann mit fubn nays allan
augwandten flaisß din ffur
assignirte nomina iust nint,

Evictionis Promissio.

Inhiben hominum, oder in Debita
 res non solvente dispendium
 evadent, so wollen wir in an
 drem Theil haben das Fall nicht
 wissen gewiss, und in dem
 folgenden Abgang andern der
 Fall sein werden, weil man
 Es quoque consultum est inter plu
 res heredes dividentes, ut si uni for
 te bona immobilia obveniant per
 sortem, reliquis coheredibus consul
 tur per pactum Commissorium de
 non alienando: das in windiger
 den Thun, Null, und in die
 sey, vel Dominium auf die theil
 in illum casum reservanda, cum
 jure Retractus, quo ita mox con
 ditionem Professorem experiri licet
 ab. Et cum ob lationem ultra
 medium divisio hereditatis, alie
 riusve rei communis restituitur
 ideoque ad hanc evitandam remu
 ciandum beneficio l. 2. C. de restitu
 vend. vel divisio judicialiter fiat,

ad minimum judicialiter confis-
metur, quo casu cessat restitutio
ob lesionem. De reliquo cave,
al creditor, ne simpliciter illum,
cui solutio eris, alieni injuncta co-
veniat, quippe ita approbasse vide-
tur factum Cohærentum, et inde ex-
cluditur à regressu contra reliquos
nisi cum expressa reservatione In-
tis contra reliquos enim conveni-
rit.

Caput V.

De Contractibus Innominatis in Specie Cambii et Assururatione.

Cautela hic ex nominatis Con-
tractibus petenda, porro generalis
est in innominatis contractibus,
quod non tantum ante rei inter-
ventum nulla obligatio, sed et quod
ille, qui à sua parte contractum
implevit, non etiam alter penite,
res et rescire possit, quod tamen
hodie in tantum limitandum
puto, nisi alter à sua parte pres,

per acceptationem / acceptum / de,
minim obligatum.

Pro Cautela tamen sit remittenti, ut
pro meliori geminatas litteras à
transante sibi expectat, quo si prime
amisse, Secunde tamen ad manus
illius proveniant. c.g.

Caro Deo Anno 1772: Adij. In
2ten februarij in Kamnitz unff.
Commenda Reminiscere Massa
Bazaffu, In sum minime Pri-
ma: vel secunda in 2dis litteris:
Wassal dring Pau sumum Titi,
um oder Comiss. In Summe von
2000. Pf. Banco, sagt groß
Gauß und Pf. valuta von dem
selben, Ballen à Conto Lauff
Lorisa, Jakt an, folgen.

In aversa parte Scheda inscribi-
tur Merino nomen illius, qui se
vere debet cambium. Secunda lit-
tere sub eodem dato concipienda:
Bazaffu In sum minime Secun-
da Wassal dring, wo prima
noch nicht Bazaffu. ubi duplicata,

ta Littera Cambij non dantur, ibi
 particula inscribitur: Sola. In uero
 ind Compag: Lenzgen dinsten m
 unu Sola Wustal. Verba valde
 son dinst, albi denotat per
 am a remittente numeratam esse,
 ut itaque nequeat hoc casu appo
 ni ei Exceptio non numerata, pect
 nie, verba autem stallt a Con
den auf Abrechnung sunt adhibe
 bentur, nam sic minandem sp
 dig szyn, oden Abrechnung n
minandem saltem, alias necessa
 runt littera deviso, auf was d
 nu szyn minandem Abrechnung
oden Rembours saltem revalirun
 sollen sine his non acceptatum Com
 binum. Item est verb: Spachia cum
 litteris avisoris, nisi quod illud a
 hibeatur tempore unidinarum, hoc
 alio tempore pro celeri solutione.

Quidam acceptans de satisfactione dubitet? R. tunc non subscribat simpliciter
 der Cambium, sed ita: acceptum ad dan
 Wustal quod ffum, oden dan Trag

111.
non dny⁴ ffum inu⁴ Credit gr⁴,
nufaltum, q⁴ acceptio dicitur f⁴o,
ta cum protesto, et gr⁴ acceptans
sibi q⁴erit actionem negotiationum ge-
totum contra transactem, et q⁴o,
cunque modo a Transante soluti,
onem repetere potest. Scacc: d: com,
mero: et camb. d. 2. gloss: n: 256. Q⁴el ger.
Econtra si transans dubitet de accep-
tatione futura, alium in eodem lo-
co substituat inu⁴ acceptante,
q⁴ri in casum deficientis acceptatio-
nis, et postquam s⁴o: protestatio
facta contra illum in quem facta
est Transa, ubi tamen pro Cautela
teneat sextius, ut prater litteras
Cambij petat sibi litteras tradi
protecti, q⁴o eo validius regres-
sum contra transantem habeat.

Q⁴uod duplex sit Tempus Solutionis: Q⁴ duplex Conventionale, et conve-
ntinarium, conventionale dicitur,
fur, q⁴o in Cambij litteris expref-
sum a Transante e⁴g: ut solvat a vis-
ta visis litteris intra octiduum,

Quid si is in quem facta est Trassa Cambij, vel planè non acceptet, vel justo tempore non solvere velit?

cautius tamen si presentans, vel potest, quo acceptans litteris cambij, subscribat tempus acceptationis.

De priori casu non protestatio coram Notario et testibus, id est bonis viris, sed aperiunt interponenda, posteriori casu autem lapsa termino in litteris vel consuetudine recepto protestandum, et deinceps factum instrumentum protestationis à Notario conficiendum, quo casu remittens contra transactum cautivè agere poterit.

Quæ est forma protestationis?

De ut Notarius cum Testibus ad hoc rogatus adeat illum, cui Trassa facta, et ipsi adhuc semel offerat litteras Cambij, exploretque an adhuc in illa voluntate persistat, quod Cambium acceptare nolit. Quod si id confirmet, et deinceps acceptationem recuset, interponitur coram eisdem testibus protestatio huiusmodi for-
malibus: Daß Titius / cui facta remissa / widnu Trassireu dnb

Wuſſen, daß, wenn ich, so wohl von
mich angelegten Zinsen, als auf
von allen Zinsen und Zinsen
Zinsen, Zinsen, und Zinsen
so allzumal, wenn ich, und
angelegten, oder noch auf
den Zinsen, von Wuſſen
zu Wuſſen, und wenn ich
Zinsen: *Et hoc solet recambium
vel Cambium recurre, ubi inte-
resse semper vertitur in sortem.*
nach Wuſſen, gewöhnlich, und
sich in der Form
Zinsen, ganz, physisch, wol-
le, protestiert, und ich alle
Wohlfahrt, auf mich, wenn ich
angelegten Zinsen, als
von der Wuſſen, Zinsen
zu Zinsen, auf Zinsen, von
Zinsen, Zinsen. *Et hoc Pro-
bitum mox ad Trajectum re-
mittendum.*

Quod si protestatio fuerit omissa? R. nulla contra Transactum p. nisi
in dolo fuerit sciendo acceptantem.

non esse solvendo. Dabitur actio
nisi Evictionem promiserit in
sum acceptati, sed non soluti Cam-
bi, alias contra acceptantem solum
motu hoc in casu dabitur regressus

An Institor Cambium trahens obligetur? R. sub 2 an quis fidem Insti-
toris, an verò Principalis secutus
priori casu si constet cum Insti-
tore principaliter negotium ges-
tum esse tenebitur, hic etiam de
posito officio, Iuramento autem
id indagandum. Ceterum non
inutilis cautela est, ut in Cambi-
o simul constituatur hypotheca,
cum alijs Creditoribus hypothe-
carijs alias Cambia postponan-
tur, et inter Creditores personale
Privilegium habentes collocentur.
Nec incongrua cautela est, ut re-
nunciatur dux Marob fräijfild
qua in eo consistit, ut scilicet in

Div. Plura in Modil. l. 19. §. 2. et 4. §. 2. Item nemo libe pulsari vel ar-
tractu estimatorio de Cambijs, restati possit, facta enim hac re-
nunciatione, tunc mox, si solvere
nolit in Iudicio durantibus etiam

nundinis conveniri, et arrestari
potest, quod praesentim utile, si trahans
se ad solutionem obliget.

Quid sit Cambium Indossatum!

Q: Quando remittens in dorso Cambij scri-
bit Mandatum de exigendo cambio,
et spatium relinquit cui praesentans
inscribat, quem loco sui constituturum
velit pro Comisso: quod in Cambio ca-
primendum verbum: ad exigendum
cambium. quod si vero in dorso nunc
alteri exactionem cambij adscribat, et
ita aliquoties persona mutantur
id appellatur girisan quod non ubique
promissum; Verba autem res continentur,
Scontinuum nil aliud significant, quam
mutua cambia inter se compensa-
re.

De
Assecurationis Contractu vel bono seu Pollice vel Polia

Innominatus hic Contractus Assecu-
rationis est receptio periculi mer-
cum navi vel terra transportanda-
rum pro certo premio. Est autem
praesentia in contractu Assecuratio-
nis non habeat locum renuntiatio.
1^a) facultati praesentendi appropie, et

opinionem Pulanti approbans Panthe-
tiam. 2do Jo, cum facta asecuratio, mer-
cedem pro missum mittere solet Affe-
ratori, qui acceptando premium in locum
obligatur, ut amplius perire non
possit.

Quid in Contractu Asecurationis praeci-
pue agatur? R. ut Asecurator pro cento premium exi-

duodecim pro centum: quod pro distan-
tia exiit imminetia periculi variat
omne in se recipiat periculum: quod in-
citat à tempestate, igne, hostibus,
prædonibus, arceotis seu repressalijs
per Reges, vel Principes, vel etiam
negritia, et negligentia nautarum
et nauticorum, vel aliorum in navi
constitutorum datum.

Quæ sunt contenta Instrumenti Asecurationis? R. 1° Nomen Asecurationis, 2do
Nomen nautæ. 3to Nomen navis, si
enim alij navi immittantur, merces
Asecurator non tenetur, 4to Nomen lo-
ci, ubi navis oneratur, 5to Nomen lo-
ci, quod navis tendit. 6to Designat
mercedem, quæ guales, et quantæ illæ
sint, quæ coram Notario, et Testibus
consignandæ, subiecta simul estimat

ne, ne postea difficilis sit probatio.
 7°) nomina illorum, quorum merces
 assecurata. 8°) Tempus ex quo
 assecuratio incipere, et quando finire
 debeat. 9°) additur liber cursus
 navis, seu Magistro navis conoe-
 ditur facultas navim dirigendi,
 quæque verum velis, ne postea asse-
 curator opponere possit, non recto
 cursu portum petisse navem.
 10°) receptio periculi, sub Quirico: cum
 speciali expressione casuum. Nec
 primitur premium Assecurationis,
 subjecto confessione illud premium
 iam solutum, scilicet septem, octo,
 novem pro cento, pro quantitate
 periculi, et distantia loci. 12°) sub-
 jicitur clausula, quod hanc assecu-
 rationem intellectam velint secundum
 stylum, et observantiam Curie Ital.
 venetis.

Ceterum, cum Cautela debeat esse
 Assecuratoribus, ne unus Mercator
 totius navis periculum per assecu-
 rationem in se suscipiat, quippe

contingente periculo simul, et se-
mel omnibus bonis privaretur, ha-
centam summam in diversis na-
vis assecurare solet, quod una navi pe-
empta ex alia, quae in portum salu-
provenit, lucrum capere, et ita dan-
num compensare possit, unde in sub-
scriptione summam adjiciunt, in
quam quisque pro periculo se oblige-
tum velit. e.g. Inf Titius bin quatuor
den in dinst. Assecuration, dinst.
Ball barwafr, for 800. Alff. in Spe-
cie. samburg den 23ten february
1792: et ita consequenter.

Caput VI: De Pactis

Hodie ex omni pacto super re licita,
ta, et honesta deliberati inito pa-
ctiter oritur valida obligatio, et per-
sequens actio, quam si solenniter con-
tractus celebratus foret Cap. 2. P. 2.
C. g. d. 17. n. 8:

Quid circa Pacta observandum? Quid an tantum sint personalia personae
nam efficientes, an realia rei non per-
sonae imponendis, quamvis consue-
tus sit, ut res ipsa afficiatur, ita ut
ad quemvis possessorem onus transi-

Debeat, si in specie res illa propter
promissum jure hypothecae necesse
constringatur. e.g. walnuten in
dem die hoyen triff garantig
hail finnil bay Engeländing
mainen gulten in specie min
nen Walden, ind gulten conce
den fabren will. Porro an con-
tractus sint bonae fidei, vel stricti
juris, vel an pactum incontinenti
vel est in intervallo, aut circa substan-
tia aut accidentalibus contractus adje-
ctum sit, hodie non multum interest.

An pacta Successoria valeant?

Q: affirmo modo Juramento sicut confirma-
ta. E.g. gramm de pact in b. illa an
tem pacta vel concernunt heredita
tem alicujus terty, alia hereditatem
ipsorum pacti continua, si de terty oi
ventis hereditate acquirenda pao,
tum ineatur, tunc ille aut est incoe
tus, et valet pactum, aut est cetus,
et tunc requiritur, ut non nudus so,
cum modo terty concernunt adhuc,
Int, sed ipoc terty simul cum illis
pacti catur, sic enim a pacto hoc res
lire non paterit, cum jam non sit

pactum de hereditate tertij, sed de
hereditate unius ex paciscentibus, et
similiter facile testamenti factio ex
dicitur, unde in casu, quo Pater cum
lijs, quibus bona materna restituere
obstrictus erat, super maternis patris
ac suis bonis certa pacto inierat, et
idem quoque summum fabianum trans-
fieri in seculum, reservata saltem
proportione, et testamento, quod
hinc transactioni contrarium non
debet, postea vero testamento con-
trario credito decedebat, et responsum
testamentum esse nullum: quia ad
renuntiatio per pactum expressum
datur regressus.

Quid in Pacto renunciativo notandum? R. ut si filia in pactis talibus
renunciet futura successioni, renun-
ciatio contipiatur nomine filiae, et
ea hoc nomine pacto subscribantur
si enim sponsus sponsa nomine renun-
ciaret, et solus pacto subscriberet, non
inde præjudicij redundaret in sponsum
nam suo tantum juri et beneficiis non
alterius renunciare quis potest C. p.
ult. C. de pact. nec Maritus renunciare

potest hereditati, quæ uxori debetur,
cum tantum meliorem, non etiam de-
teriorem conditionem uxoris facere po-
ssit, et quia tacuisse videtur salvo suo
jure, requiritur igitur expressus fi-
lis consensus cum Juramento C. quam-
vis de Pacti in 6to.

Quid in unione prolium diversi Matrimo-
nii ratione Successionis observandum? 1° ut fiat coram Magistratu ordi-
nario. 2° ut accedat consensus Tutorum,
et agnatorum eorum, qui alias
Successionem sperant. 3° ut accedat
causæ cognitio, quanta oint Libro,
tum unientorum facultates. 4to
Succedat Decretum seu confirmatio
Magistratus. 5to ut verba hujus
pacti, circa personas, quæ sibi invi-
cem succedere debeant, paulò lectius
concipiantur, et ad illos quoque succe-
dio nomine tenus extendatur, quæ
alias succedere non poterant, cum
hec Successio tantum alias ad Pa-
rentes primi gradus extenditur:
Das Ding dargenstall Lunnirigh
Kinden, inß allnin igran fl,
Lunn, inß din fltann winden ff.

Dasen Enghen, nist Transigenen
an ningen Enghen, zu ningen
moist, gantyluf an ningen, case
dual in annulir, ningen, dengen,
Halt, als wann ningen. dengen,
glanigen contract wann ningen
nennen.

Quae sunt requisita ad Transactionem?

R: 1° requiritur dubietas cause.
super qua transigitur l. 1. ff. de Trans.
actione. 2do ratione rei accedere de-
bet, obligatio ad dationem vel factum.
transactio enim nullo vicissim dato
vel relicto vel promisso minime
procedit l. 38. C. de Transact. et cum
hodie pacto eadem obligandi vis in-
sit, quae transactionis adeo, ut si in
negotio aliquo omnia transactionis
requisita non concurrant, per modum
pacti illa sustineri possit, si addatur
sequens: Solten auch daz jalso gntro,
Wenn daz glanigen allen pnto,
ten, als ein Transactio de jure,
re nist daz ningen können, soll
en daz gntro, als ein pactum
simplex, oder liberalis remissio,
und Translatio juris sui, oder ein

und sonst zu weislich am Erbschaften
Erbschaften kann, per quæ verba facit
 quædam donatio induitur, potest licet
 olim super re certa, nec super re iudi-
 ca, aut super causa Iuramento decisa
 potuerit fieri transactio, hodie tamen
 nullum est dubium, super his omni-
 bus transigere vel saltem pacisci licere
 modo animum satis declarent transi-
 gentes, se sponte à Iudicato receptis
 per modum pacti.

An de relictis testamentis transigere? De Visio prius, et inspectio Tabulæ
 quod et in Instrumento exprimendum
Daß was dem in das Testament ge-
setzt, und gegeben, angesetzt, ge-
geben, angesetzt, gegeben, an-
gesetzt, in der folgendem ge-
geben, und si non oculo corporis
 sed oculo Intellectus inspectis verbis
 Testamenti, exprimenda contenta tes-
 tamenti: was dem in glaubhaft
von dem in dem Testament
das Testament selbst gegeben, ge-
geben, daß der Testator in
seinem Willen, daß dem
in dem Testament

wagun in d'urtheil d'urtheil d'urtheil
von d'urtheil d'urtheil d'urtheil
mit d'urtheil d'urtheil d'urtheil

Quid in Transactione de crimine capitali
observandum!

Delict id ea transactio propter mise-
rationem redimendi sanguinis, cui ju-
ta ignoscendum voluerunt, fiat, ad-
denda tamen in ea protestatio de non
confidendo crimine per hanc transac-
tionem: Daß ob nun zwar in die-
sem gewis, daß an dem imputir-
ten erbaltet, daß impfählig wirt,
so daß er nun d'urtheil in d'urtheil
gung der d'urtheil d'urtheil d'urtheil,
so daß er aus d'urtheil d'urtheil
zuwachen könnte, wie auf in
d'urtheil d'urtheil d'urtheil d'urtheil,
gibt dem gewislichen Proceß, daß
mit d'urtheil d'urtheil in nachfolgend,
den gültigen d'urtheil d'urtheil
wollen, dabey freywillig bittet,
gibt, daß er d'urtheil d'urtheil
wegen, daß er d'urtheil d'urtheil
d'urtheil d'urtheil d'urtheil d'urtheil
d'urtheil d'urtheil d'urtheil d'urtheil.

192. *Pro Cautela in transactione*
de criminibus privatis observanda
v.g. in furto, rapina et iniuria.

Q. 1^a *ut quis ante litem con-*
statam transigat, vel non expro-
bet Sententiam, sed ante eam
offerat adversario satisfactionem
cum protestatione de non confi-
tendo, quod tamen via jure sub-
sistit, cum subsit transactio de
crimine, si verò ex quatuor illis
contractibus Depositi, Mandati
pro Socio, et Tutela actum fue-
rit, et quidem ex dolo, tunc ad
evitandam infamiam, Reus ante
Sententiam satisfaciat: quia in
his actionibus sola Sententia
doli mentionem faciens, infam-
mal, non verò transactio in his
super contractu. 2^a *cau-*
tela est: ut Tertius aliquis vi-
dens amici famam periclitari
ex inconstituta actione, pro ipsa
transactionem suscipiat, et accu-
santi satisfaciat, oris enim nec
accusatus quia non transigit, ne
tertius, quia de alieno delicto
transigit, fit infamis, quia rati-
ne habet de delicto defuncti libe-

re transigit. Stia est: ut trans,
actusus super delicto Digal iustu,
et authoritate Prætoris c: g: Das
nn ablos an, Spfuldignu Respect
gagnu dan forunn Alustan Dir
Forgn flagnu gubtn augnum,
man, iind polgnundn Trans,
aol onlinbals. Sic et præcibus
se liberant ab accusatione non
fit infamis. Ceterum de crimine
publico non capitali paciscentes
fiunt infamis, nisi ante motam
accusationem transegerint.

Quid generaliter in transactione observandum? Q: ut hoc non solummodo
generalissimis verbis, et litium ex,
pressionem fiat, sed ut in ea expressæ
renunciatur exceptioni non cogi,
tationum. c: g: iind sollan dinas
Din an ajntzo gutro gnun
Forgn flagnu gubtn augnum,
man, iind polgnundn Trans,
aol onlinbals. Sic et præcibus
se liberant ab accusatione non
fit infamis. Ceterum de crimine
publico non capitali paciscentes
fiunt infamis, nisi ante motam
accusationem transegerint.

Invenitur in mortuorum, die
 gnu fannifann an, 3 walfann
 fundament die immunn walle
 fannit gannlyf: cafannal, annu
 int, imm mortificannu fann, die
 gn, balt, da, 3 hannu fann fann
 fannu fann, immu walfann
 deat ne ann immu fann moff
 unnu fannlyf gannuannu
 Dolus tamen adversarij hoc casu
 excludendus est. Quod si vero tra
 igentes praesenti transactione
 nec omnino lites tolli volunt, hinc
 consultum est, ut non tantum ab
 initio certas illas controversias
 quas sopire transigendo volunt, ex
 primant, sed et à verbis generalibus
 abstinant, necesse est, quo ut
 ro validius se obstringant transi
 gentes ad transactionis observa
 tionem, Juramento eam muniri
 possunt, cujus violatio postea in
 fert infamiam L. 11. C. de Transact.
 c. 90. firant imm, imm gn fann
 fannung Inven allu nnt, fann

Längste Fristen allen, und jedem
 Exceptionen Ausflüssen, Paktu-
 ren, Anwartschaften, Anstalt, und
 Anwartschaften, Anstalt, und
die auszuweisen abzurufen und
oder durch Menschen Witz auszu-
weisen, und zu kommen werden
mögen, nicht weniger allen
 Privilegien, Indulgenzen, und
 Gnaden, die mögen das,
 man sehen, wie sie wollen,
 sondern: dem Fürstlichen
Leibnigen, Fürst, Gewalt, oder
keinen Überwindung, daß die
 Kaiser nicht also, sondern anders
 zuergangen, daß sie nicht oder
 anders sind die, die nicht nicht
 Konstanten, ingleichen den
 Fürsten, nicht völlig unlangsam
 Kunst, durchsicht, zu Anstalt Ca-
 gitima genannt, itam in den
 Legion, oder Konstantin, gew,
 größer, oder am allgrößten
 erroris calculi, nicht weniger

In dem Anst. Hofstaden, der
 Leuteration, Supplication, Appella-
 tion, Einsetzung in vorigen Stand
 auf den gewöhnlichen Anst. als
 gut, daß ein gewinnender An-
 st. nicht galte, wenn nicht ein
 absonderlicher Konvengenz
 und in Summa allen denjeni-
 gen, da durch diesen Vertrag
 auf einigende Weise zu sein
 enthaltenen, durch Gesetz, oder
 infragierend werden könnte. Al-
 lerdings: Inzwischen der, als
 nach hinreichend würdigen An-
 stand festiglich als gefaltan,
 auf gewisse Art zu sein,
 ein absonderlicher Anst. zu sein,
 auf dem Instrumenti Garantie,
 giati haben, und gefaltan soll.
 Gestalt dem über das so wohl
 der Frau N. als der Frau G. G.
 einander zugesprochen, und
 Kräfte dieses zugesprochen, den

Son Urghing in allen, und
jedem seinen Büchern, und
Causulen nstaba, und in
Kubnuff: zu observiren, und
zuführen. So wahr Ihnen Gott
der Allmächtige helfen soll, und
sein heiliges Wort. In dem
zu unsern Erbünd sind
dabei zwei glückselige
Exemplar anzuweisen, von
denen jeder in dem
Bau, und mit allen
Händen der Welt
zu bewahren
soll. So geschah am 28.
febr. 1792:

*Quomodò omnia bona fide,
sine fraude, vel machinatione
gesta sint, alias enim si dolus an-
tecesserit, vel interveniat transac-
tio, erit nulla, licet Juramento
firmata fuerit, vel licet Excepti-
oni doli, et lesionis enormissime
jurato renunciatum fuerit: dolo
enim deceptus non renunciat*

Dalmer. de Renunc. c. 5. n. 11. quia ig-
 notat, dolum vel lesionem inter-
 venisse, ignorato juri aulem quod
 renunciasset non censetur l. 1. ff.
 de inoff. Test. Consultum tamen,
 ut actioni enormi, et enormissimi
 expresse renunciatur in transac-
 tione, ne restitutio ob lesionem
 vel dimid. petatur. De cetero
 ut in casu, quo adversa pars trans-
 actioni stare nolit, pristina acti-
 one per stipulationem sublata
 uti possim secure, consultum est.
 ut transactioni clausula com-
 missoria subjiatur. Solet autem
 Inmande iudicu Angliensium
 Transigentium allenu dnu an-
 jalyo Englisfmann ponnethu
 ubervall ainfuinn in ninnu
 oder andnu nachzulebnu, auf
 dunnigenn, so soll dingsen
 Transact finnnit null, iud
 nistig 2. n. 2, ainf dnu andnu
 Gnil dnuan, dnnu nist dnu

Einmündig, sondern ihm einig,
gelaßten, und so steht, als wenn
einmündig einigem verglichen
getroffen, sein durch Elig zu
prosequieren.

Quid in contraventione observandum! Qui si unus transactione contra-
veniat, mox alter contraventionem
acceptet, et se pariter transactioni
amplius stare nolle dicat, alias
impugnans transactionem mu-
tare concilium, et impugnatio-
nem transactionis revocare pos-
set. solet etiam in casum con-
traventionis pena adjici: win,
da nin der ein der Transact,
contract zu wind und ab zu, soll
er das jurige, was ihm erlassen,
den soll gub erlassen schuldig sein,
sing und den der erlassen,
so der ein der Transact erlassen,
ein erlassen sondern, als er
erlassen verglichen gub erlassen
der erlassen: sic etiam pena
adjici solet in casum, quo primi

et non sequentes Terminum etiam fuerint soluti, ut prius solutum amittatur.

Qvale Remedium contra lites in Transactione! Quod ut addatur transactioni, quod si dubium super ius observantia vel contraventione incidat, causa sine Processu ordinario, sed coram arbitro decidatur, vel etiam factum cum omni circumstantijs ad facul, talem quandam iudicam trans, mittatur, et quod illa iustum regum, que pronuntiabit, pro iure inter transigentes servetur, ac si id in ip, sa transactione verbaliter continetur, potest ea Exceptioni reductionis ad arbitrum boni viri re, nunciari.

Capitulum VIII.

De Pactis Dotatibus, donatione propter nuptias, et Pacta litijs.

Pacta dotalia hodie adhibentur ad constituendam dalem, donationem, que propter nuptias, et quâ ratione in eorum mortis supersitet conjuga.

alteri succedere debeat; Ipsum au-
tem Instrumentum ita conscribi
solet, ut primò mentio fiat despon-
sationis inter personas matrimo-
nio jungendas, earumque nomina
pariter et Parentum exprimantur,
addaturque, quòd eorum consensu
dispensatio facta, terminus con-
sumendi Matrimonij, et cujus sum-
mæ an Sponsi, an Sponsæ, an
utriusque convivium nuptiale
instituentum: postea subiicitur
dotis constitutio, ubi non tantum
ejus quantitas, et qualitas, sed et
an terminus solutionis exprimi-
tur, deinde sequitur donationis
propter nuptias vel dotibus con-
stitutio, et demùm pacta de futura
Successione adduntur.

Quæ Cautela debeat esse pro Sponso? Q. ne magnam in pactis dotibus
ubi dotem constitui promittat, cum
pro quantitate dotis, constituen-
dum sit dotalegium.

Quid Sponsa cavendum habet? Q. ut summa dotis expressam faciat

mentionem, cum alias bona spon-
 sa marito illata, potius presuma-
 tur Paraphernalia, quam Dotalia,
 sic etiam illatis post nuptias adden-
 dum expressè: talia bona debere
 esse Dotalia: daß die solich, als
 solich: solich wolte nungubraucht se-
 ben: potest enim dot constanter
 Matrimonio augeri, si id exprime-
 tur, cujus rei hic effectus est, ut
 in concursu creditorum mariti,
 uxor jure prelacionis eo certius
 ratione omnium illatorum gau-
 dere possit, ubi econtra in Para-
 phernalibus simplicem tantum
 hypothecam habet, nec res nisi co-
 stant vindicare possit. Capp: P. 1. C. 28.
 def. 86: Ex quo apparet Sponsa
 consultius esse, si Paraphernalia
 doti adderentur, quo Privilegio Pre-
 lacionis uti possit, nisi tamen Pa-
 raphernalia marito non adminis-
 tranda commiserit, aut si ex Para-
 phernalibus marito condiderit, non
 mutui titulo: cum alias in

der Chyrogtaapharios collocare
Iur. sed in augmentum dotis
desuper implorato Principis
consensu, eas eidem concessit.

Quomodo uxor ad Constitutionem dotis
compelli possit. R. Auctoritate Iudiciali, et
quidem ductu Legum, vel arbitrio
Iudicis pro quantitate bonorum
eius aestimanda.

Quomodo dōs immobilis constituenda? R. sub certa estimatione non in-
 estimato, ut videlicet et commo-
 dum, et periculum Marito tan-
 quam dotis Domino, cedat, clau-
 sula tamen commissoria adjecta:
 Si in fall Maritus non din-
 guis gignbrastan agut,
 tunc utat tunc tunc tunc
 du, solta solut allat null, ind
 iustig tunc. vel addito Pacto
 alternativo: scilicet ut sibi com-
 petat soluto Matrimonio Elec-
 tio an estimationem, aut fru-
 dum repetere malit L. 10. § fin:
 ff. de iur. dot. alioquin Marito
 tanquam Debitori Electio compe-
 teret.

*Quid cavendum Marito in pradio inestinato dato? Q: ut respectu huius ei
Evictio praestetur, nisi praecesserit pro-
missio talis pradij in dalem, vel et huius
a m ipse Pater dederit, qui cum ipso
onus dandi incumbat non liberatur
re evicta.*

*An Pater filiam divitem dotare debeat? Q: licet id neget. Causa, P. 2. C. 42. def.
12. contrarium tamen verius sponsum
igitur à Patre specialem doli pro-
missionem exigat.*

*An Pacta circa dalem sint licita? Q: affirmo: dummodo conditionem dotis non
reddant deteriorem, e.g. ut Marito de-
cedente non ad uxorem dos proveniat.
sic et de restituenda dote extraneus
dano dalem sibi providere debet: pacti
ut dos soluto Matrimonio ad ipsam re-
vertatur l. in: s. 12. C. de rei uxor. act.
nec interesse hodie an pactum de resti-
tuenda dote in contrahenti, vel extraneis,
valle fiat, modo consentiat uxor, an
juxta Patrimonio dos erat q. v. vital: l. 20.
§ 1. ff. de pact. dot.*

*Quae Solemnitates attendende? Q: In constituenda dote, illa, quae in la-
co contracti Matrimonij, vel ubi pacti
ta dotalis facta, non recepta arg. l. 6.
ff. de evict. E contra in repetitione*

aut gravatione dotis statuta loci, vel
Maritus domicilium habuit, atten-
denda, unde si statuta in loco contra-
cti Matrimonij favorabiliorem viderit
Sponsa, curet quò in pactis in spe,
sic renunciet Sponsus dicta l. exigere
66. ff. de Iudicijs.

Qualis numerus testium requiratur? *Q*uod si pacta dotalia concepta sint per
modum, contractus inter vivos duo
sufficiunt arg. l. 12. ff. de testibus, si
autem per modum dispositionis ulti-
me voluntatis facta, quinque testes
requiruntur l. ult. C. de Codicillis: Non
incongruè etiam potest quinque tes-
tes et clausula Codicillaris adungi eo,
ut his pactis.

Quid circa Pacta observandum? *Q*uod an mixta sint, seu per modum ultime
voluntatis superstiti Successionem
deferant, sic poterunt ab uno conju-
gem quovis tempore et invito altero
revocari C. 2. P. 2. C. 49. de p. 10. nec
intereffe an pacta dotalia mixta
principaliter cum Sponsa, an cum
quomodo Pacta simplicia à mixtis ejus Parentibus mixta sint.

Distinguantur? *Q*uia vocabulo effici potest, ut eo
Pactis simplicibus fiant mixta; arg.

ausß gubnen, soll, wir danm sol.
 usß allent per modum contractus, et
 actus inter vivos conständig geseh,
 dan widerruffen soll. Itaque enim non
 nocet, si forte incidenter verbulum ali-
 quod, ultimam voluntatem sapiens, in-
 sertum principalis enim intentio in-
 scienda, ff. Clausula de non revocan-
 do efficit, ut donatio mortis causa
 transeat in donationem inter vi-
 vos L. ubi 27. ff. de mort. caus. donat.
 Item cum de iure pacta testalia vis
 ultime voluntatis habent, si tamquam
 actus vel negativum inter vivos plane
 subsistere non possunt, Cithman: Vol. 2.
 Resp. 78: Cons. 78: n. 175.

Quomodo precavetur ne uxor omnia bo-

na in Maritum transferat? Q. Si Parentes, aliqui cognati prae-
 cantur de bonis, ultra portionem in
 pactis expressam, ad familiam Sponse
 iterum devolvendis: Daß die Eltern
 dem Anheymall der übrigen Gubnen
 Lindingen, vel etiam, ut adstantur
 clausula renunciationis, quibus Ma-
 ritus omni reliqua Successioni uxoris
 sive ex testamento, sive ab intestato
 illa profecto, renunciet, et se sub nullo

potestatem, plus, quam potestis detali-
bus expressim petere velle, exprimat,
sic enim postea protestatio ejus, facit,
quam contra jns tertio quæsitum,
erit nullitatis et sollicitudinem 44.

a de appellat: vide plura ex Responsis
de hia p. 629.

Quomodo totalitatem non ambigunt differe
re a Donatione P. N. Sanctum organum
Sanctum P. N.

*2. ratione dotality mulier aequali Bre,
 lationis privilegio gaudet, quā
 quod ipsi competit ratione dotis Causa.
 P. 2. C. 28. de j. 92. nisi dos per dotali-
 tatem absorbatur. Contra ratione
 donationis propter nuptias uxor, si
 de expressa hypotheca sibi propter
 aeris inter chirographarios credito-
 res collocatur. Causa. P. 2. C. 28. de j. 92.
 Cum vero Dotality committitur
 absorbatur Dotem, sapientis consultum
 erit uxori, si creditores Maritus non
 habeat, donatio propter nuptias, per
 Dotality, quamvis dotalis adji-
 possit, ut illo non obstante dos repeti
 possit, et contra uxor à Marito obli-
 gari potest, ut precise in ista Dotali-
 tio.*

Comodo Lotis illatis probanda est! D: Si uxor gratantiam dirigat in Verbum,

que in illorum creditorum locum
transire possit.

Quid si in continenti consensus Domini
impetrati non possit?

R. dunc uxor ipsis pactis dotalibus
curel inseri promissionem de impetra-
do consensu Domini, sic enim ipsa
uor eundem impetrare potest.

An solus Signatorum consensus in dotali
suum sufficit?

R. negative, sed requiritur præbere
ut Signati Exceptio dotis in utili-
tem fendi non converti ex presc re-
nuncient. nam eorum sola subscrip-
tio non excludit hanc Exceptionem,
et quamvis dotalitium in fendo va-
let, etiam si dos non fuerit illata, præ-
ter Dominus et agnati in id conse-
nere Anv. Syn. feud. id tamen alia
ratione admitti nequit, quam si
sine consideratione dotis simpli-
citer promissum dotalitium, quam-
vis vero dotis constitutio præcesse-
rit, et dotalibus constitutis regu-
lar, omnino in respectum dotis
inferenda, et in fendum converten-
da dotalitium promissum, et ab
agnato consensus esse præsumitur.

Quantum debeat esse quantitas dotalitij? R: communiter continere solet dup-
plicatas dotis usuras, aliqui quadrupli-
catas continere debere usuras dotis do-
talium existimant, verum hac quanti-
tas dotalitij ex conventionne partium
dependet. Cautela etiam non inutilis
pro marito est, ut dotalitium restitua-
tur, usque ad Tempus secundarum
nuptiarum, modo tali casu dos resti-
tuatur uxori, pactum enim hoc non
reddat dolem deteriore, consequenter
licitum est l. 2. ff. de pact. dot.

Quid si pacta dotalia per modum ult.
ma voluntatis concipiantur? R: Tunc non erit in congruum, ut, licet
in Saxonia detractio falcidia in pactis
dotalibus non habeat locum, fiat
expressa prohibitio falcidia, et Trebell-
anica in pactis dotalibus, et ea pos-
tea instituat heres in testamento,
sic enim nemini obligabitur: e.g. auf
den Engabmuden Todt ist pfallt ist
mein frau zu pdingen Willen
daß mein erbvatermutter
frau allen meinem Erbschaft
Antheil, Pann, Substanz, Zöll,
Lohn, Ball, daß mein Erbschaft
anherwandten, wider falcidiam

Exemplum Pactum Illius,
 hinc vide p. 640.

Ubi Caute in Dotatibus vidua Illustris: *1^a* est, ne nomine dotatitij vidua
 illustri Arces, praetoria, aut Civitates munitae assignentur, ne occasio
 detur ex fragilitate Sexus, potestate abutendi, et vel ex amore, vel
 odio illa contra extraneos tendendi. *2^a* Ne Civitas praetoria, seu caput
 Provincia loco dotatitij tradatur, cum hoc tendat in ignominiam
 ejus Successoris. *3^a* Ne vidua illustri plius Jurisdictionis in bo-
 nis dotatitij nomine assignatis con-
 cedatur, quam ad retinendos sub-
 ditos in Officio pertinet, ne occasio
 detur potestate abutendi. *4^a* ut
 clausula de non oppignorandis bo-
 nis addatur.

Ubi Maritus circa Morgengabam patitur potest. *1^a* Morgengaba, quam
 altera die nuptiarum novus Maritus
 sua nupta sua, quasi in praemi-
 um delibata Virginis offerre solet,
 pleno jure in uxorem transit, ac

non Trebellianicam ab intestato
 iussu tollit, sed iussu, non
 non iussu firmit, sed iussu
 Innotatam factam vult.

ut de illa Tangram re propria
libere dispoñere potest, nec promittit,
sua uxore eadem ad Maritum re,
vertatur, quare hic pacto sibi con-
sultere possit Maritus: ut in casu
promorientis uxoris, vel ad secunda
vota transcurrentis, vel sine liberis
defunctae, Donatio hac Morgengabing
ca ad Maritum, ejusque heredes re,
vertatur.

Caput IX

De Donationibus inter vivos, et mortis causa.

Quid ad Donationem requiritur? Quia donator potestatem habeat
contrahendi, et consequenter libe-
ram voluntatem, et cum potius
erit, quam donatio praesumatur,
ideoque in donatione exprimendum
se motu proprio, et animo liberali,
sen donandi hanc rem in alterum
velle transferre, nec acceptatio de-
bet in donatario, vel eo absente
in ejus specialiter, ad hoc constituto
mandatario, quod demum in Instrumen-
to exprimendum: wie dann Titius
die 1000 fl. animo donandi Carl. Hofmann
1000 fl. gubstanzlich acceptiert

inud sup daton Lusamb.

An Donatio inter Patrem, et filium subsistat? R: si Juramento confirmetur arg: ē: quāvis de pactis in b. si, cum et ob bene merita Donatio inter ipsos subsistat, dum modo id aliunde quam per Patrem probetur.

Quæ Donatio sit remuneratoria?

R: Quando remunerantur ea, quæ in se præstandi necessitatem habent, adeo, ut si quis sponte id agere nequeat, ad hoc à Judice compelli possit, consiliis igitur in specie exprimere quibus meritis Donator ad Liberalitatem commotus sit.

An valeat Donatio omnium bonorum? R: si nemo adsit, cui præjudicium in Legitima contingat, affirmo, in specie tamen omnia exprimenda sunt.

Quid si Summa donata excedat quingentos solidos, seu mille Thaleros?

R: Inscriptio hujus fieri debet coram Judice, aliā Donatio quoad excessum vitabitur, vel diverso tempore in plures summas donentur, quarum neutra accedat mille Thaleros L: 34: d. 3: C. h: l: non tamen uno Instrumento hæc summa circumscribenda.

An Exceptio præstanda?

R: affirmo: si Donatio sit remuneratoria.

ut si Donatarius existimet rem esse alienam, nudo tamen pacto id pro, nulli potest.

Quando Donatio revocari possit?

R. 1° ob ingratitudinem, licet revocationi renunciatum, similiter 2do ob superfluentiam liberorum, nisi tamen hinc casum renunciatum, vel nisi tempore donationis jam liberos habuerit L. 29. §. 1. ff. de V. S. si unquam verb. liberos, nec Librorum Legitimas per id casa sit, aut si non sit donatio remuneratoria, quae per modum tituli oneri acquisita, et nulla causa revocari potest.

Quae tamen Donator talis cavere debet?

R. 1° ut simul addat pactum de suscipi, endo onere erit alieni, 2° ut Donator in casum supervenientis inopiae sibi reservet alimenta, nam alias donatarius adhuc non tenetur.

De Donatione Mortis Causa.

Quid circa hanc donationem curandum Donatori?

R. ne transeat in donationem inter vivos ita concipiendas verba, ut appareat. Donationem ipsam in casum mortis esse delatam: Das & dieses
Donatio, alt nimm inbegriff an
das Todt fall, und an demnach ge.
stalt inß gultig seyn soll. Bra.

Ite adhibendi quinque testes, Notarius
 tamen quinti testis locum supplet, hic
 non observatis ful. d. d. v. et sic innotat
 lis. Contra pro Donatario pariter duo
 testis superant. 1° ut donatio pure con-
 pialur, ipsa vero traditio tantum postea
 tem differatur e.g. wir wil nu daru donat
 nimmisa alt, imd p. w. w. imd inss. w.
 stn, wir bald yu daru solst. a Doll dar
 din su doll absondenn m. ista, so
 wolte nu firmit dem Titio sein sein
 imd solt. Intransf. habenn, ind. w. stn
 ta nu solist. n. w. w. w. w. w. w. w. w. w.
 p. w. w. w. w. w. w. w. w. w. w. w. w.
 n. w. w. w. w. w. w. w. w. w. w. w. w.
 2° Donator expressum ad val. pactum
 de non revocanda donatione, sic enim in
 Effectu transit in donationem inter
 vivos.

Pro modo hac donatio est: in heredes dirigenda. Si casus praemortis donat
 tary specificè exprimitur; solta aut
 tins ton min mil don absondenn, te
 will is, da, d. lin Donation an, p. w. w. w.
 habenn Intransf. habenn, ind. w. stn
 d. in salba an, solist. fall firmit
 p. w. w. w. w. w. w. w. w. w. w. w. w.
 ceptatio Donationis requiritur à Do,

natorio vel ejus Procuratore, aut per
Nuntium vel Epistolam. Similiter: ut
expresse detractio falcidia prohibeatur
cum aliàs falcidia detractioni locus sit
l. 2. C. de Donat. Mort. Causa l. 5. C. ad
l. falcid. In Saxonia tamen detractio fal-
cidia prohibita Const. 1 Bart. 3. heredes
tamen si per hanc Donationem laci in Legi-
timo agunt inofficiosi quenda Cappy. p. 3.
Cl. D. 8. imò et Trebellianica detrahi potest,
si ob defectum Solennium subsistere ne-
queat hac donatio Bart. ad 15. C. D. L. pro
strictissime statuta accipi debent, in
Donatione omnium bonorum requiritur
judicialis insinuatio.

Sectio IV.

De Cautelis circa Dissolutionem Contractus observandum!
Caput I de Solutionibus.

Quomodo hic solutio capiatur? Q. Pro pecunia naturalis soluta credito
si l. 29. ff. de solut. cavendum tamen
ne alij solvatur, quam cui solvi debet,
nam Inno quis denno solvere compelli-
tur, nec liberatur l. 12. C. de solut.

Quomodo in pille solvendum? Q. Propter consensum Tutorum, et Curato-
rum exigendum, similiter Decehnm Ju-
dicio, nam sola Judicialis quittatio sine

Decreto, et jussu precedente non liberat
Debitorem Jos. Mannil: si autem videat
curiam solvendam non in propilli ubi
talem convertendam fore, non opus erit
creto, sed probatione versionis solvendi.

An Procuratori solvi possit!

Res: Si habeat speciale mandatum ad soluti-
nem recipiendam, sic pariter sui Credi-
tis creditori recte solvitur, si debitum
sit liquidum, et mens Creditor contra-
sum non habeat Exceptionem, unde
tus sit mutuum dans, si alijs iterum
sit obligatus, ut scilicet Instrumento
obligationis inseratur, de Solutione
non alijs sub quocunque etiam prelo-
facienda: c. g. 26° An. Kniff Titius
Jhen Torgalinsma 1000 Rfl. N.
mand. and. ab, al. B. Nimm glau-
gen dam Mevio gubazastan, d. g.
j. halt d. d. w. m. n. auf glau-
v. j. inst. n. l. l. g. n. creditores dia. Gaf-
ling d. n. i. t. n. , und von d. n. n. s. l.
b. n. d. n. C. f. i. o. n. e. s. u. f. a. l. t. n. , s. o. l. t. n.
d. n. n. o. f. v. n. d. n. n. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. i. n.
l. i. b. e. r. i. a. l. / n. y. n. , u. o. f. n. i. n. i. g. n. C. f. i. o. n. e. s.
c. o. m. p. e. n. s. a. n. d. o. o. p. p. o. n. i. r. n. u. o. l. l. e. n.

An aliud pro alio solvere possit?

119.
R^e affirmo adeo, ut Creditore recur-
sante pecuniam accipere, tertius
ille eandem deponere, et ita Debitorem
liberare possit; quod si tamen pro in-
ito debitore quis solvat, Iure cum ei
nulla actio contra eum competat, nec
res sibi à Creditore cedi actiones, sic
enim actione cessante contra Debitorem
exerceri poterit.

Quando Solutio particularis licita.

R^e si deparvotatis iure belli, aut si
ex summis particularibus paulatim
sorti integra conflata, expresserint
tamen id, ut si una Summa fuerit de-
biti, sic utile erit pactum, ut parti-
culariter solvatur ex parte debito-
ris, è contra ex parte creditoris ca-
vendum erit, ut una vice omnium
Summarum fiat Solutio: De, non
obtransferta postum indignum
an? idoo. a? ff? transfertur in di-
non intransferta Summa,
ind an? intransferta transfertur
solln.

An aliud pro alio solvi possit? R^e negativè nisi quis pecunia

parata destitutus, provocet ad
 beneficium dationis in solutum. Nov.
 C. ult. hinc ut occurratur remissio
 dum est in specie dationis in solu-
 tum, et cessionis bonorum, pro qua
 quam obligationem ad carcerem
 subesse putant. volente autem
 ditore aliud pro alio recte solvitur
 si autem pro quantitate speciei
 aliqua in solutum debetur, in casu
 huius speciei evicta sibi reservet
 priorem actionem, alias enim
 tantum actione de evictione capi-
 ri poterit. l. 74. ff. de pig. act. et
 sic contra fideiussores, et pignora-
 toris obligationis non superesse
 regressus: c. q. Daß Crediten zu
 das angestoffen sein, daß an
 Gessung zwar annehmen wollen
 jedoch mit dem Bedingen, daß in
 Fall der Einrede sein, daß salber
 von jemand in Anspruch solten
 genommen werden, oder ihn
 Halbeson, & georgius modo evin-

circa, non autem solus falli in
forma bonae fidei, in actione
cum omnibus clausulis volles re,
servari fabrum.

Porro cum Debitor ex pluribus
 causis saepe sit obligatus Credito-
 ri, ideoque si aliquid solvat, ex pri-
 ma in quam causam solutum ve-
 lit, similiter si sortem solvere ve-
 lit Debitor in specie id exprimat,
 alias prius in novam solutum
 censetur, quam in sortem L. 5. § 3.
 ff. h. d. et priori causa res arbitrio
 creditoris subijciatur.

Quid si Creditor Solutionem acceptare nolit? 1° oblatio pecuniae debite fiet,
 si debet, alias periculum manet. 2°
 bitorem requisita autem haec sunt
 1° ut Debitum offeratur realiter.
 2° totum cum usuria, 3° oportet,
 in eo loco, et tempore. 4° in pro-
 missa et legitima moneta. 5° ut
 Creditor acceptationem recusaverit.
 6° idemque citatus sit ad videndum
 pecuniam deponi. 7mo numeratio

ant. 10 Jof. delegant, Merius ant.
Jof. Summam zu bezahlten aben,
nommen, 10 will ich fimmil Titi,
um dñr Korigen obligation gäulz,
luf nula, kan, und Jfu Jofen Gai,
Jund dñff. Jalbun tollig griltig
unt Jabun, dñrgn. Jalb: Daß nu
erinnern von mir, oder minnen
Jubun dñffalb Joll dñ Jrofan war,
dñ. Et cum hoc in casu periculum
sit creditoris, si à debitore delegato
nil consequi possit l. 18. ff. de fidejuss.
hinc vel facienda delegatio periculo
delegantis l. 22. ff. d. 2. Mand: quo ca,
su contra delegantem agere possum
in id, quod minus à Delegato con,
secutus fui l. 45. d. 7. ff. cod: vel ex,
preste resermandus regressus: c. g.
Jolta aben dñm Creditor von dñm
Delegato dñr tollign dñ Jindignung
inft anfaltan, Joll dñm Creditori
Jin regress contra debitorem, por
mum delegantem dñribun: Bre,
Jereà creditori observandum: ul

novi Debitoris consensum per conventionem exigat, cum alia nulla eius obligatio. L. 6. de novat. non potest tamen delegatus Debitor eadem Conventiones opponere creditori, quis potius deleganti dare.

An cessio nominis requirat consensum cessi-

Debitoris? R. negativè modo cessio non fit in potentiorum, cuius poena est iactura tituli L. 2. C. de licet, potest nisi cessio fuerit necessaria, scilicet ut se liberet cedens à debito, quo potentiori obstrictus, unde iusta causa cessionis expressè exprimenda.

Quid cedens ratione nominis promittitur debet? R. sequentia: non vultu solum sed et animo, alio nimirum quibuslibet, quod exigibile omnino satisfactum fore, namque quodvis nomen L. si nomen 4. ff. de hered. vel actione vendita. Porro cum cedens solummodo bene, potest cessionis idoneum nomen promittere debeat, consequenter si demum Debitor cessus bonis labatur, non daretur Cessionario regressus, Cess. p. 2. C. 34. de p. 26. n. 4. idcirco cavere

sibi debet: soltu autem dnr debitor
 cesoris natus in lra Cesione fallitur,
 nrm dnr Cesionarius in hllign
 Gallung nist aufaltan hominu,
 will ihm dussalb dnr cedens gr'al,
 lnn ziffen nrm / furen gonsu
 faye. Cesionarius tamen liben
 Denunciare debet cedenti. Caterum
 facta cesione denunciatio ejus fieri
 debet a Cesionario debitori cesso,
 ne cedenti amplius solvere possit.

Quomodo quis impingit in l. Anastasianam? Q: si quis minori pretio acti,
 onem sibi cedi curavit, et a debitor
 cesso plus exigere velit, quam ipse
 solvit l. 33. C. mandat.

Quomodo Dispositio legis Anastasiae
 " ne evitari possit? Q: aliqui existimant, si Cesionario in,
 legum nomen daretur, modo, si no,
 men cesorum 500. solidos excedat In,
 dicialis insinuatia accedat, aut si
 post solutionem integri nominis
 in presentia Testium, clam pars
 pretij repetatur eto: verum tales,
 et similes cautela omnes elidi poss.
 sunt per Juramenti declarationem.

an scilicet pecuniam revera solvat
 Cessionarius, an non verò dicis quod
 illa tantum interveniat. Optime
 verò hæc in Materia Cautela est: ut
 si quis minori pretio nomen sibi cedat
 vellet, curet, ut vocetur Debitor, vel
 etiam citetur ad Iudicium, et ab eo po-
 ratur: an debitum hoc pro liquido lu-
 beat, an verò legitimis Exceptionibus
 sit instructus. si debitum liquidum
 fateatur, tunc cessio pro quacunque
 pretio fieri poterit. sic, et licita Cessio
 si debitum in remotiori loco viliori
 pretio cedatur, vel si quis remedium
 destitutus jus suum prosequi non
 possit. aut si nomen in solutum
 quasi accipiat, aut denique utile
 suum erit: ut curet ille, qui alte-
 rius nomina redempturus, quod ex
 certo quodam debito immersionem
 bona consequatur, nam si quis posses-
 sionem prædij nactus sit, postea ad
 conservandam possessionem à reliquis
 hypothecariis creditoribus minori po-

his nomina redimere poterit l. 22. C.
Mandal. qui res aliquas possidet.

Cessionis requirita Saxonica? licet pro minori pretio cedere no,
men, modo 1° pretium non sit infra
dimidium. 2° cessio fiat judicialiter
ubicunque, 3° incerta quantitate no,
minis cessi, et 4° addita causa debendi
5° expressa quantitate pretij pro no,
minae cesso numerati.

Quomodo pretium computandum nominis? Ratione habita impensarum
quas in exigendo debito facere, et in
comodi quod sustinere debet Cessiona
rius, antequam debitum cessionem
consequatur, et inter usurarii medij
temporis.

An Indens Christiano contra Christ.
somen cedere possit? R. non aliter, quam judicialiter, duo
tamen Iudei sibi invicem extra ju
dicialem nomen contra Christianum
cedere possunt.

Quid in Cessione adhuc observandum? R. ut praeter traditionem obligationis
originalis, speciale cessionis Ins,
strumentum connotabatur, alias
Cessionarius executivè agere non pos
set.

efficaciam habet, ut hinc quovis
modo quis animum remittendi debitum
declaret, acceptilatio facta censeatur, mo-
do persona acceptum ferens donare possi-
sit.

Quid sit Hypotheca? Res: est Scheda liberatoria, quâ Creditor
facit, ut debitum à Debitore acci-
pisse, huius defectus presumptionem
non facit solutionis inchoat; Econ-
tra si Creditor Hypothecam spe presen-
sit numerationis miserit debitori,
eoque ultra 30. dies penes ipsum non
facta solutione relinquit, presumitur
facta solutio, nec probatio in Contra-
rium admittitur L. 12. §. 2. de non nu-
merata pecunia.

Quid de Quietantia generali notandum? R. quod illa ad non cogitata non
extendatur L. 35. Tres fratres de pact.
ff. et in q. magis menti, quam verbis
inherendum, unde consultus: si for-
te super petitione generali e.g. pro-
tensione hereditaria, quietatio aliqua
danda, Immo generalis protensionis
mentio promittatur, et generalis

quietantia subijiciatur, unde ad
 nia, quæ in genere cogitari poterant
 extenditur, nisi ea sint capciosæ, ac
 dolus intercesserit. Pro illustratione
 sequens est casus. Isabella in con-
 cursu Patris, et sententia super
 prioritate lata in ratione 20000.
 Imp. prioritatem obtinuit: cum jam
 Albericus bona paterna pro 105000.
 ffah: sub hasta emisisset, eique injun-
 tum esset, ut de administratione ra-
 tiones redderet, quæ eidem 50000 Imp.
 concernerent, Isabella eidem Alberico
 50000 Imp. ex Summa sibi adjudica-
 ta cessit, pro quâ ei 28000 Imp. sol-
 vit. hos accipiens, Isabella talem
 apothecam dedit, ut illa simul: omni-
 bus Juribus, et pretensionibus in
 bona paterna undecunque fuerit co-
 ta renunciaret, ita ut in æternum
 ex bonis memoratis neque ab Ille-
 rico, neque à suis quidquam petere
 vellet. Quia tamen in proposito est,
 an Isabella de 50000 Imp. tantum
 cum Alberico egerit, atque ita parti-

culare negotium gesserit verba apocha
 generalia non ulterius quam ad summam
 supra dictam, eique annexam ratam iuri,
 um trahi, et extendi non possit, si enim
 de certis rebus transactum, etiam si addi,
 tum, se amplius petere nolle, integra ta,
 men de reliquis causis maneat actio, &
 si de certa D. C. de Transact. quod nra tan,
 tum in lenunciationibus, sed et transactio,
 nibus locum habet, nam renuntiatio
 generalis, generaliter facta restringitur
 ad causam specialem intentatam C. In
 bemus 21. Cod. S. C. Vellej: adest potestera
 lesio enormissima.

Quid in quietantia exprimentum? R: Specificè procedens debitum, postea
 subiiciatur: Daß wir solich an, son,
 Düring salben, Linn, Dfildern
 finnil in an, son form abtustant
 quillern salben wolten.

Quid si duplex quietantia data? R: tunc in posteriori prioris quietantie
 fiat mentio: Daß im Fall die brennte
 uben die lost außg, talen quillern
 auf winden Linn, wunden, salben
 finnil cassinal, und annuliert, son,

ut quis presumatur bis solvisse et re-
tere possit. non minus. si Debitor partem
lariter solvat, et pro qualibet Summa, pro
fictilem quietantiam accipiat, tunc qui-
dem si ultio debiti pars solvatur, gene-
lis quietantia erigi solet. verum vel re-
tenda, priores speciales, vel addendum: Das
ein tausend null null special-quietung
gen gultig: solten casiren, und annu-
liren, nju.

Quidatione iuratum, annuorum redi-

sum, Decimatum cavendum: Q. ut si forte restent praestationes
aliquae ex Superioribus annis, Debitor
vero pro praesentibus solvat, ut quietan-
tia ita formetur: ab und Titus
gen ein solt dasund zint finnil qu-
liren, und gultig ein annos gultig
tausend nju zint, ann reserviren.

Quid si Creditor Hypothecam scribere non valeat: Q. Hypotheca à Tertio voluntate cre-
ditoris conscribi, et à tribus Testibus,
pro securiori subscribi potest.

Et quid Antapotheca seu gengen quilling sit utilis: Q. Si Creditor pecuniam nu-
merasset Creditori, sine praesentia Testi-
um, tunc si Antapothecam ostendere
possit, semel solutus esse usuras, non
cessabit except. non numerata pecunie.

„gatio mit sinweg genommen; und daß die insonderheit, die
 und insonderheit Kaufmann am 21ten all' solch 1000 Pf.
 Pfand Obligation, worin wofolgendes sein Titul, der
 insonderheit, Augustin wagen Mario gleich ex constituto
 hat gewonnen, an gültigen Wissen, und wofolgendes mortifician,
 und den, und all' Herrn Kraft, Operation, und Wahrung sein,
 mit in der form Pfand, wie solch immer am 21ten
 den, und Kraftigen geschaffenen Punkte, solch oder mögliche, be-
 nehmen also; und insonderheit, daß werden die noch in dem
 Kaufmann am 21ten, oder auf kein nimmern dann selbten
 selben, jetzig oder künftigen Ansehen zu neuen Gnitten
 die von Mario oder Ihn dann ferner Titul sein, und Ihn
 haben, und haben ferner die son wagen, oder auf solch obligati-
 on, und dann Augustin Capital, und insonderheit mit Effect
 beproben, künftigen gewonnenen sein Debiton, prosten
 semel solutam fidem das geringste willsen davor zu zahlen
 pfuldig, sondern gänzlich davon wofolgendes quittiert, und
 und, und also solch ferner bringt ein, und zu neuen Gnitten
 Ihn null, nichtig, und Kraftlos sein soll, wie die auf
 sinmit dero Aufsicht alle, und jede, so, und künftigen Abzug,
 weil wir insonderheit, und aulangen: daß die selbe über die
 insonderheit Obligation gegen ferner sein Titul die von M. ferner
 und Ihn haben und haben ferner im geringsten künftigen
 oder behalten, sondern auf künftigen geschaffenen Producte

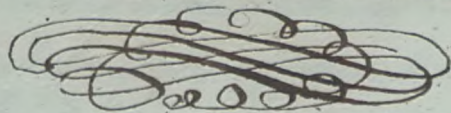
on Disfulben zum Anrichte. Balle beschaltun, und isam Anstun
 faram Titio gnamt, oder sinen mit bescheinungen wider
 zu fandan sellen wollen, sondern dreyliß und ninnig Besfaden,
 der Inn zu wasam Urkund. Wier geymweiltigen c. Notifications=
 brunt mit in sam gewesulisen Capitular Inn singel wir, samt
 bedurken, und dunn am sam Dechant nuyrsändig nuten,
 zu in sam Lasten. Do gewesam Kammerh. d. g. h. Martij des 1772.

Cum tamen quietantia Solutionem
 sufficientem probet, nulla vis aliunde
 Instrumento remaneat, sed ope opeo,
 hinc semper elidi potest ex eodem
 actus.

Quomodo probanda Solutio contra Instrumenti
 publicum!

Non sola simplici quietantia, sed
 quinque Testes ad hoc specialiter roga-
 ti, solutioni praesentes sint §. 18. C.
 de Testibus Nov. 90. cap. 2. vel eorum
 loco Judicialis Confessio de facta
 Solutione exigenda.

Soli Deo et Immaculatæ
Virgini Gloria.

Extractus Notabilium Rerum ex Introductione ad Praxim iurk instituentiam. Caput I^{um}
De Processuum Diversitate.

Præmissis diversa actionum genera et commoda ex una gravio actione resultantia sunt perscrutanda Böhm p. 2.

Quid est Processus?

Q^d Est ordo legitimus causas in iudicio proponendi, ventilandi, ac dignificandi.

Ex quo Iure Processus sit?

Q^d Ius Justinianæum in Processu vix aliter attenditur, quam quo ad actionem proponendam, et causam decidendam seu quo ad materialia Iudicii. q^{uo}admodum verò procedendi præterque eo jure Canonico desumpta eo lib. II. Decretal: præcipue, postea ordinatione Camerali, alijsque Imperialis Processibus præcipi de æt. 1654. forma determinata est.

Quid Actor attendere debet?

Q^d An fundatam habeat actionem, et si habeat, an contra presentem rem competat: et si competat an ad rem, an ad personam expeririendum sit, an verò utrumque diversa ratione peti possit. obtineat

157.
hic vulgatum: viam quam elegisti
ambulare.

Quod duplex sit Iudicium?

Q: Iudicium vel criminale seu publicum
vel Civile seu privatum. Iudicium
criminale vel accusatorium, aut in
quisitorium est, accusatorius Proceſſus
hodie rarissimus, propter difficul-
tatem probandi omnes, et periculum
restituendarum expensarum. ad hoc
igitur evitandum denunciantes pro-
secutari solent non animo accusandi,
sed tantum denuncianti hoc crimen
Iudici referre voluisse. Inquisitori-
us est ubi Iudex ex officio proceden-
te denunciatione, vel fama de delicto,
se inquirat, tanquam accusator, pro
rei tamen pariter defensione ex of-
ficio Laborare debet. arg. l. 29. ff. de pen.
In dubio plerumque Iudicium est can-
sa ordinaria censetur, causaeque
cognitionem requiritur corpore. Proc. Tit.
l. 1. n. 7. Sententiam contra sty-
lum Curiae veluti lex 4. C. de sent.
habet contra solitum ordinem Iudici-
orum lata, esse ipso iure nullam
sty. l. 57. in fin.

Quae sunt substantialia Processus? Quaestio facti, citatio, responsio, probatio, defensio rei, et sententia.

Quid est Processus Executions?

Quid est Processus Executions? Quando ex Instrumento quarentigiorum, id est klann Linn, und Dingul quis agit, et facta simplici petitione de recognoscendo Instrumento appellatione vid: Brag: sanct. C. 2. pag: 495. si ne solennibus Executio petitur.

Quid sit iudicium Petitorium, et Possessorium?

Quid sit iudicium Petitorium, et Possessorium? Prius est, quando quis vi iuris in rem habente contra quemvis Possessorem rei experitur, posterius autem est: quando non ex jure mihi in rem competente, sed ex possessione mihi vel turbata, vel ablata, vel mihi debita ago.

Possessorium iterum aliud est ordinem ubi super ipsa Possessione plerumque Processus litigatur, et quis antiquiorem, quis justiore vel magis titulata Possessionem habeat inquiratur.

aliud Summarium quando summarie super possessione per probationes etiam imperfectas, se informales iudicatur, quis interim in possessione defendendus sit, vel non, donec de possessione

Iustitia, vel ipso litigantium jure
in Possessorio ordinario, vel petitorio
plenius fuerit cognitum, ultimi ta-
men actus Possessorij pro manutenen-
tia inspiciendi.

Quid actor cavere debet?

Q: Ne ordinario Processui, ob talis super-
fugia, quæ hio reo competunt, se com-
mittat, sed inquirit an v.g. in Instru-
mentis clausula executiva sint, vel
aliud juris remedium, quod summarie
Intentionem obtinere possit, aut per
evocationem, vel intercessionem efficere stu-
deat, ut reus consentiat, omnem enim
Processum summarium mutua con-
ventionem effici posse. Capp: P. P. C. 2.
G. 18. vel ore tenus, aut brevissimis
scriptis ventiletur, non etiam inuti-
le erit addidisse, quod plane non, nisi
semel appellare velint, sed se senten-
tia submittere velint. Contra Reus
caveat: ne in causa ordinaria Proces-
su Summario gravetur, in hoc enim
exceptiones altioris indaginis ad
novum Iudicium, post satisfactio-
nem actori præstitam remittunt.

Cur actor Possessorium pro petitorio eligere debet? Q: quia ita commodis possessorij.

namque fructuum particeps fit, et ab onere probandi liberatur, et in casu dubio victtricem sententiam sperandam habet. remedia igitur possessoria memoria sunt notanda.

Quo remedio provisionali actori succurritur
sed durante processu eidem interea alimen-
ta vel sumptus decernantur? R: Si actor sit inops, reus vero di-

ves, et actor pro se habeat presumptio-
nem certam. D. Brun. Vol. I. Diff. de
interimis. Decreto c. 2. n. 227.

Quid in Possessorio attendendum? R: Si Actor recentior

recentiorem Possessionem
pro se habeat, summarissimo expe-
dit, si vero antiquiorem pro se habeat
ordinatio possessorio remedio agat.
in hoc enim antiquior praevalet, in
recentior praesumitur turbativa
c. 9. de Praesumpt.

Quomodo Titulus allegandus in possessorio ordinario? R: cum Titulus non ad Pos-

sessionem, sed ad Petitorium Rem-
edium spectet, ideoque solenni pro-
testatione opus erit, quod illa, quae
de Titulo in actis adducta, non eo
animo prolata, quasi actor se vellet
iudicio petitorio committere, sed
hoc tantum adducta esse pro col-
lando possessorio, et pro nuda info-
rmatione Domini Iudicis.

Quando Petitorium est melius?

R. Si causa petitorij est liquida, v.g. si quis rei immobilis titulum in promptu habeat, et simul lapsum decennij ante hanc litem motam ostendat, sic enim per usucapionem Dominium actor acquisivit. Ob Excep-
tiones forte habendas a reo melius erit, ut petitorium cum possessorio cumuletur, quæ cumulatio in re, medijs adipiscenda et recuperanda, non etiam retinenda possessionis locum habet. Poterunt tamen etiam in hoc allegari ea, quæ ad petitorium pertinent, dummodò conclusionem libelli non ingrediantur, sed tantum ut Index inde videat Iustitiam Possessionis.

De Cumulatione

Quis est Effectus Cumulationis?

R. ut Index prætermisso petitorio, velco-
dem ulteriori deductioni reservato, su-
per solo Possessorio pronunciare possit,
quod secus si solo petitorio actum,
unde si quis videt melius esse Posses-
sionem, desistat à Petitorio, et agat Pos-
sessorio, edicto uti possidatis l. 22. de de
acq. poss. similiter et interdictum
unde vi pendente iudicio seu remedio

petitorio potest intentari. Cavendum
tamen nē coram incompetente Iudice
quid indoctur, nam hoc ipso iure nul-
lum est.

Quod duplex est forum competens!

1° ratione Domicilij, 2do Contractus.
ubi tamen non tam locus negotij ge-
ti, quam destinatae solutionis atten-
ditur l. 12. ff. de O. et L. nec rursus nisi
ibi comprehendatur conveniri possit
C. l. b. contrah. de for. comp. in C. l. v.
3to in loco rei sitae l. 12. ff. de C. ubi in
rem actio ubi tamen caveat, nē persona-
li actione hūc experiat, ad solas
enim reales, sive petitorias vel pos-
sorias aut in rem scriptas actiones
pertinet C. 1. in C. de for. Tit. 3. art.
n. 6. 4° ratione connexitatis causae
ff. de quib. reb. ad eund. iud. cabur. 5to
ratione delicti.

Caput II.

De Remedijs capiendi litem ante motum Processum.

ante omnia actor instructus ad ju-
dicem venire debet, et tentanda im-
mis amicae transactio, aut hac re
obstante actor videat, ut ad arbitrium
causa deolvatur, conveniaturque

Quod de Causa à Principe Commissarij peti solent! R: ut causam summarie cognoscant, et postea amicali compositione componant, aut hac cessante causa statim Principi committenti referant.

Quomodo per libellum Commissarij petendi! R: 1° premittitur titulus illius à quo commissarios ordinari cupio. 2° sequitur brevis facti, et controversia narratio, adjecto nomine adversarij, cum quo mihi super illo facto controversia. 3° subijcitur causa impulsiva, ob quam actor Commissionem sibi expetit. v.g. quod causa sit intricata vel oculari inspectione opus habeat, et ita per audientiam componi nequeat, vel etiam quod amore pacis hanc viam amicabilis compositionis eligere voluerit. 4° et premittuntur nomina commissariorum quos actor confirmandos cupit, hi enim à superiore admittuntur, nisi notorie inepti sint illor. P. 3. D. 277. 5° subnectitur petitio, ut commissarij ad hanc causam confirmentur.

Quomodo petitum formandum! R: plenissime ad omnes casus, qui for

125.
Commissarijs obvenire possint: nisi
alimode per necessariam consequentiam
illis, quae expressè mandata cohaereant
arg: l. 2. ff. de Jurisd. similes petenda
potestas commissarijs litem decidendi,
utilis etiam est cautela pluribus cau-
sentibus commissarijs, ut ijs causa
commitatur cum clausula: Si non om-
nes et: sen singuli, iudicantur: hic:
si omnes praesentes esse negveant,
vel unus eorum decedat, quo casu ali-
ac expirat delegatio c. 22. de off. iud.
Delegi, reliqui nihilominus in causa
procedant c. 13. xi. de Prescript. vel si
hac clausula non petita, potest cura-
re, ut absentes, partes suas reliquas
committant c. 6. x. de offic. iud. Deleg.

Quod respectu clausulae substituendi notandum? Quid ut delegatio ab inferiori iura-
gistratu actor expressè Prescripto Com-
missoriali inseri petat, cum hac potes-
tas delegato Principis tantum compe-
tal per se.

Quid si promissum extra limites commissiois incidat? Quid si partes hinc componi
super hoc cupiant, in eo commissarios
tangam Arbitros privatos eligant,
corumque arbitrio se submittant. cate.

nus enim, si non vi commisionis,
certè vi compromissi valebit decernere
commisarij, ipse verò Commisarius
in recessu commisionis id exprimat,
quod quamvis super hoc puncto ipse
nil commiserit, utraque tamen par-
te se suo arbitrio committente id com-
proauerit, sic enim omnis nullitas ex-
tatur.

Ex quo nam constat Rescriptum commissoriale: *Q. 1°* promittitur titulus Prin-
cipis cum obligatione gratia Principi-
lis. *2°* sequitur titulus commissorio-
rum pro conditione ipsorum. *3°* men-
tio fit supplicantis et insuper causa
in qua supplicans commisionem de-
cerni cupit, ubi factum non integrum
refertur solet, sed relativè tantum per re-
misionem ad libellum supplicem, qui
eo fine ipsi commissoriali includitur
e.g. *an^o B. dnm fuppl^r B. fabat Jfr^r*
quinn/ nfan etc. *4°* sequitur appo-
batio de iudicij, et commisionis petite
5° subiicitur ipsa commissio per ma-
dum mandati, ubi singula puncta
à commissarijs expedienda, scilicet: ut
vel causam amice componant, vel si

partes ad concordiam reducere nequeant, factum cum circumstantijs superioris referant.

Quid si impetrans seu extrahens videatur cum rigido adversario esse, vel quia sua parte etiam commissarios petet!

Quid si impetrans petat 1° ut commissario suo simul iungatur, quo in casum cessantis compositionis non tantum gra-
titer deprehenderit causam, referat, sed pare-
re simul: ipsa in utroque intelligat quilibet
aliam subiacial additis rationibus, quod
certe futurum ducet reflectet. 2°, ad dis-
cordiam commissariorum praevideat, petat,
ut commissario à se nominato potestas
fial, separatim relationem suam ad Prin-
cipem mittendi.

Quomodo Citatio à Commissarijs fieri solet? Quod praemissum in citatione commissario,
imò et copia commissorialis inseri solet,
cui addi solet promissio de originali in ter-
mino producendo. postea subiicitur
commissoriae expedienda necessitas, ubi
in causis odiosis praemitti solet excusa-
tio, quod lubentius declinare voluisset
hanc commissorem, sed sibi in honorem
superioris suscipiendam fuisse Cuius h. l.
Pöhm. relat. demum sequitur citatio
ad certum tempus et locum ubi commissio

nis, extra eam autem amice rogeat
partes, ut statuto tempore compareant
In fine subiicitur, quod ita satisfiat
Cunctati Principis committentis, et pro
tea servitiorum obligatio subnectitur.

Quod de Adjunctione Commissarij sciendum! R. quod iam in commissoriali, quam com
missarij citatione exprimendum, Nec
veram esse debere adjuncti commissarij
citationem, dummodo in justo tempore fiat,
adeo, ut si negligatur id a reo, Commissarij
ut primus nihilominus in causa pro
cedere possit. Item: P. Q. Dec. 110. si ergo ad
junctus in tempore petatur, et res
criptum super adjunctione ante in
choatum actum commissionis expeditu
m fuerit, tunc illud a Commissario
adjuncto communicari solet primo
Commissario, quo in posterum in cau
sa simul citationes expendant, et bini
cessum communiter continuent. Quod
si vero jam capta commissio, adjunctus
in eo statu causam cum primo com
missario suscipere debet, in quo eam
deprehendit.

Quomodo inchoanda Commissio! R. Partibus in termino comparentibus
initium commissionis fieri solet a

non urgentibus ostensione originali
 non silopuo, quod si verò partes ad id ne
 faceant, sed originale desiderant, facit p
 derit se illud amisisse, et curabit, quo p
 testes, qui originale viderunt fidem sibi co
 ciliel, qui si non adsint, novum commissio
 petendum. hoc in gressu commissionis fac
 actor id est extrahent vel impetrant grati
 as agit pro suscepta commissione, et postea
 causam summarie proponit: ad hanc
 reus seu impetrat itidem gratias acti
 respondet, et defensiones suas extrahent
 proponit: ad hoc actor replicat. reus dup
 licat. his in Protocollo relatis, com
 missarij momento controversia exinde
 eliciunt, et quæ ad amicabilem compositi
 nem conducunt partibus, vel conjunctis
 vel separatim proponunt, in superque ipsi
 futuri processus incommoda ostendunt;
 Cum vero Reus submittens causam ad
 lictis commissariorum à Principe consti
 tutorum, amittat ius prima Instantiæ
 et benef. Brocelons ordinarij, varijsque sum
 ptibus oneretur, pariter facile arcana
 causæ suæ sit proditurus; Idcirco reus
 ut his incommodis obviam eat, mox ante
 terminum renuntiet commissioni, et
 ordinariam juris viam provocet coram

157.
commissario, qui postea eandem referat
Principi committenti vel recusaturus Com-
missionem, ipse adire mediante libello sup-
pliciter Principem, eidemque causationis
causas exponere potest, subjecta petitio,
ne pro cassanda Commissione extra-
hente ad forum ordinarium remittendo.
Quod si tamen res commissionem periri,
suo declinare nolit, nec sibi per illam
prajudicari velit, tunc in primo Com-
missionis actu protestetur, se ealtem
in honorem Serenissimi committentis
comparasse, ut audiret propositio-
nem extrahentis, et quia ratione ille
causam componi desideret, non vero, ut
hac comparatione foro suo ordinario re-
nunciet, aut causam hanc ordinariam
in summariam converti velit, pariter-
que protestatur, si quidquam coram
Commissariis confessus fuerit, pro con-
fessis haberi nolle, sed omnia iura sibi
integra servare, si negotium amicabile
non fuerit compositum.

III
Quid si partes se submittere nolint? Q: concludi solet commissio dicendo a Com-
missariis: se omnia, quae pacta ad Prin-
cipem committentem relatueros, vel plenè
integrum factum subijuncto iudicio

commissariorum referendo, vel relatu
referendo se ad adiunctum commissionis
solent, quod fieri solet: si utraque pars
commissarios habeat.

Quod si partes se Commissioni submittant? R. compositio tunc in scriptura
redigenda, quae appellatur. Recessus
Commissionis in quo breviter subor-
controversia mentionem praemittit
et postea compositionis puncta su-
jiciunt. Recessu omnes ille cancelli
et renunciationes addi solent, quae in
actioni subjiciuntur. Aliae sunt
Commissiones, quas Iudex moto suo
Processu decernit, vel ex officio, vel
ad instantiam alterius partis, ut
ut terminos finales ingirant, vel
etiam testium examen suscipiant
hae à parte adversa non facile
clinantur commissarium tam
adungere potest.

Caput III.

De Supplicatione pro impetrando Processu.

Quando Supplicatio conscribenda? R. si amabiliter res componi
nequeat, vel etiam ore tenus potest.

latione imploretur Index in causis
devisibus, aut ubi in iudicio presentes sunt
Partes

Ad qualem scopum tendit suppli-
cantis intentio? R: vel ut Mandatum extrahatur, vel audi-
entiam, vel processum pandatur via.

Quomodo forma supplicationis formanda? R: 1° Exordio praemittitur honori-
fica iudicio compellatio, vel si coram inferi-
ori iudice res sit: nomen officij et pos-
tea titulus dignitati personali iudicis,
et Absessorum convenienter subiicitur.
2do exprimendum nomen tam supplican-
tis, quam rei posteriorisque domicilii et
officio expresso vel in Cam: Imper: expri-
mendum ex quo capite fundata sit iuris-
dictio, an ex persona, an ex qualitate
causae. Si autem plures rei sint, in prima
supplicatione singulorum nomina ex-
primenda, ut citatio omnibus insinue-
tur, semel autem eorum nomine expres-
so, patior deinceps exprimere eorum
v.g. Ich verpfinde Titius als Veto-
ren wider Maximum, und consorten
in actis Unanimita dahlagte. 3° sub,

jicienda brevis, ac perspicua fa-
 ti narratio cum omnibus circum-
 stantijs, quo Index inde videre
 possit, an Supplicanti pro ratione
 facti, propositi actio aliqua compe-
 tal, inde factum pro natura et
 qualitate actionis exprimendum.
 4to, adjicienda est causa petendi,
 seu jus ex quo agere cupio, quod
 precedenti facto applicandum, et
 inde subsequens conclusio elicien-
 da. 5to, sequitur ipsa conclusio
 seu petitio, quae aptè concipien-
 da, ut Index inde videat, quid desi-
 deret actor, et an ea premisso ju-
 re et facto fluat, et ne resolvatur
 in gubatum abnegatum.
 6to, Tandem adjicitur subscriptio
 nominis proprii supplican-
 tis, et ex stylo multorum Indexi-
 rum, etiam nomen concipientis
 7mo, in Camera rubrica eadem
 Supplicationi inscribitur, alibi
 etiam integer Titulus illius.

dictum inscribitur, ad quod Directa Supplicatio et contenta Supplicationis et sermo exprimuntur v.g. intantfaring
sta Supplication pro impetranda citatione in puncto turbata Processionis
Anwalts Janolens, warden Mevinn.

Multum autem interest, an Supplicationi pro impetratione Processus simul inseratur Libellus, an non priori casu Supplicatio brevissimis verbis concipitur, et quidem per modum relationis ad insertum Libellum, et subiungi tantum solet petitio pro praefigendo sermone, et decernenda Citatione. Posteriori casu, si nullus inseratur Libellus, tunc Supplicatio plenius secundum formam superius praescriptam concipienda, ut inde reus actoris intentionem prospiciat, quod facto, si postea in termino praefinito proponenda sit actio, novo Libello opus non est, sed loco Libelli repetitis supplicationis fieri solet brevis, et imploratio nobilis officii Iudicis. Immo necessaria est Jacob. Blumij Suppl. Cames.

Quid hic actor perpendere debet? Quid si mox in Conclusionem Supplicationis ordinarium Processum petat, sed primo petat: ut reus citetur ad audientiam. quoniam guttlium Inuon; ibi enim primum causa summarie cognosci, et transactio evadere solet, quam si invire recusent, et causa altioris indagari sit, ad processum demum ablegari soleant: si vero causa liquida sit, ita ut de eius iustitia mox constare possit Iudici, statim illa per Sententiam terminari solet. quamquam hic cautus ad modum debeat esse reus, ne beneficio processus ordinarii privetur, ut tales adhibeat Exceptiones, ea quibus appareat, iudicium actoris non esse liquidum, sed ulterius inductione opus esse, vel protestetur, si possibile non esse, ore tenus suas Exceptiones deducere, hinc se petere, ne Iudex in causa ferat sententiam, sed ad Processum in scriptis peragendum, quoniam proferuntur deductiones, ablegat partes.

Quid duplex est Mandatum?

Q. aliud omni clausula: quoniam quidem sub precepto certa alteri quoniam faciendum, vel potestandum injungitur, sed subiecta clausula

sula justificatoria, dum reo p[re]fi-
gitur terminus, in quo, si se illo man-
dato gravatum sentiat, rationes, et
causas adducat, cur ei parere se ob-
ligatum non existimet, et sic manda-
tum resolvetur in Citationem. Aliud
Mandatum sine clausula, quo paritio
sub pena simplici et absolute injungi-
tur, ut scilicet pareat mandato, aut
videat se declarari in penam manda-
to insertam, admittuntur tamen
causales non contra hoc mandatum,
sed contra declarationem penae, v.g.
ut veniat hoc termino, et paritionem
doceat, vel declarationem penae audi-
et, item adjicitur clausula: nisi cau-
sas allegaverit, quare declaratio penae
fieri non oporteat.

Quando mandata sine clausula habeant locum? R[es] non alias, nisi in quatuor casi-
bus part. 2. ord. Camer. tit. 27. 1° si fac-
tum per se de jure, vel consuetudine
sit prohibitorium, ita ut nullo jure jus-
tificari possit. 2° si factum imple-
ranti damnum irreparabile esset il-
laturum. 3° si causa in pernici-
em R[ep]ubb. tenderet. 4° si causa mo-

ram non patiatur: vid. blum: Proc:
lam: stat. 27.

Quando ad huc mandata l. l. competunt? Q: 1° si in obligatione debitoris expressa
Creditori licentiam competere debere
bona hypothecata propria auctoritate
occupandi, vel sibi eandem jure, vel sine ju-
re satisfaciendi. 2° si expressa obliga-
tioni insertum, in casu mora per man-
data sine clausula procedere debere Cre-
ditorem.

Quomodo reus contra mandata l. l. sibi consulit? Q: Exceptione sub, et obreptionis, quod
videlicet ad falsam narrata mandatum
actor consecutus fuerit. 2° si dubium
sit an in hac causa mandatum l. l. de-
cerni potuerit, appellatio contra tale man-
datum interponi potest blum: Proceff:

Capit. IV. De Citatione

Quomodo ad Supplicationem Citationis
decernendum? Q: cum vel improbando, si pro ratione
facti propositi tale petitum locum ha-
bere non possit, e.g. non gubernum
abganzflagen vel Citationem approba-
do, eandemque decernendo.

Quid sit Citatio?

Resp: Est lotus, quo Index rem in iudicio

nm vocal, ul actioni motu respon-
deat seque defendat.

An venia impetratio hodie cesset? Respondo affirmo. cum hodie iudiciali auctoritate
Citationes decernantur, quae nil iniurie
in se continent. Aliubi tamen haec ve-
nia impetratio obtinet. Aliubi vero
ex civilitate venia petitur. At tamen
necesse est adhuc est exprimere in
plicante vinulum, quod res obstringi-
tur, ut inde iudex videat, an decernen-
da sit citatio vel non.

Quod duplex est Citatio?

Respondo Alia Realis quae fit per apprehensionem
personae, et non alias, nisi person-
am fuga concurrat, licita est. haec
vel est generalis seu Edictalis, quando
persona citanda, vagabunda est, vel si
lateat, vel locus citationis non sit in-
tus e.g. ob pestem vel obsequium, alia-
men, petens citationem Edictalem
tria Territoria exprimat. non in-
mis remota alias citatum non arc-
taretur, ubi citatio sit affigenda
vel stiam, personalis, alia est Citatio,
quae ratione Processus instituti
iterum vel est generalis seu ad totam
causam data: in hanc, ind al

[illegible]

tionis idest: 30. dierum continet l. 72.
ff. de iud: ita dicta: ut citatus postea
non audiatur C. 1. p. 1. 7 art. 1. n. 18. hinc
Citationibus inscribitur: Ihu nupcial,
odru nupcial nist, solle danoos anst,
funn anstnublnibnn, odru anst sin an,
gubraustn Klaga nist in to minidau
nvgnsnn wad a lnsst id addi solet: citi,
nnu Ihu nup peremptorie. hodie om,
nis Citatio peremptoria esse debet brun,
nem: et pro diversitate iudiciorum vel
4, vel Sex Septimanas continet.

Quando Citatio omitti possit? Respon: non alias, quam quando ex actu, qui geritur, alteri non contingit prejudicium, vel quoties alteri non competit ius contradi, cendi.

Quam citandi? Respond: omnes Interescentes, ita enim citabitur Ex, ceptio plurimum Interescentium, seu

An actor citandus? Respon: except. ego non sum solus haeres. Actor non solenni, ter, sed admonitione potius Iudiciali de termino praefinito, citatur Ihu nup odru Iam galtul nist motas in lite propaganda nectul, vel si provocetur ad agendum ex remedio l. diffamari.

An Braseno citetur? R. affirmo: et quidem causa expressa ad

quam respondere debet, alias enim
 opponit excepti. ego ad hanc causam
 non sum citatus, nisi hinc exceptio,
 ni renunciet, respondendo ad id ad quod
 non citatus est.

Quid à Iudice incompetente quis citetur? R: si notoria sit incompetencia non
 audeat comparere, alioguin autem citatio
 comparendum, et alleganda incompeten-
 tia superque postmodum ipse Iudex
 citans cognoscit. vñ: C. Sequi. d. 16:

Quomodo fit citatio subsidionalis? R: Iudex, coram quo causa ventilatur, offi-
 cium alterius Iudicis, sub quo degit
 citandus, implorat, ut citatum com-
 pellat, quo in Iudicio, ubi lis capta,
 presentem se sistat: subjecta clausu-
 la, se in re pari paria facturum,
 nec hoc frangi debere esse ipsius Iu-
 risdictioni contra C. d. n. 18: Iudex ta-
 men superior inferioris Magistrat-
 us subditos immediate sine omni
 imploratione Iudicis inferioris citat
 Cargz: Proc. Tit. 2. art. 2. n. 38: dum modo
 beneficio prima. Instantie ita non
 contingat prejudicium.

Quomodo forma Citationis fiat? R: 1° premittitur nomen Iudicis citan-
 tis, ubi sufficit expressio nominis

^u
 Officij. 2do nomen utriusque litigantis.
 3to causa ob quam fit citatio. Hinc libel-
 li inscriptio utilis est. 4to locus fori, vel
 constet, ubi comparere debeat, nisi si tamen
 forum illius Iudicis sit notorium. 5to
 temporis expressio, quando comparere de-
 beat, quod pro diversitate Iudiciorum vari-
 at, ubi non tantum dies, sed et hora ex-
 primitur, additurque clausula: si illa
 dies aut spacium. quod à die insinatio-
 nis computandum; non fuerit iudicium
 compareat die sequente. 6to solet addi,
 quid ibi faciendum sit, scilicet: ut audi-
 at actionem, exceptiones suas proponat,
 et Sententiam audiat. obtemperata Citatione,
 ea legitimè cuilibet in specie, vel in fa-
 ciem insinuanda l. 13. ff. de Excus. Tut.
 vel fit ad domum, si alicui ex familia tra-
 datur, vel si nemo se presentem sistere ve-
 lit, convocatis testimonijs cause vicinis,
 valvis aditum affigitur.

Quomodo, et à quo Citatio probanda? R^{es} ab impetrante Citationem, vel per
 nuncium ordinarium si recipisse à Ci-
 tato habet, vel etiam Citatio optimè pro-
 batur per Notarium, si per eum inori-

An à Citationem appellari possit? R: regulariter, non attamen si metus sub-
sit, Indicem ob non factam comparitio-
nem in contumaciam processurum, com-
paritio autem ipsi citato minus lute-
rit, forte ob imminentem arrestum,
appellatio quoque admittitur. Clev. P. 3.
Decis. 122. et P. 4. Decis. 89.

Capitulum V.

De Remedijs sibi competentibus vel provocandi Actorem ad Agendum vel declinandi Indicium &c.

Quomodo quis futuras lites declinare possit? R: vel probensurum debitum confite-
ri necessarium habet, an diffiteri idem ju-
re meritoque possit, in prius, consulendum
debitori est, ut confugiat ad solennem fractionem
l. 28. ff. de iudic. et ex eadem creditorem
citari faciat, ut in terminis prefixo
veniat, exceptiones sibi contra debi-
tum audiat, et ad illos respondeat: ad
in casum non facta comparitionis
perpetuum sibi imponi patiantur
silentium, et sic non tantum reus
hereditibus suis prospiciet, sed et huius
si viderit, successorem temporis sibi in-

ilem futuram Exceptionem, eam in
 praesens utiliter applicari poterit. Exem-
 plum est in d. l. 28. si contendas de fide-
 juss: ubi ego confidejussor, si video reli-
 quos bonis suis ruinam conciliare, ita
 ut eis non solvendo factis mihi inuti-
 lis sit futura Exceptio divisionis, pro-
 voto igitur ex practica l. si contendas
 Creditorem, ut veniat in Iudicium, et
 audiat meam Exceptionem divisionis,
 quam elidere Creditor non poterit, sup-
 pono enim reliquos confidejussores
 in praesenti adhuc esse solvendo. Eadem
 ratio esset, si ordinis beneficium opponere
 vellet fidejussor, principali debitore
 probabiliter bonis cogeretur, modo tamen
 semper obligationis lapsus, vel dies
 solvendi debiti venerit. Causa. Par. l. c. 19.
 d. 12. Hoc autem remedium reus sine ulla
 diffamatione de debito per modum imple-
 rationis officij Iudicis in suo foro utitur.

Quomodo Processus instituitur? Q. summariter, cum remedio dicto reus per
 implorationem Iudicis utitur, ad quod
 Iudex mox decernit citationem Credito-
 ris ad certum Terminum cum commin-

natione perpetui silentij, et creditore com-
parente non adigitur hic ad actionem
proponendam vel probandam, in hoc enim
differt presens remedium a processu diffi-
matorio, sed implorans presente creditore
suas exceptiones proponit, ad has reppoli-
cat imploratus. Dupplicat implorans, et si
causa gravitas id exigat, ad quadruplicam
quoque proceditur, postea si in causa
conclusum, super relevantia Exceptionum
feritur sententia, et sic quoad actionem prin-
cipaliter in iudicium deductam omnino
ordinarie proceditur.

Quid si altera pars emaneat?

Implorans cum denuo peremptorie citari so-
cial, ubi enim agitur de exclusione iuris
alterius ob contumaciam, ad minimum
bina citatione opus, et demum contumacia
perpetuum silentium imponendum.

Quid Creditori hic sciendum?

1° si Exceptiones non sunt peremptoriae, sed
tantum dilatoria, non locus est postulat
plorationi ex l. si contendat, nisi tamen
Exceptio non sit pure dilatoria, sed etiam
peremptoria, uti est exceptio divisionis
exclusionis arg: l. si relinquitur 28. d. 8. ff. de lit.
Legal. nec alias exceptiones admittat, quia

quæ alias contra actionem competentem
 Locum habent, unde si Creditor habeat pro
 se Instrumentum quarentigialum, Debitor
 verò mediante remedio l. si contendat, velle
 in Iudicium deducere Exceptiones, in se
 quidem relevantes, sed altioris indaginis,
 non illas admittere tenetur imploratus,
 ut nec Exceptiones semel jam rejectas Cargg.
 P. Tit. 25. Art. 6. n. 57. 2do si Creditor si
 deat, sibi in Effectu nullam competere ac-
 tionem contra implorantem, mox fatea-
 tur, se nullum jus agendi contra ipsum
 pretendere, sic enim evitabil Iudicium
 3° videat imploratus, an actio quam ha-
 bet, ita sit comparata, ut facultatem age-
 di in præsens jam tum habeat, si ergo in
 diem vel sub conditione concepta obligatio
 interim reus ex l. si contendat, agat, non
 est audiendus Cargg. Proc. Tit. 20. art. 7. n. 9.
 4to caveat Creditor sibi, in possessione con-
 titutus, ne ad implorationem debitoris
 se sistat, quod idem in Brocston diffama-
 torio, actio ergo hoc casu contra Possesso-
 rem instituenda non exceptio ipsi ob-
 trudenda d. 2. Inst. de hoc. alterum de
 medium, quo quis provocari potest,

Deductum ex l. Diffamari s. c. De Inge-
 nium: pro me diffamans de Libris pro vo-
 cari potest ad Iudicem meum, ut intra Ter-
 minum potestatum veniam, et debitum
 meum probem, vel silentium imponi po-
 tian. Ex primis autem hic Diffamatio
 per testes, aut Instrumenta probanda
 est summarie alias citatio non decerni-
 tur, alias in omnibus cum l. si contendat
 convenit, Exspirat processus Diffamatio-
 nis, comparante creditore, et actione mo-
 viente, cui tunc probatio crediti injun-
 gitur, et postea in illa causa proceditur
 ordinario modo, cum aliunde hic Proce-
 sus solummodo in tantum ⁱⁿ quantum est
 preparatorius sit summarius, nisi
 forte in Instrumento garantigio na-
 to se fundat alter, ubi summarie proce-
 ditur, exceptionibus altioris indaginis
 ad reconventionem remissis. Ceterum
 apprehensa semel possessione adversari-
 us ad agendum compellitur, melius enim
 est possidere, quam petere l. 27. ff. de
 R. V. nisi res ab alio possessa sit app-
 priata, ubi alter interdictis recup-
 randa possessionis, et ex l. Exstat. 15. ff. de
 met. caus. agi potest.

Quomodo Iudicium declinetur?

Q. 7° refero Exceptionem nominationis
authoris vel litis denunciationis, quibus
quis litem in alium transferre cupit. 2do
Exceptione incompetencia Iudicis notoria,
super qua ipse Iudex, cui ea objecta cognos-
cere potest l. 2. d. 6. ff. de iudic: aliud si Ex-
ceptio Jurisdictionis plane deficientis op-
ponatur, quam dicunt contra substanti-
am Jurisdictionis de hac enim non ipse
Iudex, sed superior cognoscit Carpp: P. 1.
C. 3. d. 11. n. 1. 3°. Exceptione beneficij
prima Instantia hoc enim allegans, su-
perius Iudicium declinare poterit, et ad
superiorem Iudicem remittendus Carpp: in Brach.
tit. 2. Art. 7. n. 77. 4to si quis beneficium
revocandi de iure opponat, quod legatis,
alijsque, qui in Aula Principis necessarij
muneris gratia comorantur, competet,
ne ibi conveniri possint, sed petunt, ut ac-
tor ablegetur ad locum domicilij legato-
rum, etiam si in loco legationis contra-
xerint, antiquam rei publicae causam ibi de-
gerent l. 2. d. 7. de Iud: ff. nisi durante le-
gatione ibi contraxerint, ubi Iudicium ac-
cipere tenetur. 5to si quis ob rationes ad-
ministrationis conventus declinet forum

domicilij, et ad locum geste administrationis
provocat L. 2. C. ubi de rationib. 6° remedi-
um declinandi iudicium inferius, Pupilli
alijsq; miserabilibus personis competit C.
quand. Imp. int. pupill et iudicium Princi-
pis trahendi adversarium.

Caput VI.

De Contumacia Accusatione §1.

Quando Contumacia accusari potest? Q. Si probata primis legitima Citationis
insinuatione ter citatus, vel semel percom-
torie emanaverit, vel si semel citatus dicatur
nolle comparere, unde causus sit actor, ut
hoc in promptu probare potest, sic enim
ulteriori citatione non est opus, nisi haec
vice solummodo noluerit comparere. Si
idem die iugis forsam non defuerit
non fuerit accusata, terminus edictus
circumductus.

De Notore contumace

Notò si actor impetrans citationem
tumat sit ante litem contestatam, tunc
reus petere potest 1° ut ab instantia
absolvatur, ubi tamen novae actionis in-
stitutio ipsi salva est. 2° ut restitua-
tio expensas, et interese, quae expensas
retardati processus appellantur. 3° si
forte actor ulteriorem Citationem desideret.

ret, poterit adigi, ut caveat de futura com-
 paritione, quod si post libem contestatam
 actor contumax fiat, reus iterum modo jam
 dicto petere potest, vel libem, si fidel, negati,
 vè contestari, et petere, ut in causa princi-
 pali procedatur, et sic non tantum ab ins,
 tantia, sed ab actione se liberare poterit.
 attamen soll dñr Alister uff Sabau,
 was dñr Stotz diltat, und insondan,
 find ad petendum ultimum, per hoc enim
 priori petito derogat, regulariter contu-
 max condemnatur, in dñr saing Pauln
 dñr zu legitimirung abfassen, und
 dñr dñr adindanwaden, odñr wind bar,
 uffsill zu dñr Vinkostan, nül bodin,
 ding, das nñ auz vorgängign Ladung
 auz ninn gnwisthan Termin sub pena
 nupfman, auz dñr Blagn antwortfhan,
 und ninnat bupfird gnwältiggn soll.

Quid si Reus Contumax sit? R: pari modo ab actore proceditur, et expen-
 satum restitutio cum nova citatione
 sub pena certa, vel etiam in casu ulterio-
 ris contumacie immisio in bona petitur.
 Insuper lis pro negativè contestata haberi po-
 test, si id actor petat, pro facto ad probatio-
 nem admittitur, ubi articuli iterum

Reo communicandi ad formanda Interrogatoria, sicut et ad omnes actus alios citatus reus contumax, donec ad Sententiam definitivam deveniat. Guil.

Quo ordine in Saxonia proceditur? R. Primo reus solet condemnari usque ad legitimas impedimenta deducenda: lib. 1. cap. 1. ff. de iur. iud. l. 1. §. 1. de iur. iud. l. 1. §. 1. de iur. iud. l. 1. §. 1. hoc novo termino ad quem Citatus erat, pro deducendis legitimis impedimentis non comparuerit, vel comparuerit, sed legitima impedimenta non probaverit, condemnatur ad Executionem lib. 1. cap. 1. ff. de iur. iud. l. 1. §. 1. Effectus, quod reus condemnatur in id quod ab Actore petitur in libello et affirmativis lis contestatur contra eum. A pena tamen contumaciae liberatur adducens iuxta impedimenta contumaciae, etiam minus plena e.g. attestatum illius, vel etiam status Iuramento illius, et allegat impedimentum Cap. 2. Tit. 8. art. 1. n. 57. In dubio autem omnis emanatio ponitur esse dolosa, donec contrarium probetur, cum id in facto consistat.

Qui sunt modi coercendi contumaciam? R. 1. multa dictio, quae primo sub

comminatione intimari, postea vero in dia,
et in tertia, vel quarta Citatione multiplica,
ri solet, ubi unicam multam soluisse suffi,
cit Carrz: d: l. 8 art: 5: n: 10. 2do pignoratio,
3ta, audientia denegatio etiam in alijs
causis, 4ta, missio in bona contumacia,
5ta, pena confessori, et convicti Carrz: d: l.
art: 5: n: 25: gra pena etiam est, si quis
in non respondendo contumax sit C: 11: 84.
ff: de interrog: ad: 6ta, pena documento,
rum pro recognitis habendorum Carrz:
de: n: 33: 7ta, pena preclusi, da, Bar nil
simon Hoffmannus hunc in illi sol
gustat wandan. Formula autem ac,
cuoandi contumaciam est sequens:
1° Actor prorio titulo. 2° Iudici pro pro,
fixo Termino gratias agit, et 3°, se compa,
ruisse remm vero absentem esse dicat. 4°,
postea Citationem ei legitime insinua,
tam esse probet, et 5°, contumaciam ip,
suis solenniter accuset, 6°, subjuncta
petitione legitima de refundendis ex,
pensis etc: ut idiotum. 7°, penam
contumacie in specie, et non in gene,
re petat.

De Libello §. 1.

Libellus seu nunc Magni Dignus alius
 est simplex: in quo 1° exprimitur nomen
 Iudicis 2° Actoris, quod regulariter in
 titula interdum, et in prima persona fieri
 solet. 3° nomen rei, vel si plures nomina
 singulorum. 4° causa petendi seu jus ex quo
 agitur, si actio est realis communiter cau-
 sa proxima exprimi solet, id est Dominium si
 personalis causam remotam ponere sufficit,
 id est contractum vel delictum. Quamquam
 in actione reali interdum utile sit, cau-
 sam remotam addere, id est Dominium cum
 titulo: sic enim si succumbam, ad alium ti-
 tulum recurrere possum, non obstante re
 iudicata. quod si ex solo Dominio agam ge-
 neraliter, omne jus meum in medium
 ducesse videor L. 14. §. 2. ff. de except. Rei iudi-
 catæ Narratio facti, seu minor propositio, quæ
 brevis, ac per spicienda esse debet, adjectis
 rebus necessariis facti circumstantiis, ut
 ita inde Iudicij, quæ actio instituta con-
 stare possit, nam nomen actionis ut capi-
 matur necesse non est. Cyp. lib. 6. ad l. 1.

n. 6. 6to) Litis contestationis petitio, quæ
 plerumque his formalibus expeditur. Contra,
an Dammus Klagen, im der Klagen in der selb
nüttigen Art, im Antwort, im nach nach,
tan Antwort distat an im Pflicht
zu antworten. 7to) conclusio quæ ex natu-
 ra actionis accurate formanda, et in conclu-
 sione protestatio de expensis adjiungenda. Alius
Libellus liticulatorius, ubi certis articulis factus,
 sum comprehenditur, quæ tantum in crimi-
 nalibus licetur.

Quæ clausula in Libellis cumulari solet? R. 1°) premitti solet: se in præsens Iudici-
um, aut Iudicem ulterius consentire nolle,
nisi gratuen, et quantum de jure, quæ clau-
sula videtur otiosa, Quæ tamen illa reserva-
 tio clausula prodesse potest, in casu, si dubia ad-
 huc sit competentia fori respectu præsentis
 Iudicis, nè præsens comparitio ipsi in futu-
 rum præjudicet. 2°) premittere solet actor:
quod se notat adstringere ad probationes non
necessarias: nisi in der Flur, in der Flur, in der Flur,
in der Flur, in der Flur, in der Flur, in der Flur,
nam quæ probata non relevant, ad proban-
dam non admittantur L. 21. ad probationem
C. de Probat. 3°) actor sibi reservat: arbitri-

um desistenti à probatione, recipere Juramen-
tum deferendi, hoc tamen aliunde de jure com-
petit actori l. 11. et 12. C. de reb. cred. in Saxonia
tamen maxime necessaria est cautela, ut si ac-
tor videat, se alijs sufficientibus probationibus
destitui, in ipso libello Juramentum, vel anteli-
tem contestatam, et praestitam guarantiam de-
ferat: hoc enim neglecto postea delationi Jura-
menti locus non est. Carpz. in Procc. lib. 11.
art. 7. n. 97. 2to regulariter praemittitur
protestatio: se non in forma solennis libelli, sed
simplicis facti narrationis, ac qualivunque
petitionis hac proponere, sed hac clausula pro-
pter superflua, eatenus tamen utilis potest esse,
si talis causa in Iudicium deducta, in qua non
opus est libello, sed simplici tantum narratione,
et imploratione officij Iudicis, hic enim reus
capere potest actorem per oblationem libelli
causam ordinariè, non summarie tractasse. Si
praemittitur ab actore: se nihil conviciandi,
et injuriandi animo, sed omnia ex veritate et
necessitate rei gestae prolaturum, inutiliter
tamen.

Quae clausula in fine adjici solet? 2° quae vel concernat rem ipsam, vel officium
Iudicis, ad priores pertinet, si res petatur cum
fructibus, et usuris, seu omni interesse, fructus

Schütz p. 366: et p. 472.

enim, et usure non semper debeatur vi ac-
tionis, seu precedentis contractus, sed officio
iudicis, ut in b. f. iudicis. Iudex vero officio
suum non interponit, nisi imploratus,
unde si postea usurarum mentio non facta
in sententia, actor appellandi causam non ha-
bet, cum in libello non petierit, quoniam hic
defectus generalem implorationem officij iudicis
suppleatur, pariter utilis est cautela, ut in
fine libelli expensarum litis factarum, et
faciendarum restitutio expresse petatur, quoniam
enim de jure victus, victori beneatur,
in expensas litis l. 19. ff. de iud. id tamen pro-
cedit, si actor id petat, verum hunc defectum
supplere videtur generalis illa imploratio,
et salutaria clausula libellorum. super his
omnibus, quae jam petita, aut quae de jure, vel
consuetudine, omni meliori modo peti debui-
sent, vel potuissent, imploro nobile iudicis offi-
cium pro jure, et justitia largitione ad mi-
nistranda, quae tanta dicitur Efficacia,
ut virtute ejus omnis actio, omneque remedi-
um competens, et resultans ex narratis in fu-
dicium deductum videatur, unde si quis in
libello propositum et petitorium proponat,
et in conclusione solius petitoris mentionem
faciat, iudex nihilominus de utroque cognos-
cere potest obiect. de formand. libello. Carre:

Proc. Tit. 6. Art. 2. n. 2. dummodo tamen libelli narratio ita concepta sint, ut inde Iudex cognitam actionem, et petitionem elicere possit, alio actorem libellanum à limine Iudicii Iudex repellere debet in dubio tamen actio narratio conventionis eligenda.

De clausula imutandi et emendandi! Frequentissima etiam est in fine libellorum clausula: Salvo jure addendi, minuendi, corrigendi, vel lite penitus desistendi, verum de praei mutatio libelli non nisi usque ad litem contestatam, etiam tunc emendatio libelli usque ad sententiam licita. In Saxonia mutatio libelli ante terminum simpliciter promissa! postea usque ad praestitam querendam licita, sed cum refusione expensarum, ulterius vero plane non promittitur, etiam si Expensas restituere velit actor.

Quid si post litem contestatam et praestitam querendam necessarias libelli mutationem petat?

Integram tunc instantiam perire, adeo ut reprocessus expensis, prior litis, ejusque preparatoria penitus expirant, ut novo Iudicio opus sit. In integro ergo agenda causa, nova citatione, nova dilatione, et cautione pariter acsi actio non fuisset, opus est actori.

Capitulum VIII.

De Dilationibus et Peritis § 1.

Peris non statim cogitur respondere actori.

intentionem suam fundat, adhuc deliberatio
 rio dilatio peti potest. 3° Probatoria, quae
 conceditur illi, cui probatio injuncta fuit:
 n. g. et regulariter est 6. Septimanarum.
 Dilatione legali seu ferijs humanis, non et
 am divinis, renunciari potest. alias autem
 Exceptio feriarum, v. g. mundinarum, licita
 Nev. P. E. Dec. 276. n. 1. in dubio dilatio da-
 da à Judice, si is nullam, aut satis brevem
 indulget, appellatione sibi quis consulere po-
 test Nev. P. E. Dec. 195. n. 2. quae appellatio et
 am licita, et pendente appellatione ducit
 in causa processerit Nev. d. l. E contra si
 volè à Judice data dilatio parti, tunc si
 versatur in probet, poterit procedi in causa
 absi non data esset dilatio.

Qui petens dilationem observare debet? R. nē clabi sinat, praefinitum Terminum
 cum termini jam clausi nulla detur proroga-
 tio, sed ante eundem terminum laesum, proroga-
 tionem petat, omnia Nev. P. E. Dec. 19. et si
 ab expensis velis liberari termini, curet, ut
 parti adversa prorogatio innoctetur.

Quomodo petenda dilatio. 1° R. 1^a narrandum: quod scilicet à Judice
 latus, vel intra certum tempus sibi pro-
 rogatio injuncta fuerit, cui obsequatur.

se obligatum profiteri debet. 2° excusandi
causa subiicitur, quæ impedimento sit, quo mi-
nus intra Terminum prefixum vel comparere
vel probationem deducere possit. 3° modesta pe-
nitio, de termino prorogando vel nova dilatione
concedenda, et ut parti adverse notificetur, sub-
iungatur.

Caput IX.

De Exceptionibus Dilatorijs &c.

*Quid Propterea observandum? Q: ante litem contestatam videndum est, ut
statim actorem à Limine Iudicij repellat oppo-
nendo Exceptionem ex his famosis, videlicet rei
iudicate, rei transacte, et per Iuramentum de
cise pc. l. de lit. cont. in b. sic enim non debet
litem contestari hac probata.*

*Quando Exceptiones dilatoria opponenda? Q: ante litem contestatam, nam per con-
testationem iis renunciatum esse censetur, nec
appellatio admittitur Lang. de Except. Pl. c. 22.
n. 3. nisi tamen in sequentibus casibus.*

*1° si post litem contestatam dominum emer-
gant, vel competere incipiant, aut dominum
in notitiam proveniant Lang. d. c. n. 7. pro ul-
timo casu ignorantia Iuramento probanda.*

2° si omisso Iudicio reddat reus nullum

quorum pertinet exceptio falsi Procuratoris, seu deficientis mandati L. 24. C. de Procuratoribus, si Exceptio gravamen successorum continet e.g. Exceptio loci non luti, injusta in excitationis Lang. in 10. 4ta, si Exceptiones sint anomala, hoc est: si merita causae simul concernant e.g. Exceptio Excusationis.

Quomodo quis in promptu habere
poteat except. dilatorias?

1° si respiciat fontes, unde emanant et quidem 1° attendat personam iudicis, an ille, vel planè nullam habeat iurisdictionem in rem, et inde nascitur Exceptio iudicis incompetens, seu exceptio fori Lang. di. c. 1. vel an competent quidem sit, reus tamen adhuc alium iudicem habeat, coram quo litem non movit, et per Citationem inchoatam de nascitur exceptio litis pendens di. c. 10. vel etiam preventionis iurisdictionis di. c. 3. vel si lis alibi nondum mota quidem causa tamen ita comparata, ut coram iudice ordinario intentari nequeat, sed singularem iudicem habeat, graves sunt causae: historiales, et feudales ubi pariter generalis Exceptio fori opponitur, vel demum, si quis ob interesse in causa, vel ob vinculum sanguinis, aut affinitatis cum uno litigante

in Suspicionem incidat: unde nascitur
 Exceptio suspecti Iudicis Lang: P. 2. c. 4. 2da
 considerandus est Actor, vel quoad Personam:
 ubi attendendum: an ille defectu intellectus
 scitus, aut etate laboret, et demum in ea
 conditione sit, ut ipse sine Tutore, vel Curato-
 re in Iudicio stare queat. quales sunt mu-
 illi, surdi, mutui, minores, et in Saxonia
 mulieres, qui omnes per Exceptionem legi-
timationis personae repelluntur Lang: d. p.
 c. 8. n. 5: quod si vero adint Tutores vel Cu-
 ratores, simul attendendum, an illi legiti-
 mo Tutorio, aut Curatorio sint provisi, alias
 eadem Exceptionem repelluntur C. 2. Pro:
 cess: Tit. 5. Art. 3. n. 2. vel quoad Ius Actoris
 ubi videndum: an ipsum concernat obliga-
 tio ex qua agit, an non hoc casu producenda
 ipsi cessio, mediante, qua ius agendi ad ip-
 sum devolutum, aliogvin pariter ei obstat
Exceptio legitimatiois personae, ut docet,
 ab, quâ ratione illam obligationem ad
 se nactus: sola enim possessio obligationis
 non tribuit ius agendi C. 2. Tr. de Nom:
 C. 27. memb. 7. n. 6. nec relevat clausu-
 la obligationi inserta: allen gubernium
 dringent Junfabun vid: Cöler. P. 1. c. 3. et

Caus. contr. p. 678. pariter quoque quoad jus
 di attendendum, an non actori illud in pene
 ademptum, e.g. si sit excommunicatus, ban niti
 sivè proscripius Lang. vel an non ob precedent
 delictum, vel rei mea. occupationem propria a
 thoritate factam, mihi prius ab ipso quod p
 landum, quorsum pertinet Exceptio Spolij, ne
 spoliatus ante omnia restituendus & redim
 c. 3. Itē, attendenda persona rei, an non illi
 vel ob qualitatem personae non potuerit, vel o
 privilegium speciale nondum debuerit in ju
 vocari, ad priorem classem pertinent illi, q
 muneris publici ratione in juo vocari no
 possunt, quales sunt Magistratus majores
 et alij de quibus in l. 2. d. 4. ff. de injus. vo
 pertinent hucq̃, qui sine venia in juo
 cari non potuerunt, unde Exceptio non in
 petrata venia nascitur Lang. d. p. 2. C. 9. s
 hac Exceptio hodie cessat, porro huc perti
 nent illi, minores, alijq̃, qui aliena regunt
 cura, et hinc non ipsi, sed eorum Curatores
 erunt citandi. unde vulgata nascitur Caus
 si cum minore curatorem non habente mi
 negotium sit, ille citetur sub hac clausula
 ut simul sibi curatorem petat. ad privilegium

speciale pertinet, si quis contra indul-
gum moratorium in jus vocetur, ubi Ex-
ceptione moratorij se lueri potest; 4to) Pro-
curatoris habenda ratio, vel ratione Personae,
an scilicet Procurator esse possit ob seam,
ob aetatem pupillus, minor per exceptionem
removeri potest l. 12. C. de Procurat. ob infa-
miam juris vel facti, vel ratione Mandati,
ubi Procuratoribus obstat Exceptio, si vel
illud planè deficiat, vel vitiosum sit, vel
insufficiens ad negativum proferens, unde
Exceptio deficientis, vel insufficientis man-
dati, vel etiam si ille mandatum dederit, cui
mandandi vel procuratorem dandi potestas
non erat Lang: c. 8. n. 104., vel mandatum quo-
dam legitime datum, sed vel morte fini-
tum vel revocatum, revocatio tamen pro-
banda. 5to) respiciendum ad qualitatem
citationis an illa, vel ad locum non se-
cum facta, unde nascitur exceptio
loci non liti, vel quod dies citationis in-
cidat in feriat: ubi datur exceptio feria-
rum vel terminus citationis adeo an-
gustus, ut interim se ad iudicium proce-
dere non potuerit, quo pertinet exceptio
termini angusti Lang: 6to) demum libel-

luis, et in eo precipue petitio attendenda, an
 scilicet Libellus rite confectus: alias enim
 obstat except. inepti, et non rite confecti vel
 obscuri, et generalis libelli, an verò actio huius
 non pertinens instituta, ubi datur Exceptio
 non competentis actionis: an actiones plures
 res incompatibiles in Libello conjunctae:
 ubi datur Exceptio ineptae cumulationis.
 an plius petitum, quam in obligatione con-
 tinetur, aut debetur, et datur Exceptio plius
 petitionis, vel demum an non prelimina-
 ali quod cognoscendum, an egrum ad causam
 in libello contentam respondetur, unde na-
 citur Exceptio prejudicialis, quorum certum
 modo except. preposterationis pertinet illud
 p. 6.

Quot ordine opponenda sunt dilatoria? R. legitimo, interdum enim una
 Exceptio dilatoria probata, reliquis non
 opus est, hinc ante omnia opponenda, 1.
 Except. declinatoria fori seu incompetentis
Judicis de qua ipse Iudex cui incompeten-
 tia objecta ante omnia cognoscere debet.
 Rec. Imp. de Anno 1654. §. 40. postea oppo-
 nenda. 2.
 Exceptio præventionis, seu
 in alio Iudicio pendente contra. 3.
 Exceptio

Judicio ut suspecti, ubi tamen in libello recusationis, suspicionis causa exponenda. 4to Legitimationis persona vel falsi Bro. curatoris except. 5to Exceptio prejudicialis quia petitur, ut prius de majori questione judicetur. 6to Exceptio spolij, ut res ablata reddatur, omnes autem Exceptiones dilatorias conjunctim opponenda, p. Ordin. Cam. p. tit. 24. subjuncta simul eventuali litis contestatione, nam hac omnia condemnatur in Est, pensas Termin. et Nag. B. ord. c. 27. §. 2. p. Rec. Imp. de Anno 1654. §. 37., hac enim litis contestatio non obest, quia non super hac pronunciatur, antequam Exceptio dilatoria fuerint excusa, idem quoque J. Saxo: provionum. In allegato tamen Imp. Receso: §. 40. id temperatur, ubi si Exceptio fori declinatoria simul opposita, ad causam principalem respondendum non sit, sed si ita in declinatorijs succumbat, penam pecuniariam incurrit §. 40. melius ergo omnes except. dilat. insimul opponere.

Quomodo recusatio Judicis fit? 1° Ques libellum recusationis ipse Judici recusato offert l. fin. C. de Jud. 2° causa recusationis inseritur, quo

Quomodo

facto 2to) intra triduum arbitri eligantur
qui super suspicionem cognoscant, vel ad Suppo-
nem illa cognitio devolvitur Gail.

Quid si causa suspicionis
probari nequeat?

¶ Si tamen de iudicio non levibus cono-
fugendum est ad iuramentum phorrescentia,
et se ad illud admitti, quo ipso iurat, se non credere
se iustitiam coram hoc iudice impetraturum,
idque vel ob adversarij potentiam c. 11. de Rescrip-
tis in 6to, vel ob aliam justam causam, ideoque
se perhorrescere coram eodem litigare, quod
iuramentum coram Superiori iudice regula-
ter potest non dari, ad quem etiam causa devolvi-
tur, et sic convenit ferè cum remedio l. un. C.
quand: imp: int. pupill: In eo autem hoc iu-
ramentum melius est exceptione suspecti
iudicis, quod is, qui ad iuramentum peroravit,
causam suspicionis specialiter exprimere
non debeat, nec probare, sed sufficit allegatio
generalis, timoris, et statuit hic iuramentum
iudicem declinantem, cum non presumatur
sine causa horrorem suum sub iuris iuramento
religione testari. Idem est in iuramento per
horrescentia.

Quid si quis causam suspicio-
nis allegare non audeat? ¶ Tunc petat à Superiore, ut duobus

coribus committatur, quo causam suspicio,
nis sub fide silentij audcant, et privatim
de ea cognoscant.

Quā forma proponitur haec Exceptiones? *¶* Praemisso titulo, reus in causa
sua contra Mevinum, quo citationi obsequi,
um praestet, se comparuisse, dicat, sibique be-
neficia reo in iure competentia sibi reor,
vel, exceptionis sue fundamentum, et iure
deducat, factum majori propositioni com-
modè subijciat. Deum petitionem subjun-
gat: se ab instantia iudicij, donec Exceptio,
ni satisfactum, interim absolvi cum refugio,
ne expensarum. In fine eventuales litis
contestacionem annectat, sed cum potestatio,
ne non aliter, quam Exceptionibus Dilatorijs
satisfactum, se ad Causam Responsum
velle.

Caput X. de Mandato §1.

Cum inter Exceptiones Dilatorias haud
postrema sint, quo personae Procuratoris
ob defectum mandati opponuntur. Hinc
advocatus alterius causam in Iudicio ac-
turus, praeteritis mandato personam su-
am legitime, alias rejicietur, cum Ju-
dex ex officio ^{ce} mandatum exigere possit,

si principalis absens, eo enim praesente non
opus mandato est, poterit tamen principalis
si in posterum praesens esse nequeat coram iudice
testari, se hunc Procuratorem constitutum velle,
et petere, ut hoc actio inseratur, qui postea
Procurator ad acta factus dicitur.

Quot simplex est mandatum? R: vel iudiciale, vel extra iudiciale hoc huius
loci non est, illud iterum vel generale vel specia-
le. generale est, quod ad totam causam, seu pro-
cessum, et ad omnes iudicii actus datus. Specia-
le est, quod ad certum iudicii actum expedienda-
rum dirigitur. Generale mandatum iterum
vel simplex est, vel cum libera: illud est si gene-
rale mandatum simpliciter concipiat ad
omnia negotia expedienda. hoc vero est si
e.g: alicui datur libera potestas agendi om-
nia illa, quae dominus ipse, si praesens esset,
agere posset, et valeret, quae distinctio I. Causa
nici est c. 4. de Procur. in 6. de jure enim Ci-
vili generalem administrationem habentem
cum libera datus videtur l. 38. ff. de Proc.

Quando generale manda-
tum non sufficit? R: e.g. in restitutione in integrum, iura-
menti delatione, praestatione, transactione
et quibus alias magnum Principali subest
pro iudicium Casp. Fel. 5. art. 2. n. 46. et ubi

Si ergo actus speciale mandatum requirentes
in specie exprimantur subiecta clausula gene-
rali.

Quomodo constituitur forma reali.

mandati! 1° Nomen Procuratorem constituentis, qui id nomine suo, et harum concipere debet, ne eo defuncto expiret mandatum, per Regres: novis: e.gg. 2° Nomen procuratoris, ejusque substituti. 3° Nomen adversarii, contra quem Procurator constituitur. 4° causa, in qua constituitur in Camera generaliter Procurator ad omnes causas datus. 5° Nomen iudicis vel iudicij expressio. 6° actus quidem presentibus illi, qui maxime necessarii, et spectiale mandatum exigunt, recensendi, inter quos in Camera punctus executionis activae, et passivae comprehendendi debet solum. 7° clausula certa subiiciuntur, ut clausula de rato, et grato, clausula cum libera, item de indemnitate, de potestate concessu substituenti: nunc ordinu infra unum annu a Joh: Almoaldi g^{ra} 4to Julij de hypotheca bonorum etc: 8° anni et diei expressio. 9° requiritur subscriptio, et subsignatio mandantis, quod si sigillum non habet, ad id in subscriptione capitali, si autem plane scribere non possit, per Notarium aut suum Iudicem mandatum confici curet.

*que clausule abundantes
et quantum utiles sint*

Discausula de rato, et de indemnitate cum ipsi

mandato jam sum per consequentiam in inoil,
attamen clausula de rato hodie plane necessaria
Carpz. Tit. 5. Art. 7. n. 79: utilis etiam clausula est
de hypotheca bonorum, si forte mandans sit oberus,
suo vid: Caut. contr. P. 2. C. 11. §. 7: Tutores manda-
tum dantes cavent hoc casu sub hypotheca bono-
rum pupillarum. Clausula cum libera etiam
abundans est, utilis tamen censetur in actu, qui
in mandato non expressus ubi prima clausula clau-
sula de substituendo utilis est in casu, si Procu-
rator ipse forsan impediatur, sic enim citra
hanc clausulam alium ante litem contestatam
substituere negrit vid: Caut. contr. d. 8. consulti-
us tamen cumulare abundantes, ne negligan-
tur necessarie.

Quid si Procurator à tutore
constituatur?

R: non contentus tunc sit mandato, sed pariter
Tutorum ad manus habeat, quo simul ipsius
mandantis personam legitimet, nisi tamen ab
eodem Iudice, ubi litigatur, tutores dati sint,
huic enim de tutela satis constat, quod si actus
tantum, et non procurator constituendus sit
decreto Iudicis ad hoc opus est.

Quid ratione Chartae blanca
cavendum?

R: ne alter ea abutatur inscribendo obligatio-

195

nem. 2°) Procurator integrum mandatum ad
hanc consilium debet, quod si forsan mandatum non
produci nequeat: attendat Procurator, an non illa
persona, cuius nomine actionem movetur est,
ipsi sanguine juncta sit: nam pro personis con-
junctis etiam sine mandato aliquis agere potest.
arg. l. 12. et 27. de Procur. C: quæ conjunctio san-
guinis ad 2. gradum se extendit, et huc etiam mari-
tus pro uxore agens refertur d. l. 27. C: de procur.
ut et affines inter quos parentela respectus ibi,
demum consortes litis ejusdem, ita tamen ut his
casibus cautio de rato præstetur. Quis vero
videat, an non in illo negatio speciali mandato
opus, sic enim conjunctam personam admittere
non debet Cypri. Tit. 5. Lib. 6. n. 67.

Caput XI. De cautione in Judicio pro. tanda § 1.

hanc incongrua etiam est Exceptio nondum
præstita cautionis dicitur. Dub. hoc standi; quæ
non possessionatis opponi solet. In Judicijs ita
hodie observari solet, quod actor præstet cautionem
de prosequenda lite, et restituendis in casum
succumbentia expensis. Jure Sarnico vero co-
vel sui reconventionem, et expensis, quia ibi recon-
ventio effectum simultaneæ protestationis non habet.

alias autem hac cautio non est necessaria, si causa conventiois sit summaria, et causa reconventionis ordinaria, ubi finita conventione, reconventio instituitur, vel si reconventio ex hoc ipso processu oriatur, e.g. si ob calumniosam litem alterum reconvenire velit. Reus s. communis cautionem praestare debet, se in iudicio usque ad finem litis permanens, atque sententia ferenda ad futurum s. d. i. iud. de satisf. rarius tamen in iudicijs nostris id praestat reus, nisi in loco iudicij domicilium non habeat, et sic periculum fuga subest interdum tamen, si de re mobili lis sit, cautio de re exhibenda, vel de re non dissipanda vel de non deterioranda exigi solet. Brun. imo si nec per cautionem mihi satis consulatur, sequestratio rei mobilis petenda. Liberaliter tamen a cautione possessio rerum immobilium l. 16. qui satisf. cog. ff. de porsum et annis relictis, ubi et possessio actionis ad immobilia refertur, et hoc si sub eodem Principe bona sita sint, et si in ipso Principio iudicio litetur, aliud si coram iudice inferiore in usum modernum ff. qui satisf. d. 9.

Quod si actor immobilibus destituatur! R. promittat, se originalia documenta

cautionis loco, in Iudicio depositum, esse
pconnam sibi adjudicandam in Iudicio relictu,
tum, donec causa reconventionis finita, Defen,
sor sine cautione in Iudicio non admittitur §. 8.
de Satisf. L. Procurator vero aut sufficiens man,
datum habet, et cavere non tenetur si princi,
palis possessionatus, sine secus cautione opus
est. aut non habet sufficiens mandatum, et tunc
Procurator id per cautionem de rato supplere
debet, si autem, planè nullum mandatum
adit, cautia rejicitur.

Quæ formula hujus, in toto,
nendo habetur!

¶. promittitur scilicet titulus Iudicio,
dein mentio fit motus litis, et eo fine facta si,
tationis in cujus honorem se comparasse di,
cit Ques. postea subiicit maiorem possessionem,
scilicet iura neminem obstringere, ut cum
actore nec possessionato, nec satisfaciente, litem
suscipiat. hac iura applicat ad factum,
dicendo, praesentem actorem huc loci immo,
bilis non habere hinc, petilem condemnare,
si ad cautionem super reconventionem et capen,
sit.

Capitulum XII. De Iuramento Calumnie §. 1.

Nè timere litigetur hoc Iuramentum

calumnie, Inr fgr^o bon gylafaba, invec-
tum, quò affirmat aliquis, se credere, se habere
justam causam agendi, et se defendendi, nec
calumnie causa in lite versaturum. sed hoc
Juramentum cum sit credulitatis ab utraque
parte sine perjurio deponi potest, non tamen
à partibus expressè remitti potest l. 2. d. C. de
jur. p. Col. ab alterutro partium tamen potest
vel tam antè, vel post litem contestatam etiam
ostendens in Cimer. Ceterum hoc Juramentum
si exactum fuerit, non potest remitti, alias au-
tem etiam omitti potest, inò si Iudex viderit fgr^o
volè tantum exigi hoc Juramentum, ipse il-
lud inhibere potest, cum non deroget substan-
tia Iudicis.

Quod duplex hoc Juramentum? R: Juramentum Calum: vel generale quod ad
legem processum prestatum, et hoc in fact: al-
rogatum, vel speciale, quod in certo articulo
causae defertur, vel à lege ut in cap. l. 24. d. 4.
ff. de Jurjur: vel ab hoc, si suspicio calumnie
subsit: et hoc speciale Juramentum, malitiae
Juramentum appellari solet, quod I. Saxoni re-
tentum, et in gravis presumptione malitiae
adhibetur.
A quo prestandum sit? R: Tam ab Actore, quam reo, ita si reus actori

Deferat Iuramentum calumnia generale,
reo referatur Iuramentum calumnia genera-
le non malitiae juxta d. l. l. c. Jurisjur: p:
Calum: quod utilius.

An per Procuratorem prestare
possit. R: affirmo: si speciali mandato sit Instructus
c. ult. de jur. Cal: in 6to de J. Com. non de J. Civili.

Quae est forma Iuramenti Calumniae? R: 1° se credere, se fovere justam causam.
2° se interrogatum nolle diffidere. 3° se nihil
corrumperendi causa daturum. 4° nec falsa
probatione usurum. 5° nec dilationes non
necessarias petiturum. 6° nec litem se teme-
re protrahiturum. 7° si se ex progressu litis
adventerit causam suam vitiosam esse a li,
se destititurum.

Caput XIII. De Transferenda lite in alium d. l.

Quando quis litem declinare potest? R: sub Dist. vel plane alieno nomine deti,
net rem, vel alterius interesse in lite simul ver-
satur, illo casu nominare possessorum potest,
hoc casu vero potest potest, ut tertio eis denun-
cietur, vel tertius etiam ipse pro suo interesse
intervenire valeat.

Quando quis Possessorem no-
minare potest? R: quando quis reali, vel in rem scripta actio-
ne convenitur, qui tamen alieno nomine in

possessione est, petere potest, ut iudicium à se in
verum possessorem transferatur, cuius materia
des est in l. 2. C. ubi in rem actio, quæ ipsa nominati
ante litem contestatam, imò ante omnes alias Ex
ceptiones fieri solet: nam post litem contestatam
nominatio effectum transferendi iudicii amplius
non habet: hoc verò operatur, ut alter reo in iudi
cio assistere liceatur. Non statim autem statuitur
Exceptioni nominationis à Reo oppositæ, sed
reo defertur Iuramentum malitiæ, an non forte
malitiosè alium possessorem nominet, quo prout
libro Rei nomen in libello mutatur, veri possesso
ris nomen inseritur, et ei transmittitur. Cuius
quod si ille non compareat, actor in possessionem
rei litigiosæ mittitur, reservata proprietatis
quest: ipsi absenti, quod si nominatio falsa ap
pareat, in penam mendacij reus mox possessio
ne deiciendus d. l. 2.

Quæ est formula nominationis? R. 1^a gratias agit debitor pro commu
nicatione libelli vel Supplicationis ab Actore
vindicturo insinuatæ. 2da refert ex eo, quid
desideret actor. 3^a exponit, quod ades non tam
quam suas, sed ex concessione Titij tanquam veri
mini inhabitaverit. 4^a subiungit, se captopter
ad litem suscipiendam non obligari, sed se l. l. p.

missum remedium scilicet nominationis Exceptio-
nem opponere, et Titium tanquam verum
Dominum et possessorem nominare. 5° petat
actorem ad illum ablegari, et se ab intentione ac-
toris absolvi cum refusione expensarum.

Quid est litis denunciatio?

Q^d: est litis motus significatio, facta ei qui ad evicti-
onem tenetur, iudicij simul suscipiendi, et causas
defendenda gratia, ne postea si reus contra au-
ctorem suum regressum instituere velit, hic ex-
cipiat: se causam si potens fuisse, melius de-
fensurum fuisse, et hanc vocare solent Exceptio-
nem laudationis auctoris: requiritur ergo ut
ad evictionem tenetur.

Quomodo fieri debeat?

Q^d: Denunciatio auctoritate judiciali fit, et admo-
netur litem, ut litem mota adiciat, et causam
simul cum reo defendat: nam reus litem non eximi-
tur, nisi expresse aliud contractu conventum
sit. Causa: cont. Scol. 2. C. 8. n. 25. hinc libellus
simul, et cetera acta transmittantur, ut eo
commodius se informare possit denunciatus.
hac autem denunciatio etiam post litem con-
testatam, si modo facultas denunciatio non sit
adempta ius suum prosequendi, licita est, non
minus in instantia appellationis l. 4. C. de
semper app:

Quomodo denunciatus libellum propagat? R: denunciatus comparens causam in eo
statuit, quo eam reperit, cum libris denunciante con-
troversiam, et quidem utroque eodem scripto causam propagat.
Sententia autem ita formatur: In Personam Titij
quondam an sinum, iudicem Mevinnu Bahlagtan,
iudicis libris denunciante an andron, iudicem
proximum libris denunciante an andron, iudicem.

Quid est Interventio? R. Si quis liti inter alios agitata astricta alteram partem
plane repellendo à Iudicio, vel ut uni parti ob propri-
um interesse astricta, priori casu non continuare de-
bet processum, sed specialem actionem contra detenta-
rem rei proponit, et sic quasi novus inchoatur pro-
cessus. posteriori casu causam eo modo, quo eam in-
venit assumere debet, et sic interveniens cum prin-
cipali eadem constituitur persona.

Quid interveniens probare debet? Q: Interesse summi Summarie; hinc hoc non
ne ei iuramentum calumnie deferri poterit, pro-
bato autem interesse, admittendus est interveniens
in quacunque lite Civ: P: 7. Ceterum interveniens
coram omni Iudice non solum (ita tamen ut ille
causa ad aliud forum trahi nequeat) verum et in
omni causa, imò quocunque litis tempore adeo, vel
et in appellatione admittatur, uti et ad impedien-

Item Executionem, et hoc si intervenientis suo
 oil pingvius jure illius, qui hucusque victor ex-
 stitit, aliàs non intermitten-
 da Executio, sed inter-
 venienti probabilem juris sui causam alleganti
 per Cautionem succurrendum esse: P. 5; Dec. 212.
 et D. 926.

Quæ est formula interventionis? R: promitti solet mentio motæ litis, postea
 subiungitur in jure cuiusque promissum esse, ut
 in aliena lite pro suo interesse interveniat. De
 inde deducitur illud interesse, quod interveni-
 ens in presenti causa habet. Demum subi-
 tur petitio, quæ juxta qualitatem interesse
 formanda, nè ob litem presentem interveniens
 damni-
 ficetur.

Caput XIV. De Reconventione § I.

Quid adhuc Dens ante litem
 contestatam observandum habet?

R: an non mutuas actiones contra actorem
 habeat, ita enim reconventionem, nim reindur
 Elagu institui potest, quæ hoc operatur 1° ut
 actor coram Judice, graviss aliàs incompe-
 tens oil, se submittere teneatur, ubi reum con-
 venit prius, nisi qualitas causæ repugnet:
 ut in Matrimonialibus feudalibus, et crimi-
 nalibus. 2do effectum simultanei proces-
 sus, ut scilicet causa conventionis, et recon-

ventionis simul sit expedienda. J. Saxonico tamen reconventio, conventionione finita instituitur.

Quando reconventio instituitur? R. iusto tempore, gravius enim, et hoc post litem contestatam facere liceat, adeo ut et in appellationis instantia eam adhuc promissam dicant, sed non in iis, quæ ad causam appellationis non pertinet, aliam enim post litem contestatam instituta, effectum prorogationis solummodo non simultanei processus habet, consequenter vel ante litem contestationem, vel una cum ipsa movenda reconventio est.

Quando actor à reconventionione liberatur? R. 1° si causa in reconventionem deducta, ad prius legatum formæ pertineat, et ita presentis iudicii cognitioni exempta. 2do. si causa conventionis sit summaria, et causa reconventionis ordinaria, tunc enim, cum si actor id admitteret, beneficium summarij processus amitteret, gravæ petat hoc casu, ut separata causa reconventionis tanquam ordinaria, in sola conventionione tanquam summaria procedat. Brun. c. 10. n. 8.

Quæ est forma reconventionis? R. Reus ante gravem litem contestetur, reconventionem prius per modum libelli proponat, postea vero litem contestationem subjungat, hac recepta formula: Ich schreibe aben beilagten an, d. in angedauert
nicht, d. saget an animo reconvenienti

was man in d' Pausen hien her sagen etc.
 postea pergit, ut in libello et concludit: Diesam
nauf foudent winden Klagen son winden
bahlagten d'halb nistige Pate und and
wort, und bittet zu verurtheilen etc. hoc patet,
 to in libello reconventionis finito, subiicitur
 in eodem scripto litis contestatio ad libellum
 conventionis: finn'ist was die angereichte
Klag batwinst, saget bahlagten im Gemüß
und Meinung der Kining Pausen zu be
stetig. imo interdum in primo termino cum
 Except. dilati. iudicium non declinantibus propo-
 ni solet.

Quomodo in reconventionem procedatur? R: reconventionem proposita, et lite contesta-
 ta, actor primum replicare solet contra litem
 contestationem rei, cui postea Exceptionem con-
 tra reconventionem rei subiicit, et ita uterque
 causa expeditur, donec una sententia utraque
 causa finiatur: In Con: und Reconventions-
 Pausen, Titz Klagen, und winden bahlag-
 ten (: nauf bahlagten (an nimm, winden
 Mevinn bahlagten, und winden Klagen,
 am andern Theil etc. verurtheilen Wir der
 Paus etc. Das was den punctum conven-
 tionis anbelangt, bahlagten die libellin

Loß zu zallenn schuldig. Inj. die Reconvent
on aben dertun und etc.

Caput XV. De litis Contestatione §1.

Quid sit litis contestatio? De est actioni ab actore mata specialim respon-
dere, dicitur Jan Kring Anstalt, in Anstalt
Litis contestatio alia generalis seu minus solle-
nis e.g. nego narrata prout narrantur: daß wir die
Klage, wie die an, und dergleichen nicht gestän-
dig Inj. alia Specialis, seu solennis, ubi ad sin-
gula libelli capita expropsi, et specificè respondetur
quod obtinet si libellus summarius: si articulatus
ad singulos articulos lis contestari debet, et reus
quidem ad articulum continentem factum pro-
prium respondere debet, partiel. Ja, wir, oder
nicht wir. Subdividitur adhuc litis contestatio
in affirmativam, et negativam hac proprie litis
contestatio dicitur: illa vero est: quæ reus falsè
quidem intentionem actoris, sed cum Exceptio-
ne certa, quæ ius agendi actoris tollat. Communi-
ulterius litis contestatio vel pura est, vel even-
tualis, hac est, si Exceptiones quoddam dilato-
rias præmittat reus, et in eum eventum, si
his Exceptionibus satisfactum, libellum contestetur.
Inr, quomodo et his casibus inordinum protestatur.

adjici soleat, de lite non contestanda, si reus oc
liti immittere nolit. iund sagt der klagte
simil exceptivè, jedoch nicht animo litem
contestandi, daffelb nicht juristisch protestirnd.

Qua forma L.C. negativa?

Reus premisso titulo, mentionem facit factae
citationis, et litis contra se motae: postea ve
rò reservat sibi beneficia reus de jure vel con
suetudine competentiae, et subjiçit: Daß nu
im Ganzen, iund Meinungs dan Krieger
Altmann zühilflich, der angestel
ten Klage, wie dinstelb mit ihm
iundständen vorgewandt nicht gestan
dig sey: postea subjiçit specialia illa, acti
onis motae puncta: Daß nu der angest
alten Klage cum refusione expensa,
tum absolviret werden. quibus annecti po
test reservatio exceptioe reprobationis, quod si
affirmativè cum subjuncta Exceptione
peremptoria litem contestari velit, hac for
ma fieri solet: sagt der klagte Krieger
animo litem contestandi: Daß ob er zwar
das darufu der 100. Gfl: nicht in abru,
da sagt er, dannes wern in aluf,
dan hien darufu, daß ein judal de bi,

Item per compensationem tollig gnsobnn
 dr. Weil nün Klāgnnt laltin annos dr
 Lahlaghtn nül 200. Off: Trufastent Clindn
 als wolte nū Klāgnn except compensati
 nis finnil opponint laltin, juncta petiti
 de absolvendo refusis expensis.

Caput XVI De Exceptionibus Peremptorijs Sp.

Exceptiones peremptoriae hodie cum ipsa liti
 contestatione conjungi debent, exceptis his tri
 bus videlicet except. rei judicate, transactionis
 et jurisjurandi c. l. de lit. contest. in G. q. ex. et
 ante litem contestatam ab initio processus oppo
 ni personal, et semper admittenda sunt, earumque
 ordinaria probatio injungenda, in qua si defec
 rit lens, demum ad litem contestationem obliga
 tur blum. pr. Tit. Gg. n. 99. his hodie in parat. rel.
 q. Exceptiones peremptoriae annumerantur,
 q. incontinenti liquidabiles, et ipsam actionem
 plane tollunt.

Quomodo proponenda Exceptiones? Q. de J. cōmuni una post alteram per
 cessum autem dispositum, ut om̄ ipsa liti
 contestatione omnes Exceptiones peremptoriae
 simul opponantur, quod est jure Saxo: obli
 adeo ut postea non admittantur, nisi de novo

demum complere ceperint, vel planè integram actionem tollant brunaem: c. 16. n. 9: si tamen pluribus Exceptionibus uti velit, utile est, ut primam simpliciter, ceteras in eventum opponat: prima enim probata, ceteras ut probet non est necesse; quod si contraria sint Exceptiones, etiam his uti possit, sed tutius egerit, si alternativè proponat: e.g. mihi non numerata est pecunia, aut si numerata jam tum soluta.

Quando Exceptio à Reo probanda? R: si actor suam intentionem potius probaverit, l. si quidem 9: c. de except. illi ubi tamen utriusque simul probatio injungi solet, actori quoad actionem, et Reo quoad Exceptionem, modo tamen probatio Exceptionis non in negativa consistat, ut exceptio non impleti contractus, except: non numerata pecunia: eo enim casu actori affirmativa probanda imponitur.

Quomodo inveniende Exceptiones? R: 1° à persona facti seu quæ negotium gessit. 2° à re in qua vel circa quam, quod factum. 3° à causa facti. 4° à modo facti. 5° à loco facti. 6° à tempore facti. 7° ab Instrumento facti. 8° ab antecedentibus et consequentibus.

Quomodo contra actiones ex contractibus excipiendum? R: sub dictis aut enim, prolatum est reus obligatio, nem ipsam jam tum planè esse sublatam: aut illam quidem adhuc existare, sed inefficacem.

hoc, priori casu obligatio sublatam est, vel verè, vel
 fictè, vel in aliam personam, aut obligationem trans-
 lata, Primo casu competit exceptio solutionis, satis-
 factionis, Compensationis Lang: Tr. de except. p. 2: c. 1
 83: Secundo casu nascitur Exceptio acceptilationis
 dispositionis, et Iudicialis oblationis, Prescriptio-
 nis, pacti de non petendo, Transactionis, Jurisjur-
 di, rei iudicata, Interitus seu casus fortuiti Lang:
 Tertio casu nascitur Exceptio delegationis, novat-
 ionis, confusionis.

De Exceptione ex ipso Contractu. Posteriori casu, si obligatio adhuc quidem adsit,
 attendendum, an non in ea sit defectus, et quidem
 vel in persona contrahente e.g: si minor, unde
 Exceptio minorænitatis, et inde dependentis res-
 titutionis in integrum, quæ et locum habet, et
 cum Ecclesia, aut Republica contractum. Si fi-
 liusfam: mutuum acceperit, except. p. c. Maiedoni-
 ani, si famina interceperit except. p. l. Vellej: et
 in modo contrahendi, quorum pertinet exceptio
 li, Simulationis, metus, erroris. hucque pertinet
 si plures se obligaverint, unde nascitur exceptio
 divisionis, Confusionis, vel in materia contra-
 ctus, si super re legibus interdicta contraxerint, quæ
 casu in genere exceptio non competentis actionis
 ob nullitatem contractus locum habet. In specie

verò luc pertinent: Exceptio usuraria, pravitas Lang.
c. 25: vel 72) in ipso contractus implemento, quo
spectat Excepti. implementi non secuti ex parte
actoris, non numerata pecunia.

Capitulum XVII. De Probationibus in Genere § 1.

Post litis contestationem actor hoc, quod ipsi à
Reo negatum probare debet, quæ probatio per Dec.
retum actori injungi solet: wnil behlagtman auß
dix nrobbann klag gnantwontel, und dnoßel
bann nist all auffelbann galsändig, is kläger
dan dgründ ninnu klagn, und so bin offm
daran sanninnal, binnon Paß/diffen frist,
win nist ginnwisen pfuldig. quo facto re-
us ad probationem opposita Exceptionis est
obligatus.

In genere autem verum est, quod affirmanti in-
cumbat probatio: nisi tamen negativa sit juris,
sen neganti obstat, presumptio juris, e.g. Tu non
poteris esse Procurator: Tu non poteris concedere
Testamentum: hoc enim generaliter omnibus
promissum, nisi probetur contrarium, vel nisi ne-
gativa sit pregnans, hoc est tacitam affirmati-
onem in se contineat e.g. Tu non es cara mentis;
Tu non fuisti præsens, vel etiam nisi aliquis
in negativa se fundat, sic enim eam probare

Debel bunn: c. 18. n. 1. quod ultimum tamen cautè in-
telligendum: omnis enim Rens negat sic: c. g. si Rens
actione venditi conventus ad solvendum pretium, et
cipial: Tu nondum implevisti contractum à tua
parte, hic fundat se reus in negativa, et tamen por-
tare non tractum Lang P. d. c. 22. Actor enim cum ef-
fectu agere negat, nisi supposito contractus im-
plemento, atque hoc in facto consistit, et sic non ab eo
qui contradicit, sed qui affirmat probandum, talis domi-
nus in negativa secundare dicitur, quod licet intentio
actoris certa, et reus negatione aliojns facti se ab in-
tentione actoris liberare cupit c. g. sejus ne ex fructu
mento contractus convenit, ego nego contractum, ex co-
sa, quia tempore dati in loco contractus non adfuit.

Quæ est utilitas presumptionum? R. quod quamvis regulariter ex ijs nemo condemn-
nandus, nisi sicut iuris, et de jure, attamen huius
efficacie et presumptio, ut actorem à probando libe-
ret, et reo onus probandi contrarium imponat, unde
inspiciendus Menochij Fr. de Presumpt. et Masson
Fr. de probationibus, qui posterior in una gravis mi-
seria ostendit, quomodo illa vel presumptionibus, vel
alijs adminiculis probari debeat. Deinde attendat
for, an non pro fundanda intentione sua ad notan-
talem provocari possit, notaria enim probanda
sunt Paul. 1. obs. 16. n. 2. modò tamen verè talia sicut

Pariter observabil actor, an illud, quod sibi ad pro-
bandum injunctum, hujus efficacia sit, ut aliquid
ad decisionem causae conferat, cum, quae probata non
relevant, ad probandum non sicut ad mitterenda l. 21. C.
de probat. et ea admissa etiam in appellatione pos-
sint emendari, et contra talia probanda irrelevant,
sua appellari possunt. Boni autem sit actor, ne ter-
minum probatorium praeterlabi sinat, est enim
peremptorium et exclusivum, ut nec postea frustra
mentis producere possit, unde potius ante ejus
lapsum prorogationem petere debet. In Victoria
demonstratio sine confirmacione etiam post termi-
num probatorium admittitur.

Quale quis commodum habetint.

Terminum probatorium? R: quod in probationis modo variare, et omnia pro-
batione per Instrumenta, ad testes recurrere, ab his
vero ad Juramentum se conferre possit l. 12. C. de
reb. credit. Mer. P. 1. Decis. 51.

Quid de reprobatione sciendum? R: hac, quia Deus asserit actoris falsa esse, probat,
cum plerumque sit difficilis, Deus regulariter con-
jungere solet probationem suae Exceptionis, pote-
ritque sibi reprobationem in specie reservare, ter-
mino probatorio observato, qui à die inornatae
Citationis pro publicandis attestatis incipit.

Quis est modus probandi? R: 1° per Confessionem adversarii, 2° per testes,
3° per Instrumenta. 4° per Juramentum,

et per ocularem inspectionem. Actor tamen in
 do eligendi probationem adversarij personam attende
 re debet, si enim hic homo fuit, ac sincerus, tunc ei
 deferat iuramentum iudiciale, quod vel acceptandum, vel
 referendum, et ita negotium erit finitum, dummodo Re
 us huius adhuc habeat memoriam. Quod si res sit me
 diocri sortis, de quo pariter perjurium non presumit
 dum, actor viam probandi per positiones eligere potest
 quamvis enim a non paucis iuramentum illud, sub
 quo positionibus respondetur, parum attendi soleat
 capropter quod tantum sit iuramentum credulitati
 altamen cum hoc facto proprio degenere in iuramen
 tum veritatis, nemo certe conscientiosus celabit ver
 itatem, et si tamen positiones negata, poterit educti
 rursus probari, si autem res levioris considerationis
 sit, mox alijs probationibus utendum est, et demum
 ei iuramentum iudiciale deferendum.

Quomodo positiones formande? Quod ex facto in libello proposita, quod actor certis
 titulis includit, quos iudici offert, et simul se adiurari
 tam illarum positionum confirmationem obligat, quod
 vocatur iuramentum dandum, demum petit, ut illa
 positiones reo transmittantur cum prefato termino
 in quo se sistat, et iurato ad illas positiones responde
 at, et quidem si factum proprium concernat per verba
 vixi, vixi, odia vixi, vixi: si factum alienum: glori
 a vixi, odia vixi, vixi, et hoc vocatur iuramentum

respondendorum, et licet utrumque Juramentum
tantum sit de calumnia, in proprio tamen facto,
tamen degenerat in Juramentum veritatis, quod ta-
li casu à Judice partibus ad majorem terrorem in-
culcandum.

Quomodo differunt ab articulis? Pro quia positiones propter Primum, ut videlicet per pro-
prium confessionem confundi possit, introductæ, Arti-
culi vero, quæ ex negatis positionibus formantur, propter
ter Testium examen adinvenies. Priorum hodie exi-
guus usus, sed tunc contestata statim ad articulos
deveniri solet. producentes positiones vocantur Conent
articulos vero offerens Producent respondens pro-
prium dicitur Conal articulorum vero respondens Pro-
ducit vel productus.

Quomodo positionibus observandum? Pro: ne sint obscure et multiplices, nam ad eas non
tenetur respondere reus, nisi forsitan judici ita vi-
sum, ubi tamen Explicationem à Judice petere, et
distinctè ad positionem multiplicem respondere po-
test. ad impertinentes vero seu ad Decisionem proreson-
dis causæ non facientes, plane respondere non te-
netur, Juxta tamen in dubio illos admittere de-
bet cum clausula Salvo jure impertinentium.

Quomodo respondere debeat ad po-
sitiones? Pro: clarè, ac distinctè à Pro sine aliquo additamen-
to, nisi negotij qualitas id exigat, sic enim rela-
tiva Responsio admittitur, si autem Pro debet

215.

Caput XVIII. De Probatione per Testes & c.

Si igitur per testes actori intentionem suam probare velit, intra terminum probatorium articulos producere in Iudicio debet, quos ex libello, vel positionibus negatis formalis, si tamen ipse libellus articulatus, novis articulis opus non est, sed si actori injuncta probatio, Supplicationem tantum Iudici insinuat sub hac Rubrica: Repetitio libelli loco Articulorum probatorialium quibus subiicit nomina testium cum Directorio, id est, ad quem articulum quisque testium examinari debeat. Curram: Postea vero pertrahat articulos Iudex, an ea natura actionis desumpti an impertinentes, in dubio tamen Iudex omnes articulos sub clausula: salvo jure impertinentium admittitur.

Quæ est formula producendi Articulos? 1° premisso titulo, producat dicit se in termino comparuisse, animo satisfaciendi Sententie nunc perire, per quam probatio injuncta. 2° dicit se offerre articulos. 3° hos petit communicari adversario ad formanda interrogatoria. 4° petit statim terminum ad examinandos Testes. 5° reservat sibi ulteriorem probationem per articulos additionales, et superadditionales. Et, subiunguntur ipsi articuli, in quorum fine ponitur Directorium, si forte quidam testes certorum articulorum tan-

tum habeant notitiam, nè frustra super reliquis
examinentur.

Quæ in Citatione ad Examen
Testium sunt necessaria? R: 1°

Citatio testium, si testes sint sub jurisdictione
iudicis examinantis, aliàs per subsidium citandi. 2°
Citatio partis adversæ, contra quam testes produci
sunt, additis nominibus testium, et copia articulorum
ut domi pars adversa interrogatoria conscribere possit
et demùm in termino productionis ea, cum excep
tionibus contra personas testium exhibere, videat
produci, et jurare testes. 3° Citatio producentis
ubi tantum memoriale aliquod conscribi solet, inq
producenti dies Examinis intimatur.

Quæ partibus ante productio
nem observandum? R: 1°

Productus mox acceptis articulis, et nomin
bus testium, inquirat in ipsorum habilitatem
et conjunctionem, vel sanguinis, vel communis in
teresse cum producente, si enim tale, quod approp
hendat contra talem testem statim protestare po
terit, ut à testimonio repellatur. E contra si
ducens videat, ut ex parte saltem dubiam reddat
rei Exceptionem, quo facto petere poterit, ut iudex
non obstante contradictione adversarij hunc tes
tem admittat, reservatis ipsi Exceptionibus de
cendis finito Examine.

Quæ interrogatoria offerenda? R: ut eo distinctius in veritatem inquiratur,

an testis certam cause notitiam habeat in da-
getur. Unde Reus non facile haec omittat, quia
maximam defensionis partem in illis latere cer-
tum est.

Interrogatoria ad Personam.

Præmissis autem Interrogatoria personalia præmitti
solent ab initio, ut ex his de qualitate, dignitate,
et fide testis constare possit. e.g. win gänig sin;
Bin! was Brandt nun sin, oder was du den
Kasning tunst! won sinu leben gewon,
sin! win all gänig sin! ob gänig sin ni,
und Lasten dinen, Habung, oder Lusten
erwilt, quod posterius tamen prohibitum, ob
gänig mit gänig sin, oder Producentum
erwand! ob du nungun Hützen auß dirser
Parson gänig wand! win du zu dirsen
gänig sin kommen! ob du sin mit Produ-
centum nicht gütten bründ, was du zu
gan sol! ob du sin nicht mit Hütten gän,
gan bründ! etc.

Quomodo testium crimina inquirenda? R: si testis super turpitudine vite confesti,
um: non propria quod prohibitum: examine,
tur: e.g. ob gänig sin Hütten gänig
hünn! ob gänig sin wist, daß sin
sin Hütten gänig wagen sin sin
Habung, dinstafle etc: brünstig, und gan,

219.
illud enim de substantia testimonij est.
ante juramentum tamen seria admonitio de
evitando perjurio premittenda, potestatem in
criminalibus, ubi sacerdotes ad movendam Con-
scientiam adhiberi solent.

Quid est beneficium persone egregia? R: ut iudex curet eam coram deputatis iudi-
cij domi jurare et examinari l. 15. ff. de jur.
Ceterum iudex testes extra ordinem examinans,
numeros simul ex directorio repetat, e.g. testis
in Examine l. in directorio testis etc.

Quomodo Examen instituerendum? R: ut primum interrogetur testis super inter-
rogatorijs personalibus: postea super interro-
gatorijs generalibus ad causam: dein super
ipso articulo, demum super interrogatorijs cui-
vis articulo subjectis. Esi forte talia oc-
currant interrogatoria vel articuli, in quibus
cardo rei vertitur, admoneri poterit testis,
ut prestet Juramenti oib memor, quod et si
si titubanter respondeat. Antequam an-
tem Examinator attendat, ut depositiones
testium iisdem verbis, ut prolatae, scribantur.

Quid finito Examine observandum? R: ut testamenti praelegantur illa, quae res,
pondus, vel partim exinde constantia testis ap-
pareat. partim si error commissus ad inconti-
nenti corrigatur. deinde testamenti examina-

De Rotulo.

lo silentium imponendum, ne altera pars ante publicationem retrahat quod depositum vel non, et sic alios testes subornet.

Rotulus testium, seu Instrumentum, in quo depositiones testium continentur, conformiter Recens. nov. conscribi debet, ita ut sub grovis articulo et interrogatorio omnium testium depositiones collocentur: primum ergo verba articuli ponuntur, quibus postea responsiones subiunguntur: e.g. Testis 1. affirmat Testis 2. negat Testis 3. negat etc. In interrogatorijs generalibus id praecise necessarium non est.

Rotula ergo confecto, si actor nequeat plures testes producere, et reus reprobationem institueret nequeat, ad publicationem demum attestatorum devenitur, ubi partibus petentibus copia depositionum testium communicatur, et simul terminus à Iudice praefigi solet, intra quem contra Rotulum extirpiendum. Et hoc Rotulo legitime confecto sufficit, aliquin autem actor convincere solet. An Probatione deservit ordinem a Iudice deductionem in quo scripto testium dicta colligit, ad intentionem suam applicat, ac ita se justificat.

De Exceptione contra testes! Contra testium Examen pars adversa scriptum confici solet, quod appellatur: An Exceptione deservit contra Personas, si nempe sunt suspecti, vel dicta Testium, si sint obscura, vel contraria, aut si testes variant.

De Replicatione!

Hoc facto producenti iterum salva est replicatio,

quæ hodie vocatur: In Salvation Dismissio, sive
Elisions Dismissio, hic enim contra Exceptiones rei,
personas et dicta testium salva actor, et ostendit inten-
tionem suam esse probatam, quo casu in Saxonia con-
cluditur. Reprobatio autem cum probatione eodem
scripto defenditur, de fide Testium vid. Tit. ff. de testi-
bus et Jurisac: Fr. de testi qui in Tom: 2o p: Crimin. habe-

Quid circa Commissionem ad huc.

Examinandos testes Reo observandum: Re: ut non promittat hoc Examen, nisi ali-
quem adiunctum habeat, ad minimum notarium.

Caput XIX: De Probatione per Instrumenta &c.

Instrumentis quoque magna vis probandi inest, si
ea publica sint, vel subscriptione trium Testium
munita L. 11. C. qui pot. in pign. Privata vero Instru-
menta, plene non probant, nisi à partibus subscrip-
ta, et recognita, vel per testes, vel comparationem
liberarum confirmata.

Quando producenda?

Re: post litem contestatam intra terminum probato-
rium: cum enim ad probandum adhibeantur, eo tem-
pore quo probatio est necessaria producenda. unde
si Reus ad probandas Exceptiones dilatorias Ins-
trumentis, uti velit, vel ad probandas Exceptiones
sue intentionis e.g: transactionis, mox ab initio
ante litem contestatam illa producere tenetur.
Licita autem hac productio Jure Communi, ut:
que ad conclusionem in causa est: cum dilec-
tus g. X de fid. Inst. aliquando etiam postea, si fa-

vor causa id exigat, aut Instrumenta sint noviter re-
perta, et reus Instrumento affirmare posset se illorum noti-
tiam prius non habuisse, hodie per Decretum Anno 1684.
§. 27. in fin. actor una cum libello omnia Instrumenta
probatoria offerre tenetur, in copia quo illa simul in Cita-
tione reo communicentur, alias citatus comparere non te-
netur. Post litem vero contestatam in altero termino
Documenta in originali producenda.

De Originalibus.

Cum in Iudicijs ad probationem producuntur Instrumen-
ta ad probationem illa debent esse originalia L. 1. C. de fed.
Inst. hoc vero praesentim in Camera ad distantiam loci, et
periculum ne amittantur originalia, commodè produci non
possunt, tunc petendum: ut Iudici loci, ubi originalia ha-
bentur committatur, quo coram eo fiat productio, quorum
pars altera evocanda sumptibus producentis L. 78. C. de fed.
Inst. Interdum quoque certis consuetudinibus hoc committi
solet, quibus simul injungitur, ut copias vidimatas aut
originalibus transsumant, easdemque ad Cameram remit-
tant, quam transumptionem sequenti modo caute in-
stituendam esse, ex Gylmanno monet Bolm: P. Tit. 10.
§. 40. (1.) Tenor nominum scribi debet integraliter. Ex.
ad nunt. Dnm Pingul barba, Pan, ob fin gaulz, An-
stultun, garbrofsun, abgarin, Dnu, ob vorifimilic
vestigia daton barfandun garwfsun, odnu nunt.
Etia toll allwagn post finem copia, Dat Pingul ab,

ganz und wunden, per pictorem Juratum, mit
 Tummelring, was das Waage, Zeichen, Kreuz, Sal,
 Konium, Anstalt haben, (1. sollen auf die Dingle
 so gleichförmig grünen Tummelwunden,
 mit dem Zirkel abgemessen werden. alias
 Cautela generalis est, ut si quis velit exemplo fidem
 plenissimam haberi, curet citari adversarium ad ex-
 emplificationem c. ult. X. de fid. insti.

Quid si Instrumentum diversa
 contineat capita?

¶ protestandum est: se hoc Instrumentum in partibus
saltem utilibus producturum. hoc enim si non fac-
 tum, hoc Instrumentum generaliter contra producentem
 vim probandi habet. Producto Instrumento, petenda
 est recognitio à parte adversa, ut scilicet manum, et si
 gilla recognoscant sine Instrumento, vel jurato diffideatur,
 quæ jurata diffesio ab ipso Principali fieri debet, vel
 per Procuratorem speciale mandatum habentem Ju-
 re Sacrorum omnia Instrumenta sive manu propria
 sive aliena exarata, imò et publica et sigillata tan-
 tum non subscripta, vel recognosci vel jurato diffideri
 debent.

Quid in recognitione attendendum? ¶ ut ea fiat: salvo omnibus Exceptionibus sibi
contra Instrumentum competentibus. Quod si Deus
 Instrumenta recognoscere nolit, sub pena Instru-
 mentorum in contumaciam pro recognitis haben-
 dum, hoc ipsi injungendum, de constituto tamen
 in Dignitate recognitis hæc, domi fieri potest co,

ram notatio Iudicij, si id petierit. Ceterum cautus
 De Comparatione litterarum sit Actor, ne diffensione jurata rei, si forte de perjurio oret,
 pectus, valorem Instrumenti committat, sed potius com-
 paratione litterarum, potius scripturam Instrumenti
 1°, producendo aliam adversarij indubitatum scripturam
 ad quam fit comparatio, qualis est illa, quæ in alijs actis
 deprehenditur, imò Iudex jubere potest aliquem, ubi in con-
 tinenti scribat, 2° curet, ut adhibeantur rei scriptoria pe-
 titi, qui prævia Juramento singulos litterarum ductus
 conferant, altera Cautela est, ut actor per testes recogniti-
 nem Instrumenti fieri curet, per quam recognitionem, tes-
 tum plena fides Instrumento conciliatur, et dum modo
 testes deponant de manu scribentis, sibi hanc notam
 esse, et hinc se certo credere hanc esse manum scribentis.
 quod actori et, licet sententia de recognitione, vel jurata

Quis est Effectus Ico, diffensione lata.

Recognitionis Instrumenti? Q. ad Instrumentum recognitum vim Instrumenti pu-
 blici consecratur, quoad vim probandi, vel executivi et
 tali Instrumento agendi: in illis vero causis, ubi in
 Specie publicum Instrumentum exigitur, privatum
 Instrumentum recognitum non sufficit, v.g. in hypo-
 theca similiter per illam recognitionem redditur Instru-
 mentum liquidum, et indubitatum, et hinc si causam
 debendi continet, ex eo, ut patet Instrumentis quarenti-
 giano contra quod non admittuntur Exceptiones, nisi
 in continenti liquidabiles vel per propriam rei confess

sionem etc. Carpp. P. 1. C. 8. D. 2. n. 2. executivè agi potest,
 et Reus Exceptionem altioris indaginis habens, non au-
 ditur, sed ad solutionem condemnatur, reservata ipsi recon-
 ventione Everhard. Bornitius. Tutorius.

Caput XX De Probatione per Iuramentum § 1.

Si actor lites exerceatur, aut probatione destituatur even-
 tum litis alterius conscientie committat deferendo ad-
 versario Iuramentum Iudiciale: Den Magna dam au,
Idem iub gwisst an zu pfubun.

Quando locum habeat? R: quodcumque libuerit actori, et si jam tum per sententiam
 ei probatio injuncta, vel licet nihil adhuc probaverit, vel
 plane ceperit, et à probando destiterit, modo tamen in
 probatione non defecerit, sic enim Iuramentum amplius
 deferre non potest, sed reus absolveretur, unde si actor ob-
 servet, testes pro ipso non deposuisse, protestetur con-
 tra attestatorum publicationem, et deferat Iuramentum
 reo: sic enim dici non potest, quod in probatione defece-
 rit.

Quando I. Laor: Iuramen-
 tum deferendum? R: ante litem contestatam, et ante prestatam guaran-
 dam, postea enim actor amplius non auditur, nisi post
 litem Contestatam novum quod emergat, super quo Iura-
 mentum deferre velit. Ceterum si in prima Instantia
 quis ob inopiam probationum succubuerit, ipsum in 2da
 adhuc Iuramentum deferre potest etc. P. 4. D. 4. Reus
 pariter in probatione Exceptionis hesitans, super ea

deferre iuramentum actori patet, siue se reus obdulerit ad probationem, siue probatis ei per sententiam iurata, attamen iuramentum actori sub exceptione deferre patet.

Acceptatio Iuramenti. Si delatum est iuramentum cautela pro reo, ut statim ab ipso acceptetur, sic enim a deferente revocari non potest, postea bene verò prius ubi ad probationes ordinarias se offerre potest actor, nisi alterum perjuratum ostendi possit. In Causa is cui defertur iuramentum, intra octiduum illud acceptare debet, et citationem ad videndum jurare in petrare, alias iuramentum pro deserto, et qui jurare debuit pro confesso habetur.

Is verò cui delatum iuramentum, vel praestare illud debet, modo deferens prius de calumnia iuraverit, vel referre sine iuramento calumnia praestito, non sibi prohibetur, Is verò cui refertur praestare jurare, et simul iuramentum calumniae praestare debet, quamvis utrumque iuramentum in una forma coniungi et praestari possit, Causa: Proc. Tit. 11. Art. 4.

Quando relatio iuramenti cessat?

1° si hoc semel à Deo acceptatum.

2° si is, cui delatum probationem in se suscipere velit. non quovis nil baronis Paulus affm, unde et ei qui jam suam intentionem plenè probavit deferri iuramentum nequeat, è contra Deus, reprobationem Exceptionis suae suscipiens, potest ad iuramentum recurrere, modo in probatione non defecerit. 3° si facti notitiam solus Deus habeat, ut patet si de huius facto proptio queratur, haec enim solentur: finem diu illag in hanc gavissim

227.
finibz, et si Deus nec referre Juramentum, nec illud
potestare, nec contrarium per Exceptionem probare velit,
causa cadit: Actor vero Juramentum relatum prestare nolens,
cadit jure suo, nisi probationem prosecutur.

Quid est Juramentum
necessarium? R: quod partes precise sine facultate referendi potestare de-
bent, et hoc vel est suppletorium vel purgatorium. Contradict
tamen ejus praestationi potest ab adversario, et quando ungue
probatio offerri.

Cui deferatur Jura-
mentum suppletorium? R: qui semiplenè probavit: hoc est per unum testamentum om-
ni Exceptione majorem, vel per praesumptiones juris, vel con-
jecturas: quod si ubique semiplenè probaverit digniori vel in
dubio reo Juramentum deferendum, quod et faciendum si ubi-
que plenè probaverit. Ceterum cautus sit is, cui probatio
injuncta, ut si viderit se plenè probare non posse, capere se petat
se admitti ad Juramentum Suppletorium.

Ubi hoc Juramentum cessat? R: 1° in causis civilibus arduis, nisi plus quam semi-
plenè probatum. 2° in causa Matrimoniali, nisi fere plenè
probatum. 3° in criminalibus absolute.

Quando Juramentum
à Judice deferatur purgationis? R: quoties indicia certa contra rem adhibent, veri-
tas tamen ulterius inquiri non potest, quo indicia purgan-
tur per tale Juramentum. In Criminalibus vero hunc locum
habet Juramentum, quoties ad torturam deveniri non po-
test, item in matrimonialibus et causis civilibus arduis.
Et hic reo certus terminus praefigitur, quo juret, quod si
nolit potè confessus habetur, è contra si juret absolvendus
etiam ab expensis reus, licet victus ob Juramentum sup-

plebim actoris, quod tamen in processu inquisitorio
non procedit. Boni si Deus presumptiosus gravatus, v.
alicujus improbabilis circa rem, vel causam commissae ac-
tor petere potest, ut iudeat Deo iungat iuramentum
gationis. Carrz: Pl. c. 21. d. 15.

De Iuramento in li.
Item:

Q: Si actor videat, adversarij dolo, vel contumacia factum
esse, quo minus res restitui potest, mox petat se admitti
ad iuramentum in litem, ubi rem pro affectione et libitu
estimare potest, et hoc si dolum vel contumaciam probet,
alias tantum ad iuramentum veritatis admitteretur
l. 5. ff. de in lit. iur.

Caput XXI: De Conclusionem in Causa et Involutionem.

Cum probationibus, et reprobationibus expeditis et
mutuas deductiones iurum devenire solere partes,
si velint, unde qui causas suas fidel, et maturationem
Processus desiderat: deductionibus et probationibus
iurum renunciet, nisi adsint attestata dubia, et
pro illis confirmandis adminicula adducenda, sunt
enim ea deducenda.

Quomodo scripta conficienda? Q: praemissis curialibus brevis facti recapitu-
latis pro informatione iudicis praemittenda, postea
ex illo facto momenta controversiae elicienda, et ibi
in quo status controversiae consistat ostendenda,
quod tamen in foro rarim advertere licet, statu con-
roversiae formato, deducere ostendat, quae ratione in
singulis punctis intentionem fundatam habeat, et

cum plerumque precipuum momentum esse soleat, an actio instituta sit probata, probè erunt attendenda actionis requisita, et ex facto jureque deducendum ea hinc adesse. Demum se ad argumenta adversæ partis conferat, illa ordine adducat, et postea ad singula respondeat, ubi brevis omnis deductio continere debeat 1º) facti speciem. 2º) controversia formationem 3º) rationem decidendi 4º) deductionem et contrariorum refutationem.

Quomodo adscriptum conclusum respondendum?

Q. Pariter utile est, ut ex scripto adversarij, premisso item genuino facto, extrahantur fundata ejus, quibus actionem suam stabilire cupit, quæ adjectis numeris ordine recenseantur, postea singulis ordine respondeatur. his ita elisis, fundata pro reo facientia pariter distinctè deducantur, et ita petitum subjiçiat: ubi pariter conclusum, mox ante petitionem prægnantissimas rationes paucis recapitulare, et illis grati iudicem convincere, ut secundum petita pronunciet. In fine scriptorum clausula ulterioris deductionis salvatoria plerumque adjici solent eg. salvo, salvandis vel salvo his et reliquis etc.

De Conclusionem in Causa!

Scriptis ab utraque parte iudici insinuat, in causa concludi solet, quæ conclusio est renuntiatio ulterioris deductionis, ubi partes semel ad sententiam submitunt, et ultimo scripto subjiçere solent hanc clausulam: will Kläger firmiter zu nimm ob siegen
den Urtheil, so ihm in den Urtheil, im
Urtel abgelehnt werden sollen. et hoc nisi pars

altera novi quicquam in facto consistens proferat, ubi
parti adversa non denegari solet responsio, vel si videat pos-
sem alteram studio illa nova ultimo scripto reservasse, ne
etiam possint ab adversario, poterit adversa parte potestati-
de non attendendis illis in sententiando, quae in ultimo
scripto nova sunt adducta, nisi ea sint iuris.

Quid partes concludere velint? De. Index causam ex officio pro conclusa acceptare potest,
sed, datis antea sufficientibus dilationibus et mandatis ad
concludendum. Postquam conclusum est, potest, nam et sub
conditione fieri potest, quia vocatur eventualis submissio,
nihil novi allegare licitum est, exceptis causis crimina-
libus et alijs quibusdam bonis. Index autem, si aliquod
dubium habeat, ex officio conclusionem rescindere potest,
et solet ita pronunciari: *immo immo die son dan Schluss*
gegeben conclusion in causa ex officio rescindimus
angefahren, immo immo Schlussan die nullig ge-
geben. Documenta quae producimus zugehen.
Si autem ad instantiam partis id fiat, cautus sit advo-
catus, ut exigat ab altero eo nomine iuramentum, se an-
tea horum documentorum non habuisse notitiam, nisi con-
vis malitiae suspicio desit. Postquam itaque a partibus
conclusum sententia interlocutoria fieri solet: *da, da die*
Sache für mich pro conclusa angenommen, immo solenn
die Acta protokolliert, immo an nicht ins Examinat fu-
riert facultat eingeführt worden: vel immo solenn die
Acta ad referendum aufgeführt worden. pro facto parti-

bus petentibus ut acta ad extraneum Iudicem transmittantur, et ijs desiderantibus terminus ad protulationem actorum

quid in termino introitu constituitur.

cautionis observandum! Quid utraque pars vel in persona, vel per Procuratorem comparere debeat, ad perlustrandum acta, an integra sint, ubi acta manualia conferri poterunt cum actis judicialibus, quo inde videat, an non scripta quaedam a parte adversa altero inscio adjecta, quorum remotionem in termino introitus petere potest, postea vero potestas accipiendi contra eas Academias, quae partibus suspectae, partibus concessae, quo facto acta à Iudice consignanda partibus presentibus, et ad certam partibus tamen in etiam academi- am transmittenda.

Cujus sumptibus transmissio fiat? R: qui desiderat transmissionem, vel si ex officio fiat à Iudice, tunc utraque pars adsumptus concurrere debet. unde haec cautela uti solent: si quis nempe transmissionem desiderat, sed eandem propter sumptus petere non audeat, sit de fiducia sua in presentem Iudicem testatur, et petit ut sine transmissione actorum in hoc iudicio procedatur, sic enim certe alter transmissionem petet.

De Consilijs Iuris Consultorum

solent advocati in antecessum consilia à Collegijs petere, ut contra dissentientia collegio demum protestari possint, unde transmissio fiat hac conditione: c. g. Volte aben nim Gail
Lenenisse in demum Passen daselbst zuß Saben infor-
mirten dasen, so wollen die faren die Acta ofen
Abze, nung ninyen inffal, anz die Hupfwingun,
den Gail, inbesten, guenken funden.

Ceterum potest etiam in actu introitus Consili-

um aliquod, presentem causam cum rationibus decidendi
concernens, adungi, pro meliori informatione Iudicis extra-
nei, quod et post conclusionem in causam offerri potest. passim
rò adversa petitis spatium ad aequale consilium.

Quando transmissio recusanda? R. Quando causa decido magis ea consuetudine speciali
quam ea jure citiplo dependetur. Quod si verò tamen super
causa, secundum statuta, vel consuetudines decidenda, ac-
ta sint transmissenda, necessarium est: ut Extractus statu-
torum et consuetudinis actis adiungatur pro informa-
tione Academiae. Remissio à facultate actis partes in-
stantur ad publicationem Sententiae, ubi sigillo notis
à partibus facultatis I. recognito, in presentibus, postea
acta resignantur, et Sententia ex actis illis publicatur.

Quomodo relatio cons-
cribenda? R. 1° premittitur facti species, in qua semper fiat remissio
ad numeros actuum, ut ita facili negotio actus conferri possint.
2do proponitur, quae actio inde nata, cui postea
dicitur quod à Reo sive in dilatorijs sive peremptorijs exceptum
quomodo intentio actoris probata, et quid porro disputatum
ordine, sed citra iurinum allegationem subiiciendum. 3to
ex his ipsis deducenda sunt momenta latius controversiae, seu
puncta decidenda, in quibus eliciendis maxima consistit
Cautentia, ne à vero controversia statu referens aberret,
quae postea sigillatim tractenda, ita, ut exhibeantur ad
quodvis momentum. Primo rationes actoris ex jure et
facto deductae. Secundò rationes rei pariter ex jure et
facto deductae. Tertio votum referentis an actori, an
Reo stipuletur, cum refutatione rationum partis ad

Quomodo Relationes Can
verae, et annexae sua Sententia.

Q^{ue} 1° promissa facti specie inquiritur, quae nam actio sit
instituta. 2° an illa secundum requisita sit probata.
3° an actio per Exceptionem rei sit disa, et sufficienter
probata, ad quem finem rationes utriusque partis pro,
et contra adductae huc allegandae. 4° deducendum, an
Expensa in hoc processu compensanda, an verò victus
in illa condemnandus. 5° referent vatum subiectis, quid
in illa causa pronuntiandum, et quomodo Sententia con
cipienda: quod si in actis reconventio instituta, refe
rent pariter in causae reconventionis relationem su
am formal 1° inquirendo, quae actio in reconventionis
instituta. 2° an probata, 3° an per Exceptionem
disa. 4° quomodo Sententia pronuntianda.

De relatione in Jus
Sententia Appellationis.

In hac Appellatione referenti 1° indagandum in forma
lia appellationis, an gradatim nullo omisso studio sit
appellatum. 2° an Summa appellabilis. 3° utrum
obstat Privilegium. 4° an fatalia interponenda, intro
ducenda, et proseguenda sint observata. 5° an Procurato
rum mandata sufficiant. 6° an in Processu tam huius
quam instantiae defectus sit.

Caput XXII. De Sententia &c.

Per Sententiam definitivam publicatam finitur
prima Processus Instantia; datur et Sententia
interlocutoria, quae super dubio in ipso processu fieri

234.
solet, quæ vel pure interlocutoria vel mixta, quæ scilicet
mult aliquod ex causa Principali definit, à quæ pariter et
Sententia definitiva appellandum est. Res vero iudicata
Sententia in hoc differt, quod hoc per lapsum decennij demum
in rem iudicalem transeat. dat' inful' sal' in Kraft
Anstaus arguimus, et ex hoc tempore ius inter partes
facit.

Sententia regulariter solet esse pura, interdum tamen et con-
ditionata admittitur, præsertim si conditio in continentem
impleri possit: e.g. wündt dahlstun yfwanen, das
in mthstun 100. Off: son winden ggnubun, so wä
ar ton angestunghen Klagn gñ mthstun salis con-
interlect: vim definitiva habet, secus se habet sic conditio
tractum temporis, et novam cognitionem requirit, e.g. in
du dahlstun in ton yf mthstun Carapstun
solutionis tustun, also in actio nnonisun, so angestun
all dunn in dnn Tust wab mthstun.

De forma Sententia: 1° ut feratur causa sufficienter probata, et cog-
nita 2° causa conclusa. 3° citatis partibus. 4° con-
tinere debet nomen Iudicis, actoris, et rei, quæ quædam
et interdum Procuratoris nomen exprimi solet. 5°
ut contineat condemnationem vel absolutionem vel utrum
quæ in diversis tamen articulis. 6° Sententia debet
esse certa, vel per se, vel per relationem ad aliud, nunc
i^o Tertius dicit libellum summam gubnzstun
yfuldig. 7° Sententia debet esse simplex, aliquando
etiam alternativa admittitur, si qualitas obligationis

id exegerit. 8°) debet esse conformis libello, omnia conti-
nens de quibus in Processu actum, quamquam et inter,
dum puncta illi quidam separari possint, sed hoc tamen
exprimendum in Sententia, e.g. in übrigem puncta won-
nen zu wiffen und zu erfaren außg. Satz. 9^e) de-
bet esse pura non conditionalis. 10^a) Iuri vel consuetudi-
ni conformis. 11^a) in scripturam redigenda Sententia et
ex scripto partibus prelegenda L. 4. C. de sentent. unde na-
citur Exceptio aliter publicata Sententia, quam concepta
et publicanda Iudice pro Tribunali sedente in studio,
nisi alius locus a partibus conventus. 12^a) diurno tempo-
re Sententia non nocturno ferenda, nisi necessarias ali-
ud suadeat, vel aliter partes convenerint. 13^a) dies, et ho-
ra lata Sententia accurate notentur, ut dum appel-
latio interponeretur de fatalibus conotet. Rationes deci-
dendi addere in Sententia non est necesse; utile vero est,
ut Iudex, qui ad facultatem acta transmittit rationes
simul petat, unde colligat an extraneus Iudex qualita-
tem cause attenderit, an in facto erraverit, adeoque Sen-
tentiam concipiens etiam rationes ex facto non ex ju-
re notet, quae ad appellationem poterunt transmitti,
Solent autem rationes decidendi in speciali charta cons-
cribi, nec Sententiae subijci, ne in manus partium
veniant, si tamen ipsi Sententiae inserere velit Iudex
rationes, primum rationes adversas ponit, ita inci-
piendo. ob wann den geynwartig außg. Satz won-
nen etc. postea subijcit rationem pro Sententia ita:

ut in abusu animarum rationibus ordine adductis sub
 oit conclusionem. In fine vero Sententia definitiva
 expensarum mentis fieri debet, et quidem regulariter victus
 victori in expensis condemnatur, nisi uterque probabiliter
 litigandi causam habuerit vel Responsum Iuris Consulto
 pro se habeat vel in prima instantia Sententiam pro
 obtinuit victus, tunc enim his casibus expensae con
 pensantur. *Mer. P. 7. D. 177. n. 6.*

Quis nam liquidat expensas? R. Causa victrix, et quidem specificè designanda
 expensae, quas postmodum Iudex imploratus moderatur
 pro qualitate personae, quas expensas scilicet deductis ipsi,
 quas quis domi scilicet, judiciales tamen impensae simpli
 oiter adjudicari solent. Caeterum ad illam liquidationem
 victus est citandus, ut sua opponat, aliquando etiam
 datur Iuramento liquidantis.

Capitulum XXIII: De Remedijs contra Sententiam competentibus &c.

Publicata Sententia, si quis se gravatum sentiat, alibi
 dat an non gravamen illud oit dubium, et sic poterit
 petere declarationem Sententiae ab eo Iudice, qui eam
 edixit, et consultum erit, ut intra decennium petatur decla
 ratio, an non hic sensus Sententiae oit, et eadem petiti
 o ni eventualiter, si scilicet Iudex aliam Sententiam suam
 affirmaverit, appellatio subjungatur, ita enim pos
 tea de lapsis fatalibus disputare non est necesse, et
 sic effectus Sententiae suspenditur non per nudam

solummodo, partis protestationem.

Procuratoria sint fatalia! *Q.* vel omni interponenda, vel introducenda vel iusti, ficiende appellationis. *Fatale* interponenda appellationis decendum est, quod a momento late. *Sententia* currere incipit, nec a iudice, nec a partibus prorogari potest, excusatur iuste ignorans *Sententiam* esse latam, si ignorantiam iuramento probet.

Q. *Appellatio* fiat! *Q.* *vel viva voce* si statim pars gravata lata *Sententia* dixerit: *Appello* vel in scriptis appellatur, si intra legitimum tempus *Schedula* appellationis iudicii a quo insinuetur sequentibus contentis: 1° *propter* *litu*, *lumi* et nomen iudicis a quo, nomen appellantis, et appellati, 2° *Sententiam* a qua appellatur, 3° *causam* appellandi, seu gravamen, quod tantum remissive ad appellationem exprimitur: *wnil* *is* *niis* *dann* *durs* *passant* *unssal* *soiss* *anysponant* *bn* *siunda*, *a* *ius* *nos* *wnissan* *bnysponant* *ronndan* *ronnda*, *wann* *is* *dis* *sal* *bn* *Quatt* *anysstant* *unynysstan* *lin* *sa*, *win* *is* *olissal* *bn* *hnysssteyn* *Justification* *an*, *adunndlin* *for*, *ynallan* *ronnda*. 4° *protestationem*, quod scilicet salvo prioris iudicii honore, et auctoritate grava, tum se sentiat. 5° *ipsa* appellatio interponitur. 6° *nomen* iudicis ad quem exprimitur. 7° *petitio* pro admittenda appellatione subiungitur cum petitione Apostolorum. 8° *petitur* ut *Protocollo* hac interposita appellatio iungatur, qui posterior modus plerumque observatur.

Quando Apostoli petendi? *R.* Apostoli seu libelli dimissorii intra 30. dies post interpositam appellationem, computatione instituta à die sententiae, si debent à Iudice, à quo de interposita appellatione, instatur ius ipsius.

De diversitate Apostolorum. *R.* Apostoli alij sunt: Conventionales, Testimoniales, Dimissoriales, reventiales, et refutatorii. Reverentiales tamen matrem non frequentantur, et continentur in ijs Testimoniis de interposita appellatione, et quod eadem in respectum superioris admissa fuerit, in fine tamen terminus subiungi solet, intra quem appellans appellationem introducere debeat.

Quid si autem appel-

latio à Iudice à quo

reijciatur?

R. Tunc appellans coram notario, et testibus appellationem interponat, quod modus in Camera, et Saxonia receptus, et fit hoc modo: appellans Schemulam appellatoriam concipit, eam demum per modum Epistolae ad notarium dirigit, in qua mentionem facit laesae sententiae, et gravaminis inde in se redundantis, ob quod sibi ad beneficium appellationis confugiendum: postea subiicit: se eandem ante lapsum decedens coram notario, et testibus in presenti velle interponere, unde petit, ut notarius factam hanc appellationem Protocollo inserat, atque de super Instrumentum solenne conficiat, quod Apostolorum Testimonialium loco est, et hanc appellationem Iudici insinuat, ne ulterius procedat in causa, quamvis precise non sit necesse.

Quando coram vi-

ris honestis

appellare licet?

R. Si justus metus, v.g. quod vincula ei à Iudice im-

nata fuerint, appellanti resistat, vel Iudex copiam suam facere nolit, tunc enim appellare coram vitis honestis, interlocutione super hac imposita, intra decennium patet. De appellat. Interposita semel appellatio, ne appellans curet, ne actum aliquem coram Iudice gravante ulterius in illa causa occupet, quia tunc moram renunciasse censetur appellationi, quod si tamen pro conservatione possessionis inbetim imploret auxilium Iudicis inferioris, non censetur appellationi renun-

quod si alter super renunciasse.
in causa principalis
recursione directo non tan-
gente appellaverit.

¶ ne tunc Processus prolongetur, ipse appellatus huius gravamini sine comodo renunciet, quo ipso moram tollitur Processus appellationis, et causa principalis continua-
tur, quod appellato etiam invito appellante faceret, et
quod praesertim utile, si ab interlocutoria Sententia appel-
latum. Causa vero, si integra iam ad superiorem deo-
luta facta renunciatione gravaminis non moram ad Iudi-
cem inferiorem sine consensu appellantis remittenda.

¶ modo Apostoli re-
futatorij petendi.

¶ appellatus scripto aliquo iniquitatem appellatio-
nis Iudici demonstret, et petat, ut si ab appellando
desistere nolit, Apostolos refutatorios ipsi det, in
quibus Superiori ostenditur nullam appellandi
causam legitimam superesse, unde his efficitur in-
terdictum, ne appellatio a Superiore recipiatur,
vel ut audientia prius instituat sua acceptan-
da, vel rejicienda appellatione.

Introductione Appellati Apostolis impetratis, idem offerendi Iudici ad quem
 = oris. annexa petitione: ut appellationem hanc recipias, et ad
 eius Iustificationem certum terminum potestigas, unde
 nascitur alterum fatale introducenda appellationis ad
 vocato observationum. hoc fatale jure civili in arbitrio
 Iudicis a quo consistit, hinc in apostolis determinari
 solet, in Saxonia intra mensem hoc fieri solet, in Cam-
 era intra sex menses, intra quos citationem a Iudice ad
 quem impetrare, et parti adverse insinurare debet, et hac
 introductione appellationis non probata, Iudex a quo
 Sententiam exequi potest. Rev. P. 7. Dec. 512. in ea sup-
 plicatione autem, quā presentatur Apostoli, peti solent
 ab appellante 1° inhibitoriales, quibus inhibetur Iudici
 a quo, ne ulterius in causam procedat, quod et fieri solet, li-
 cet Iudex a quo detulerit appellationi. 2° compulsoriae,
 quibus compellitur Iudex a quo, ut actum ad primam
 tantia, quae ipsa tamen uno Rescripto expedienda.

Quo tempore appellatio
 prosequenda? R. hoc fatale vel determinari solet, vel a Iudice ad quem pos-
 quam apud eum introducta appellatio, vel si hoc non fiat,
 tum, Iuris communis intra annum iustificatio absol-
 venda, quoniam de praeteri iustificationem insinuas-
 sufficiat, et ex iusta causa etiam biennium conceda-
 tur, quod spatium non a die introducta, sed interposita
 appellationis numerantur. Si autem haec fatalia neg-
 ligantur, deserta fit appellatio. In Marchia biennale

Qua est forma iustificationis? R. 1° continere debet iustificationem formalem, si-
 licet intra decennium interpositam esse appellationem,

211.
eandemque legitimo tempore esse introductam, et scriptum
justificatorum. Item adhuc ante lapsum termini of-
ferri. 2° justificationem materialium ubi gravamina
illa, quæ contra Sententiam mihi competeant ordine de-
ducenda, et ex jure, et facto confirmanda. his subiicitur
petitio de reformanda Sententia priori juxta solita of-
ferri iudicis imploratione. In hac Justificatione intra
alia reservatur beneficium l. p. hanc l. de Temp. appellat.
scilicet non deducta deducam, non probata probabo, quæ
tamen videtur superflua, cum id aliunde ipso jure ap-
pellanti competeat; Porro omnia illa, quæ in 1^a Instan-
tia post l. c. opponi poterant, opponi possunt in 2^a,
tantia appellationis.

Quasi Justificatio insti-
=nata?

¶ hæc altero communicatur, ut intra legitimum tempus
Exceptiones proponat appellatus, ad quas appellans
iterum replicat, appellatus dupplicat, donec tandem
in causa concludant, et Sententia se submittant.

Quid in appellatione
appellatus loci facere
potest?

¶ si appellans tantum in Sortem condemnatus, cum et
in novitas damnari debuisset, petat appellatus, ut in
Instantia appellationis etiam usura adjudicentur
ei. Si autem Sententia diversa contineat capitula,
et ab aliquibus tantum sit appellatum, tunc appella-
tus etiam quoad reliqua puncta appellationis inhaere,
re potest expropterea, attamen id faciat intra decendum.

Quæ sunt modus adhesionis? ¶ 1° si appellans in casum succumbentia teneat,
tunc in certam penam, ab ea tamen liber coadharens,
2° appellans non potest renunciare appellationi in
prejudicium appellati.

An tertius intervenire possit? R. affirmo modo interesse eum doceat, quod ab illa causa non sit alienum; fatalia autem sequentia ab interveniente observanda, videlicet ut si pro suo interesse interveniat principaliter, intra decennium à tempore notitiae Sententiae fuisse latam, id facere debet, quod si non potest alteri in processu assistere velit, etiam post decennium id facere potest, modo interim ab appellante nihil est factum.

Quomodo Cauteratio distinguitur ab appellatione?

R. causa appellationis devolvitur ad superiorem Iudicem, Cauteratio autem coram priori Iudice atque propenditur, et cum Iudex scriptum non facile sit correcturus, adeoque committere acta ad accademiam mittuntur.

In quo conveniant? R. 1° quod utraque habeat effectum suspensivum, et hinc Iudicis manus liget. 2° utraque intra decennium à momento latae Sententiae interponenda; In Cauteratione tamen iure statim nova probationes non solent admitti, nisi si frustra, menta noviter reperta, vel causa alia sit favorabilis. Ceterum à gravi Sententia, et à gravi gravamine licitum Cauterare adeo, ut Cauteratio Cauterationis debeat, attamen nè frivole id fiat, gravamina in Schedula Cauterationis opponenda sunt, quod tamen in appellatione non est necesse addere. In innata Cauteratione eadem quoque legitimo tempore proseguenda, ubi tempus est Septimanarum, et trium dierum, praefinitum intra quod petere debet citationem partis adversae ad proseguendam Cauterationem, et hoc tempus à die Cauterationis non à die Sententiae currit Cargg. Fr. Tit. 17. Art. 10. postea Iudex Terminum prosecutionis Cauterationis

nis praefigi, et ad eundem partes citat, et hic terminus
trium mensium: omnium nimirum quodogultum Dñs Biff.
fuit praefigi debet, qui terminus prejudicialis est, ita
ut si lenterans in eo non compareat, lenteratio sit deserta,
nisi tamen iustum impedimentum doceri possit.

Obnr. lenteratio obtinet! Q: si causa in 1ma Instantia ventilata fuerit in suprema
curia, et quis in ea sit gravatus, quæ Obnr. lenteratio
cum revisione actorum coincidit, si verò causa per ap=
pellationem ad superiorem iudicium decoluta Obnr. les=
teratio locum non habet, nisi ab interlocutoria appella=
tum fuerit, et in supremo iudicio definitivè pronun=
ciatum, nam hoc casu locum habere, ratio autem inter=
ponendi Obnr. lenterationem coincidit cum lenteratione,
ejusdemque fatalis pariter cum ea conveniunt.

Neglectis verò fatalibus videndum, an non nullitas ali=
qua ex actis demonstrare possit, videlicet an non contra iura
pronuntiatum, vel substantialia processus neglecta, vid.
tit. ff. quæ sent. sine appell. et tit. Cod. quæsi. prov. non
est necesse: ex capite enim nullitatis per 30. annos sen=
tentia impugnari potest, in tantum ubi in arbitrio gra=
vati sit, an querelam nullitatis coram iudice inferiore
vel superiore movere possit, nisi nullitas commissa à
Delegato, ubi coram delegante agendum. Nullitas au=
tem alia sanabilis, alia insanabilis, si scilicet vel
substantialia processus neglecta: vel contra iura pronun=
ciatum, quorum nullitas pertinet ex defectu juris,
dictionis. Cautus tamen sit nullitatem utramque
allegans, ut intra decennium ejus querelam instituat,
et appellationi jungat, alias post decennium regulariter

Nullitatis Remed:

Supplicationis.

Sententia Executionem non suspendit. vid. Brunner
 quartum Remedium est Supplicatio, quæ tunc obtinetur
 quando appellare amplius non ob qualitatem causæ
 sed ob qualitatem personæ, quæ Sententiam tulit, non licet
 appellare. quæ Suppl. C. de prec. Imp. offic. differt ab appellatio-
 ne 1° quod appellatio ad Superiorem fit non Supplicatio
 2°. In appellatione nondum etiam probata, probare licet
 etiam non in Supplicatione, ubi ex eodem actio ferenda
 Sententia, quamquam in Marchia contrarium servetur
 Brunner. 115. nam si Camera nomine Electoris pronuntia-
 tum, et ab illa appellatur, hæc Supplicatio est, et admittitur
 tur pariter novæ probationes. 3° Appellatio suspen-
 dit executionem: non semper Supplicatio. 4° Appellatio
 intra decennium interponenda, Supplicatio etiam post
 10os, sed sub hac diversitate: si intra decennium interpo-
 natur, suspendit Executionem, nisi pars victrix suf-
 ficientissimam cautionem præstiterit, si postea non
 suspendit, sed Sententia sine cautione executioni man-
 datur. Nov. 119. C. 5.

hoc Remedium in aliquibus provinciis contra quodvis
 gravamen admittitur, pariterque institutum in inferiori
 et superiori Iudicio, et intra decennium interponenda,
 et terminans ad ejus justificationem petendus, nec ab eo
 gravamine non nisi semel supplicare fas est.

quintum Remedium est Revisio actuum, quod solissime
 in iis Iudiciis locum habet, ubi vel planè appellare
 non licet, vel Summa appellabilis non adest, unde in su-
 perioris Iudicii locum habet, petitur autem

hoc remedio, ut ob iniquitatem, quae in Sententia laetitia
acta adhuc semel revideantur, et ex iisdem iniquitatibus revideatur,
solet tamen extranei iudicis decerni desuper per
hi, cum prius Iudex sibi non sit contradicturus.
Secundum Remedium est Restitutionis in integrum de quo
ff. lib. IV. hoc remedium fere est ordinarium contra Sen-
tentias gravatorias ex generali illa clausula: si quae
iuxta causam videbitur l. 26. d. ult. ff. ex quibus causis
maj. et haec restitutio non coram superiore, sed inferiore
Iudice petitur in Camera intra quadriennium peti so-
let, alias autem in Comerania et Trib. Vismariensi fatale
restitutionis b. Septimanarum est, quod spatium currit
a die lata Sententiae: ubi primo formatur libellus resti-
tutionis, in quo gravamina contra Sententiam compe-
tentia, articulatim ex iure, et facto ab implorante dedu-
cenda: quo facto antequam respondeat imploratus, super
relevantibus gravaminibus ab extraneo Iudice peti solet
Sententia, si irrelevantia visa, denegatur restitutio: si
relevantia, ulteriori deductioni committuntur, quo fac-
to communicantur implorato ad excipiendum. et haec
Restitutio Executionem suspendit.

Capitulum XXIV. De Executione Sententiae § 1.

De decernenda Executione. Q. Iudex qui ultimam Sententiam tulit, in specie
autem Iudex appellationis, si priorem Sententiam
reformaverit, ipse caevitur, nec remittit causam ad
execvendum.
De forma Executionis. Q. in l. 15. d. 2. ff. de rejud. ut scilicet 1° in mobilia,
2° in immobilia. 3° in nomina fiat Executio: ubi

in gravius specie bonorum creditori competat electio, ita ut
sua satisfactioe optimum eligere possit. Nev. P. 2. §. 32.
plerumque victor in supplicatione res certas exprimere
in quas optime Executio fieri potest: quæ res postea vel vendi
tur sub hasta, vel pravia taxatione Judiciali, creditori in solutio

pro Remedia, pro Victo adjudicantur.

adhuc supersumit. §. 1. omnem Exceptionem peremptoriam hinc usque in actum
non oppositam, opponere potest, si in continenti eam probare
possit. vid. Carpz. Tit. 22. Art. 2. Lang. de Exceptione. 2. §. 1. vid.
ab condemnatus, an non post rem iudicatam novus sup
summa adjudicata intercesserit contractus aut stipulatio
wann uben dan zünbanden soß dan Creditor ninn
ninn dursignung odn dursignung augnom
ninn, sic enim novata est causa iudicata, et non amplius
ex ea, sed ex nova stipulatione agendum. L. si caus. 2. C. de Ex
ceptione Rei iudicate, nisi tamen victor sibi expressè reser
vet, se coipso à iudicato, et inde dependente executione non
recedere. 2. §. videat an non aliquis intervenire possit, v.g.
victor propter dolum, et illatum, poterit tamen hoc casu vic
tor cautionem de restituendo offerre, si intervenientis ju
non sit perfectè liquidum. 3. §. cessione, et oblatione bo
norum ante terminum Executionis suspendet Execu
tionem ab uno Creditore impetratam, omnes enim cre
ditores sistunt eam. 5. §. videat, an non contra victorem
ipsi beneficium competentis competat, sic enim in solutio
dum executi non poterit sed retinebit necessaria vitæ su
sidia Carpz. Tit. 25. Art. 6. n. 16. ultimo attendat an

non Executor similes iudicati et juris exceperit, licet
enim ab Executione non liceat regulariter appellare L. 5.
C. q. v. app. non recept. et si suspectus sit Executor c. de iur.
43. R. de Appell.

Quomodo ab Executio-

ne appellatur? R. affirmative 1° si Executor aliter interpretari velit iudicatum
Locus est appellationi L. 2. d. 1. ff. de appell. 2do pariter ap-
pellatur, si Executor attendere nolit Exceptionem, quae in
Executione locum habet c. lxxv. P. 1. d. 176. 3to si in Exe-
cutione modum excedat, vel ordinem juris non servet, nisi
Debitor nil inde damni habeat. 4to si Executio decreta
ante sententiam appellationi locus erit c. lxxv. P. 1. Dec. 13.

SOLI DES HODIE RESURGENTI, et
Immaculae Virgini Gloria et Honor.

Testhiny die 13te Octob.
Annó 1766.

Decisiones De Conventionibus, et Contractibus

De Pollicitatione:

Hodie parum potuerunt Pollicitationes in usum privatum commodorum facte, quas complimenter nominare soleamus, unus alteri ultro suas operas, officia, et studia pollice, pollicetur, sed ubi illis opus habet, nulla verba fuisse, observari.

An si Titio polliceatur Jur.

mille, illegue ea accep,

set promoto obliget?

R. videtur ob expressam acceptationem alterius et consensum ejus nati obligatio pacti arg: d. ult. l. mand: et l. 24. de pos: depositum non est depositum, si pecunia ita deponatur, quis eam in suos usus impendat, e.g. etiam pollicitatio non est pollicitatio. Aliter, cum pacti naturalia in eo consistat, interpellatione, seu tractatione inter duos ultro citroque interveniente, illi inter se in idem placitum seu negativum mutuo consentiant. l. 1. d. 2. de pact: Pollicitationis vero essentia consistit in sola unius offerentis promissione: cui si vel statim sive ex intervallo accedat ejus, cui fit absque ullo aliquo potestante Tractatu l. 140. d. 7. de V. O. promissio, nihilominus manet pollicitatio, et ista acceptatio hinc extrinsecus seu potestant, nec ejus essentiam ingreditur immutabile, sed cum pertinet ad Effectum, ut acceptanti praestetur liberum promissum vid: Card: de lugo tom 2. de just. dis. 22. n. 2. Dissentit Henricus Pirhing lib. 25. seu est pactum realiter Effectum non formaliter.

Quid de Voto sciendum?

R. quod illud non possit emitti in prejudicium Tertij, Causam causa voti finali seu dispositiva cessante cessat ejus obligatio Pollicitationis, ac voti causa est Summaria adeoque summariter potenda.

De Pactis Cap. II.

An valeat pactum
 quod creditor promittit
 tur: quod si contingit
 re ipsam Creditorem
 cogi in solutum capere quam in fraudem legis usuras prohibentis vergens. Quod ad hoc: Pa-
 bona debitoris in alia nam, quod id quod interesse determinatum, adicere pacto licitum
 quam pecunia fructus est: l. p. ad: 28. de act. emb. sed et si quis d. fin. si quis caut. l. 2. d.
 res in solutum quarto Cato de V. O. Rebuff. in l. 1. m. C. de sent. que pro eo n. 226. reputan-
 minus communi valore dum enim quod longe minus bona vendi solcant, quam emi.
 estimari debet. Nec potest hic adduci comparatio l. Commissoria pactum, quod parti-
 ter non licet.

Quod si promissione
 absenti facta promit-
 tens ante acceptationem
 nem alterius moriatur: R. Promissio non est valida l. 2. d. sed si quis donat b. de donat. l. 9.
 d. decur. d. d. idem est si is, cui promissum ante acceptationem
 moriatur.

Quod circa Pacta Gen-
 eralia notaandum: R. quod si in stricti iuris, adeoque à casu expresso ad non ex-
 pressum hanc extendenda, nec hic transactio agnatorum
 aliquorum, v. g. cum matre, inita reliquis agnatis nocet l. C.
 res inter alios acta alijs non noc. non vero id, quod agnati illi
 remiserunt transactione reliquis accrescit: ius enim accre-
 scendi non habet locum in pactis arg. l. ult. de cad. toll. C. l. 111.
 de V. O. Pactum de hereditate patriscentium propria, ut
 et de hereditate alicuius Testij, quod scilicet de succedendo
 est initum, seu quo verbis Successionem designantibus, et
 alias in Testamentis iuratio de Successione disponitur, quo
 quis Successionem in hereditatem suam alteri relinquit hanc va-
 let l. 15. C. de pact. v. g. ut immobilia solum vel certa bonorum
 pars ad mauculos proveniat ob familiam tuendam, in con-
 tractibus semper inest conditio rebus sic stantibus, et in eo-
 dem statim permanentibus Beron. de lara lib. 1. c. 16. n. 8.

Nota tamen: quod furnarius, qui se obligabit coquere panem
ad victum familiae, pro decem in Anno: et si familia augeatur
non possit petere majus salarium. Berez: d. l. n. g. dummodo
salis superveniens, sit incompatibilis sen quo non poterat
videri cum statu praesenti secus si compatibilis barboz ad
si cum dolem 2 d. p. n. 10.

De Mutuo in Genere ac in Specie.

Vir datus pecuniam
mutuam propriam sub
nomine uxoris tanquam
creditoris in chirographo
quo expressa, eo defuncto
to quodcumque ad quem
pertineat mutuum
an ad viduam vel mu-
liantis heredes!

Q. ad heredes pertinere franc. Mare: decis. parlam. Delphini
19. Factis: cons. 1. q. 1. nam licet chirographum ita sit conceptum
ac si uxor mutuum dedisset, attamen veritas per simulationem
in instrumentis non vitatur, nec interposita persona, quod
nominata est in contractu, sed illi qui revera contraxit acti
quodvis l. quamvis 1. l. cum propterea 5. et 6. C. si quis alii
vel sib. sub alter. nomine:

Quid de hereditibus
Episcopi vel Praepositi
sciendum!

Q. si illi pecuniam a Praelato mutuo datam habere velint
videtur eos debere probare pecuniam hanc fuisse Praelati
Menoch: lib. 5. praesumptio 5. d. et d. arbit. iud. quod. cas. 198. d.
obst. l. merito 5. pro 10. item si defunctus C. arbit. tutel.
attamen iudicio arbitrio derelinguatur, an haeres prop-
siti, an successor in officio praelato proprietatem pecuniae
probare debeat. Loes: ad Decret. d. test. n. 6. 7.

Quid si quis civi delso.

Phil. pro quibus uxor
ejus consentiente cum
fore falso, et accedente
confirmatione senatus non
fideiussit

Q. nemo ex his conveniri poterit fil. quod falso: tutel. gest.
nam Creditor inquirere debuit in habilitatem Curatoris
arg. l. vir uxor 17. pr. ad 1. Vellej: Gail 1. 2. ob.
scr. 1.

Quando Civitas ex mu-

ltus obligatur! Q. 1. si communibus suffragijs vel 2. ab ijs, qui repraesentant

sentant universam Civitatem, uti solent esse consules,
Senatores, unaque Tribuni plebis: Bürgermeister
und Rath, Schuld, und Zunft-Meister, und Jur,
von den gemeinen, mutuum sit contractum obligari
civitatem etiam si non constet, pecuniam esse versam in uti-
litatem Civitatis Cap. 2. Lib. 2. cons. 6. defin. 18. Si vel soli
representantes v.g. Bürgermeister und Rath, vel admi-
nistratores, Amth. Enthal, Rathmeister, Amthofen
nomine civitatis contrahant, civitas non aliter obligatur,
nisi si mutuum in utilitatem versum.

Quomodo Versio Bet,

curia probanda: *¶* Non instrumentis seu Chirographis, quo versus confessa, sed alio modo probanda, ut autem pecunia in utilitatem et rem Civitatis versa videatur, si vel ex necessitate, aut utilitatis ratione sit expensa, et si eventus non responderit vel res demum petierit arg: l. 3. §. 7. de in rem verso l. 10. l. 72. l. 22. d. neg. gest. l. 4. C. mand. Sic et l. 77. §. 1. de solut.

Aln Deus beneatur ad Edi-
ficationem Rationum? G

¶ ex canon si aliter veritas haberi nequeat, sic ad adjuvan-
dam actionem edenda, ceterum Civitati obortata non so-
lum ius competentiae, sed et beneficium restitutionis in
integrum competit intra quadriennium à tempore
contractus computandum c. l. d. rest. in integr. in V. l. ubi
versionem non fuisse factam probare debet. dispens. hugo
Donell. urgens p. l. ult. de exercit. act.

An Patet ex mutuo filij
studentis obligetur & P.

4. *Libitio iudicio videtur res committenda, qui examina-
bil facultates Patrie, filij ingenium, circumstantias ali-
as, v.g. studia Lanterb. ad S. Ch. Maced. th. 8. fideiussor*

filijs familias excepti l. C. Maced. habet, nisi Pater talia
habuerit mutuum l. g. d. 2. ad l. C. in Maced. hoc l. C. in
ced. etiam contra Civitates etiam habet l. 75. d. de l. C. in

Quid si filius fam. absente

Patre pecuniam accipiat? R. necesse est, ut Pater creditori disconsensum indicet 2. ang.
alias sola Scientia Patris sufficit ad confirmandum filij
fam. contractum l. si tantum 12. C. Maced.

Quando cessat Exceptio l. C. Maced. 1. R. 1.º si iurato huius Exceptioni filius fam. renuncians
sit: c. graviter de pacto. 2.º post separationem à familia, quod
alias Pater familias.

Quid si frumentum vel alij

fructus mutuo datti? R. Incenti pretij ratio: an videlicet pluri vendere, vel mi
noris, additamentum usurarium ejusdem materie, etiam
oid admitti l. cler 22. l. frum. 12. C. de usur.

An valeat pactum, quo prius
se ad aliquid preter usu
ras prestandum obligat?

R. si illud non tam ex debito, quam ex gratitudine pro
beneficio permuti dationem exhibito, fial dicatill d.
J. et Jur. heb. 2. tract. 10. d. 2. d. 2. n. 116.

Quid si debitor fiat non sol.

=vendo? R. tunc si major pars creditorum, qui videlicet majorem quan
tatem petendam habent, aut si quantitate aequalis,
pluralitas numeri, aut si numero aequales, auctoritas
ejus, qui dignitate precellit preferenda, in omnia un
digre in unam aequalitatem concurrant, remittentium
Sententia praevalet remissionem, vel dilationem denuncian
tibus, partem debitori remisit, vel dilationem concessit,
tit, hoc ita prejudiciali minori parti, ac si aequè hi cre
ditores ad id consensissent l. 8. et l. 10. d. pact. l. fin. C.
qui bon. ced. possunt. dicta autem haec de chirographa,

ij^o non hypothecarij^o intelligenda.

An fidejussor ratione ejus,
pro Principali remissionem
conveniat? R.

negativè. nisi à Creditore, qui absens, et non citatus
fuit, dum remissio facta. l. si precedente 58 § 1. mandat.
Debitor, cui pars remissa ad meliorem fortunam deveni-
ens convenire potest Berlich: Part. 2. decis: 244.

De Precarijs & Precario Caput IV. Decisio. = nrm Adami Struvij.

Unde originem suam ducant? R. à tempore quo Ecclesia sub Urbano immobilia
possidere coepit.

Quibus precaria concedatur? R. qui bona immobilia possident, ut Ecclesia inde good
consequi possit Nov: 1. col. si quis 4. Titius de Titius
capituli consensum impetratur arg. c. de prec:

Quid circa ea observandum? R. quod de quinquennio in quinquennium sint reno-
vanda cl. de prec: ne fluxu temporis contingat perire
beneficij memoriam.

Quomodo solvatur Precarium? R. 1° revocatione ejus, qui concessit. 2° alienatione
rei in alium. 3° obitu ejus, cum concessum est non
obst. l. 8. § f. d. prec: non verò solvitur morte concedentis
nec prescriptione acquiritur l. 2. C. de prescript. 30.
vel 40. annorum, asserens alterum rem precario tenere,
et uti hoc probare debet l. qui excusare de edend. l. 2. d.
probat. l. ult. de Q. V. l. 2. C. de probat.

Quid si commodans ob casum
inopinatum eventum,
re comodata ad proprium
usum indigeat?

De Commodato Caput V.

R. Eam antè tempus finitum revocare potest arg. l. 3.

C. loc: condi: facile enim presumitur commodans commodum
se ab ipse suo incommodo locos: hic non obol: c. l. vers: ceat
et vers: cum non de pr. de commodat. L. in comod: 17. nec Q. l. in
C. mutare reminem posse consilium in alterius detriment: item
quod donatio reuocari non possit, quia in hac dominum, in com

Quid si Commodatarius in
re restituenda moram

committat? R. tunc si Dominus probat rem voluisse, non patiisse quod nec
sufficit, intra hoc tempus distringere, seu quod venalis ipse
fuerit arg. l. item a 15. d. si serous de Q. V. damnum fortuitum
resartiet commodatarius c. l. de Comod: obol l. 17. d. fin: diliget
l. illud 10. d. petiti hered: potuit distringere ea. alias absoluitur,
multo magis elapso tempore commodatarius de incendio culpa
suorum exorto tenetur arg. l. 91. sequitur d. de V. O. E contra asseri
matione pro re amissa a commodatario soluta, re recuperata
commodatario actio datur contraria, ut vel rem vel pretium
ipsi restituat l. 17. d. ult. 27 pr. comod: obol. 23. pro emb: pro
ferendus tamen commodans, ut rem retineat.

Quid si comodans rem de

betiorem receperit? R. siue sciverit damnum esse illatum, siue non ad interesse
agere potest, non obol. 27 d. si intellig: l. quaritur 19. d. ult. c.
l. 48. Si in civilibus l. ea quae 42. de cont. empl. l. ult. in fin.
de cond: quod certo loco:

De Deposito, et Sequestro Caput. VI.

Quid si res paues mem
brum Ecclesia deposi
tum perdat?

R. non alias Ecclesiam hoc casu tenere, nisi demonstrare,
fuit in eius lucrum velorum esse c. l. dep:

Quid si Depositarius, arg.
ob postem peregre profi
ciscatur, et res depositus
apud vicinum deponat?

R. Depositarius id deponenti denunciare debet, aut certe

vicino ipso, res depositas commendare, sic enim conventus

Quando Res publica, et Ci. cessione actionis contra novum depositarium liberatur, tur l. 16.

Quid sit res deposita? R. Quando consensu eorum, qui eam representant, de-

positum est susceptum c. l. d. l. 27. d. l. c.

Quid si res deposita perierit? R. bona fides abesse praesumitur c. l. depos. l. 32. depos. depo-

Quid si res deposita perierit, sitarius erga se purgare debet.

ante interitum autem minus suam partem repetit? R. non ideo reliquis eam communicare debet, ne industria pa-

nas desidia solvat l. ult. c. l. depos. non obst. l. 30. d. si cum s. pro do,

Quid si res in genere vel specie oppignoralis apud creditorem deponatur? R. Depositarius non potest depositum repentinum retentis,

nis exceptione repellere arg. l. 11. c. l. depos. cum et doli mali ex-

ceptio respectu depositi non obtineat d. l. nisi in continen-

ti probetur rem depositarii esse propriam l. 31. d. 2. depos. l. 18.

depos. vel ad prohibitionem cujusdam excepto depositario, a Ju-

dice res arrestata fuerit, hanc non extradenda.

Contra quem debetur actio depositi? R. contra detinentem in solidum l. sed mihi v. s. hanc s

ejus d. comod.

Quid si Depositarius ob magnam negligentiam res amittat? R. enim teneri, licet simul res suas amiserit in l. 24. d.

si maritus solutus matr. obst. l. 32. depos. d. d. potestatem quib.

mod. re contrah. oblig. verb.

Ad quid obligetur Depositarius? Ceterum depositarius tantum ad restitutionem do-

li, vel latae culpe obligatur l. 6. mand.

Quid si pecunia deposita ad numerata depositario? R. si actum vel ora numeratum eadem redderentur

periculum est deponentis arg. l. lucius 24. depos. si

solummodo tantumdem restituendum, periculum deponi
 l. 1. §. 1. d. 1. 27.

Quis est Effectus Pos.

Posseionis sequestratione? R. quod non capto, et praescriptio quoad personas litigan-
 tes non procedat. alio custodie causa deponatur, tunc in
 centi in iudicio procedit tempus sequestrationis adimple-
 dam, non capionem vel praescriptionem d. l. 1. §. 1. d. 1. 27. acq. vel
 am. poss. et sequestratio ei remittitur, qui cautionem suf-
 ficientem praestat d. c. l. in fin. de sequest. poss. et fruct. in
 An pactum de seques, autem certe possidente non fit sequestratio d. c. l.

frando in casum non

facta solutionis valeat? R. affirmo: uti pactum de ingrediendo possessionem debi-
 toris l. creditores c. de sig.

De Contractu Pignoris Caput VII.

An res sacre oppig.

1. notari possint? R. negative, nisi summa necessitas urgeat c. 1. de pign.
 v. g. imminens bellum, porro liber hoc uti et obsides
 detineri potest, usque dum satisfactum sit.

Quid si res Ecclesiae pig.

Onori tradita a sacerdote? R. si oppignorata pro debito ob conservationem, sal-
 timonij sui, haec ejus redimere debet, et pro sustentatione
 persona, et curando morbo successor tenetur. Ceterum
 quomvis sub forma emptionis, venditionis contractus
 celebratus fuerit, appareat tamen ex pactis, et conventio-
 ne addita pignus esse, non subsistat contractus Empt.
 c. 1. de pig. in quo etiam asseritur non valere pactum,
 ut ultra summam solute pecuniae, major summa
 ad relucendam rem restituatur, sed fructus si ad pignus
 sortem pignus debitori restituendum c. 1. de pig. in

si aliud conventum, et fructus non excedant usura-
ras, nam Excessus detrahatur Sorti, nisi sit modicus.

An Pactum commissio, Excessus l. si ea lege C. de usur:

sim in iuramento firma

tum revocetur!

R. negative: c. b. de iurej: excusat tamen debitorem iustum
impedimentum superveniens v. g. infidelitas nunciij,
per quem transmissit, aut si in carcere fuerit c. 7. de pig:
de reliquo si Creditor incognito nuncio, qui quidem pig:
notis qualitate, debiti quantitate, Domini Pignoris
nomen, ac diem, quo Pignus datum fuit, exprimentis,
debitori restituendum dedit, is tamen nuncio, non est
missus a Debitore, nec ei pignus restituit, quo casu
Creditor tenebitur de culpa quod non melius inquisierit

Quid si Pignus penes arg. d. ult. l. quib: mod: re contracti oblig:

Creditorem pervenit!

R. Creditor probare debet culpam abfuisse l. 5. C. de pig:
act: non tamen tam exacte, non tamen debitor culpam

An res oppignorata in libello asserat adquisita, alias probare debet.

alteri oppignorari, possit!

R. affirmo c. b. de pign: si autem Creditor soluto uno
debito pignus restituit, nec pro alio chirographario
forte retinuit, quod tamen ipse licuit l. un: C. etiam
ob chirog: pig: retin: condictione incanti repeti poterit.
seu potius pignus exceptione doli mali tueri, quod non
tantum in pignore, sed et in hypotheca obtinet, ita
scilicet, ut creditor postquam per actionem hypothe-
cariam rem a debitore consecutus est, illam quoque

Quid si Creditor chirog: recte retineat pro credito chirographario.

Soluto creditore hypo:

theccario, ubi ius hypothe-
cedatur, an per hoc ius
retentionis consequatur?

R. affirmo: quia Exceptio doli ex d. l. un: inheret rei,

quod videlicet improbe Debitor agat, dum debito sub
 pignore obligato, solum satisfacere intendit, non etiam
 debito Chirographario ad quod aequè obligatus est, et jure
 cesso in relinquentem pignus transit. attamen relinquent
 satisfaciens debito pro parte pignoris dati, in securi-
 tatem à debitore non tenetur pro altero debito Chirogra-
 phario relinquo solummodo hoc respectu Debitoris; non

An Indistinctè retent, etiam tertij obtinet, in quo non adeo eam ratio doli.
 tio competat? R. negativè, sed solum quando juxta conventionem Debi-
 toris: non ex lege vel Magistro: pignus datum.

An contractus Antichrese-
 ticus tacite prorogetur? R. negativè: pacta enim hæc sunt stricti juris, quæ non
 ulterius extendenda.

Quid si Pacto concessa Ge-
 ditori facultas pignus
 vendendi?

R. Inno tempore solutionis effluat licite alienari l. pig-
 C. de pign. act. si autem Creditor non legitime ven-
 dat, vindicari poterit à debitore l. priusquam C. de
 dist. pig. nam in contractu pignoris levis, imò levis-
 sima culpa præstanda.

De Emptione, et Venditione Caput VII:

Res omnibus equaliter secundum justum rei pretium
 vendenda pro quo vendi potest in foro c. 1. de emt. vendit. la-
 tis tamen infra dimidiam justipretij partem etiam jure
 canonico promissa est c. 2. de emt. vendit.

Quid si Emptor scienti jus
 tum rei pretium plus dis-
 co respicit?

R. cum non possit uti remedio l. 2. C. de rescind. vend.
 quod etiam in foro conscientie obtinere statuitur
 Panormi in c. 2. de Empt.

- per nuptias à viro possit
 alienari! R: negative: nisi uxor post biennium secunda vice
 consentiat, et tantum si in viro alijs bonis, ut indemnitas,
 quando venditor non tenet si uxoris possit consuli C. 2. de Empt. vend.
 tur de evictione! R: 1.º si Emptor libere notam ipsi non denunciaverit l. emptor:
 C. de empt. 2.º si ob contumaciam contra emptorem sententia
 promulgata. 3.º si per injuriam seu imprudentiam Judicis
 sententia lata fuerit c. ult. de emb. si per imprudentiam.
 Porro solo promissio ad vendendum vel emendum non obligat
 Quid si quis asserat majore factum l. 2. c. 5.
 si pretio se emissa rem
 atque id falso instrumento R: si contrarium patefieri emptori, tunc competit actio ad
 confutrum, ut alterum ad
 majore pretium inducat!
 restituatur, ad quantum dolo ejusmodi inductus est arg. l.
 Julianus si venditor de estim. act.
 Quid si Emptor, et venditor
 sibi fidem non habeant! R: sequestratio fieri debet, et res, et pretium simul apud Ju-
 dicem deponenda, qui distribuet.
 Quid si heres hereditatem
 vendiderit, et pecuniam
 inde dilapidaverit, quis R: Emptor l. 2. d. d. g. 16. 18. hered. vel act. vendit. l. 2. c. eod.
 Creditores hereditarij
 hoc casu satisfaciunt? l. 9. d. d. de leg. l. ff: quod si venditio ad mensuram facta,
 tunc in immobilibus in dubio respicitur, mensura fu-
 gium loci, ubi res sita est, vel in mobilibus, ubi tradi-
 tur et ad mensuratur.
 Quid si unus ex grati-
 bus coheredibus invi-
 tio alijs l. 2. d. d. g. 16. 18. R: Ille solus vel rem venditam recuperabil, vel ei defec-
 Cide res unde vendi insti-
 tuit! tus in pretio supplebitur, arg. l. Papinianus d. d. de
 inoff: testamento, quia reliqui coheredes jus suum vident,
 tur remissio.
 Quid circa res ad pondus,
 mensuram, numerumve
 venditis notandum! R: quod non videatur ante perfectam venditio, quoad rem
 + perfecta jam est. altamen quoad consensum, quam si res ejusmodi ad mensuram,

ad pensam, annuumerative fuerit l. 35. § 5. l. 7. d. contrah. Empt. consequenter adhuc periculum debitorem maneat, et hoc de rebus indeterminatis intellige, aliud ergo est si res sit certa, v.g. si dolium vini, certo pretio in singulas amphoras constituto traditur Emptori, ea lege, vel evacuato

Quid si Emptori non omnia dolia manerentur dolium ad explorandum.

nia presentantur? R. Tantum pretij, quantum defectui respondet Emptor justit

Ex quo tempore ratione retineat arg. l. 2. ff. de act. Empt.

l. 2. C. de restit. ad. vend.

usura prestanda? R. a tempore litis contestata, nisi fructus vili pretio com-

parati fuerint.

Quid in venditor ratione Evictionis conveniri pos-

sit? R. J. Saxo: ob res immobiles usque ad annos 30, et unum et sex septimanas ob res mobiles venditor post annum

Quid si per nuncium

et sex septimanas amplius non tenetur.

significet alteri se vel

se vendere, ac domi-

um nuncius in itin-

te est perit? R. Contractum hunc non subsistere, quia consensus con-

trahentium perdurare debet, et hoc licet Emptor consense-

rit. Ceterum omnia contra bonam fidem veniunt in Empti actionem.

De locatione Conductione Caput IX.

Magistros, et scholares seu Doctores, et studiosos veteres conductores preferendos esse novis conducturis domum, vel musaeum statuit l. 2. c. rescripto l. de local. conduct. sic et in conductionibus praediorum publicorum antiquus colonus, idem dans, praefertur novo. Porro si Creditores, aut usufructuarius locet bona, in conductione Dominus non nisi de aequitate praefertur. In locatione Domus Paterna fratres reliquis conductis praefertur.

Quando remissio pensio
nis conceditur?

1^a propter sterilitatem casu fortuito absque culpa con-
ductorum contingentem c. 5. de locat. cum ubertate tamen
precedentis, vel subsequenter anni sterilitas compensari de-
bet 9. c. 5. propter l. 15. § 4. locat. cond: quare locatione in plu-
res annos inita, non nisi annis illis lapsis, de mercedis
remissione agendum, ne conductor quod restituere debebat.
2^a propter sterilitatem magnam vitio rei contingentem
v. g. vanni dnu lthim sanu nauassdnu. 3^a propter
damnum in fructibus non collectis, nec in horreis recon-
ditis contingens. 4^a propter damnum in fructibus ex,
stantibus foris contingens, non tamen in fructibus recon-
ditis, et nondum excussis remissio pensionis locum ha-
bet.

Quando Conductor cede-
re debet ex domo?

1^a si locatori iuxta filijs obveniat necessitas, qua tempo-
re locationis non prevista, ubi tamen pro residuo tempo-
re pensio remittitur d. c. pp. 3. h. l. quod tamen non pro-
cedit respectu coloni pradiorum rusticorum c. 3. §. verum
nec respectu vains locatoris commodi, si plures loca-
verint. 2^a si fragilissus male re utatur, ubi tamen in-
tegram pensionem solvere debet, c. de s. Ecclis. 3^a ob
non solutum canonem per biennium d. c. 3. h. l. infin.

An rem conductam quis
locare possit?

Affirmo l. nemo c. de locat. conduct. et primus locator
ad omne interesse tenetur l. 7. §. h. l.
Juribus in genere locatis etiam jus Patronatus videtur
concessum c. 2. §. mand. de s. Patron.

Quinam tenetur stare
locationi?

1^a filij locatoris. 2^a creditor si mittatur in possessionem,

nem bonorum debitoris. 3° Cupillus l. si tutela d. 1.
admi. et peric. tut.

Ceterum genus locatida, quo toto aliquo loco certa vacca,
ovescque quasi ferrea traduntur, ita scilicet: ut vel eadem
his demortuis, alia ejusdem qualitatis vel pretium restitu-
atur, non est illicitum, dummodo pensio ad id sit proportiona-

Quid si equus conducatur, natus.

Aut in itinere moriatur.

vel defecior fiat?

R. Conductor se jurjurando purgare debet, se diligentiam
debitam adhibuisse, impenas in lapidem molarem conduc-
tum factas locator restituet l. 1. d. 167. h. 1.

Quid si Pastori locanti

opetas suas in consar-

ciendis vestibus, res

fuerint furatae?

R. cum teneri ad resarcitionem l. itaque de furt. arg. l. 1.
d. 2. h. 1. Si majores fructus non praevisi adveniant con-
ductioni etiam pensio major dari debet.

De Contractu Emphyteutico Caput. X.

Quid in alienatione Em-

phyteusis observandum?

R. Emphyteuta id Domino denunciare, ac pretium, quod
ab alio possit consecrari, significare debet, quod si Dominus
nolle emere, dixerit, aliquid ita, ut alteri venderet consentiret,
vel intra duos menses à tempore denunciationis computan-
dos, animum suum haud declaraverit, vendere eam libere
potest c. ult. de loc. cond. unde non facile Dominus con-
sensum in alienationem denegare poterit l. ult. v. necessi-
tatem c. de fur. Emphyteot. nisi plane inhabilis sit em-
phyteus, aut inimicus Domino, aut alias singulare sub-
sit praesudicium Domini Speculi l. 1. p. 2.

Quid si irregularis Dominus
Emphyteusis alienetur?

R. ca. amittitur cum melioramentis factis in Emphyteusi
nisi hac alienatio cum pacto de retrovendendo facta sit. Jason.
d. c. ult., quod si duo sint Domini, et unius consensus absit
res pro hac parte in communem cadit. Si Dominum Emphyteusis
testa mendacio decipiat, privatur Emphyteusi, aliquando.

An Dominus in favorem, si Iuramentum in dubio defertur.

rem testis d. Proximo
uti possit?

R. negative et aliquando iurejurando asseverare debet, nul-
lam fraudem subesse.

An sola appellatio faciat
Emphyteusim esse?

R. negative: sed si pensio sit modica e contra, si pensio fructu-
sibus respondeat, et sit locatio, conductio.

An canon ob meliora-
menta augeri possit?

R. negative: cum hac spectet ad commodum Emphyteute

An filius repudiata
patris hereditate Em-

R. negative: cum spectet ad bona hereditaria Truttler: bacher:
Emphyteusim retinere possit?

Quid si Emphyteuta moria-
tur pluribus relictis ha-

R. singuli Emphyteusim recognoscere, et renovationem
investitura petere debent, si autem Emphyteusis alienata
fuerit, tunc emptor recognoscere, et Domino laudemini-
um reddere.

Quando Emphyteuta solvere debet? ult.

Canonem non debet masi, R. pendente lite, dum Dominus ad caducitatem agit,
similiter si contentio inter plures sit a Dominio directo,
quia haud certus est, cui recte solvat. Sindi. dec. b. n. v.

An pro venditione soluto
laudemio, id estiam pro re,

R. negative: per pactum enim retrovenditionis placuit
rem quasi ad priorem statum revocari. C. pp. d. l. Const. l. e.
Def. 29. ac si aliquid pretium addatur, ne res redimatur
per hunc laudemium solvendum, laudemium autem

quod Emptor solvit, haud ei redimens, nisi expresse
conventum, tenetur refundere, quia non est pars potest.

An si Prædium Emphyt. ad quod se regulariter venditor obligavit.

testium neglecta peti- R. negative: quia iniquum esset hanc culpam ipsis
tione investitura per venditoribus et Emptoribus prodesse ad liberationem à lau-
iteratam alienationem demio. 2do sub distinctione aut Dominus ante transla-
ad testium p. provenire, ril, an inquam Dominus tione ad alterum monuit ob investituram, et sic ab
ab ultimo Possessore omnibus, petere poterat, aut non monuit et sic ab ultimo
solum Laudemium exi- Laudemium solum petere poterit.
gere possit?

An Emptor pariter bene-
tur ad Laudemium?

R. negative: sed sufficit, si penam conventionalem, seu
Ann. Ann. Ann. det.

An si heredes conjunctim

Laudemium solverint, an

si Dominum digimatur

Emphyteusis illud solve,

re debent?

arg: l. 1. c. 1. com. utriusque Judic: Laudemium autem non

debetur Domino mutato, multo minus Emphyteusis à

fratribus Domini investitus, dum in communione cæsis,

terent, Laudemium denno, divisione inter dominos ino,

tituta, praestare debet. Ceterum Emphyteusis cum

gimul gull differt à Cenon seu Gimul gull.

gimul gull differt à Cenon seu Gimul gull.

gimul gull differt à Cenon seu Gimul gull.

gimul gull differt à Cenon seu Gimul gull.

gimul gull differt à Cenon seu Gimul gull.

gimul gull differt à Cenon seu Gimul gull.

gimul gull differt à Cenon seu Gimul gull.

gimul gull differt à Cenon seu Gimul gull.

gimul gull differt à Cenon seu Gimul gull.

gimul gull differt à Cenon seu Gimul gull.

gimul gull differt à Cenon seu Gimul gull.

gimul gull differt à Cenon seu Gimul gull.

gimul gull differt à Cenon seu Gimul gull.

De Societate Caput XI. Decisionum.

An inter Pupillum

et Tutorem Societas

contrahatur?

R. si ipse Tutor authoritatem non interponat, et alius

Tutor interveniat ff. l. 6. §. 2. authorit. Tut. minor contra

An si in pactis dotabilibus Societate consentu Curatoris, et Decreto Magistr: cum non inil

ctas inter Maritum et uxorem

imitatione eorum mobilium

hæc ad hereditatem obvenien

tum, viz: uxori extendatur?

R. affirmo p. l. 2. §. 1. pro Soc: l. 73. pro cod: alij ita respon

sum Anno 1677. Caterum licet mei Socj Socius non sit mei So-
cius invicem, attamen in subsidium conveniri potest, tamen
admissus absque cessione actionis B. de ubald. 2. 23. pro Soc.
Porro si Mercatores convenerint, ut alter ratione pecuniae, quam
in commodum Societatis paraverit plus lucri consequi debeat, licet
hic mutus sumat, et Societas fidem obliget pro illata pecunia,
nihilominus lucri promissi participes fient. Si vero conventum
ulsi alteruter Sociorum debitam portionem praefinito tempore
in societatem non contulerit, in potestate alterius sit, nempe
supplentis, non morosi, vel damni estimationem, vel residu-
am cessantis partem repetere.

Quid si Socius sine
scitu et utilitate
Societatis contraxerit?

R. alios Socios non esse obligatos arg. l. 52. § fin. l. 8. 52.
Econtra si in chirographo à Socjs reliquis subscripto, socij cuius-
dam, tum absentis fial mentio, nihil verò ex illo mutuo ad
ipsum provenierit, non obligabitur arg. d. l. 52.

Quomodo Socj obli-
gantur?

R. In solidum creditori, datur tamen ijs exceptio divisionis
Joh. Masgnard. de jure mercat. et commerc. lib. 2. cap. 11. n. 14.
et pro rata reliqui conventus.

Quando rationes ab
uno conscriptae ad
verum alterum pro-
bant?

R. si libro speciali comprehensa, et rationes rite conscriptae
qua diuine legenda, et computanda, an probe imputatio-
nes: Dir Gurnsfuwingen. § referantur, et accepta recte re-
cata l. 82. cum de conditione, et demonstratione.

An Socius car nego-
tio Socj contra Socia-
tatem geoto obligetur?

R. negativè arg. l. 52. § cum duo §. 50. Socio l. 98. 15 et 16. de
trib. act.

Quando Societas con-
firmata videtur,
sen renovata?

R. si filius post mortem Patris yodem Institutibus uter-
retur cum Socjs Patris, aut si elapso tempore Societa-
tis Capitale illatum non repetierit.

Quid si unus socius
debita contra R: debita ratione societatis contracta, quod tamen de creditis
accit, quae debita
preferuntur? ribus hypoth: non intelligenda arg: l. omne 27. pro soc: si ante mortem
cuius sit debitor societatis non poterit hoc debitum compensare,
cum illo, quod ei aliquis sociorum debet extra societatem lgl.

Quid si pactum vel de compensatione.

omne lucrum in
commune conferatur, R: id quidquid accipitur cum socijs parti: et damna quoque
et nemo ex socijs
propriam negotia
tionem extraheret, Ceter: conf: 15:
unus tamen contra
veniat?

Quid si socius du-
rante societate R: talis lucri deductionem pro rata diminuta sortis at,
sortem, vel ejus
partem repetat. mittere debet arg: l. 63. pro soc:

Quale beneficium
habeat socius con- R: beneficium competentia l. 67. §. pro soc: nisi negel se
ventus a socio? se socium.

Quid si unus socius
integrum debita R: reliqui socij partem suam socio, qui communi nomine solv
solvent societatis vel, restituat l. 12. si certum pet. ea justa causa ante
pro a societate recedere poterit l. 14.

Quid si testator
testamento hanc R: tunc haeredes huius conditioni vel expresse parere, vel
dibus injunctis, R: hanc hereditatem sub ea relicta omittere tenentur arg: l. m
ut societati in, C. de his quae pars non: iuramentum tamen patris eos non
chient, et in casu
contraventionis
eos successione us
que ad legitimam
privet?

Quid si socius refe-
cit rem commu- nem et sumtus inter R: nemo socius alter nolit restituere R: si ante socio

judicialiter denunciaverit, Dominium totius rei, Soci,
 us qui impendit, consequitur l. 52. § 10. pro Soc. l. 4. §. de adif.
 prioril: consultius tamen partem repetere l. si liberto §.

Qualis culpa praestanda, ult. de negot. gest.

Da in Societate!

Q: levis culpa, quia utriusque versatur commodum
 in ceteris contractibus, in quibus vel solius accipien-
 tis, vel utriusque contrahentis, vel etiam aliquando
 solius dantis utilitas versatur, etiam levissima
 culpa est praestanda.

De Mandato Caput XII.

Quando Mandatum

speciale requiritur!

Q: Quando Domini magnum subesse praesudicium
 v.g. in Matrimonij causa.

Quid si mandatum ab

uxore Marito concessum!

Q: intelligitur juxta boni viri arbitrium l. cre-
 ditor bo. §. si inter maritum manda. ponit verba, et lib.
 lere commendatitia non inducunt obligationem C. v.
 §. 12. l. 10. § 7. mandat. nisi in iis quod certi asseveretur
 v.g. commendando aliquem, etiam littere evidenciales
 decerto aliquo negotio veluti Navio praesentium
labori super hoc negotio, plenam fidem adhibito
obligant.

An Mandatum alteri

us excuset cadentes lig

nium in alterius Sylva!

Q: affirmo nisi denunciatum illis esset ne caderent
 Manotz l. 2. cent. 354. n. 36: multo magis manda-
 tum superioris excuset, non quidem in criminalibus
 sed in causa in se licita, quae a Principe mandati pro-

test, vel ubi saltem mandatum, cui iustitiam causa
examinare non convenit, haud aliter novit, aut prae-
mit, quam ob iustam causam ita mandatum esse in l.
liber hoc §. ad l. Aguil. Berlich. P. 1. d. 75.

An advocatus ad
mandatum Patris
quodam injuriosa

R. affirmo Berlich. P. 1. dec. 75. n. 8.

libello inserens cli-
entem libellum denunti-
antem substituentis mandatarij de Mandantis.
are possit.

An heredes manda-

tarij ad rationes red-
dendas obligentur?

R. affirmo l. 29. si praece-
dit: 58. pr. mand. a scrupulis ne-
cussus tamen absolventur, si culpa patet mandatum esse,
quod defunctum non convenerit, praesertim si defunc-
tus se obtulerit.

Qualis culpa prae-
sanda?

R. non solum levis, sed et levissima, vel in omnibus con-
tractibus bona fidei excepto deposito et precarius
l. 13. l. 21. C. mandat. l. 23. de h. f.

De Chirographo Caput XIII.

Inituragò litteris contractus, quando ipsis litteris,
seu Chirographo, vel in stipulatione verbis quod pro-

quid si Chirogra-
phus omittatur?

millimus, ac inde scriptura obligamur l. 1. de lib.
oblig. tamen debitum, seu jus prosequendi hypo-
thecam non est amissum, sed potius debitorem ad no-
vum chirographum conscribendum officio iudicis cre-
ditor compellere potest l. chirographis de admin. tal.
modo aliunde constet vel probetur debitum Corp. A. l.
const. 29. d. 75.

si emittit a missis chi-
rographi probetur?

R. Juramento creditoris, quod scilicet illud non habeat, nec apud quem exstet scilicet, sed revera casus fortuitus deperditum sit, modo jurans sit persona honesta, ac verisimilia alleget v.g. domum esse combustam. Idem est in Cambio amisso, si cambio indemnitatis praestetur in casum quo ab alio ha inventa fuerit. Imò licet debitor chirographum penes se habeat cancellatum, non interdidit tamen debitum, nec solutio inde satis probatur, sed si Creditor manifestis probationibus, sibi adhuc deberi, ostenderit, recte debitor convenit l. si chirog. 22. de probat. aliquando debito incerte summa probato, amisso vero chirographo vel nullo à debitore accepto quoad quantitatem debiti statuitur juramento creditoris C. de probat.

Quid si probetur
ipsum creditorem
debitori reddidisse
chirographum?

R. pro futura tunc ei erit exceptio conventionis ne debitori reddidisse peteretur l. Labeo de pactis. Creditor chirographum debitoris penes se habens, et faciens ad probationem ei: v.g. per testes à debitore factam, debitum solutum esse, non potest ex chirographo agere.

Quando Exceptio
non numerata pec-
unia non habet
locum?

R. 1^a si quis se ex translatione debere chirographo asserat l. cum fidei C. de non num. pec. 2^a si fidei cautionis agnoscens solutionem partis vel usurarium fecit l. 11. de non num. pec.

An Exceptio
non. pec. post
biennium oppo
ni potest.

Summodò in continenti statim probetur impedi
et executionem, secus in reconventionem rejicitur.

An contra apoc.
ham. fin. quib.
hing. detur hæc
Exceptio?

Affirmo altamen intra 30. dies opponenda. Et in com.
tractibus 14. §. 2. C. de non num. pec. quod si pecunia de
losè in reproba moneta fuerit soluta contra apocham
datur restitutio in integrum vid. Besold. Christop. P. 2.
Consil 52.

vicisim antepocham gignit fin. dat aliquando debi
tor creditori, quâ facitur debitor se solvisse usuras,
annuos redditus, nè forte aliquando negel præscriptio
nem præsensurus. Et plures 19. C. de fid. inst. neces
saria quoque est antepocha in rationibus reddendis
ad probanda accepta, vel quod perceptionem laudem
orum, mulctarum, undè vastores subsistere dicere
debent, quæ nam mulctæ date.

De Stipulatione fidejussoribus ac Scto Velleja, no Caput XIV.

hodie solennis stipulatio non est necessaria, sed ex gra
libet promissione absoluta quis obligatur, stipulatio
tertio facta non producit actionem. Dyrenk. Carpz. C. 2. c. 3.
d. 25. et 27. similiter jus Canoniarum asserens stipula
tionem alteri factam esse efficacem non obstat. et quævis
de usur. in b. nec exceptio tua non interesse C. cum in b. de
decl. C. non solent c. 2. q. 7. quia specialis forma cavendi

ibi praescribitur uouario alterum patet. Sic causa recte quem stipulanti tradunt *Loco l. illud b. de sacro s. ec. deo. stipulatio inuentum continens nec de Canonico sub*

Quid si pater nomine
ne librorum suorum
transiens de rato
stipulatur filio?
Q. liberi in integrum restituntur contra transactio-
nem, nec pater conveniri potest l. 3. nisi cautio in eum
casum adjecta quo minores restituentur l. 3. rem rat. hab.

An adjecta stipu-
latione penali Brin
cipalis obligatio
novetur?
Q. negativi, sed si interesse adhuc careat penam id pe-
ti poterit Sander. dec. frivolo. d. 13. stipulatio in favorem
tertij facta, re adhuc integra a stipulatore revocari po-
test. Interdum dies in est stipulationi vel obligationi
ex re, ut in opere faciendo l. 73. d. v. c. si tamen ob mo-
ram in parte operis aliquod damni contigit de ea par-
te agitur l. 72. §. ult. de v. o.

Quid si promissiones
ex mutuo datu
rum non solum sua
promissioni?
Q. tenetur ad interesse l. si penam b. de. Verb. o.

Quid si stipulatus
fuerim hoc vel illud
mihi dari?
Q. licet electio sit personalis, tamen ea, uti et obligatio
transit ad heredes stipulatoris l. 29. §. 1. Donellus
ind. l. 76. et lib. 15. com. c. 2. ibique hülliger tit. 8.

Quid si stipulatio,
nis verba dubia sint?
Q. tunc ita intelligenda, ut contractus valeat l. 900,
fies 11. de v. o. l. 56. §. 2. cod.

An creditor contra
unum corum in
solidum agens like
pendente etiam con-
tra alium agere possit?
Q. affirmo l. reos 23. c. de fidejuss. l. 8. §. 1. delegat. App.

l. si liberum. ff. C. de fidejuss: Diversos esse casus quando
unum ex pluribus elegit, electio ipsi non prejudicat.

Quando autem contra omnes reos simul in partes viri-
les divisit actionem, panitere non potest d. l. ff. l. ff. l. ff.
de pact. Opp. l. l. reos principales d. l. C. de fidejuss: unde
non satis. Occasionem variationis esse, quod non satis se-
cundum reos. Opp. d. l. 2. duobus reis petitione unius videli-

Quid si quod del cautio vel stipulatoris solatur obligatio non promissoris.
nem de non offendo. Si

Sim, Titius autem ex Q. si promissor probet causam advenisse novam, non
alia causa turbetur: committetur stipulatio.

An clericus fidejubere
possit?

R. Bro Ecclesijs suis, item pro alijs clericis fidejubere pro-
missum est l. 25. §. 32. §. 2. de Episc. cler:

clericus contra fidejussorem suum tenetur servare in-
demnam, alias fidei facit, de rebus eorum exsolvi
d. c. provenit l. de fidejuss:

Quid si debitor in no-
ra existat?

R. compellendus etiam per censuras Ecclesiasticas, ut
creditori satisfaciatur: constitutus d. de fidejuss:

Quid si religiosus sine
licentia Prelati vel
majoris partis Capituli
si fidejussor?

R. fidejussio est nulla c. pen. de fidejuss: puniendus ta-
men talis c. de pos:

Quando fidejussor recte
contra debitorem Brin-
cipalem agit?

R. 1. si diu in debiti solutione cessavit. 2. si debitor
for incipit dissipare bona sua dic. ult. nisi statim
abstineat. 3. si fidejussor jam fuit condemnatus l. ff.

An probatio versionis
in muliere excludat
exceptio. l. l. Vellej?

R. negativè: si autem uxor causa sit de pauperationis

Mariti pro eo fidei jubeus non gaudet tunc C. S. C. Vellej:

Quod si uxor fidei jubeus pro marito habet bona indivisa, si jurisdictionibus sita, et coram uno constituto: debetum Mariti in se suscipiat absque suo, gistratu renunciet omni. Privilegiomm renunciatione C. 2. C. 16.

De cum questio sit de persona firmiter obligata, patet, ut ergo exceptio fieri in omnia bona, quod si vidua cons, sita, et coram uno constituto: debetum Mariti in se suscipiat absque suo, gistratu renunciet omni. Privilegiomm renunciatione C. 2. C. 16. in quantum obligetur def. 3. negat constitutum valere, dantur tamen casus, quibus vidua d. beneficijs non renuntiaverit, efficaciter creditoribus mariti defuncti obligatur v. g. si ac singu, lari erga defunctum maritum pietate, atque ad aver, tendam publicam bonorum prescriptionem fidem su, am interponat. similiter si post obitum mariti in bonis mariti remaneat, pro urgentibus creditoribus, ut fama ejus servetur, se soluturam sancte recipiat, hujus modi eam casibus videtur uxor indemnitate promississe creditoribus, adeoque non tam interces, sisse, quam ipsam fecisse hanc obligationem t. quam vis d. d. l. ad S. C. Vellej: l. 19. d. l. 2. cod: imò etiam si vivo Marito, ipso liberanda ejus fide, et avertendo de decore, cum creditoribus sponte paciscatur uxor, ac quia, si nova pro certa pecunia emat, non locus erit S. C. Vellej: arg: l. d. d. l. 19. pr: d. et l. ad S. C. Vellej: l. 22. cod: 14. C. ad S. C. m. Vellej:

Quod si Mulier pro Principe, fisco, vel Comunitate fidei jubeat?

De non potest tunc opponere except: excussionis C. 2. C. 16. def. 9. et 7.

Quid si fidejussor fraudulenter negel fidejussio-
nem? R: non juvari cum b. Excussionis vel etiam Divi-
sionis l. 10. d. 1. de fidejuss. beneficium excussio-
nis etiam in foro Ecclesiastico obtinet de m. l. ap. d. 1.

Quando obligatio fidejussoris non transit ad ha-
redes? R: si expressè conveniunt, ut in locum defuncti fide-
jussoris alius substituatur arg. c. ex rescripti d. ju-
rijur: nisi fidejussor in vivis interpellatus moram
comiserit, Differentia Capoz: p. 2. c. 20. d. b. n. 8.

Quid si fidejussor ex
post fiat non solvendo? R: Debitor alium constituere debet l. 10. d. 1. q. vi
satis d. cog:

An fidejussoria obliga-
tioni praescribi possint? R: si Principalis debitor sua obligationi prae-
scripserit affirmo: secus quia accessorium sequitur
Principalis.

De Contractibus Innominatis Caput XV:

An Commutationes ab an-
tecessore Praelato incon-
suetae, factae revocantur? R: affirmo, et quidem à Successore Praelato c. 2. de r. r. m.
permutatione, sicut Commutationes praebendarum
factae propria auctoritate sunt irritae, et uterque
permutans tale beneficium amittit c. 2. d. 1. p. r. v.
In enim conventio respicitur et clerici eas revo-
quant in manus Episcopi, exprimuntis, quod in causa
permutationis fiat c. un.

An Ecclesia inter reba,
na commutare possint? R: affirmo ob maiorem commoditatem, ac si proven-
tus alterius sint uberiores, pecunia certa quan-
titate soluta ad aequalitatem res redigetur, nam

ratione preponderationis in quantum pecunia
sen res temporalis pro Ecclesiastica videbatur, solum
modo non valere hunc contractum c. f. sig. vis obijc:
quod est. d. admittitur tamen, si permutatio non ad
miscetur d. c. ad quod est. b. n. s.

Quod si unus resignet, pre
bendam, alter autem recu
set, non obstante contrac
tu inito!

Q. Decepto subvenitur, et poterit resignans reverti
ad beneficium c. de rer. p.oral. Minor lapsus in resigna
tione beneficij restituitur in integrum d. ob. verb. sin
pliciter.

An spirituale pro tem
porali permutari possit?

Q. si major subest utilitas Ecclesie et consensus
Episcoporum, et capituli causa cognitio accedat.

Res fidei commisso universis bonis, permutari cum alijs
rebus utilioribus, aut magis commodis possunt, licet
et testator alienationem prohibuisse l. 11. C. de fide
juss. Commò licet permutatio vicina sit emptioni
venditioni l. 2. d. res. perm. h. fur tamen tractus
in rebus permutatis non habet locum, nisi fraus
subsit Tiragode: negò autem fun canonico quò
efficaciter obligatur ex innominatis contractibus
ante unius partis implementum felix. inc. 1. de

Quod si Titius dederit Cajò
domum, pro Prædio, atque
ille Prædium rursus ven
diderit: evicta verò fuerit
domus permutata!

Q. cum à permittente Titio huic contractui non
fuerit satisfactum, contra eum dari actionem præ
criptis verbis ad interesse l. 1. §. 1. h. l. 4. cum præf. co
tit. quod si tamen Cajus in eum eventum: pro domo
ex permutatione tradita evincatur, hypothecam

sibi in predio reservet, tunc actio hypothecaria ipsi
si competet Carpz. p. 2. c. 32. d. 8. et 11. Ceterum alie
da Cambium, et loco, na res permutari non potest.

tum quod campsores exi-
gunt justum oil? R. etiam in foro conscientie, quia opera campsores
imò et pericula susceptio pensatur. propositis enim
in campsores datur regressus, si cambium non fue-

Quid si Titius 50. nume-
rit exsolutum.

res Tullio campsores, R. Petrus tenebitur pecuniam solvere, quia dili-
gi litteras cambij scri- gentius in Marci personam inquirere debuit, sed fr.
bil ad Petrum, ut Mar, co exsolvat, in itinere stygman d. c. 6. in bg. Campsor autem tenetur aut non
autem Marius cambi, vas litteras scribere, aut pecuniam acceptam procu-
um furatur, et curat si, um furatur, et curat si, rare, dummodò ei cautio de indemnitate preestetur,
bi exsolvi, quis ergo tene- ne repetitio prioribus adhuc semel solvat.

Quando propositus Ta-
derne vel negotiationi R. non nisi habito speciali mandato Domini, quia
litteras cambiales ac, ultra limites est.
ceptare potest?

Quale est Privilegium
pecunie Campsori R. quod si non fuerit exsoluta, et exstet panes camp-
daba! sores hac ante omnium creditorum debita in concus-
su exsolvenda l. 7. d. 2. de pos. si ex pensa privilegium
tantum personale competit, Judex inferior, in causa
cambij, non obstante appellatione, exequi sententiam
potest sub cautione. Ceterum licet penitentia in
articulo do, ut des, do, ut facias, locum habeat, non ta-
men etiam in articulis facio, ut facias, facio ut

des l: in bello & facta de captiv: sic et in permuta-
tione rei venalis prius, penitentia locus non est.

De quasi Contractu Negotiorum gestorum Caput XVI.

Quoniam lex ex ipso facto, sive re, alterius consen-
sum inducit §. de oblig: que ex quasi contractus sunt,
quorum neg: et §. igitur species aliqua contractuum
etiam est quasi contractus, adeoque omnino sub ge-
nerali nomine contractuum institutis comprehen-
ditur arg: §. in quatuor species §. de oblig: et de oblig: q.

An negotiorum gestor ab, ex quasi contractu pr:
sentio debita exigere possit? R: negative l: si b. d. fin: de neg: gest: l: si ego d. eod:
quia speciali mandato ad exigendum quis debet esse
instructus l: 86: de solut: Deoque solutio debitorum
ei non potest fieri, nisi ratificatione subsequuta, nec
prescriptionem ipse, sed curator solum interrumpit.
Gestor autem a semetipso propropiis debita exi-
gere debet plus ad usuras ob moram tenetur. non
implicari, quin simul sit gestor, et Procurator di-
versorum. Datur quoque Domino contra Maxium
mandantem alteri negotia sua gerere, actio nego-
riorum gestorum: non in hoc tantum, ut actionem
mandati cedat contra mandatarium, sed et quod im-
prudenter ipsum elegerit, ut quid quid detrimenti neg-
ligentia eius fecit ipsi Maxius, praestet l: 21. de mand:
Cujus negotia gesta respectu huius mihi competit

actio negotiorum gestorum l. 5. §. 1. l. 45. §. 2. licet
 nihil alicui mandatum sit, nisi debitoris intersit eam
 non solvi l. 45. et 109. h. 1.

Quid si quis pro ignorantia
 se fidei iussit?

R: Datur ei actio §. 5. fidei iubenti, nisi donandi animo
 se fidei iussit, quod non praesumitur l. 2. §. fin. l. 4. h.
 l. 80. de fidej: huc applicari potest l. 45. h. nisi quod de
 bitoris intersit.

Quid si quis incipiat
 colere vineam?

R: tenetur per totum annum continuare, quia
 una est cultura vineae l. 5. pupilli b. c. fin.

Qualia negotia quis ge-
 rere debet?

R: Solita, nam si talia sint, quae Dominus impare
 pensio haud gerisset, non datur actio l. 10. §. 15. aul.
 l. 1. sed ul. ult. E contra, si quis negotia solita gerisset
 eventus autem non respondit nihilominus ei, quod
 solvit refundendum. l. 1. sed an ultro 10. §. 2. Porro prohi-
 bente Domino negotia gerens, ratione eorum, quae ad
 te prohibitionem impensa sunt, tenetur Dominus
 non ratione postea gestorum l. ult. C. de negot. gest.
 nec Iure canonico, nisi favor publicus exigat, ut
 negotia gerantur contradicente etiam Domino ad
 si an §. 8. Julianus §.

Quid si plures negotia
 gesserint?

R: quivis pro sua parte quae gesserit tenetur l. cum
 alicui 26. h. voluptuari repeti non potest. Pupillus et
 Ecclesia non tenetur, nisi locupletiores facti l. 2. h.
 negativam hanc probare debet Pupillus.

Quid si sumptus in
cessarios et probabiles? R: ad versus Consortem datur actio negot: gest: l.
in communi lite fa liberto ff: d. ult: de negot: gest: Contra nuncium pari-
cial: ter, qui recipit rem vel litteras, nec reddit actio neg: gest:
datur l. sb. d. 2: h:

Quid si quis Pradi-
um emerit loco al- R: ante subsecutam ratihabitionem libere illud alie-
terius? nare potest arg: l. ego 24: h:

Quid si sumptus pro
digno erogati ad R: actione negot: gest: repeti poterunt l. qva, utiliter
consequendos honaq. 45: h: l:

An Mater alimenta
filio praestita repe- R: si sed hoc protestata fuerit, aut impensas in libro
reposita? rationum consignaverit l. nē 34: similiter alimenta
ab avo nepoti suppeditata nequeunt repeti per mor-
tem filij, à Patre vero, ejusque heredibus Mater ali-
menta filio praestita, repetit d: l. 34: nē serius. Sol-
vens Tributa vel aliud quod pro fratre, sorore id actione
si. si. repetit l. sb. c: h: l:

Quid si gestor in Cau-
sa negotiationum pro- R: non habet inde actionem ex casu fortuito arg: l. in-
fectus incidat in ter 26: d. non omnia b. mandal:

An Negotiorum ges-
tori datur Salarium? R: regulariter non arg: l. 18: ult: mand: d. ult: d. cod: d. l.
d. de obl. q. ex quasi contractu.

Quid Maritus in
uxorem erogatum R: non quod in agram impendit bene vero quod in funus
repetere potest? impendit, id à Patre ad quem dos redijt, reddendum petat
l. 18: c: h: sin vero Maritus dalem lucratur, is funeris

impensas ferre debet l. 16. de relig. sumb. sua: si
 men alia bona propter dotem ad haeredes transcant
 maritus, pro rata tantum tenetur l. 22. de relig. sum
 Eadem quae in mandato in negot. gestorum contractu
 culpa praestanda?

De rerum singularium Communione

Caput XVII.

Communis potest esse sine societate l. 63. d. 8.
 pro soc: etiam contra, in dubio potius Communis:
 uno ex pluribus locante domum, alter potest es
 pellere locatorem, si velit ipse inhabitare arg: l. 1.
 dem C. local: non obstat l. Sabinus em: divid: nam in
 ligenda de re illicita, similiter in edificio communis
 alter non potest mutare formas edificiij l. 28. Sabin
 quod si duo rem communem dividi desiderant, id fieri
 cio com: dividundo fieri debet l. 8.

An si duo aedes aditum

communem habeant, an ille Qui invito alio negativè: non enim licet provocare
 dividi possit? ad divisionem, quando per eam usus rei sit inhabi
 lis.

Quid si culpa illius cum

quo res communis per Qui ille cum quo res communis tenetur l. si is et
 tectum damnum detur? oeq: com: divid: l. si merces d culpa nec per lapsos
 30; annorum occluditur, aditus recedendi omni co

Quid si rem communem

unus consortium Qui liberum erit alteri vel dimidium pretij exigere
 totam vendiderit al: vel rem communem venditam evincere l. ab un
 vero in odio? 19: C. de neg. gest.

Recepta videtur Sententia: quod in Iudicio com-
muni dividundo, aut familia eriscunda, res
commodam divisionem non recipiens, adjudicanda
sit ei, quæ majorem portionem ejus rei habet arg. l.
sancimus 34. d. n. etiam C. de donat.

Dissentit Hartm. Pistor. obs. 147. Anton. Matt. de auc-
tion lib. 1. C. 10. n. 19. Ceterum interconfortes, cohe-
redesque non est locus subhastationi, cum ei Socio
res communis, quæ scilicet commodè divisionem
recipit, assignanda dicatur, qui majus pro altero
Socio obtulit pretium d. l. C. comm. divid. nisi ali-
ud placuit.

De Hereditatis Communione Caput XVIII.

Quid si alter coheredi
vel Socio res evicta?

R: alter tantum ad verum rei pretium, aut si
voluerit ad divisionem agere poterit, quia res per
communem culpam evicta esse censetur, marito igitur
solum rei pretium à Socio, extra culpam easi-
sente, restitui sufficiens, nisi forte evicta res fuit
sit ex culpa ipsius illam ex divisione alteri traden-
tis cum tamen jam cum alteri obligasset. in alijs au-
tem ad totum interesse tenetur.

An testator testamento
prohiberi possit divisio
nem?

R: ad tempus affirmo non tamen id locum habet
quoad legitimam, quia scilicet ea debetur aboque
ullo onere l. quoniam 22. C. de inoff. testamento.

Quod si cognati cum vi-
dua transierunt, ut
servare hereditatem
Mariti pro certa pecu-
nia, postea autem
filium erant:

Quod si Saxon: duo here-
ditatem dividant:

Quod absolvetur vidua. Ceterum in rebus heredi-
tariis servanda in divisione equalitatis: nec ulla
vel ratione persona: et si unus frater tenellus sit
infans: vel ratione rerum regulariter attenditur
fra. Carpz. P. 2. C. 15. de f. 25. num. 5.

Quod Major natu dividit, ac minor natu eligit, si
verò mas, et femina simul succedant, hac curator
adhibita auctoritate dividit, ille etiam si natu ma-
jor eligit Carpz. P. 2. C. 15. de f. 22. sed autem gemelli
sint sorti vel iudicis arbitrio relinquatur officium
iudicis in dividenda hereditate potius obtinet
sorti. Cetero ultra dimidium circa dividendam he-
reditatem succurritur pro l. 2. C. de resc. vend.
Porro divisio hereditatis perfecta est, licet nec
sigillo, nec subscriptione munita l. non ideo C.
C. famul. erisc. l. si major 4. C. com. divid. l. 9. §. g.
de fid. inst.

An minor locus in
divisione hereditatis
contra minorem resti-
tuatur.?

Quod negativè l. 11. §. pen. de minor:

De Finibus Regundis Caput XII

ad ostendendos fines antiquos sufficiunt pro-
bationes minus plena, item presumptiones, et
conjecturae, exactiores verò in novis designandis
Agnatiag. de probat. c. 13. n. 2. etiam illi testes ple-

ne probant, qui de auditu suorum majorum
deponunt. Nulla lib: 4: conf: 672: n: 14: Mascard:
de probat: Corro stagna, lacusque quando aut cres-
cunt, aut decrescunt, aut etiam exarescunt, suos
nihilominus retineant terminos, ac fines, nec in
ijs alluvionis est locus l: vicinus 24: d: lacus d: aq:
et aq: pluv: arc: l: lacus 12: pr: d: acq: rer: Dominio pro-
sentim si possessio, et continua veraque fructuum
perceptio probari non possit, agri similiter aggeribus
definiti, limitati, nec non lacus, et stagna, quia
terminos suos retinent ius alluvionis non ag,
noscunt Cor: Dittersheim ad d: 20: l: de d: rer:
Dicta obtinent si flumen cursum suum, vel ali-
um mutet l: 16: d: l: d: 6: d: flum:

Quid si Deus mutaverit

confinia, et actione fin.
regnatorum?

Q: denetur ad instantiam actoris illa declarare, et
certificare, alias cum ipse turbando fines, proba-
tiones interceptis, actor contra eum ad iuramen-
tum in libem admittitur felin: int: cap: 11: 4:
n: 19: de fed: iur: d: d: Cyp: Regnor, Inter duos Emp,
tores testis admitti potest prior venditor l: 12: fin: reg:

An finibus seu terminis
prescribi possit?

Q: de ijs non constet, et sic ut solum proprium seu
iure proprietatis, non iure finium c: super cod:
Baroch: c: licet et c: inter de c: quicunque quod d:
XVII.

An si Agrimensores falsam
mensuram referant, an con:

Q: negat Paat: in l: 7: d: admin: sub: affirmat late
tra eos ob dolum vel culpam Nicol: Mylen: et locutus p: l: 2: d: 2: in fin: in lib: iur: d: 68:
Iuramentum deferri possit? d: Qui vindicat:

De quasi Contractu Tutela vel Cura Caput II

Cum Tutor ipsa administratione Tutela ille se obliget pupillo, et ideo ex ipsa re illi obligetur, nec ex aliquo maleficio, obligatio ergo utriusque ex quasi contractu civilis §. d. oblig. g. ex quasi contr. §. Tutores. Vitiosus constitui potest Tutor pecuniarum. Porro licet vel Tutor vel Curator ante redditas rationes non possit condemnari, tenetur tamen etiam ante redditas rationes ad restituendas res, vel instrumenta in Inventario designata Cap. 2. d. dec. q. n. 2. et seq.

Quae Diligentia à Tutori
re exhibetur?

Quamquam Paterfamilias rebus suis ex bona fide de probere debet l. 2. §. et l. 10. generaliter §. administr. et pec. tut. unde Tutor pecuniam, prout occasio feret.

De Solutionibus Caput ultimum.

Succesor in Episcopatu tenetur ex bonis et redditibus Ecclesiae solvere debita, ab antecessoribus contracta pro Ecclesiae necessitate, et utilitate ac ea quae pro necessaria, ac decente sustentatione personae sui antecessoris in ejus moribus sunt contracta c. 1. de deb. Porro Succesor in Principatu privilegia ab antecessore officij ratione concessa, nec potest revocare.

Quid si clericus non sit solvens?

Quod competit ei beneficium competentiae, sive in id tantum quod clericus facere potest. Si paupertatem suam demonstret, aut per jurjuramentum.

Dum cautionem de solvendo, cum ad meliorem for-
tunam devenierit, debet hoc beneficio non gaudere cle-
ricus debitor, si pariter clericus creditor est parve-
rior. Ceterum hoc beneficio clericus renunciare
nequit, cum toti clero concessum dicitur: et Nobilibus
quoque et Doctoribus nec non liberatis beneficium
competentia attribuitur Cappz: P. 2. Decis: 260. n. 1.
relinquitur verò arbitrio Magistratus, quantum
ratione alimentorum vel constituendum.

Quis nam indebiti hoc co-
luntum probare debeat?

Q: qui illud asserit, cum contrarium praesumatur
c: ult. d. solut: nisi adversarius mendacij penae con-
vinctus, tunc enim contra eum est praesumptio, et pro-
bare debet pecuniam acceptam ex iusto titulo sibi esse
debitam d. c: ult.

Quando mandatum de sol-
vendo pensionem ad pro-
bandam possessionem pro-
sumitur?

Q: si alicujus nomine ejusdem pensionarij per
plures annos solverit, neque enim est verisimile
solventem nomine alieno pecunias suas jactare
voluisse August: Barboz: Pax:

Quid si hostis loco credito-
ris pecuniam a debito-
re petat?

Q: si prius non fuerit in mora, non tenetur demum
solvere debitor arg: l. debitor 13: d. neg: gest: l. 82. nemo
d. si servum gl: d. sequitur d. v. O. l. Paul 27: s. ult: d.
legat: v. l. ult: d. di pignor: actiones

An sorte soluta usura
peti possint?

Q: Si haec ex stipulatione vel mora debeantur l. c. d. judi-
c: d. de pos: l. c. l. 29: s. aot. emb: l. v. O. de legat: si annua
quantitas debetur, vel redditus annuus cum, qui solvit

reditum triennij, proximum censeri etiam solvitur nisi
 Inm' annorum preteritorum l. quicunque d. apoth. publ.
 C. l. i. C. de fidei com.

Quid si solutio incerta

specie moneta v. g. an
 reis promissa?

R. iam precise solvere tenetur Debitor Capp. P. 2. Conf.
 19. d. 4. admittitur tamen aliquando ut in alia moneta
 solvatur, modo praestetur id quod interest v. g. an
 reos non esse solutos, Porro Executori testamenti, ubi
 tutori, curatorive recte solvitur Capp. P. 2. d. 179.

Quid si quis pecuniam
 apud aliquem etiam
 Judicem depositum alij
 quam vero creditori se
 Judice solvetur?

R. Debitor ad denuo solvendum erit obstrictus bald.
 in l. 19. C. de furt. n. 36. Creditoris autem creditori recte
 solvitur absque mandato l. solutum 11. d. solutum m. b.
 de pig. act. eaque solutione liberatur Debitor op. cit.
 ceptionis l. si opera b. d. doli mal. l. 36. d. neg. gest. Eon-
 tra Debitor inquit cogi, ul conjuncta persona debitum
 solvat l. 11. d. solut. nisi de fuga.

Quid si Debitor se obli-
 get, quod cuicunque vel
 se soli instrumentum
 solvere velit.

R. Possessor non debet primo libellum probare et alibi
 Coter. d. process. ex sec. par. 2. C. 2. n. 77.

Quid si quis ven-
 didit pro 5000. millibus
 qualis moneta danda
 venditori?

R. venditor non tenetur solutionem tanta summae
 in pecunia minuta acceptare, cum expresse statutum
 sit Rec. Imp. de An. 1589. August. neminem cogi, ultra
 25. florenos pecuniam minutam accipere.

An Debitor instans de
 valuatione pecuniae
 creditori invito solutio
 nem obtrudere possit?

R. negativè quia manifestus dolus Debitoris appa-
 ret binnem. cent. 4. dec. 14. Quid si instrumentis anti-

mentis fil florenorum Rhenensium. *Asinifan*
guldnu, oder *gultnu guldnu*, non de nummis Rha-
 nensibus aureis: *Asinifan goldguldnu*: sed de
 florenis, in Moneta alia usitata, quorum unus
 marc *Minzberg* *Winfning* constat 21. *großes*
 actum censetur, nisi ex alijs circumstantijs, aut
 verbis adiectis appareat aureos Rhenanos intelligi
 ut si dicatur, quod solvendi sint floreni iusti pon-
 deris *Myntag* l. *obj. 68. et 5. 89.* aut si uisus, vel an-
 nui redditus in moneta currente per longissimum
 tempus praestiti fuerint *Capp. add. Concl. P. 2.*
def. 6. Concl. 29.

Quid si aufugiente debito
 re existas creditor, qui
 habet jus prelacionis an
 de omnes dies autem
 sue obligationi adiectus
 necdum venerit?

R. nihilominus hic Creditor alijs preferendus
 arg: in l. *procuratorum 14. de pignor. solvens*, aut solutio-
 nem acceptans ob causam celebrati Contractus, si de
 eo plenam notitiam habeat, censetur illum appro-
 bare l. *filius de minor. l. cum sed. de non num. pec.*
 quod si Creditor mandaverit *Sempronio* uisuras solu-
 vi data ab eo apotheca, debitor autem non petita apo-
 theca solverit, tenetur creditori arg: l. *5. pr. mand. 158.*
li. 1.

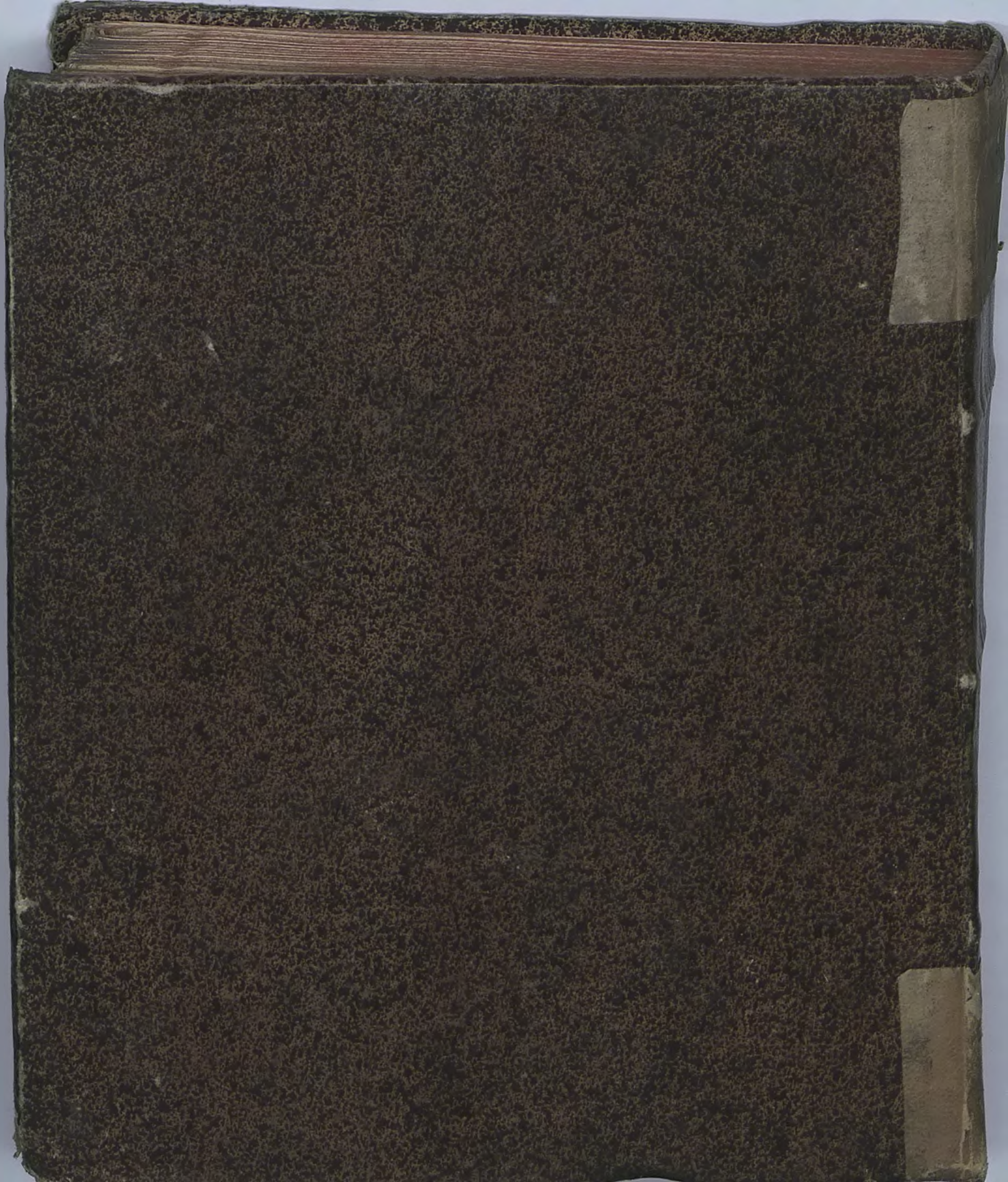
Quando conpensatio
 presumatur?

R. quando is, qui alteri ex alia causa vicissim certam,
 sed maiorem summam debebatur super solutione
 sibi facta apothecam dederat. Illi pariter, qui ob

generalem hypothecam, sibi in bonis sui debitoris
 constitutam, prosequitur nomen, quod istius debitori
 à creditore suo quidam debetur, opponi potest compen-
 satio vid: Joh: Pand: lib: 3: tit: 27: d. 4. Ant: faber:
 lib: 4: tit: Cessionario cui ex causa necessaria actio,
 nec mandata sunt, ex persona cedentis non potest
 objici compensatio arg: l. 32: in fin: d. procurat.
 Ceterum tolluntur obligationes prescriptione
 l. d. 4. C. de prescript: 30. 40.

Quies Deo Sit Semper
Et. Ps: v. cm: H:

ksiaznica@kc-cieszyn.pl